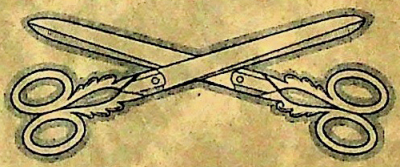
TIDNINGSURKLIPP

FB-RB-PRN04-0001

Rubrik	Pag.	Rubrik	Pag.	Rubrik	Pag.

Gåva till Skansen.

En för Skansens djursamlingar avsedd sköldpadda på hela 75 kg. kom till Stockholm på söndagsförmiddagen med ångaren "Embla". Sköldpaddan har sänts hit av Rolf Blomberg, son till arkitekt David Blomberg, vilken sedan någon tid gjort resor på södra halvklotet och nu är på väg tvärs genom Syd-Amerika. Sköldpaddan beräknas ha en ålder på 300 år. Förmodligen är den fångad på Galapagosöarna.

29/11 1937.

Särskilda anteckningar.

FB-RB-PRN 04-0002

Svensk Filmindustris PROGRAM

PALLADIUM
Kungsgatan 65

PREMIÄR

1. Aktuell SF-revy.
2. Foxjournal.
3. I kanot till huvudjägarnas land. SF-kortfilm av Rolf Blomberg.
4. Sonja Henie i
PÅ HAL IS
m. Tyrone Power.

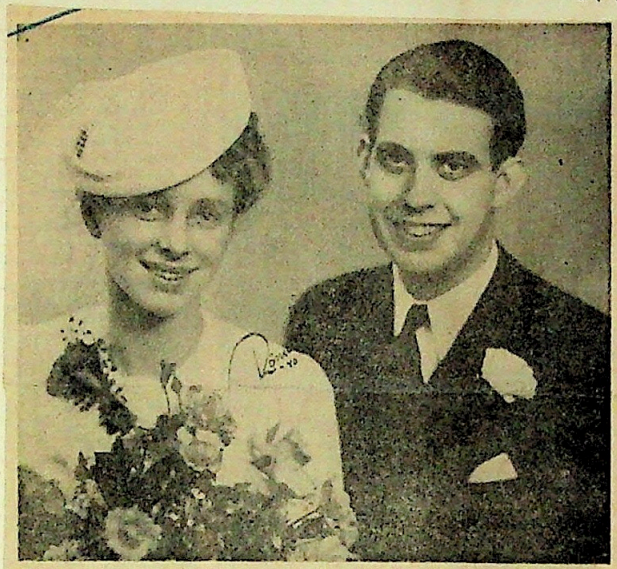
7.15, 9.15. Barntill.

Nv-SF-kortfilm: I kanot till huvudjägarnas land av Rolf Blomberg På Palladium samt Spegeln 1—7

Särskilda anteckningar.

04-0003

Sv. Dagbl. 7/9 1940

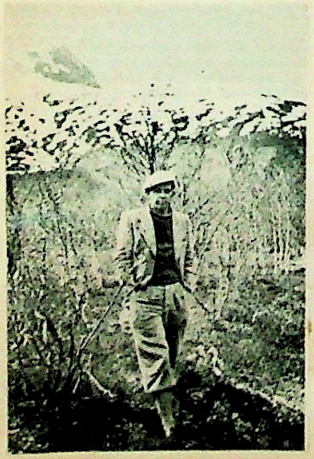
Forskningsresanden Rolf Blomberg, Stocksund, med maka, gymnastikdirektören fru Karin Blomberg, dotter till framlidne stadsingenjören John Abdon, Lund, och hans maka, född Linhardt. Foto Römer, Djursholm.

Vigsel i Danderyds vigselrum 20 aug 1940

Stockholm 1940. Sv. Dagbladets tryckeri.

Middag å Stockby Gård.

04-0003:1

04-0003:2

T. v. och nedan t. v.: Forskningsresanden Rolf Blomberg med sin söta fru Karin, gymnastikdirektör.

04-0003:3

Den unge forskningsresanden Rolf Blomberg har alldeles nyligen begåvats med en maka, som är nästan lika spänstig som han själv. Hon är gymnastikdirektör till professionen och har samma hobbies som sin make: cykling, fotvandring och jakt. Här är den söta fru Karin fotograferad under en cykelfärd i mellansverige i somras medan hennes make poserar med de norska fjällen som bakgrund — fotot taget under en fotvandring. För övrigt starta de nygifta snart en film- och forskningsfärd till Ostindien och Söderhavet — i djonk. Vilken bröllopsresa!

Sv. Damtidning 7/9 1940

04-0004

St. Tidningen 27. Okt 1940

Med Rolf Blomberg och St.-T. TILL SÖDERHAVET.

Ungt forskarpar startar djärv 3-årsseglats

genom Stilla havets förtrollande arkipelager.

Med Söderhavet och dess ur forskningssynpunkt oändligt rika och lockande arkipelager som mål avreser i dagarna den unge forskaren *Rolf Blomberg* — välkänd för St.-T:s läsekrets genom sina livfulla skildringar från tidigare expeditioner till Galapagos och Ostindien — från Sverige för att via USA och Japan ta sig till Java, varifrån han startar en treårig seglats med en kinesisk djonk runt hela Söderhavet. Han åtföljes på den långa färden av sin unga maka, fru *Karin Blomberg*.

St.-T:s läsare komma att få följa det unga paret genom en serie spännande artiklar, som Rolf Blomberg under färdens gång skall skriva speciellt för St.-T. Rolf Blomberg berättar i en avskedsintervju utförligt om sina planer.

Se art. på sid. 4.

Det unga forskarparet

Blomberg vid avresan från Stockholm. Rolf Blomberg har tagit den dyrbara filmkameran bland sitt personliga bagage, medan fru Karin bär sin och expeditionens mascot, en uppstoppad australisk koalabjörn, som hon fick, när hon för ett år sedan reste från Australien, där hon arbetat som sjukgymnast. Hon har liksom maken redan tidigare sett Söderhavet.

Rolf Blomberg skriver enast

04-0006

St.T. 27/9 1940

Etnografiska ställer ut.

I trappan upp till den nya utställning, som Statens etnografiska museum öppnar på fredagen, prydas väggarna av färgrika abessinska målningar, tillhörande den samling, som greve Sten von Rosen skänkt till museet. De utgöra en koloristisk uppmuntran till att fortsätta uppför trappan.

Man kommer först in i en sal, där bl. a. Rolf Blombergs samlingar från Borneo äro utställda, verkligt intressanta och oftaroande saker, vilka dessutom illustreras med den för St.-T:s publik välkände forskningsresandens egenhändigt tagna bilder. Rolf Blomberg kommer f. ö. inom kort att stäta på bokhandeldisken med sin senaste reseskildring "Tropisk urskog".

Så är det Aina Cederbloms samlingar, som hon skaffat till museets fromma under sina resor i den indokinesiska arkipelagen med sin aktersnurra "Rospiggen". I en annan sal utställas docenten C. Hammarlunds samlingar från Sydamerika, dit han för några år sedan begav sig för att hämta frosthärdig potatis för våra norrländska åkrar. Han passade då på att föra med sig hem en del intressanta textilier och andra ting av etnografiskt intresse, vilka nu kunna beskådas på utställningen. Under prof. K. G. Lindbloms ciceronskap visades utställningen på torsdagen för pressen och på fredag är det vernissage.

SÖDERHAVET bottenskrapas på marina märkvärdigheter.

Borneos och Celebes vildar kortfilmas.

Vem skulle inte vilja fly från höstregn, -mörker och -kyla till Söderhavets solglödande havsvidder, och i sin egen ägandes djonk segla från atoll till atoll? Men även i normala tider är det ett ytterligt litet fåtal förbehållet att kunna realisera en sådan dröm, och just nu förefaller det lika outförbart som en resa till månen. Krig i alla väderstreck... Men undantag tycks alltid finnas. Och till undantagen i detta fall hör den unge svenske forskningsresanden ROLF BLOMBERG. Trots krig i Europa, Afrika och Asien, trots den laddade situationen i fjärran östern har han fått chansen att starta en ny forskningsfärd, omfattande bl. a. hela Söderhavets övärld. Färden, som samtidigt blir en stor reportageresa för Stockholms-Tidningens räkning, skall företas med en kinesisk djonk, vilken blir den unge forskarens och hans makas flytande hem under flera år. Fru KARIN BLOMBERG ämnar nämligen följa maken på resan, som beräknas ta minst tre år.

Film och reportage för radion

från Hajarnas Hav, Huvudjägarnas hemvist och den underbara ön Bali som besökas på världens längsta bröllopsresa. — Över två oceaner med mångtusenårig fartygstyp och världens bästa seglare — malajer — som besättning. — Paret Blomberg enda vita ombord.

Paret lämnar på tisdagen Sverige för att via Berlin, Lissabon, Newyork och San Francisco ta sig fram till Batavia på Java, varifrån färden med djonken skall startas. Någon gång under 1944 hoppas de vara åter i Sverige, i bästa fall alltjämt ombord i sin märkliga farkost, som i så fall skulle få bära dem hem över både Stilla havet och Atlanten. Och under tiden sänder Rolf Blomberg, liksom på sina tidigare långresor, utförliga skildringar, telegram och bilder till St.-T., särskilt från upplevelser av speciellt intresse för svensk läsekrets.

— Utsikterna att kunna genomföra en forskningsfärd som denna ha naturligtvis blivit mera problematiska genom det stora kriget, säger hr Blomberg själv vid en avskedsintervju, men eftersom ännu inte alldeles oöverstigliga hinder resta, så vill jag åtminstone göra ett försök att realisera mina planer. Jag har fått några synnerligen intressanta uppdrag av Etnografiska museet, Riksmuseets evertebratavdelning — bl. a. att för prof. Bocks räkning samla marina djur — och för Naturhistoriska museet i Göteborg. I utrustningen ingår bland mycket annat en "bottenskrapa" för upptagande av marin fauna från Söderhavets botten. Dessutom har jag en filmkamera i bagaget, och avsikten är att uppta kortfilmer för Svensk Filmindustris räkning. En del skivupptagningar för Radiotjänst skall jag också försöka göra. Slutligen kommer jag i den mån det blir möjligt att få kontakt med hemlandet att berätta om våra upplevelser i St.-T.

Den 1 november starta vi, min fru och jag, från Berlin med trafikflyget till Madrid, därefter med en amerikansk båt från Lissabon till Newyork. Från San Francisco resa vi med båt — eventuellt via Japan — till Batavia på Java, där "äventyret" skall börja. Där skola vi nämligen köpa en äkta kinesisk djonk, den bästa som står att få. Efter nödvändiga ombyggnader och installerande av motor styra vi sedan ut på upptäcktsfärd med malajbesättning ombord.

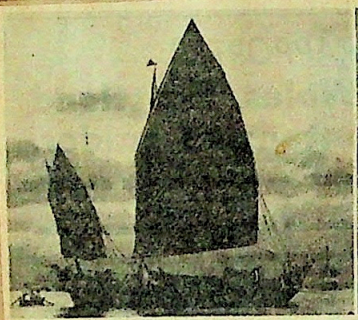
Det är inte så konstigt, som det kanske låter, att jag valt en så exotisk farkost som en djonk. Denna kinesiska fartygstyp är resultatet av många årtusendens samlade erfarenheter i skeppsbyggnadskonst, och utan tvekan trots sitt originella yttre — en av de sjövärdigaste som finnas. Djonken är bred och alltså rymlig i

04-0006 S.T

STOCKHOLMS-TIDNINGEN Söndagen den 27 Oktober 1940

...tående artikelserie för St.-T.

04-0005-28/10 St.T

En stämningsfull bild av en kinesisk djonk, den exotiska fartygstyp, med vilken Rolf Blomberg och hans unga maka ämna företa sin djärva treårsseglats runt Söderhavet — och kanske ända hem till Sverige. T. h. Rolf Blomberg med ett fynd från en tidigare resa.

04-0005-B

förhållande till sin storlek. Med lämpliga ändringar i inredningen och med hjälpmotor att ta till vid stiltje eller motvind, blir den en idealisk farkost för våra behov. Den är flatbottnad, så att den kan gå upp i grunda floder och passera korallreven vid lagunintloppen. Dess väldiga roder, som kan hissas upp och ned, tjänstgör som köl och ger ökad stabilitet och goda seglingsegenskaper. Djonken är inte så långsam som dess yttre klumpighet kan få en att tro, och dess rigg är effektiv och lättskött. Det finns inga, som kan segla en djonk bättre än malajerna — världens skickligaste seglare! — och jag tänker mönstra en helt malajisk besättning från skeppare till kajutpojke. Min maka och jag bli således de enda vita ombord.

Nej, min maka är inte rädd för strapatserna, och hon vet ganska väl, vad vi ha att vänta. Hon har nämligen sett Söderhavet förr, under de år hon arbetade som sjukgymnast i Australien. Det är alltså inte den i själva verket tämligen obefintliga Söderhavsromantiken, som lockar henne. Hon blir min kamrat och medhjälpare med från början bestämda arbetsuppgifter, som vi bägge veta, att hon kan klara. Naturligtvis är vi lyckliga bägge två, att hon kan följa med. Det blir samtidigt vår stora bröllopsresa — längre än de flesta.

Från Batavia segla vi någon gång nästa år med Små Sundaöarna som första mål. I denna ovärld besöka vi bl. a. det ryktbara Bali. Så går färden vidare över Timorhavet — världens hajrikaste — till Nordaustralien med "strandhugg" på Nya Guinea, Celebes, Borneo och en mängd mindre öar. Via Filippinerna arbeta vi oss så sakteliga igenom hela Söderhavets väldiga ovärld för att efter omkring tre år sträcka ut på en riktig långseglats — till Sydamerika med mellanlandning vid Galapagosöarna, som ju tillhöra mina gamla "jaktmarker".

Om allt går efter beräkning (vilket jag naturligtvis inte vågar påstå att det kommer att göra — plats beräknas för åtskilliga överraskningar!) skulle vi på fjärde året via Panamakanalen sätta kurs på gamla Europa — om Atlanten då åter är ett fredligt och minfritt hav. Någon gång under 1944 skulle det alltså kunna inträffa, att en kinesisk djonk efter nära nog en världsomsegling en vacker dag ankrade på Stockholms ström — i så fall troligen som den första i sitt slag i svenska vatten. Men så långt vågar jag egentligen inte drömma än, slutar Rolf Blomberg.

Nämnas bör till sist, att den energiske unge forskaren mitt under de forcerade förberedelserna för sin långa färd även hunnit med att lägga sista handen vid en stor och vacker bok om sin förra forskningsresa till Borneo. "Tropisk urakog", som Rolf Blomberg kallat sitt senaste verk, kommer på bokhandeldiskarna samma dag det unga paret lämnar Sverige. Kanske dröjer det tiksom en tidigare gång ett år eller två innan han får se recensionerna!

Wingman.

Ormskinn.

Maka till forskningsresande
kan otäcka ormar ej rea,
En annan sak det givetvis ä'
om av maken hon får en boa.

*

Fru Karin fruktar orm på djonken.

"Känner jag Rolf rätt, så blir båten en hel Noaks ark."

Fru Karin Blomberg.

— Det här blir en lagom lång bröllopsresa, säger fru KARIN BLOMBERG, innan hon hoppar på tåget tillsammans med sin man, forskningsresanden Rolf Blomberg. Som vi berättade i gårdagens St.-T. är det unga paret nu på väg söderut för att starta en djärv treårsseglats med kinesisk djonk genom Stilla havets arkipelager. Fru Blomberg är inte alldeles främmande för dessa trakter eftersom hon arbetat som sjukgymnast tre år i Sydney. I fjol kom hon hem från Australien och träffade då sin blivande make. Hon känner också något till Sydafrika och har passerat till Indien som det heter, men aldrig varit ute på sådana upptäcktsfärder som nu stunda.

— Det värsta är att jag har en sån avsky för ormar, suckar fru Blomberg. Om jag bara kunde övervinna den vore det väl, men se ormar är det värsta jag vet Och Rolf har bett att få ha en tam pytonorm som kan fånga råttor på djonken men då har jag sagt att hellre blir ja råttfångare själv. Känner jag Rolf rä får vi nog snart en hel Noaks ark om bord.

Hur vi ordnat det med matlagningen? Jo vi tänker låra upp en malajkock, me ibland vill jag laga själv för att få lit svensk mat att förtjuva tillvaron me köttbullar t. ex. Det blir nog gott so omväxling med pytonormen, eller vad vi kock kommer att bjuda oss. Atminstone lovar jag att sköta om söndagsfrukosten

D.N. 27/9 40

Men fru Blomberg får också mycket annat att pyssla med. Hon skall t. ex. hjälpa sin man med filmning och så måste hon lära sig språket. Engelska kan hon förstås förut, men nu har hon köpt japanska läroböcker som hon tänker plugga i under den långa överresan. Och malajiska påstår herr forskningsresanden att man lär sig lätt på ett par, tre månader.

— Jag får knappt ta med mig något bagage alls, utan det måste till stor del skickas efteråt, klagar fru Blomberg. Men jag reser i det varmaste jag har och jag ska ta minst fem lager kläder på mig! Man måste ju vara rustad för både sommar och vinter. Men det måste jag säga att det skall bli skönt att slippa vinterkylan härhemma — för min del kan det aldrig bli varmt nog.

04-0008

St. T. 3 jan 1941

det.

*

FORSKNINGS-RESANDEN ROLF BLOMBERG har enligt etnografiska museets årsberättelse för 1939 till museet donerat sina samlingar från Borneo och Java. På Java samlade hr Blomberg sitt etnografiska material i och omkring Pekalongan. Det värdefullaste utgöres av masker och musikinstrument, bl. a. en fulländig angklong, till den märkliga dansen koeda kepang. De viktigaste attributen i denna utgöras av ett slags käpphästar, flätade av bambu, på vilka tio furstar maskerade män rida under dansen. En annan framstående figur är barongan, en djurmask, som har ett slags clownroll och driver ofog bland åskådarna.

R. Blomberg.

Fröken Aina Cederblom har genom Rolf Blomberg hemsänt och förärat ett 50-tal föremål från Solo på Java. De utgöras av vackra lerkärl, små korgarbeten, kakformar, skedar, slevar, kammar m. m. En buffelskalla av brons är anmärkningsvärd på grund av sin form.

*

04-0009

Gardemus Nr: 9 1940

ROLF BLOMBERG: *Trefnk mrdan* (Gebers). Rolf Blomberg är verkligen en glad och oförfärad resenär, som tumlas med Borneos vildjur och huvudjägare på ett lika obesvärat och dräpligt sätt som han under sin skoltid drev med lärare och kamrater. Han är otvivelaktigt skickligare som fotograf och karikatyrtecknare än som stilist. Genom sin vägvalighet och goda lakttagelseförmåga har han lyckats berika de zoologiska samlingarna med värdefulla bidrakt, trots att hans läggning är allt annat än vetenskaplig.

C M—

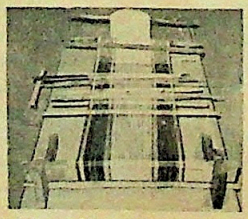
Nyförvärvade etnografica.

Rolf Blomberg demonstrerar festlig häst från Borneo.

En samling vackra nyförvärv från olika delar av jordklotet kan statens etnografiska museum för närvarande visa upp i lokalerna ute i dragonkasernen. Det är olika donatorer som bidragit till samlingen. Först Rolf Blomberg som från sin resa till det inre av Borneo för ett par år sedan fört med sig en rad intressanta saker, en verkligt expressiv häst, som använts vid en extatisk infödingsdans, huvudjägarsvärd, nästflöjter och säregna stränginstrument av bambu. Aina Cederblom har för sin del till museet överlämnat en rad sällsynta textilier, som hon köpte upp då hon verkade som vävlärarinna i Indien, medan docenten C. Hammarlund har utökat museets samlingar från Bolivia och Perus högland med bl. a. en stätlig s. k. poncho, ett stort tygstycke i grenna färger, där ett hål för bärarens huvud är det enda som antyder att det är ett klädesplagg. Greve Sten von Rosen har slutligen testamenterat en del föremål som han kom över under sin vistelse i Afrika, speciellt i Abessinien. En serie abessinska moderna målningar med jaktmotiv och illustrerande bibliska berättelser äro av särskilt intresse.

Utställningen är öppen för allmänheten på museets vanliga tider.

Indisk primitiv väfstol, hemförd och skänkt av Aina Cederblom.

*

Det förefaller som om det skulle vara goda tider uppe i det norska Kirkenes. I en annons i lokaltidningen Folkets Frihet meddelas att "från och med i dag äger en person icke rätt att köpa mer än sex biljetter till varje föreställning".

04-0012

Göteborgs Handels Tidn 29/9 40

Bröllopsresa till Söderhavet. Forskningsresanden Rolf Blomberg reste i går med sin fru på bröllopsresa via Berlin, Lissabon och Amerika till Söderhavet. Paret räknar med att vara borta tre eller fyra år och resan gäller både forskningar och insamlingar för museer i Stockholm och Göteborg. Dessutom har hr Blomberg filmkamera i bagaget och skall taga kortfilmer för Svensk Filmindustri och hoppas få låna radioaggregat, så att det även kan bli Söderhavsreportage för Radiotjänst. Från San Francisco skall färden gå med båt till Batavia och där hoppas hr Blomberg få köpa en äkta kinesisk djonk, som skall ombyggas och sedan bliva parets hem. Någon gång 1944 beräknar hr Blomberg vara hemma igen efter att ha besökt en lång rad underbara öar.

N.D.A. 29/10 40

Rolf Blomberg avreser i dagarna från Sverige för att via U.S.A. och Japan ta sig till Java, varifrån han startar en treårig seglats med en kinesisk djonk runt hela Söderhavet. Han åtföljes på den långa färden av sin unga maka, fru Karin Blomberg.

HAR NI HÖRT

talas om leken Murder and Detective. Man mördar varandra i mörkret och en detektiv fastslår genom att utfråga alla vittnen vem som är den skyldige. Denna lek för stora barn, berättas det mig, utgjorde efterspelet till en författarmiddag i Alsten i går. Forskningsresanden Rolf Blomberg avfestades av sin förläggare och sina författarkollegor i Gebers förlag — det var Tora Feuk, Per Erik Rundquist, Ragnar af Geijerstam med visdiktande fru (hon har skrivit en samling visor för Hagaprinsessorna), E. R. Gummerus, Sten Söderberg och konstnären Per Beckman, som samlats hos dr Hans Küntzel. Rolf Blomberg slutade aftonen med orden:

— Nu far jag till Nederländska Indien och vilar upp mig i tre—fyra år.

N.D.A. okt 40

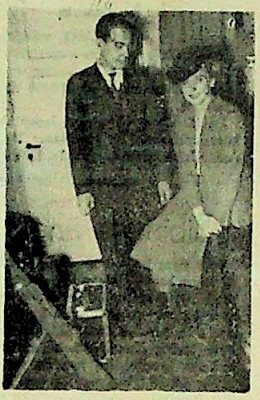
Göteborgs Morgonpost 29/10 40

Svenskt forskarpar far på bröllopsresa

Söderhavsfilm, radioreportage

Prof. Skottsberg skall få växter, Akvariet söderhavsfauna

Det var ett ungt och lyckligt par, som i går eftermiddag på Göteborgs Central äntrade tåget till Malmö, vinkade av några kära anförvanter, och for på blixtvisit i Lund för att sedan i dag via Berlin, Lissabon och Amerika anträda sin bröllopsresa till Söderhavet. Den svenske forskningsresanden Rolf Blomberg och hans unga fru hade åtskilligt resgods med sig, och åtskilligt mer kommer det efter, ty de beräknar vara borta tre å fyra år. Och resan är icke bara "til Lyst" utan gäller i första hand forskningar och insamlingar för museer i Stockholm och Göteborg.

Herr och fru BLOMBERG med kamera och andra attiraljer

Det kanske dröjer någon tid, innan den svenska allmänheten får höra av hr Blomberg och hans maka, men han lovar att ge sig tillkänna så snart som möjligt både i form av reseskildringar i svenska tidningar, nyförvärv till museerna, radiohälsningar och kanske också kortfilmer från latare latituder. Och i sinom tid kanske han kastar ankar på redden i Göteborg med sin ägandes djonk, ty med en sådan skall forskningsresan företagas i Söderhavet.

Nog förefaller det som en dröm att få fly från höstregn- och mörker till Söderhavets havsvidder, att få segla i djonk från atoll till atoll, över Hajarnas hav till huvudjägarnas hemvist och den underbara ön Bali. Hr Blomberg är också strålande glad som den lyckans verklige gulligosse han är över att han blivit satt i tillfälle att få realisera en så underbar dröm. Det är Stockholmstidningen och Svensk Filmindustri med flera, som finansiera hans forskningsresa, och han har en mängd uppdrag från Etnografiska museet i Stockholm, Riksmuseets evertebratavdelning samt Naturhistoriska museet och Akvariet i Göteborg.

— Jag var nere som hastigast i dag och såg vad som fanns kvar från min förra expedition. Tre pytonormar och några smådjur är allt som överlevat. De frodas i högönskligt välmåga men behöva förstärkning, och dr Nybelin vill dessutom ha en mängd zoologiskt material från t. ex. Filippinerna.

Professor Skottsberg har jag lovat tänka på under mina botaniska strövtåg, och speciellt i högländerna hoppas jag finna vad som kan intressera honom. Där torde också möjligheterna att finna rariteter och nyheter vara stora, och jag skall ha ögonen med mig, var så säker, även om jag icke är botanist av facket. Akvariet slutligen vill ha marina djur och marin fauna från Söderhavets botten.

— Dessutom har jag en filmkamera med mig i bagaget, fortsätter hr Blomberg. Meningen är att taga upp kortfilmer för Svensk Filmindustris räkning. Något radioaggregat har det icke varit möjligt för mig att föra med hemifrån, det blir för tungt att ha med sig under flygresan. Men jag har fina rekommenderationer till de olika bolagens ombud på platsen och får nog låna aggregat av dem och Radiotjänst vill gärna ha Söderhavsreportage från oss.

I första hand har jag tänkt göra kortfilmer från Borneo och Ostindien, och eftersom det kan dröja, innan jag kommer hem själv, sänder jag troligen upptagningarna på radio och mina kortfilmer före mig med fullbordade texter och låter någon annan tala in texten och i övrigt redigera ut filmerna. — Det bör kanske inflikas, att hr Blomberg under sina tidigare forskningsfärder gjort flera kortfilmer, som biopubliken redan hunnit se. Inom kort blir det i Stockholm premiär på ytterligare två från Sydamerika och Galapagosöarna.

Efter blixtvisiten i Lund startar herrskapet Blomberg i dag med tåg till Berlin sin långa resa för att med trafikflyget fortsätta därifrån till Madrid och från Lissabon med en amerikansk båt till New York.

— Från San Francisco resa vi med båt — event. via Japan — till Batavia på Java, där »äventyret» skall börja. Där skola vi nämligen köpa en äkta kinesisk djonk, den bästa som står att få. Vi skola bygga om den och förse den med motor, och den skall bli vårt flytande hem under några år framåt. En djonk är resultatet av många årtusendens samlade erfarenheter i skeppsbyggnadskonst och därför ett av de sjövärdigaste fartyg, som finnas.

Från Batavia segla vi nästa år med malajbesättning med Små Sundaöarna som närmaste mål och besöka där bl. a. den underbara ön Bali. Så går färden vidare över Timorhavet, världens hajrikaste, till Nordaustralien med strandhugg på Nya Guinea, Celebes, Borneo och en mängd mindre öar. Via Filippinerna arbeta vi oss så sakteliga igenom hela Söderhavets väldiga och tjusiga övärld, och efter omkring tre år sträcka vi ut på en riktig långseglats till Sydamerika med mellanlandning vid Galapagosöarna. Om allt går efter beräkning skulle vi på fjärde året via Panamakanalen sätta kurs på gamla Europa, och någon gång 1944 skulle det alltså kunna hända, att en kinesisk djonk efter nära nog en världsomsegling gör Göteborg och sedermera Stockholm den äran.

I samma veva, som hr Blomberg just står i begrepp att lämna Sverige för några år, kommer hans nya bok ut i bokhandlarna. I Stockholm skyltade bokhandlarna med den för första gången i går, och i dag börjar den utbjudas till den äventyrs- och reslystna publiken i Göteborg. »Tropisk urskog» är den lockande titeln, och den nya boken, som för övrigt är hans tredje i ordningen, handlar om hans senaste expedition på Borneo och Java, från vilken han kom hem i fjol somras med åtskilliga värdefulla nyförvärv för vårt Akvarium och Naturhistoriska museum.

St. Tidn. 8/11 1940

04-0014

UPPTÄCKTSRESANDEN ROLF BLOMBERG med fru har nu på sin nya färd till malajstaterna anlänt till Lissabon, varifrån han om måndag fortsätter färden över Atlanten till Amerika med S/S Ex Calibur.

09-0015

Aftonbladet 1/11 1940

Trevlig kåsör bland malajer.

Rolf Blomberg: TROPISK URSKOG. Gebers.

Svensken tillhör ett resande folk och om han inte själv kan resa — och vem kan det i dessa avspärrningens tider? — tycker han om att läsa om hur andra gör det. Reselektyren går bra i vårt land, och vi ha många färande svenskar som göra sitt till att källorna inte skall sina.

En av de otvivelaktigt mest sympatiska av dessa färande svenskar är den unge upptäcktsresanden Rolf Blomberg, som redan hunnit lägga åtskilliga mil och tre böcker bakom sig, alla i och från underliga och främmande länder. Han trivs bäst bland huvudjägare och nu sist har han hemsökt nordöstra Borneo, där han bl. a. sökte leta rätt på världens mest underskönа kvinna. Till historien hör att han i stället fann den fulaste.

I samma veva som han tillsammans med sin unga fru ger sig ut på en ny forskningaresa i österled — fast den av omständigheternas makt måste gå motsatta vägen runt jorden — kommer hans bok från Borneo, där han utom andra kvaliteter även visar sig vara en icke oäven tecknare med ett ritstift som gärna doppas i den träffsäkra självsatirens lustiga tuschhorn. Flera teckningar och ett 140-tal utomordentligt vältagna fotografier illustrera en text, som är så anabbflytande och så rolig, att man har enbart trevligt med Blomberg som cicerон i djungler och mangroveträsk.

Han har nämligen sin egen, mycket särpräglade stil: det är inte "skriven" svenska, utan det är hela tiden en älskvärd och klarögd kåsör som berättar. Här och där interfolierar han berättelsen med en liten lustighet eller en anekdot som bara ger ytterligare färg och personlighet åt stilen.

Mellan varven på upptäcktsfärderna gör han strandhugg här och var och hälsar på svenska skogsmän och teplantare på både Java och Borneo och lever vitmanslly mellan feberanfall och ormfångst. Sist berättar han om en äventyrsfylld hemfärd där han hade lika mycket besvär med att hålla liv i de krypande och krälande tropiska djuren som att hålla dem i säkert förvar. En vattenorm rymde en dag och sedan dess hade kaptenen sina misstankar:

— Ut med den rökta ålen från bordet! Kockar kan man aldrig lita på...

I Hamburg slapp näbbtörnen lös och blandade sig med de dansande på hotellet efter en jakt genom tre våningar. "Även då fingo några damer nerverna i olag." Och sist lämnar han av hela menageriet i Göteborg och börjar fundera på vart han skall ta vägen härnäst. Det blev Östern igen — en fyraårsfärd med djonk.

Nästa bok om vi får be. Med flera teckningar i.

Lill.

St. T. 2/11 1940

Rolf Blomberg jämte två bruna kamrater.

TROPISKA IRRFÄRDER I VACKER RESEBOK.

Snart finns det inte en enda liten plätt på kartan, som det inte redan skrivits ett halvt dussin böcker om, suckar Rolf Blomberg under sina forskningar efter ett nytt och oplöjt fält att utnyttja för tillfredsställande av sin rese- och äventyrslust. Men han snurrar på jordgloben — en suverän metod, som väl karakteriserar denne frejdige resenär — och råkar sätta tummen på Borneo, som befinnes acceptabel, sedan det än farligare och därför mera lockande Nya Guinea av olika skäl måst vrakas.

Detta var upptakten till en bortåt årslång färd till Sundaöarna och i sinom tid även till den vackra boken "Tropisk urskog", just nu utsänd — förträffligt illustrerad med bortåt 150 markanta fotografier och därtill en del lustiga teckningar av författaren. Ryktet om ett okänt land med underskönа kvinnor blockade denna gång främst resenären men upptäckterna blevo skäligen magra; de infödingar han stiftade bekantskap med kunde tvärtom möjligen karakteriseras som den stora öns fulaste. Svårt ansatt av malaria måste han något begränsa sina irrfärder och hålla sig till relativt utforskade nejder — även om hans framstöt länga Sembakongfloden mot Borneos inre bjöd på både strapatser och faror. Dajakerna — tills helt nyligen mycket aktiva huvudjägare — visade en tämligen fredlig och hygglig uppsyn, även om rökta huvud skymtade i bakgrunden och det stundom viftades lite vårdslöst med skalpsvärden. Särskilt då det starka risvinet satte känslorna i svallning. Blomberg kan konsten att umgås med vildar på vildars sätt — ett av skälen till hans framgångar — och prövar trankilt deras gästabud vare sig det gäller stekta råttor, sniglar och risvin eller andra kräsligheter. Men ofta låter han den ständigt törstige, bottenlöse malajen Kaling vikariera, vilket nu förefaller mycket klokt...

Ormar av skilda slag — python, giftiga kobror och än ettrigare vatten- och kraitormar — spela en stor roll i denna bok och man får fascinerande glimtar ur reptilernas kusliga värld. Kulmen nås kanske i mötet med ormtjusaren Oemar, som har till specialitet att stoppa in giftormar genom näsan och dra ut dem genom munnen. Hela den tropiska överådens brokiga och intressanta liv skymtar i övrigt: Sawarak och dess berömda vita rajhor, filosofiska handlande kineser och malajiska svartkonstnärer, som även en så skeptisk ung man som Blomberg tycks ta ganska allvarligt, och de holländska vulkanbevakarna, som räddat människoliv i tusental. Över huvud betonas ofta, att holländarna äro ypperliga kolonisatörer och gjort mycket för sitt stora väldes växt och trivsel.

De svenska landsmännen i forskningen ha fått stort utrymme, särskilt jägmästare Eric Lundqvist, bekant som författare till "Dajak", och teplantören och entomologen Kurt Landberg på Java, som båda gjort vackra insatser där nere.

Som ett piggögt och roande reportage med biologisk och etnografisk bakgrund kan "Tropisk urskog" bäst karakteriseras. Rolf Blomberg skriver rappt, roligt och lite nonchalant, han har ögonen med sig och han har lätt att bli bekant med och avporträttera både vanliga och ovanliga människor och djur. Det är tyvärr, bekänner

han öppenhjärtigt, ganska fridfullt i de tropiska urskogarna, och ingen skall tro, att djungeln är så proppfull av gräsligheter, som det sägs i äventyrsböckerna, där hjälten råkar i dödsfara minst på varannan sida. Det skulle underlätta forskarnas arbete högst betydligt, om de tropiska skogarna mera liknade fantasiernas "gröna helvete", säger han, men läsaren konstaterar, att även den krassa verkligheten givit Blomberg ett prima, rikt varierat stoff till en förstklassig äventyrs- och reseskildring för unga och gamla pojkar.

Ivar Arnö.

04-0017

Ulricehamns Tidn. 9/11 1940

Med Rolf Blomberg på Borneo.

Det är uppfriskande, roligt och spännande att åter få ge sig ut på upptäcktsfärd med den unge, käcke och framgångsrike forskningsresanden Rolf Blomberg. Sist var det på färd bland indianstammarna kring Amazonfloden och nu får man hälsa på bland dajakerna på Borneo, vara med om att fånga ormar och skjuta vildsvin, krokodiler och allsköns annat villebråd samt sällskapa både med svenskar och vildar därnere. Blomberg är inte bara en bra forskningsresande utan också en skicklig berättare med sinne för humoristiska detaljer. Man får till livs en god portion geografi och zoologi, vilken säkerligen är mycket vederhäftig, men han släpper också fantasien lös i form av vildarnas egna berättelser om andar och andra mystiska väsen.

Rolf Blombergs bok heter "Tropisk urskog" och har utgivits från Gebers förlag. Den är illustrerad med ett mycket stort antal briljanta fotografier och utmärkta teckningar, som visa, att författaren även på detta område besitter stor talang.

"Tropisk urskog" är en bok för alla och den skulle säkert vara den allra bästa present till ungdom, då den är en utmärkt lärobok samtidigt som den ger spänning och nöje.

—g—

04-0018

Södermanlands Nyheter 12/11 40

Röda Kvarns program inledes med en av Rolf Blombergs upptagningar från malajstaterna. Det är en intressant film, som främst handlar om orangutanger och giftormar. Programmets huvudnummer är Melan-

St. T. 10/11 1940

Rolf Blomberg

presenterar PASTEURINSTITUTETS ORMFÄNGARE SOM FAKIR.

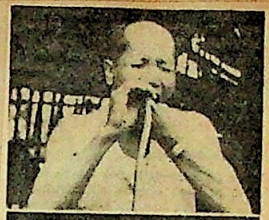
Den kände upptäcktaresanden och författaren Rolf Blomberg — som f. ö. nu begett sig ut på ny forskningsfärd — har åstadkommit tre kortfilmer för S. F:s räkning. Bl. a. en som heter "Konstiga djur och konstiga människor", ur vilken vi hämtat nedanstående klipp av javanesen Oemar, som samlar giftormar för Pasteurinstitutets i Bandoeng på Java räkning. Han roar sig här med att stoppa in en giftorm i näsan och dra ut den genom munnen.

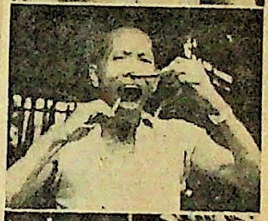

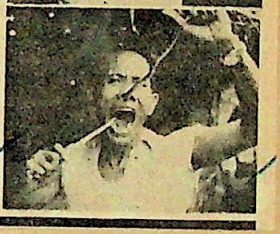

Göteb. 12/11 Posten 11

ral och teknik». Forskningsresanden Rolf Blomberg berättar i ord och bild om orangutanger och ormar på Java, och experimen gå jämförelsen mellan

04-0019

Södermanlands Läns Tidn. 12/11 1940

Som förspel visas en svensk kortfilm med en serie intressanta snapshots från djurlivet på Java. Rent roligt att se på är emellertid den ormslukande infödingen.

G. O.

04-0021

Göteborgs Posten 12/11 1940

Programmet inledes med en beredskapsfilm och en trevlig kortfilm om ormar och orangutanger på Java med forskningsresanden Rolf Blomberg som berättare.

Grun.

04-0022

Dala Demokraten 12/11 40

Förspelet bestod av en intressant filmupptagning av författaren Rolf Blomberg om "Ormar och orangutanger".

Rute.

Stockholms Tidn 21/11 40

En bild från världsutställningen i Lissabon.

Med Rolf Blomberg:

Över soligt men härjat Spanien

LISSABON i nov. 1940.

Med vårt stora fyrmotoriga Junkersplan brumma vi fram på 1.000 meters höjd över Spaniens nordostkust. Under oss se vi till vänster det solglittrande, blå Medelhavet, där en liten holmande lastångare plöjer sin väg mot någon avlägsen hamn och lämnar efter sig en svart rökslöja i luften och ett brett, blänkande spår i havet. Till höger om oss glider ett underbart, terrakottafärgat berglandskap förbi med små blåvitta hus och olivträd som mörkgröna prickar. Längre bort i väster resa sig de vilda Pyrenéerna i ett lila dis. De högsta topparna äro snöklädda.

— Barcelona om en kvart! ropar stewardessen.

Vi sänka oss några hundratal meter och flyga fram över strandkanten, där bränningarna bryta in över de mest ljuvliga badestränder. De pittoreska små fiskebyarna ligga tätt, och det vimlar av vackra fiskebåtar med röda segel.

Det märks, att vi närma oss en storstad, ty bebyggelsen blir tätare. Och så se vi på en gång Barcelona, som ligger där vit och vacker och storslagen i solskenet. Det var tio år sedan jag såg denna stad — jag arbetade då som jungman på en Svenska-Lloydbåt under ett sommarlov för att få se lite av världen — men jag känner så väl igen allting: den nya ståtliga katedralen, som reser sig skyhögt över husen, den smäckra Columbusstatyn vid hamnen, musselfiskarna innanför piren . . .

Vår maskin landar på ett flygfält i utkanten av Barcelona, och Karin och jag stiga ut i solskenet för att sträcka på benen. Det är en underbar sensation! Det är som att komma tillbaka från hösten till sommaren igen. Tidigt på morgonen startade vi från Berlin i det värsta, gråkalla höstrusk. I Schweiz låg det snö här och där, och i Lyon, där vi mellanlandade, var det regnigt och blåsigt. Och nu . . .! Solsken, ljumma vindar, palmer! Palmer ute i det fria!

— — —

Madrid. Vi komma dit på kvällen, när det redan är mörkt. Det stora Junkersplanet landar säkert och elegant på flygfältet, de vitlöksdoftande tullitjänstemännen titta pliktskyldigast på vårt gepäck och sedan sätta vi oss i en buss för att komma in till staden. Vi sitta i bussen i 20 minuter och vänta på chauffören. Men han är spårlöst försvunnen. Tre man leta frenetiskt efter honom kring flygfältet och ropa på honom. Utan resultat. Till slut åtar sig en körkunnig spanjor att föra bussen in till Madrid. När han skall sätta sig på förarsätet hittar han emellertid vår chaufför. Denne ligger, väl dold för våra blickar, där framme på sätet och sover.

På vägen in till Madrid försöker chauffören ta igen den förlorade tiden. Gaspedalen är i botten hela vägen, och bussen sladdar genom kurvorna, så det skriker. En fetlagd dansk stönar högt och förtvivlat och håller sig krampaktigt fast i bänken och blundar, medan en äldre amerikanska piper av förtjusning.

Vårt tåg till Lissabon avgår först klockan 10 nästa kväll, varför vi kunna ägna en hel dag åt att titta närmare på Madrid. Man märker genast, att Spanien ännu långt ifrån hämtat sig efter det förödande inbördeskriget.

Vi ta en tur ut till de platser, där striderna om Madrid rasade som hetast. Det verkar som om kampen stått där i går. Hundratals hus ligga i ruiner, de många löpgravarna ha ännu inte fyllts igen och kulsprutenästena se ut som om de just lämnats av de kämpande. Ändå är det nu två år sedan det blev fred i landet. Chauffören, som tar oss runt till de svåraste hemsökta områdena, åskådliggör för oss på ett mycket levande sätt de olika fasorna i striden mellan de röda och nationalisterna. Själv en fanatisk nationalist blir han så upprörd, då han relaterar vissa händelser för oss, att han gråter och snyftar och inte kan säga en sammanhängande mening.

Och så Lissabon! Mera därom i morgon.

Rolf Blomberg.

St. Tidn. 23/11 40

Portugisiska bondgubbar på en station på linjen Madrid—Lissabon.

Med Rolf Blomberg:

I Europas lyckligaste land

På tåget till Lissabon. Vi måste sitta och sova hela natten, ty alla sovvagnsbiljetter voro tingade för fjorton dagar framåt. Vi äro sex stycken i kupén och representera fyra nationer: Sverige, Frankrike, Schweiz och U. S. A. Äldst och yngst i sällskapet äro de två representanterna för U. S. A. Den ena är en pigg och gladlynt, säkert 70-årig amerikanska, som berättar att hon levt i 27 år i Frankrike. Hon har mycket att berätta från kriget, men det enda som tycks ha tagit henne hårt är att — tyskarna konfiskerat hennes löständer! Hon hade lämnat dem till en engelsk tandläkare i Paris för att denne skulle renovera dem åt henne. Så kom den tyska invasionen, tandläkaren flydde och all hans egendom, dit också hennes löständer genom ett obilt öde kommo att räknas, konfiskerades.

En högst opassande frisasning kommer från den yngste i kupén, när den gamla damen berättar om sin olycka. Det är en 16 års amerikansk pojke, en trevlig och säker grabb. Han är glad som en apelman, ty i Lissabon skall han träffa sin far, som han inte sett på flera månader. Själv har han uppehållit sig i det icke ockuperade och fadern i det ockuperade Frankrike, och på så sätt ha de blivit skilda åt.

Tidigt på morgonen anlända vi till den lilla spanska gränsstationen Valencia. Väskorna bli undersökta igen, och vi måste visa fram de pesetas vi ha kvar. Inga spanska pengar, inte en centavo, får utföras. Jag har lite mer än 150 pesetas och ber att få växla dem till portugisiska escudos. Det är bara tillåtet att växla 100 pesetas, svarar man mig.

— Och vad skall jag då göra med de 80? frågar jag.

— Ni måste göra av med dem på något sätt. Köp vin för dem! råder mig en tjänsteman.

Jag lyder hans råd. Karin och jag inhandla sex flaskor rödvin à 4 pesetas, en flaska konjak för 15 pesetas och för resten av pengarna få vi ett par feta, stekta duvor.

Under den åtta timmar långa järnvägsresan genom ett soligt och vackert Portugal är stämningen hög i kupén tack vare alla våra rödvinsflaskor. Den gamla amerikanskan är sprallig som en backfisch, schweizaren jodlar och fransmannen sjunger ballader.

— — —

Lissabon. Vilket liv på gatorna! Vilken ström av tutande bilar! Det är en ovanlig syn i Europa nu. Men Portugal är inte utan bensin. Det är väl det lyckligast lottade landet i Europa just nu. Mat tycks det vara mycket gott om. I Madrid fingo vi till frukost var sin liten brödbit — brunt, majsblandat bröd. Här i Lissabon bullas det upp mer än man orkar äta, och det är det finaste vita vetebröd.

Och nu, medan alla länder genomlida svåra ekonomiska kriser, pågår här i Lissabon en världsutställning, påkostad och magnifik — åtminstone i förhållande till detta lilla lands resurser. Någon turistström har Portugal av förklarlig anledning inte kunnat emotse till evenemanget men ändå vimlar det av utlänningar här.

Enligt de uppgifter jag fått skulle nära en miljon flyktingar uppehålla sig i Portugal, därav 400.000 bara i Lissabon. Man hör lika mycket franska som portugisiska talas på gatorna. Alla försöka komma vidare till U. S. A. eller Sydamerika, men bara ett litet fåtal kan få visum. Det är långa köer utanför konsulaten och rederiernas agenturer — köer av förtvivlade människor, som till varje pris vilja lämna Europa. Det är nästan omöjligt att få tag på ett hotellrum i Lissabon nu och priserna på dem ha stigit enormt.

Rolf Blomberg.

04 0025

St. T. 24/11 40

ROLF BLOMBERG med maka har nu anlänt till Newyork med S/S Excalibur.

Forskare med fru *embarkerar.*

"Ship sails to-day at noon" — "i dag kl. 12 middag går båten" står det på skylten bredvid forskningsresanden Rolf Blomberg och hans söta fru. Herrskapet var tydligen inte alls ledsna över att lämna det kalla Newyork ombord på svenska ångaren "Ningpo", då den avgick från Brooklyn till orienten, närmare bestämt Java, via San Francisco.

04-0016

Uppsala Nya Tidn. 13/11 1940

Från Borneos vildmarker.

ROLF BLOMBERG: Tropisk urskog. Gebers förlag. Pris inb. 13 kr.

Rolf Blomberg har ett par tidigare reseböcker bakom sig från färden i tropiska urskogsområden och det är därigenom känt, för en stor och uppskattande allmänhet, att han kan den stora konsten att resa, d. v. s., han ser, hör och upplever intressanta ting, varhelst han far fram. Visserligen har han ej i någon högre grad de perspektiv och synpunkter, som skapa den stora reseskildringen, men han har i gengäld den ungdomliga ivern och lusten att se och lära. Därtill besitter han en rad andra egenskaper, som krävas hos en resenär på tropiska bredder. Man märker dem redan på stilen i hans berättelser, som trots vedermödorna kan behålla sin ofta uppdykande hurtfriska Stockholms-slang. Man utläser dem också ur hans om vitalitet och humor vittnande teckningar: en härdighet mot tropisk apati och en läggning, som utgöra ovärderliga tillgångar i mangroveträsk och fuktdrypande urskogar. Det är till sådana områden, som Blomberg för oss i sin nya bok, som huvudsakligen handlar om nordöstra delen av holländska Borneo. Hans uppgifter ha varit att filma, fånga djur åt Göteborgs akvarium, göra zoologiska och etnografiska samlingar samt att resa för den härliga resans egen skull.

Ormar äro Blombergs älsklingsdjur och vi få vara med om fångst av granna guldringsormar, stora pythonormar samt giftiga Lochesis-arter, kobror och vattenormar. Han för oss ut i mangroven till klätterfiskar, hägrar och näsapor. På nattliga jakter med ficklampa i pannan på orienterarvis möta vi dvärgmyskdjur, vildsvin, krokodiler, hjortar, spökdjur, kattdjursarter, uttrar, groddjur och många andra av urskogens invånare, vars ögon var på sitt vis reflektera skenet från lampan. På en stor expedition uppför en flod först med motorbåt och sedan med kanoter resa vi med till Borneos inre till urskogar och dajakstammar av skiftande kulturgrader, där huvudjakten än i dag om ock i smyg bedrives och där de rökta människohuvudena hänga under långhusens takbjälkar.

Blomberg har en humor, välvilja och förståelse, som snabbt ställer honom på god fot med allsköns färgat folk, det må vara kustens malajer eller inlandets vilda dajaker, men så drar han sig heller inte ens för att delta i deras risvinskalas och fester på durionfrukter, som i lukthänseende sägas likna delikatessen från Ulvön. Med dajakerna öppnar han en storartad och framgångsrik byteshandel. Visserligen anse de honom spritt galen, som lämnar tobak och andra värdefulla ting mot tusenfotingar, krabbor, ormar, maskar, paddor och annat krafs, men han får sina samlingsburkar och cisterner fyllda. Av allt att döma är det en rik och representativ samling av inre Borneos fauna han hopbragt under sin långfärd. Blomberg ger en hel rad verkligt tjusande skildringar från sin resa på floden. Man minns särskilt ett nattläger med månskära, stjärnor, eldflugor, dofter från urskogens blommor, grodornas och cikadornas orkester, hjortens lockrop och krokodilernas plask. Man minns också en vandring i okänt land med blommande och frukttyngda urskogsträd, graciösa rottingpalmer och högvuxna trädormbunkar med utsikter från bergens sluttningar över det böljande och ångande skogshavet. Denna paradisets lustgård hade dock sina plågor. Blodiglarna, som lurade på trädens grenar och blad sögo sig blixtsnabbt fast, när man strök förbi dem, taggiga buskar och lianer, hettan, solbristen och marschernas mödor gjorde också sitt för att tvinga honom till reträtt. Det avgörande blev dock en serie malariaanfall av tydligen ganska allvarlig natur.

Efter återkomsten till kusten for Blomberg ut på en långseglats med ett par malajer i en liten infödingsbåt. Det blev en kombinerad rekreations- och samlarfärd under några sorglösa veckor, som dock inte förmådde driva malarian ur blodet. Recidiven tvingade honom att på läkares inrådan resa till Java och höglandet inne på ön. Bergens undergörande klimat gjorde honom frisk och den omständigheten ha vi att tacka för en rad intressanta kapitel från "Sundaöarnas pärla", om teplantare, ormtjusare och mycket annat t. ex. den märkliga Vulkandienst, som holländerna upprättat, som varnar hotade trakter för vulkanernas utbrott och i vissa fall t. o. m. kunnat tämja de farliga bergjättarna. Från Java reste författaren hem till Sverige med sina samlingar och sin skörd av allsköns levande djur, som gjorde fartyget till en slags Noaks ark.

Boken är mycket rikt illustrerad med över hundratalet ypperliga fotografier, varav en av de förnämsta är den strålande urskogsbild, som pryder bokens omslag.

L. F.

04-0017

Gefle Posten 16/11 1940

Tropisk urskog

av Rolf Blomberg. Med 146 fotografier samt teckningar av förf. Hugo Gebers förlag.

Rolf Blombergs senaste resa gick till Borneo. Vi få följa honom på färder uppför krokodilrika floder och på marscher genom tropiska urskogar. Vi få lära känna den stora öns intressanta och ofta dråpliga djur, och vi få bekanta oss med invånarna, dajakerna, både i vardagslag och på deras tämligen risbrännvinsfuktiga fester.

04-0018

Morgontidn. Göteborg 12/11 40

Victoria: Kortfilmerna

Ett övervägande starkt program. En fransk film om fårskötsel och Roquefortostar bjöd på bildprakt samtidigt som den var lärorik. Intressant i sitt slag var även Rolf Blombergs förevisning från en javanesisk zoo, där de medagerande trivdes prima bland sina älsklingar giftormarna och orangutangerna. Friidrottsteknikens utveckling på 50 år belystes av

04-0029

Ny Tid, Göteborg 12/11 40

ligt i salongen. Ett slagnummer! Rolf Blomberg presenterar några ormsceners från Java, som kom de närvarande damerna bland premiärpubliken att dra efter andan. Trevligt och omväxlande för övrigt.

C—s.

04-0030

Kudriksa Tidning 14/11 40

En men ett lejon.

Rolf Blomberg berättar i film och ord, som alltid trevligt, om ormar och orangutanger på Java i en av Röda Kvarns kortfilmer för veckan. Även den andra kortfilmen, där Harald Molander verkningsfullt ställt svensk fred mot krigets elände på annat håll, är riktigt och

04-0032

Sv. Dagbladet 16/11 1940

PRINS WILHELM: URSKOG.

ROLF BLOMBERG: Tropisk urskog. Gebers.

GEORG DAHL: Två år som indian i Columbias urskogar. Natur och Kultur.

Rolf Blombergs framåtanda och lust för äventyr har inte minskats under åren, han är en friskus som trivs bättre under tropikernas himmel än i vårt solnjugga land. Knappt kommer han hem från en färd innan han står redo att börja nästa efter att ha levererat den obligatoriska boken till jul. Hans senaste heter "Tropisk urskog" och handlar om en färd till det inre av Borneo.

Färden företogs på inrådan av en viss svensk jägmästare, Eric Lundqvist, vilkens skildring just från dessa trakter för några år sedan publicerades i "Dajak" — en bok som man erinrar sig med odelat nöje. Den skrevs av en man, vanare vid stämpelyxan än pennan, men den gav likafullt en förträfflig bild av öns primitiva folkslag och febersjuka urskogar. Anledningen till att Blomberg åtminstone delvis kom att följa föregångarens spår berodde på ett rykte att det någonstans på Borneo skulle finnas en "underskön" ras av huvudjägare som ingen kände till. Naturhistoriska museet i Göteborg önskade dessutom en så fullständig samling som möjligt av traktens många underliga reptiler varjämte etnografika borde förvärvas. Lastad med cisterner för djurens konservering, bytesvaror och kameror begav sig Blomberg oppför floderna till de föga kända delarna av öns inre utan att dock påträffa den legendariska stammen. Han fick nöja sig med att komma i kontakt med de vanliga dajakerna, upplevde smärre äventyr med ormar och andra lika osympatiska djur, dracks risbrännvin i långhusen och skaffade sig en grundlig malaria på kuppen. Efter en kortare seglats i arkipelagen av småöar avslutas färden med några veckors vistelse på Java för hälsans skull.

Av detta har blivit en ganska tunn reseskildring som inte bjuder på något nytt. Det verkar som om Blombergs oroliga blod inte tillåt honom att tränga djupare in i förhållandena där han färdas, det blir något ytligt över detta kringflackande där samlarlådor och kameror stundom gör intryck mer av förevändning än allvarligt uppsåt att nyttja dem i forskningens och bildningens tjänst. Det blir med andra ord en resa för resans skull, vilket naturligtvis också kan vara bra på sitt sätt bara man undviker att ge dylika färder alltför pretentiösa namn. Eljest skall villigt erkännas att Blomberg har det rätta humöret för en långfarare med frisk aptit på livet och önskan att se sig om. Han är käck och orädd nästan till våghalsighet, och det vårdslösa sätt på vilket han handskas med giftormar är han nog tämligen ensam om. Han är på något vis avväpnande i sin pojkaktighet som inga febrar eller strapatser biter på och särskilt bland det uppväxande släktet bör han kunna påräkna en trogen läsekrets. Där skall hans humoristiska teckningar också troligen uppskattas efter förtjänst.

För sin del måste anmälaren tillstå att han haft största behållningen av bokens fotografiska bildmaterial. Det är alltigenom förstklassigt, underhållande och åskådligt. Än så länge handskas nog Blomberg säkrare med kameran än skrivmaskinen.

Lektyr 16/11 40

Från Reds synvinkel

Nu har den svenske vikingen, nygifte Rolf Blomberg, givit sig ut på en ny expedition till främmande farvatten tillsammans med sin unga fru Karin. Han var uppe på redaktionen och tog farväl dagarna innan han gav sig av, och samtidigt lämnade han Lektyr en spännande skildring om bovjakt på Borneo — ett minne från hans senaste resa. Den artikeln kommer i nästa n:r.

Alaskagreven, George af Forselles, råkade besöka redaktionen samtidigt, och det kändes litet underligt att se dessa båda vittberesta vänner hälsa på varandra. 60-årige Greven har väl stökat undan det mesta här i livet nu — och det är inte småsaker han varit med om! — och Rolf Blomberg med sina 25 år på nacken här ju sett en hel del av världen han också, trots att han ännu måste räknas till ungdomarna. Gissa om de där två herrarna kommo i prattagen! Greven verkade nästan rörd och sa "sure" oftare än vanligt, och Rolf log sitt obetvingligt smittande, levnadsglada leende och sa', att om tre år kommer han tillbaka och ankrar på Strömmen med den djonk, som han ämnar köpa sig i tropiska farvatten.

Nu har han farit. Good luck, Rolf! Och Greven stannar kvar här hemma och öser ur sina minnens rika skattkammare. Han kommer säkert med en ny historia i Lektyr vad det lider.

04-0033

Skånska Aftonbladet 16/11 40

Även Rolf Blomberg är en glad och oförfärad resenär. Han berättar i sin på Gebers förlag utgivna "Tropisk urskog" om sina upplevelser hos huvudjägarna på Borneo. Vi få följa honom på färder uppför krokodilrika floder och på marscher genom tropiska urskogar. Vi få lära känna den stora öns intressanta och ofta dråpliga djur, och vi få bekanta oss med invånarna, dajakerna, både i vardagslag och på deras tämligen risbrännvinsfuktiga fester. Alltsammans är återgivet med det friska humör — vilket inte utesluter saklig riktighet — som är Rolf Blombergs speciella kännetecken som reseskildrare. Men författaren nöjer sig inte med att hantera pennan på ett skicklight sätt, han är dessutom en förträfflig fotograf och tecknare. Det mycket rika fotografiska bildmaterialet kompletterar texten levande och instruktivt, och teckningarna vittna vältaligt om författarens glada syn på sina äventyr.

R. G.

Skånska Dagbl. 16/11 1940

Strövtåg på Borneo.

ROLF BLOMBERG: *Tropisk urskog.* Gebers.

Rolf Blomberg har i höst begått sin tredje reseskildring. De tvenne första handlade företrädesvis om sydamerikanska huvudjägare, den här uppehåller sig till stor del vid dessa herrars borneanska motsvarigheter. Förf. tycks alltså ha en viss svaghet för denna avart av homo saplens. Slutsatsen bestyrkes ytterligare därav, att han i förordet berättar, att han ursprungligen tänkt besöka de än vildare kollegerna på Nya Guinea. Kostnaderna visade sig emellertid oöverkomliga.

Blomberg är varken vetenskapsman eller journalist, han är resenär och samlare. Men först och främst är han en hurtig svensk pojke av det slag, det aldrig kan bli för många av. På sin hurtighet lever han f. ö. högt — åtminstone å recensentens ögon. Tack vare den överser man gärna med skildringens brister. Det skall dock villigt erkännas, att dessa äro betydligt mindre framträdande i "Tropisk urskog" än i de första böckerna.

Särskilt oturligt är det för Blomberg, att han som Borneo-skildrare har en så fruktansvärd föregångare som jägmästare Eric Lundquist, vars för två år sedan utkomna, glänsande "Dajak" hör till de böcker, som i sitt slag näppeligen kunna överträffas. Lundquist var f. ö. förfa ciceron på ön, och det var tack vare Blomberg han fick mod att samla sina anteckningar till en bok. En ypperligare introduktör bland såväl infödingar som djurvärld hade Blomberg aldrig kunnat önska sig.

Speciellt roliga, underhållande och ofta spännande äro de djurskildringar, av vilka det vimlar i boken. För huvudjakten har emellertid myndigheterna i stor utsträckning lyckats sätta stopp. Så snart meddelande når polisen, att en "jakt" ägt rum i distriktet, sändes en patrull ut för att gripa den eller de skyldiga. I en by, där förf. väntat sig se rökta skallar hängande i taken, såg han i stället till sin förvåning skattekvitton fastklistrade på väggarna! Kom sedan och säg, att holländarna ej äro skickliga kolonisatörer!

Blombergs uppgift var huvudsakligen att samla djur och etnografika för svenska museers räkning. För den skull var han nödsakad att bege sig till trakter, som föga eller aldrig besökts av vita män. De gladlynta infödingarna visade sig vara ypperliga samlare och togo det hela som en munter — om än välbetald! — lek, även om de aldrig kunde lära sig förstå det kvicka i att föra tillsammans en mängd så onyttiga djur som giftormar, ödlor, fjärilar etc. Följaktligen ansågo de den vite tuan vara en spritt galen om än jämförelsevis oförarglig och snäll gentleman. Några episoder under detta insamlingsarbete illustrerar Blomberg med en rad egenhändiga och mycket roliga teckningar. Bildmaterialet är i övrigt både rikt och gott.

Med malajisk svartkonst gjorde förf. naturligtvis också bekantskap — det göra alla, som resa i Indonesien. Den intressan- te figur, han kom i beröring med, var emellertid omtjusaren Oemar, vars häpnadsväckande konster han passade på att fotografera, bl. a. hur en reptil kryper in i infödingens näsa och ut genom munnen! Under några dagar följde Blomberg med ett par unga muhammedaner i en rank segelbåt till några öar i arkipelagen. Vilket utomordentligt tillfälle att se övärlden från en i reselitteraturen helt ny synvinkel! Det goda uppslaget fullföljdes emellertid icke; förf. lät det hela tyvärr stanna vid en episod.

"Tropisk urskog" är hurtigt och pojkaktigt skriven. Här vila inga ledsamheter! Friskt och okonstlat återger Blomberg vad han ser, och han har sett en hel del. Visst är mycket av vad han berättar bagatellartat och ytligt uppfattat, men det gör mindre. Det finns påtaglig entusiasm och berättarglädje bakom alltsammans, humöret är det intet fel på, och humorn är stor och äkta, ej minst i de lustiga teckningar, där förf. ser sig själv . . .

F.

04-0036

Helsingborgs Dagbl. 18/11 40

Rolf Blomberg: Tropisk urskog. Med 146 fotografier samt teckningar av förf. Hugo Gebers förlag.

Blomberg är en glad och oförfärad resenär, som umgås med huvudjägare och vilda djur på ett högst obesvärat sätt. Hans senaste äventyrliga resa gick till Borneo. Vi få följa honom på färder uppför krokodilrika floder och på marscher genom tropiska urskogar. Vi få här lära känna den stora öns intressanta och ofta dråpliga djur, och vi få bekanta oss med invånarna, dajakerna, både i vardagslag och på deras tämligen risbrännvinsfuktiga fester. Författaren är dessutom en förträfflig fotograf och tecknare. Det rika fotografiska bildmaterialet kompletterar texten levande och instruktivt, och teckningarna vittna vältaligt om författarens glada syn på sina äventyr.

Blekinge Läns Tidn. 16/4 40

En frisk reseskildring.

ROLF BLOMBERG: Tropisk urskog. Med 146 fotografier samt teckningar av förf. Hugo Gebers förlag.

Rolf Blomberg är en glad och oförfärad resenär, som umgås med huvudjägare och vilda djur på ett högst obesvärat sätt. Hans senaste äventyrliga resa gick till Borneo. Vi få följa honom på färder uppför krokodilrika floder och på marscher genom tropiska urskogar. Vi få lära känna den stora öns intressanta och ofta dråpliga djur, och vi få bekanta oss med invånarna, dajakerna, både i vardagslag och på deras tämligen risbrännvinsfuktiga fester. Alltsammans är återgivet med det friska humör — vilket inte utesluter saklig riktighet — som är Rolf Blombergs speciella kännetecken som reseskildrare. Men författaren nöjer sig inte med att hantera pennan på ett skickligt sätt, han är dessutom en förträfflig fotograf och tecknare. Det mycket rika fotografiska bildmaterialet kompletterar texten levande och instruktivt, och teckningarna vittna vältaligt om författarens glada syn på sina äventyr.

04-0037

Östgöta Correspondenten 23/11

Tropisk urskog

ROLF BLOMBERG: Tropisk urskog. Gebers.

Rolf Blombergs Tropisk urskog behandlar samma delar av Borneo som f. d. Linköpingsbon Eric Lundqvists bok för ett par år sedan — och berättar förresten en hel del om Eric Lundqvist själv. Det är otur för Blomberg att hans bok kom sist, ty med den fascinerande Dajak i livligt minne verkar Tropisk urskog blott matt efterklang. Blomberg är helt säkert en upptäcksresande med frejdigt sinne men han rycker inte sina läsare med sig och boken verkar tunn och ytlig trots allt vad förf. har att berätta. Bäst skildrar han med kameran, ty de många bilderna äro utmärkta ur alla synpunkter.

—ika

Rebotat 19/11 1940

I tropiska trakter.

Rolf Blomberg: Tropisk urskog. Gebers förlag. Pris kr. 10:—.

Trots sin ungdom har Rolf Blomberg hunnit se sig omkring åtskilligt i världen, och vid sina vidsträckta resor har han sorgfälligt undvikit de stora turiststråken. Vad han har att berätta blir därför också så mycket intressantare.

I här recenserade verk ger han oss reseminnen från strövtåg på Borneo, enkannerligen hittills tämligen outforskade områden på jordklotets i storleksordning tredje ö. Och Blomberg framlägger ett ytterst brokigt material. Han konfronterar oss med trädklättrande fiskar, med ormar och kryp av de mest varierande slag, med infödingar, som icke för så länge sedan hade till hobby att insamla människoskallar, vilka sedan sorgfälligt rökades och en mångfald annat, vilket för de flesta av oss äger nyhetens och kuriositetens behag.

Det är möjligt att Tropisk urskog icke har så mycet att ge vetenskapsmännen — under sina färder på Borneo samlade Blomberg emellertid stora mängder av levande material till svenska museet — men lekmännen ha desto större glädje av att läsa boken. Icke minst därför att den bjuder på ett slösande rikt och vackert bildurval. Förf. visar därmed, att han kan hantera en kamera med strålande skicklighet, och teckningarna av hans hand äro likaledes i högsta grad njutbara.

Om man vill koppla av från en något trist och orolig omvärld, är det ytterst lämpligt att följa med Rolf Blomberg i Tropisk urskog. Icke på länge ha recensenten deltagit i en så rolig och omväxlande färd som den vilken denne unge upptäcktsresande tog honom med på.

Bl.

St. Tidn. 24/11 1940

ning.

*

ROLF BLOMBERG med maka har nu anlänt till Newyork med S/S Excalibur.

*

MED ROLF BLOMBERG PÅ NYA ÄVENTYR I URSKOGEN

När man slutat läsningen av Rolf Blombergs "Tropisk urskog" lägger man minsann inte boken genast ifrån sig. Man sitter ideligen och bläddrar tillbaka i den några och 200 sidor starka volymen och fördjupar sig på nytt i det överflödande rika antalet, inte bara vältagna utan också välreproducerade, fotografier. Fotografering är den unge forskningsresandens otvivelaktigt starkaste sida, men han visar sig i sin nya resebok också som samme friska och glada berättare av upplevda äventyr som tidigare och även som överraskande god "teckna-re". Det är med odelat nöje man läser hans senaste produkt.

Varje forskningsresande har sin lilla speciella hobby och Rolf Blomberg måtte på något särskilt sätt ha trollbundits av huvudskallejägare. I en tidigare bok "Högkvarter hos huvudjägare" har han berättat om sina resor i bl. a. Dyotts och Krarup Nielsens fotspår i Amazonflodens trakter och denna gång för han oss till huvudjägare på andra sidan jordklotet, till Borneo och Ostindien. Men han berättar också om ormfångare och ormtjusare, om svenska jägmästare

En pytonorm som ätit en god middag — men vad?

När Rolf Blomberg första gången gav sig ut på färder och äventyr var det nog många som betänksamt skakade på huvudet och inte ville satsa så värst mycket på ynglingens förmåga varken att klara sig i främmande och vilda trakter eller att verkligen på allvar försöka axla en forskares och resande vetenskapsmans kappa. Men tvivlarna hade orätt och i bok efter bok, med forskningsresa efter forskningsresa har Rolf Blomberg på ett synnerligen övertygande sätt bevisat detta. Och han är inte den torre, strängt vetenskaplige nedtecknaren av sina resors många skiftande upplevelser. Han har "grabben" i blodet och tjuvpojksglimten i ögat på ett sätt som gör honom till en både fängslande och muntrande ciceron i de vilda trakter dit han för sina läsare.

och téplantare, om mondänt sällskapsliv både i de ostindiska städerna och rekreationsplatserna och djupt inne i den vita rajahns rike. I Sarawaks djungler, där han förgäves jagar efter "folket med de underskönа kvinnorna".

Nu har han åter styrt färden till främmande lockande länder — denna gång med nyvunnen maka — och resultatet blir, får man hoppas, en ny minst lika trevlig och välillustrerad resebok som "Tropisk urskog", vilken med fog kan betecknas både som en stålig och rolig volym.

Sv. Lbg.

ROLF BLOMBERG: Tropisk urskog. Gebers.

N. D. Allh. 21/11 1940

Östersund. Dagbl. 26/11 1940

En frisk reseskildring.

ROLF BLOMBERG: Tropisk urskog. Med 146 fotografier samt teckningar av förf. Hugo Gebers förlag.

Rolf Blomberg är en glad och oförfärad resenär, som umgås med huvudjägare och vilda djur på ett högst obesvärat sätt. Hans senaste äventyrliga resa gick till Borneo. Vi få följa honom på färder uppför krokodilrika floder och på marscher genom tropiska urskogar. Vi få lära känna den stora ön intressanta djur, och vi få bekanta oss med invånarna, dajakerna, både i vardagslag och på deras fester. Allt sammans är återgivet med det friska humör — vilket inte utesluter saklig riktighet — som är Rolf Blombergs speciella kännetecken som reseskildrare. Men författaren nöjer sig inte med att hantera pennan på ett skickligt sätt, han är dessutom en förträfflig fotograf och tecknare. Det mycket rika fotografiska bildmaterialet kompletterar texten levande och instruktivt, och teckningarna vittna om författarens glada syn på sina äventyr.

Östersunds Posten 21/11 40

LITTERA R.

TROPISK URSKOG. Rolf Blomberg. Gebers förlag. 10 kr.

I Tropisk urskog för upptäcktsresanden Rolf Blomberg läsarna med in i Borneos urskogar och ett är säkert att trevligare guide än Blomberg kan man knappast få. Han är käck och fräckt orädd, kvick i mun och berättar med en sådan glädje att man ryckes med. Som han desslikes är god fotograf och tecknare får läsaren en levande bild både av människor, djur och natur på denna underliga jätteö, där dock varken urskogen eller huvudjägarna äro så fasansfulla som en nordbo gärna föreställer sig. Men å andra sidan måste man nog vara specialskapad för att kunna handskas med reptiler som om det vore vardagsvara och att äta och dricka med infödingarna på Blombergs sätt. Vid flera tillfällen ger han bevis på holländarnas stora skicklighet som koloniförvaltare och deras förträffliga metoder att vänja infödingarna av med hemska sedvänjor. Man får också i den överdådigt illustrerade boken lära känna några andra käcka svenskar, som äro en heder för gamla Sverige.

—n.

Fyrbs. Dagbl. 27/11 40

PÅ BORNEO OCH JAVA.

ROLF BLOMBERG: Tropisk urskog. Gebers. Pris kr. 10: —.

Rolf Blomberg har gjort sig känd som en framgångsrik och orädd upptäcktsresande. Två långfärder i Sydamerika har han skildrat för oss i sina böcker Underliga människor och underliga djur samt Högkvarter hos huvudjägare. Han är en ung man, som ständigt är i farten, reser ut och reser hem, skriver en bok och reser ut igen. Just nu är han på väg till nya, vita fläckar på karton. Att dessa fläckar numera inte äro så lätta att upptäcka vittnar förf. om i den skildring från hans tredje resa, som utkommit för några dagar sedan och som bär namnet Tropisk urskog. Innan han beslutat sig för målet snurrade och snurrade han på jordgloben och funderade hit och dit. Han kom till resultatet, att det snart inte finns en enda plätt på kartan, som det inte skrivits böcker om. Men det var mycket, som lockade. Så småningom fastnade han för Borneo, efter Grönland och Nya Guinea jordens största ö. Jägmästare Eric Lundqvist, som bor där nere och skildrat ön i den för några år sedan utkomna boken Dajak, meddelade, att det fanns ett outforskat land med ett mystiskt folk och underskona kvinnor, som han skulle förråda vägarna till. Då reste Blomberg genast efter att av Göteborgs museum ha fått uppdrag att samla reptiler och entnografiska föremål.

Efter ett givande besök hos jägmästaren i Noenoekan, studier i malajspråket och en första närmare bekantskap med bl. a. ön kräldjur gav sig Blomberg iväg mot det inre av ön, mot Borneos högland, medförande filmutrustning och cisterner för förvaring av djur. Arbetet började på allvar, säkert till malajernas förvåning. Medan västerlänningen anser den dag då han inte arbetat hårt och tjänat pengar som en förlorad dag, anse malajerna den dag förlorad då de inte känt frid och lycka. Sedan spelar det ingen roll om de inte gjort någon nytta alls eller inte förtjänat så mycket som en cent. De voro emellertid goda följeslagare och fångstmän, som kommo med ormar och apor, fåglar, piggsvin, myrkottar, varaner, flygande ödlor, sköldpaddor, fiskar, tusenfotingar, gräsuggor. Av det okända, underskona folket fick förf. inte se ett spår. De dajaker han träffade på voro t. o. m. ovanligt fula, med breda ansikten, platta näsor, tovigt hår. Eksem och skabb och andra sjukdomar vanställde dem ytterligare. I allmänhet var det hyggliga och beskedliga människor, som det tydligen inte var någon risk att umgås närmare med. Ja, man har nästan svårt för att tro författaren då han säger sig ha sett trofeer i form av rökta människohuvuden i deras hus. Det var nog ingen större risk att dricka risvin med deras tama hövdingar eller deltaga i deras fester. Dessa dajaker, som Blomberg kom i beröring med, verka så hyggliga och äro förresten också i allmänhet ganska ointressanta. Efter tre veckors färder på höglandet och ett par månader i Simentibal bar det iväg mot kusten och efter en nio månaders sejour var Blomberg färdig med Borneo.

Förf. framhåller att det i allmänhet är ganska fridfullt i de stora skogar han färdas i och man finner, att han inte just vinnlägger sig om att belysa så värst mycket av det, som innebär urskogens tjusning. Att det finns en hel del i den vägen känna vi ju genom tidigare skildringar från ön. Men Blomberg ger oss åtskilliga roande berättelser om djur, särskilt ormar och apor och många festliga skildringar om deras insamlande i bleckburkar och cisterner. Särskilt ormarna spela en stor roll i boken och man får njuta av flera goda ormhistorier, som cirkulera bland infödingarna. Höjdpunkten nås under ett besök på Java, som förf. gör under återresan till Sverige. Han besökte där ormtjusaren Oemar, som varje natt gick ut i skogen med en ficklampa i ena näven och en säck i den andra och kom tillbaka på morgonen med säcken full av kobror och andra giftiga djur. Oemar kunde ett fint nummer. Han stoppade in ormar genom näsan och drog ut dem genom munnen.

Blombergs skildringar från sina resor på Borneo och Java bära ytlighetens prägel. Men han är en glad och roande ciceron. Ett stort antal egenhändiga teckningar vittna om en god portion humor och 150-talet andra bilder om att Blomberg kan konsten att sköta en kamera.

Bengt Engström.

Bladet 26/11 40

Som förspel SF-journal, Rolf Blombergs intressanta javaninanager med den otäcksaste ormtjusare man kan tänka sig samt en teckned film, som om inte annat visade hur mycket finare och roligare H. C. Andersen berättade sagan om den fula ankungen.

Filmson.

insläg.

Två journaler inledde på Palladium, S.F:s och Fox. Den sistnämnda var i mer än en bemärkelse blandad. Dessutom Rolf Blombergs "Ormar och orangutanger". Utmärkt, även om det sista ormtricket inte precis hör till det smakligaste som setts på vita duken.

Tex.

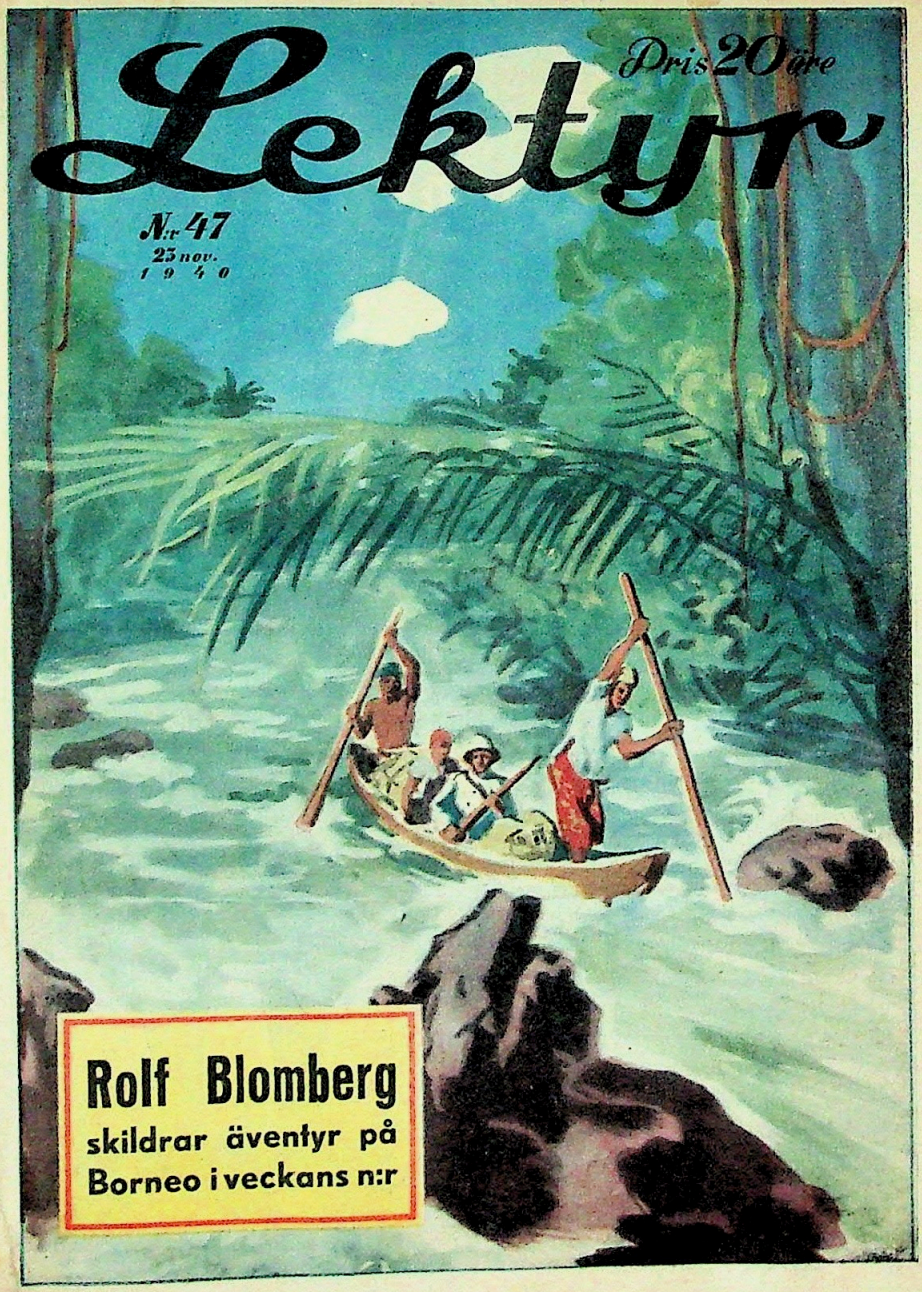
N.D. Allehanda 16/11

FB-RB-PPN-04 0045

Lektyr

Pris 20 öre

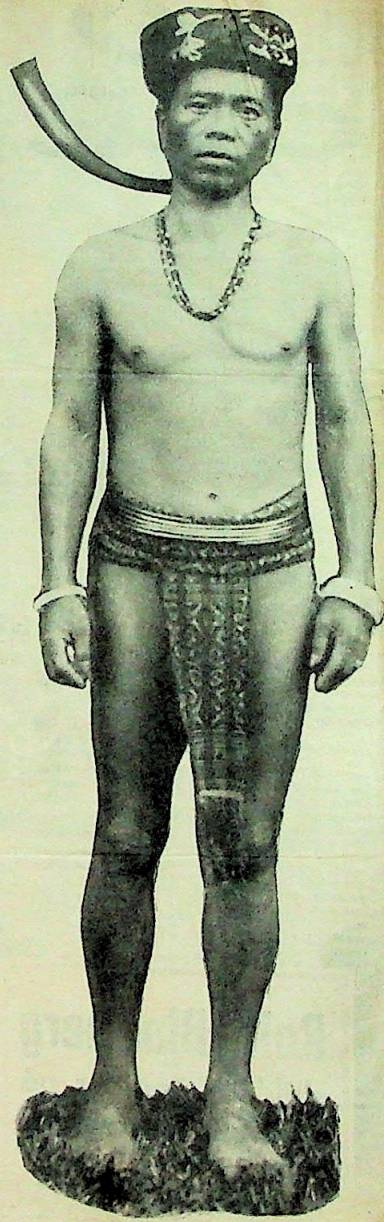
Nr 47
23 nov.
1940

Rolf Blomberg
skildrar äventyr på
Borneo i veckans n:r

Bojjakt på Borneo

Den unge svenske forskningsresanden Rolf Blomberg, som i dagarna startat en ny expedition till ~~tjärran~~ länder, skildrar i dag ett äventyr på den stora urskogsön.

Under min vistelse på Borneo besökte jag staden Sandakan i den nordliga, brittiska delen av den stora urskogsön. Jag blev snart bekant med de få vita, som bodde där; det var civila och militära myndigheter, affärsmän och plantare. Klubben var deras mötesplats och då språklådan efter några koppar kaffe kom i gång där, fick man till livs ett otal spännande och sällsamma historier från Borneo. Det var som hade en äventyrsfilm vevats, en film, där huvudjägare och jätteormar, pantrar och krokodiler tilldelats framträdande roller.

En av dem jag mötte på klubben var Charles Irving, som levt halva sitt liv på Borneo och beklätt en mängd ansvarsfulla poster inom förvaltningen. Han hade upplevt fler äventyr än någon annan i sällskapet och han hade också förmågan att berätta dem livfullt och medryckande. I det följande skall jag försöka återge en av hans många upplevelser: då han var på jakt efter banditen Langkap.

"Det var för några år sedan, då jag uppehöll mig i Sandakan", berättade Irving. "Jag fick order om att försöka infånga en förbrytare vid namn Langkap, som påstods uppehålla sig på en plats på västkusten av ön. Han var ledare för ett band laglösa, som härjade vilt i de avlägset belägna byarna, plundrade och mördade och försökte uppvigla infödingarna till uppror mot britterna.

Jag blev tilldelad tjugu infödda poliser och så snabbt jag göra lät startade vi mot målet. Takten forcerades för att nyheten om vår expedition inte skulle komma före oss. Efter ett kort uppehåll i en by, fortsatte vi under ilmarscher i hopp om att kunna överraska vår vän banditen i hans bergsby. Det var en besvärlig och strapatsrik färd på infödingarnas gyttjiga stigar, som fullständigt krälade av blodiglar, och timtals vadande mot de strida bergsforsarna, vilka på sina ställen utgjorde de enda framkomliga vägarna. Omkring klockan fyra på morgonen två dagar senare nådde vi fram till de stora risodlingarna inte långt från Langkaps by. Mitt ute på ett fält stod en liten hydda utan väggar, i vilken fyra män satto runt en eld. Min vägvisare kröp i skydd av mörkret helt nära hyddan för att försöka komma underfund med, vad det var för slags folk som uppehöll sig i den. Han kom tillbaka och meddelade mig, att de fyra männen tillhörde Langkaps liga.

Jag beslöt att storma hyddan och tillfångata banditerna och pressa ur dem, var deras ledare uppehöll sig. Men det måste göras utan oväsen för att inte väcka upp alla i byn, vilken inte kunde ligga så långt härifrån. Jag invigde poliserna i min plan.

"Inte ett skott får avlossas", sade jag dem. "Kryp fram och omringa hyddan och när jag ger en signal, går ni till attack. Men kom ihåg: Ingen skjutning!"

Vi närmade oss försiktigt hyddan och kommo den helt nära — på tio, tolv meter — utan att bli upptäckta, jag gav signalen till attack och reste mig för att rusa fram. Men jag kom ner på magen igen med en förtvivlad fart, ty varenda en av mina poliser, som låga bakom mig, brassade på med sina gevär för glatta livet. Liksom alla infödingar, när de bli litet upphetsade, sköto de lyckligtvis alldeles för högt och skotten susade en bra bit över huvudet på mig.

Först efter den våldsamma salvan blev det fart på poliserna, som emellertid endast lyckades fånga en av de fyra banditerna, vilken blivit allvarligt sårad. Denne förrådde vägen till Langkaps by men tillade med ett ondskefullt flin, att det säkert skulle bli en angenäm liten promenad för oss, ty stigen var alldeles fullproppad av snaror och sinnrika och fruktansvärda spjutfällor.

Mina poliser hade väl skjutit omkring femtio skott och därigenom säkert väckt varenda levande själ miltals omkring, så vi satte oss ner vid elden och ställde ut ett par poster och väntade på dagbräckningen. Vid gryningen bröto vi upp och vandrade i spridd linje över risfälten i riktning mot byn. Själv upptäckte jag ingenting misstänkt, men en korpral, som gick några hundra meter från mig, fick se en man och en kvinna lämna en liten hydda vid skogsbrynet och störta in i djungeln. När han sedan rapporterade detta, frågade jag honom, varför han inte sköt på mannen. Han svarade: "Jag fick inga order att skjuta", vilket efter den tidigare icke beordrade snabbskjutningen var rätt roande men dåraktigt och förargligt. Ett välriktat skott den morgonen skulle ha sparat mig mången tröttsam jakt efter banditledaren de följande åren, ty jag fick senare höra, att den flyende just var Langkap själv på smekmånad med sin andra hustru.

01-0045-2

Vi marscherade nu till byn på en smal, slipprig stig, som slingrade sig fram på en brant bergskam. Först gick en dajakkorpral och efter honom två andra dajaker, sedan följde min ordonnans, vägvisaren och till sist jag själv. Men den ene efter den andre av dajakerna, som skulle gå främst, och likaså min ordonnans sackade efter och läto vägvisaren och mig ensamma kliva in i byn. Jag var övertygad om, att byn var alldeles övergiven och klättrade utan tanke på någon fara uppför trappan till ett av husen. Jag kom så långt som till översta trappsteget, då ett skrik hördes inifrån och ett spjut kom farande mot mig, gick rakt igenom min skjorta och fastnade i bambuväggen. Det naglade fast mig för ett ögonblick, men jag rev mig fri, tömde min revolver in i hyddans dunkel och tog ett hopp ner på marken för att fylla magasinet igen. I samma ögonblick försökte tre figurer fly ut genom en utgång i andra ändan av huset. Men poliserna hade nu omringat detta, och den första av de flyende möttes av ett kraftigt sabelhugg, som klöv honom mitt itu, från högra skuldran till vänstra låret. Mannen nummer två blev svårt skadad och infångades, under det den tredje lyckades undkomma. Vi undersökte sedan de andra husen, men de voro tomma. Varför dessa tre hade väntat kunde vi inte fundera ut, och vår sårade fånge dog innan vi lyckats få mer än några ord ur honom.

När upphetsningen lagt sig något, ropade jag samman mina dajaker och min ordonnans och frågade dem förbittrat, varför dessa representanter för en ras, som hade rykte om sig att vara så modig, smitit från täten, när vi närmade oss fiendens by. De förstodo inte min ilska och förklarade, att eftersom tättmännen fingo ären av att ta emot den värsta stöten, antingen från bambufällorna eller från fienden, de som ett ynnestbevis lätit mig gå först!

Vårt försök att infånga Langkap hade än så länge inte blivit någon större succé och det var ett mycket uttröttat och besviket sällskap, som nu vände tillbaka med oförrättat ärende.

Under de två år som följde, gjorde jag nya försök att infånga Langkap, men alla ansträngningar voro förgäves. Det är lika svårt att infånga en bandit på Borneo som att finna den beryktade nålen i höstsocken.

Tre år senare, då jag var resident i Tampsukdistriktet, satt jag en morgon och åt frukost i min bungalow, då jag fick se min radiotelegrafist, tätt följd av en indisk sergeant, komma springande i full fart nedför backen från fortet och telegrafstationen. Jag anlog, att den ene hade förolämpat den andre och att detta var den vanliga språngmarschen, då båda ville hinna först för att beklaga sig för mig.

Mycket andfådda anlände de till min bungalow. Radiotelegrafisten vann knappt, men sergeanten hade mer luft i lungorna och flåsade fram:

"Tuan i Maradu Bay är död."

Det var min närmaste granne, "distriktsofficer" i Maradu Bay, som var död. Han hade mördats i Merak Perak, en by omkring tre dagars färd från den plats, där jag bodde.

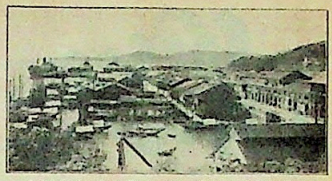
Detaljer om mordet saknades, och det var naturligtvis min plikt att som närmast boende vit snabbast möjligt ge mig iväg för att reda ut historien. Allting var mycket oklart. Gällde det endast ett mord eller var det uppror? Av ett och annat jag nyligen hade hört, trodde jag att det var ett uppror, som min gode vän Langkap stod i spetsen för. Det var då ingen tid att förlora, och jag samlade alla poliser som kunde undvaras, en korpral och fem man, och marscherade genast till Mumus, varifrån vägar ledde både till Langkaps by och Merak Perak. Ett besök i Langkaps gamla högkvarter gav som väntat inget resultat. Banditen hade givit sig iväg strax efter en attack jag gjort mot byn ett halvår tidigare och höll sig nu gömd på någon annan plats.

Vi övernattade på en stenig strand vid Mumus och tidigt nästa morgon startade vi nedför floden i en stor kanot. Massor av misstänkta fotspår i flodbädden försenade oss en hel del. Vi följde dem mycket noggrant flera miles men funno, att de endast förde till en infödingsby, där det var stor fest. Tydligen fanns det då ingen grund för mina misstankar, att Langkap satt igång med ett uppror, och vi fortsatte med mindre försiktighet till Merak Perak, där livet gick sin gilla gång. Några förfrågningar gåvo oss alla upplysningar om omständigheterna kring mordet. Det var ett verk av tvenne män, av vilka den ene redan häktats. Den andre, som uppgavs vara Langkap, hade lyckats undkomma.

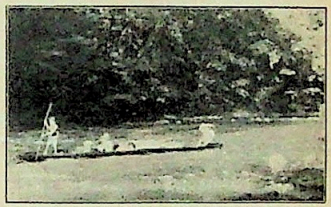
Jag stannade i Merak Perak och sände därifrån ut polispatruller åt alla håll, och dessutom utlovade jag en rundligt tilltagen summa i belöning till den som kunde gripa Langkap, död eller levande. Hela befolkningen kring Merak Perak deltog nu i jakten efter Langkap.

Tre dagar senare kommo några dajaker och begärde den utlovade belöningen. De medförde Langkaps huvud. Men innan jag betalade dem, fordrade jag, att hela Langkap skulle föras till mig, och några dagar senare hägte man mig också kroppen.

Jakten efter Langkap var slut och över mördarens lik kastade infödingarna upp en stor stenhög. Och varje sten som slängdes på högen åtföljdes av förbannelser över mördaren, hans förfäder och hans avkomma.

Sandakan, den förnämsta platsen i Brittiska Nord-Borneo.

En infödingspolis på Borneo på inspektionsresa.

"The Flying Squad" — poliser på bufflar.

Expeditionen tar sig över en vacker men krokodilrik flod.

Läs nästa vecka i Lektyr:

Krigsförlist i Nordsjön

En svensk sjöman berättar

*

Spökhuset

En mystiskmättad äventyrsnovell

*

Snöviddernas väktare

Hur Kanadas ridande polis arbetar.

04-0046

Arbetaren 26/11 40

Spegelns kortfilmsprogram

upptar denna vecka bl. a. ett ostindiskt reportage av Rolf Blomberg. Det presenterar "Ormar och orangutanger" i ett javanesiskt Zoo och är ganska underhållande, även om speakertexten är en smula dilettantisk, och de avslutande bilderna, där en ormtjusare låter en av sina favoriter krypa upp i ena näsborren på sig, äro minst sagt olustiga. Bland veckans journalmaterial läg-

04-0047

Norrköpings-Motala 29/11

Rolf Blomberg presenterar apor och ormar på Java i ett förspel. —s.

"KARL EDD SIN HATT" PÅ BOXV

04-0048

Hallands Folkblad 5/11 40

Som förfilm visades en verkligt rolig och intressant djurfilm från Java, upptagen av Rolf Blomberg.

04-0049

Social Demokraten 26/11 40

Veckans Spegelbilder

ha åtskilligt intressant att bjuda på. Priset tar nog Rolf Blomberg med sin SF-kortfilm Ormar och orangutanger, som ger oss många livfulla och fängslande glimtar från de trakter, som Rolf Blomberg genomforskat. Här får man titta lite närmare på både flodhästar och ormar, vilka senare förefalla att ha det ganska lätt för att bli tama. Grantland Rice's Fiskmänniskor ser man med spänning och förvåning. Det är en rolig film, som stundom gör åskådaren inte så lite förbluffad.

Sv. Dagbl. 26/11 40 04-0050

Veckans Spegel-bilder.

Den kände forskningsresanden Rolf Blomberg har signerat den svenska kortfilmen i Spegelns middagsprogram denna vecka. Den heter "Ormar och orangutanger" och har upptagits i en välförsedd javanesisk djurpark. Det är zoologiskt mycket intressanta bilder, humoristiskt kommenterade av författaren själv. Ormtjusaren Omars "konststycke" med piskormen både dock kunnat undvaras. Damer med känsliga nerver må nog bäst av att inte se Blombergs annars utmärkta djurkåseri. Även mindre sensitiva måste nog finna just det inslaget mindre smakligt.

Sv. Dagbl.-Aftonbladet 26/11

Som förprogram SF-revy och Foxjournal samt en kortfilm av Rolf Blomberg: "Ormar och orangutanger", instlig, intressant och ibland rent av hemsk. Eller vad sägs om den lilla trevliga ovanan hos en javanes att låta en smäcker orm slingra sig in genom näsan och ut genom munnen!

Don José.

★

04-0051

St. Tidn. 26/11 40

Dagens spegelbilder.

En bra Spegel denna vecka. Tre journaler speglar världshändelserna omväxlande och intressant (S. F., Ufa, Fox), och Grantland Rice bidrar med undervattensfilmen "Fiskmänniskor", där en amerikansk undervattensrekordhållare leker fisk eller snarare säl så illusoriskt att han som Grantland Rice säger "bara behövde en lätt sminkning för att bli tagen för sjölejon." Den roligaste dokumentärfilmen är dock Rolf Blombergs "Ormar och orangutanger", där den unge kortfilmaren spirituellt kåserar till verkligt unika bilder från Javas fauna. Höjdpunkten är då en ormtjusare roar sig med att sticka en lång orm in i näsan och låta den krypa ut genom munnen. Allt ska man se, innan ögonen trillar ur. Personligen föredrog anmälaren de söta aporna, men Blombergs sätt att kommentera bilderna förtar hiskligheten även i den originella javanesens sätt att killa sig i näsan.

Som dessert serveras en färgfantasi — en originell variation på fula ankungemotivet.

L.

04-0052

Falu Kurir 2/12 40

En frisk reseskildring.

Rolf Blomberg: Tropisk urskog. Med 140 fotografier samt teckningar av förf. Hugo Gebers förlag.

Rolf Blomberg är en glad och oförfärad resenär, som umgås med huvudjägare och vilda djur på ett högst obesvärat sätt. Hans senaste äventyrliga resa gick till Borneo. Vi få följa honom på färder uppför krokodilrika floder och på marscher genom tropiska urskogar. Vi få lära känna den stora ön:s intressanta och ofta dråpliga djur, och vi få bekanta oss med invånarna, dajakerna, både i vardagslag och på deras tämligen risbrännvinsfuktiga fester. Alltsammans är återgivet med friskt humör. Det mycket rika fotografiska bildmaterialet kompletterar texten levande och instruktivt.

Gbg Tidn. 2/12 40

Där fisken sitter uppkrupen i trädet.

Det är en ganska märklig syn att se en fisk sitta i ett träd och blinka åt en, sade forskningsresanden Rolf Blomberg, då han berättade för Geografiska föreningen i Göteborg nyligen om fångstfärder på Borneo bland andra ställen.

Den blinkande, klättrande fisken är slamkryparen, som är amfibisk och håller till i floderna. Hr Blomberg berättade om krokodiller — som bli upp till åtta meter — och ormar och trodde inte att pytonormen är så förfärligt farlig för människan. Han kände bara till ett fall där en pyton angripit en människa, en malajisk jägare. Malajen hade sin stora huggkniv i handen och lyckades hugga ihjäl ormen, som dock hunnit krossa nästan alla revbenen på jägaren. Folk tror gärna att det vimlar av ormar i tropikerna, men hr Blomberg som samlade ormar hade arbete nog att leta reda på dem. Det finns verkligen människor, som tyckas ha ormarnas speciella förtroende. En man kom till honom med en nyfångad pyton om halsen, och handskades ostraffad med giftormar. I en av de filmer, hr Blomberg visade, uppträdde för övrigt en ormtjusare med ett näpet trick. Han stoppade in en piskorm genom näsborren och drog ut den genom munnen.

— Han har lovat lära mig knepet, när jag kommer tillbaka, berättade hr Blomberg.

Lunds Dagbl. 30/11 40 04-0054

ROLF BLOMBERG:
Tropisk urskog.
Gebers.

Rolf Blomberg är en glad och oförfärad resenär, som umgås med huvudjägare och vilda djur på ett högst obesvärat sätt. Hans senaste äventyrliga resa gick till Borneo. Vi få följa honom på färder uppför krokodilrika floder och på marscher genom tropiska urskogar. Vi få lära känna den stora ön:s intressanta och ofta dråpliga djur, och vi få bekanta oss med invånarna, dajakerna, både i vardagslag och på deras tämligen risbrännvinsfuktiga fester. Alltsammans är återgivet med det friska humör — vilket inte utesluter saklig riktighet — som är Rolf Blombergs speciella kännetecken som reseskildrare.

Men författaren nöjer sig inte med att hantera pennan på ett skickligt sätt, han är dessutom en förträfflig fotograf och tecknare. Det mycket rika fotografiska bildmaterialet kompletterar texten levande och instruktivt, och teckningarna vittna välitaligt om författarens glada syn på sina äventyr.

mande världsdelar än de flesta svenskar och klarat av ett otal situationer av liknande typ utan att darra på hand. Han tycks inte veta vad fruktan vill säga. Men när hans familj frågat honom om han inte någon gång känt sig riktigt rädd, har han svarat: jo, kanske ... det var i så fall när jag stod på grundet och väntade på båten i sundet mellan öarna på Galapagos.

Tro nu inte att det är fråga om skryt eller övermod! Inte när det gäller Rolf Blomberg — så heter huvudpersonen i den här lilla historien. Den som skriver detta, har känt honom sen han var pojke, och kan försäkra, att han, vad han än upplevt och hur mycket erkännande han än fått, behållit sin balans, sin blygsam-

Första expeditionen klar: Rolf Blomberg överlämnar en indiansk djurmask till professor Gerhard Lindblom, chef för Etnografiska museet, Stockholm.

TOG HUVUDJÄGARNA MED

Forskningsresande på egen hand vid 19 års ålder — *Gå rakt på, så lyckas du!* Rolf Blombergs paroll

Av SIGVARD MALMBERG

Ensliga och ogästvänliga under ekvatorns brännande sol ligger Galapagosöarna långt ute i Stilla havet, ett par dagsresor från Sydamerikas västkust.

Här kom en gång för tio år sen en ung svensk seglande i en liten båt tillsammans med några kolonister. Han var sysselsatt med att undersöka det säregna djurlivet på öarna, och då han vid detta tillfälle upptäckte en låg stenanhopning ovanför vattenytan — en kobbe, skulle vi närmast säga — med ett vimmel av sköldpaddor, krabbor, musslor och fåglar, hoppade han i land med sina håvar och flaskor för att göra en god fångst. Kamraterna skulle hämta honom, sedan de klarat av ett besök på en ö i närheten.

Oerfaren och ivrig tänkte ynglingen från Sverige aldrig på att det rådde *ebb* i oceanen, när han slog sig ned på kobben. Efter en god stunds letande bland stenarna upptäckte han plötsligt att vattnet börjat stiga omkring honom: det var *floden* som kommit. Han spejade efter sin båt, men inte en segelflik fanns att se. Det var uteslutet att han skulle kunna simma till närmaste strand, ty sundet emellan vimlade av hajar, nyss hade han själv räknat till 200 vidunder som kluvit vågorna därute med sina avskydda trekantiga ryggfenor. När vattnet steg honom till knäna, närmade sig hajarna grundet och inledde cirklande rörelser, en ohygglig vattenkarusell som skulle kommit vem som helst att tappa besinningen. Just då fick svensken syn på sin båt, och efter en tid som föreföll honom vara en del av evigheten, kom den så nära, att hajarna drog sig bort från sitt tillämnade byte. Vattnet nådde redan upp under armarna på honom, när han lyftes ombord.

Männen — som försenats av strömmen — gratulerade honom till att ha bibehållit sitt lugn, utan vilket han knappast kunnat räddas. Själv putsade han sin långa jaktkniv, som han haft dragen, torkade kläderna och var redo för nya seglatser.

Sen den dagen har den unge mannen gjort längre och farligare resor i främhet och sin osjälviskhet. Det kan för resten säkert intygas också av alla dem, som hört honom tala i radio eller i föreningslivet, när han varit hemma mellan expeditionerna, eller som läst hans böcker med deras friska och naturliga ton.

Rolf Blomberg har ett så sällsynt yrke som forskningsresandens och djursamlarens, och för att kunna utöva detta — vilket ju inte precis går för sig i gamla Sverige — skyr han inga resemödor. Trots kriget tog han sig 1940—41 ut till Holländska Indien i akt och mening att med en egen *djonk* (ett kinesiskt segelfartyg) ströva omkring i den ofantliga övärlden. Det japanska anfallet i Stilla havet strök ett streck över alla planer, och snart befann sig Rolf Blomberg och hans unga fru Karin — en gladlynt och modig lundaflicka —

35-årige huvudjägarhövdingen Chumbela, som Rolf Blomberg blev god vän med.

Fru Karin Blomberg beundrar en skalbagge på Borneo.

bland de skandinaver, som japanerna placerade i interneringslägren, där ohyggliga upplevelser väntade många av dem. I tre år fick de anhöriga i Sverige icke ett enda egentligt livstecken från dem, bortsett från rapport en gång om året genom svenska legationen i Japan, att den internerade gruppen fanns kvar på Java. Efter den japanska kapitulationen blev Blomberg den förste som fick telegrafkontakt med hemlandet och lyckades underrätta alla oroligt väntande om tillståndet bland svenskarna därute; mitt under interneringen hade han själv blivit pappa till en duktig liten son, som döpts till Staffan.

Nu senast har han arbetat för Röda Korset på Java och bistått vid evakueringen av kvinnor och barn under de blodiga oroligheterna på ön. Så snart lugnare förhållanden inträder, står han beredd att fortsätta sin rundresa i Sö-

STORM...

derhavet, vilken liksom tidigare färder sker på uppdrag av museerna i Stockholm och Göteborg samt Svensk Filmindustri.

Man kan tryggt säga, att det är både aktningsvärt och ovanligt, när en man som nyss fyllt 30 år och inte haft några särskilda examina eller ekonomiska favörer till ryggrad, skapar sig en egen position inom ett så ovanligt område och vinner sådant förtroende hos statliga institutioner och storföretag. Det kan vara värt att undersöka var hemligheten ligger.

Redan som liten pojke var Rolf Blomberg oerhört road av allt som hade med natur och djur att göra. Han var inte rädd för någonting i den vägen, och typiskt nog började han tidigt att dressera ormar, som han umgicks med unge-

Åtta man behövdes för att lyfta den illdade anacondan i Amazonas.

Blomberg med en kulig huvudjägartrofé.

Rolf Blomberg med kanot och infödingemedhjälpare på farofylld forsfärd i det inre av Borneo.

får som hans jämnåriga med hundar och katter. En gång upptäckte hans skräckslagna föräldrar honom hemma på golvet, sittande med benen i kors som en indisk ormtjusare och spelande för en huggorm han fångat! Det är klart att denna inriktning skapade en hetare längtan ut i världen än vanligt. Efter att 16 år gammal ha slutat skolan började han studera teckning och målning, men snart koncentrerade han sig mer och mer på sådant som kunde bli till nytta för en museisamlare i exotiska länder. Lärde sig språken ordentligt, läste zoologi och geografi, studerade filmning och fotografering — allt på egen hand. Sedan bestämde han sig. Han skulle resa till Sydamerikas urskogar.

Ingen kan drömma om vilket hundgöra det är att organisera en expedition. Man skall skaffa kontanta pengar och garanter för framtiden, ordna biljetter (helst med rabatt), tigga ihop utrustning, skriva kontrakt, springa på tio olika legationer för att få pass och andra dokument, genomgå läkarundersökningar och vaccineringar, ta livförsäkringar, avverka snabblektioner i matlagning, sjukvård och otaliga andra scoutfärdigheter, träffa avtal med vetenskapsmän, avvisa alla som vill följa med, svara på förfrågningar, lova att framföra hälsningar, uträtta ärenden i massor. Och sedan skaffa mera pengar, ty utgifterna stiger och stiger, hur sparsam man än beslutat sig för att vara.

Allt detta ordnade Rolf Blomberg praktiskt taget ensam, med en blandning av envishet och optimism, som visade sig vara ett osvikligt segervapen i alla de sammandrabbningar han måste utkämpa. Ännu en tillgång hade han i sin förmåga att inte konstra till saker och ting i onödan. Hans fader, arkitekt David Blomberg, understryker just denna ovärderliga egenskap hos sonen och uttrycker den på följande sätt: Han står inte och dröjer och tvekar inför problemen, *han går rakt på en sak*, och jag tror att det är förklaringen till både att han lyckats organisera så pass omfattande resor och att han sedan klarat sig så bra ute i naturen, vilka svårigheter som än mött honom.

Endast 19 år gammal startade Rolf Blomberg 1934 sin första långfärd; målet var Galapagos-öarna. Bebodd av allsköns vinddrivna existenser, bland vilka

Bättre förekomma än förekommas

Det propageras mycket för sparande. Visst är det nyttigt, för att inte säga nödvändigt, att folk lär sig spara. Nog förstår man, att det ibland kan kännas påfrestande för en skolpojke att avstå från biobesök för att i stället allt emellanåt kunna sätta in en eller ett par kronor på sparbanksboken och så med tiden få möjlighet att köpa sig en ny cykel — den gamla börjar bli så ryckig och omodern. Nyttan av det där sparandet till en cykel eller något annat i den stilen är inte bara den, att ynglingen, när belop-

pet på boken är tillräckligt stort, skaffa sig en länge eftertraktad utan sparandet lär också pojken att stå från ett tillfälligt nöje för n mera värdefullt i framtiden. Han lär bygga upp något — han skolar sin raktär.

En far sade till mig en gång, att h pojkes extraläsning hos Hermods ä

---

kniven satt löst och revolvern ständigt hölls osäkrad, var denna ögrupp ingen ofarlig värld för en gröngöling, men den humörfriske svensken fick vänner överallt, och snabbt kunde han börja studera den utomordentligt fängslande äventyrs- och lärobok som sköldpaddsöarnas djurliv utgör. Han slog upp sitt tält på ensliga lagunstränder, medan orädda sjölejon lekte runtomkring och världens största elefantsköldpaddor brakade fram som halvton-tanks genom kaktusskogen ovanför. Ute i havet såg han fyra meter breda jätteockor och ständigt svultna hammarhajar simma omkring, och mot den heta solhimlen avtecknade sig svärmar av praktfulla fregattfåglar, galapagosvråkar och pelikaner. Klarare än någonsin insåg han då att dessa upplevelser var värda sitt pris av försakelser, studiemödor, svett och faror.

Ett halvår senare stod Blomberg i Quitó, huvudstaden i republiken Ecuador, och smidde nya planer. Han hade blivit god vän med en gammal svensk hedersman, Ernst Wapen, en riktig Jack London-typ med urskogsfärder, revolutioner och guldgräveri till specialiteter, och denne bistod honom vid planerandet av ett nytt företag, mångdubbelt svårare än någon resa i Stilla havet: en tur tvärs över den sydamerikanska kontinenten. Först färdades han med mulåsnor på smala klippstigar och gungande hängbroar över Andernas bergskedjor, på vars östsida det ofantliga, ännu föga utforskade Amazonas — urskogsriket kring världens största flod. Amazonfloden, och dess källflöden — breder ut sig i en tropisk yppighet som ingen nordbo kan föreställa sig.

Andra etappen gick genom denna labyrint, detta hav av en grönska så tät, att solstrålarna knappt kunde tränga ned till marken. Här såg han för första gången representanter för jibaroindianerna eller huvudjägarna, vilkas henska troféer — s. k. tsantsas eller människohuvuden som torkats och krympts — ännu kunde köpas i smyg. Här mötte han också en ny djurvärld, vars mest fruktade medlemmar var de blodsugande flädermössen, vampyrerna, och de många olika slagen av ormar. Sådana bjässar som boan och anacondan höll man särskild utkik efter, och indianerna ville gärna avliva någon boaorm, eftersom dess kött ansågs mycket ätbart. Även efter vita mäns smak, påstod de.

En gång vandrade Blombergs lilla karavan genom urskogskärr, där minsta felsteg kunde betytt dödsfara; varje man kände sig för med käpp i den sugande gyttjan, ungefär som vi gör hemma på osäker is. En annan gång råkade han ut för långvariga skyfall och tvångs övervada våldsamma forsande bergsströmmar, också det ett riskabelt företag, kanske med livet som insats. Det var nu som den svenske ynglingens uthållighet och nervstyrka sattes på de hårdaste prov. Han sviktade inte. Så kom han fram till en av Amazonflodens bifloder, fortsatte i en av en urholkad trädstam förfärdigad indiankanot ut på huvudfloden, nådde efter sex dramatiska dagar bebodda trakter och åkte på två veckor i flodbåt till mynningen vid Atlanten — en liten vattentripp på inalles cirka 500 svenska mil!

Även på sin andra expedition ett år därefter styrde Rolf Blomberg kosan till huvudjägarna vid Amazonflodens källor, och denna gång slog han sig för en längre tid ned bland indianerna, vann deras förtroende med sitt glada humör och sin likgiltighet för strapatser, åt och sov och jagade med dem, invigdes i många hemligheter och upplevde intensivt urskogslivets mystik. Som museisamlare blev han berömvärt framgångsrik. Förutom ett stort antal intressanta huvudjägarvapen och -husgeråd medförde han ombord på båten hem en levande djuruppsättning, som verkade nära nog menageri och som höll medpassagerarna i ständig skräck. När han klappat om sina föräldrar vid hemkomsten till Stocksund, låste han in en alligator och en sköldpadda i badrummet och placerade en ilsken sydamerikansk näsbjörn på en gardinstång i matsa Varpå han njöt av långfararens b ning: ett äkta svenskt smörgåsbord.

Åren 1938—39 företog Rolf Bl berg en stort upplagd forskningsfärd Borneo, jätteön i Ostindiens havsö flutna värld. Fortfarande ensam oräddare än någonsin hyrde den end 24-årige svensken ett antal infödin bemannade en rymlig kanot och gav uppför den föga kända Sembakongfl den in till elefanternas och orangutan ernas djungler. Trots att han blev hal ofärdig efter att ha störtat nedför klippa och trots att han ansattes svåra feberattacker, genomförde han stort sett sitt program och fick värd fullt utbyte. Återigen en triumf för ha energi och målmedvetenhet. Han se lade som vanligt hem till Sverige m en egen Noaks ark, och i dag bild t. ex. hans ostindiska jätteödlor en upp märksammad och ståtlig grupp på Rik museet i Stockholm.

Det finns en populär amerikansk lev nadsregel som säger: Handla som o det vore omöjligt att misslyckas! De passar precis in på Rolf Blomberg käcka, handlingssnabba kynne — och m håller säkert med om, ärade läsare, at sämre rättesnöre kan man ha, när man ska slå sig fram i en bister och arm bågsuppfylld värld!

Sigvard Malmberg

04-3956 04-005 17 04-005 1

Göteborgs Posten 14/12 1940

Resande i ormar.

Ormtjusaren Oemars paradnummer.

I tider som dessa företagas räppeligen några utlandsresor, därtill äro för många gränser spärrade. Den reslystne får nöja sig med färder inom landet eller också söka finna surrogat i det tryckta ordet – reselitteraturen. Om det inte är restider så är det åtminstone lästider. Man kan därför draga den slutsatsen att reseskildringarna kommo att väl hävda sin plats på årets bokmarknad. En intressant reseskildrare har förstås alltid haft sin läsekrets men kretsen vidgas förmodligen i tider som dessa.

Till det trevligare och originellare ressällskapet hör onekligen Rolf Blomberg. Tillsammans med honom behöver man sannerligen inte ha träkigt. Biografpubliken har redan stiftat bekantskap med honom. SF kör nämligen för närvarande en kortfilm med titeln "Ormar och orangutanger", några hundra meter filmremsa, vilka äro upptagna av Rolf Blomberg under hans senaste resa. Rolf Blomberg kan nämligen lite av varje och till sina meriter kan han även räkna god amatörfotografering. Han är dessutom tecknare.

Sin senaste bok har han också flitigt illustrerat med sina fotografier och teckningar. Boken bär titeln "Tropisk urskog". Detta är dock icke hans debutverk. Innan har utkommit två uppmärksammade böcker av hans penna "Underliga människor och underliga djur" och "Högkvarter hos huvudjägare", i vilka han berättar om sina resor i Sydamerika. Men Rolf Blomberg ville se en annan del av världen än Sydamerika och så bestämde han sig för att resa till Borneo, där han hade hört att det i det inre av landet skulle finnas ett sällsamt folk med undersköna kvinnor. Koffertarna packades och resan till Borneo anträddes. Men resenären hade icke endast till uppgift att söka efter vackra kvinnor i Borneos urskogar utan även att samla ormar och andra kräldjur för Naturhistoriska museets i Göteborg räkning usamt filmningen för SF.

På Borneo träffade författaren en svensk jägmästare, Eric Lundqvist. De två svenskarna företaga jaktutflykter tillsammans, studera och samla underliga djur av allehanda slag medan Rolf Blomberg förbereder en färd till öns inre uppför floden Sembakong. Det är ingen vanlig söndagsutflykt Blomberg gör. Det var nog ganska besvärligt och strapatsrikt mången gång, strida forsar som skulle passeras, urskogar genomträngas o. s. v. Till råga på allt blir författaren sjuk i malaria. Men besvärligheterna nämnas bara i förbigående: en feberattack beskrives närmast som en hindrande detalj i hans arbete vare sig det gällde att fånga ett ovanligt exemplar av någon giftig orm eller kamerabilder av skränande näsapor. Det goda humöret sätter för övrigt sin prägel på författarens stil. Det är inte endast djurlivet som Blomberg studerar utan även invånarna på Borneo deras seder och bruk. Många av stammarna äro civiliserade huvudjägare, men författaren har tydligen kommit gott överens med dem och han skildrar dem humoristiskt; t. ex. när han berättar om en festkväll på risvin tillsammans med en dajakhövding. Men författaren har också kunnat stanna vid de vackra scenerier, som rullas upp för ögat i ett tropiskt landskap.

Det är kanske tur för författaren att han haft sin kamera med. Annars hade det kanske varit svårt att tro honom. Beskrivningen av ormtjusaren, som hade till paradnummer att stoppa in en orm genom näsan och dra ut den genom munnen, hade nog verkat skepparhistoria om inte kameran lämnat bevis för sanningen däri. (Se ovan).

Rolf Blombergs resa genom tropisk urskog är en frisk skildring och man rekommenderar den gärna.

H. N.

04-005 7
Morgontidn. Göteborg 29/11 40

En kamerajägare på Borneo

Rolf Blomberg: Tropisk urskog. Gebers Förlag 1940.

Det finns många sätt att resa — och många sätt att skildra sina resor. Under åren före det nuvarande kriget stod turistandet i sitt flor och reseskildringarna voro legio. Nu har väl turisterna snart varit överallt dit man kan komma någotlunda bekvämt, och därmed har också gränsen satts för en art av reseskildringar. Man måste ställa mycket stora krav på den författare som numera skriver om sina resor, eftersom praktiskt taget allting redan beskrivits i rader av böcker.

Men det finns en annan sorts reseskildringar, som väl kommer att läsas med både nöje och behållning i många år ännu. Det är vetenskapsmännens mer eller mindre äventyrliga strövtåg i främmande länder och bland främmande folk. Vetenskapsmannen har en uppgift, som gör honom skarpsynt inom sitt fack och ger honom stoff. En av de trevligaste ciceronerna brukar läsaren av reseskildringarna finna i kamerajägaren. Han har också speciella förutsättningar att få se mycket. Det gäller för honom att fara varligt fram så att han inte stör "villebrådet", och han måste ständigt gå med ögon och öron på helspänn. Den unge svenske forskaren Rolf Blomberg, som filmat och fotograferat på Borneo och Java, är inte något undantag. Hans bok är dessutom så förnämt illustrerad, att den i det fallet går utanpå det mesta. Sällan har man så som genom Blombergs kamera fått en inblick i ett främmande och primitivt lands natur och — varför inte — även kultur. En sådan sak som den stora landsskapsbilden från Java med de terrasserade risfälten säger mer än många beskrivningar.

Blomberg är också en trevlig berättare. Han har tydligen ett friskt humör och ger sig oförfärat in i urskogen och slår sig i slang med folk, som inte just har det bästa rykte. Huvudjakten på Borneo lär inte vara fullständigt avskaffad ännu trots holländarnas förståndiga och humana förvaltning. Författaren är inte rädd för att bo hos de infödda i deras hyddor och deltaga i deras fester. Han har till och med varit med om supkalas. Om allt detta och om sitt samlande av ormar och andra kräldjur berättar han friskt och medryckande i sin bok. Att händelserna ligga ett par år tillbaka i tiden spelar inte någon roll, ty Borneos urskogar lär väl inte ha förändrats. Av de insamlade djuren tillföll det mesta akvariet i Göteborg, bl. a. en stor python, som förmodligen finns där fortfarande. Den intresserade minns säkert de bilder som togs och publicerades i tidningarna när odjuret anlände. Att även få göra bekantskap med fångstmannen genom hans nyutkomna bok är ett nöje, som man gott kan unna sig.

d'Argent.

04-0056

Hudiksvalls Tidning 30/11 40

Tropisk urskog.

Rolf Blomberg
Gebers. 7:50.

Rolf Blomberg börjar sin nya bok, Tropisk urskog, med att berätta, att han efter två sydamerikanska färder snurrat på jordgloben och sagt till sig själv:

— Gosse, gosse, du är född 300 år för sent. Snart kan du inte finna en enda liten plätt på kartan, som det inte redan skrivits ett halvt dussin böcker om.

Men efter något sökande och underhandlande hittade han den eftertrådda plätten, packade sin kappsäck och for. Plätten låg på Borneo och skulle bebos av ett sällsamt folk med undersköna kvinnor (och något mindre sköna karlar, som det brukar vara även i civiliserade länder).

Blomberg fick i uppdrag av Naturhistoriska museet i Göteborg att samla reptiler och föra dem med sig hem, levande eller döda. Ingen kunde heller vara bättre skickad för en sådan expedition än denne forskningsresande. Han umgås, förefaller det, lika obesvärat med ormar och apor som vi med hundar och kattor. Ett exempel därpå ges i en kortfilm, som just nu rullas på våra biografer landet runt, där Blomberg omtalar, att han sökt göra efter en ormtjusares glansnummer: att köra en piskorm genom ena näsborren och dra ut den genom munnen. Att Blomberg bara lyckades endels berodde på bristande träning.

Den som inte hyser samma entusiasm för farliga och sällsynta ormar, bör dock genast underrättas om, att hans bok även handlar om behagligare varelser, såsom slamkryparen, kallad Jumping Johnny, näsapan "den tropiska kolingen", jättekrokodiler, flygande ödlor, grodor och fåglar. Och om dajaker, javaneser och de fåtaliga men hjälpsamma svenskar, som leva där borta i fjärran.

Nio månader varade Blombergs vistelse på Borneo, som inte precis hör till jordens hälsosammaste platser. Först efter läkarens uppmaning till honom att ordna med gravplats, om han tänkte stanna kvar längre, fortsatte han till det vackra Java. Färden därifrån och hem avlöpte inte heller utan äventyr. Blombergs tvåbenta färdkamrater trivdes nämligen inte så värst bra tillsammans med hans krälande och hoppande inackorderingar i hytten ,vilka då och då smeto ut i det fria för att deltaga i sällskapslivet ombord.

Rolf Blomberg är en utmärkt berättare, antingen han skriver eller talar, i radio eller föreläsningskateder. Hemma eller borta har han med sig sitt goda humör, som inte ens en besvärlig malaria lyckats ta död på. Det är nog också främst detta humör, som gör det lätt för honom att komma överens med besynnerliga människor och underliga djur i skilda delar av världen. Tropisk urskog har blivit en underhållande bok och är försedd med utomordentliga bilder och trevliga teckningar av den mångkunniga författaren.

De underskona kvinnorna hittade Rolf Blomberg inte på Borneo. Inte heller kom han hem i sällskap med någon av dem, inte ens för att inkvartera henne på Naturhistoriska muséet i Göteborg.

Av bokens tillägnan framgår det tvärtom att han först efter återkomsten förlorade sitt hjärta. Läsarna av Tropisk urskog hoppas dock att detta inte skall hindra honom från att på nytt snurra sin jordglob och hitta en ny "plätt" värd att fara till. Han kan ju ta Kajsa med sig.

F. B—e.

04-0059

Barometern (Kalmar) 10/12 40

En frisk reseskildring.

Rolf Blomberg: Tropisk urskog. Med 146 fotografier samt teckningar av förf. Hugo Gebers förlag.

Rolf Blomberg är en glad och oförfärad resenär, som umgås med huvudjägare och vilda djur på ett högst obesvärat sätt. Hans senaste äventyrliga resa gick till Borneo. Vi få följa honom på färder uppför krokodilrika floder och på marscher genom tropiska urskogar. Vi få lära känna den stora ön intressanta djur, och vi få bekanta oss med invånarna, dajakerna, både i vardagslag och på deras fester. Alltsammans är återgivet med det friska humör — vilket inte utesluter saklig riktighet — som är Rolf Blombergs speciella kännetecken som reseskildrare. Men författaren nöjer sig inte med att hantera pennan på ett skickligt sätt, han är dessutom en förträfflig fotograf och tecknare. Det mycket rika fotografiska bildmaterialet kompletterar texten levande och instruktivt, och teckningarna vittna om författarens glada syn på sina äventyr.

N. Västerbotten 30/11 40

sen kan man ha rätt roligt. I ett förspel får man följa Rolf Blomberg på en expedition till Java där han visar ormar och apor i full frihet. Bl. a. låter ormtjusaren en orm krypa in genom näsan och ut genom munnen!

Ola.

04-0060

Ekstrabladet 5 dec 40

* * *

Den svenske Radiotjänst har sammen med Svensk Filmindustri sendt den unge, svenske Opdagelsesrejsende Rolf Blomberg ud paa en treaarig Rejse til Sydhavets Øverden. Ekspeditionen medfører Apparater til Optagelse af Film og Lydplader, ved Hjælp af hvilke der skal gives de svenske Lyttere et omfattende Billede af Livet under disse fjerne Himmelstrøg. Ekspeditionen har if. „Radio-Ekko" nu forladt Sverige for via Berlin—Lissabon—New York—San Francisco at begive sig til Batavia paa Java. Her venter en stor Djunke, med hvilken Blomberg vil foretage sit store Krydstogt. Han venter at være hjemme igen en Gang i 1941.

RADIO

Var det ikke en naturlig Fremtidsidé for dansk Radiofoni at etablere et lignende Samarbejde med vore faa, danske Globetrottere, — Folk som Hakon Milche, Krarup Nielsen og andre. Paa forholdsvis rimelige Vilkaar maatte det være muligt at faa dem, der i Forvejen samler Stof, Fotos og Filmoptagelser — til ogsaa at samle Lydplader, saa at danske Lyttere ogsaa kunde komme paa interessante Rejser ud i den store Verden — pr. Radio.

04-0062

Norrtelje Tidning 12/12 1940

marksfärder" av Gustaf Bolinder, Rolf Blombergs "Tropisk urskog" hör även till de verk som reseskildringsälskare fråga efter.

04-0063

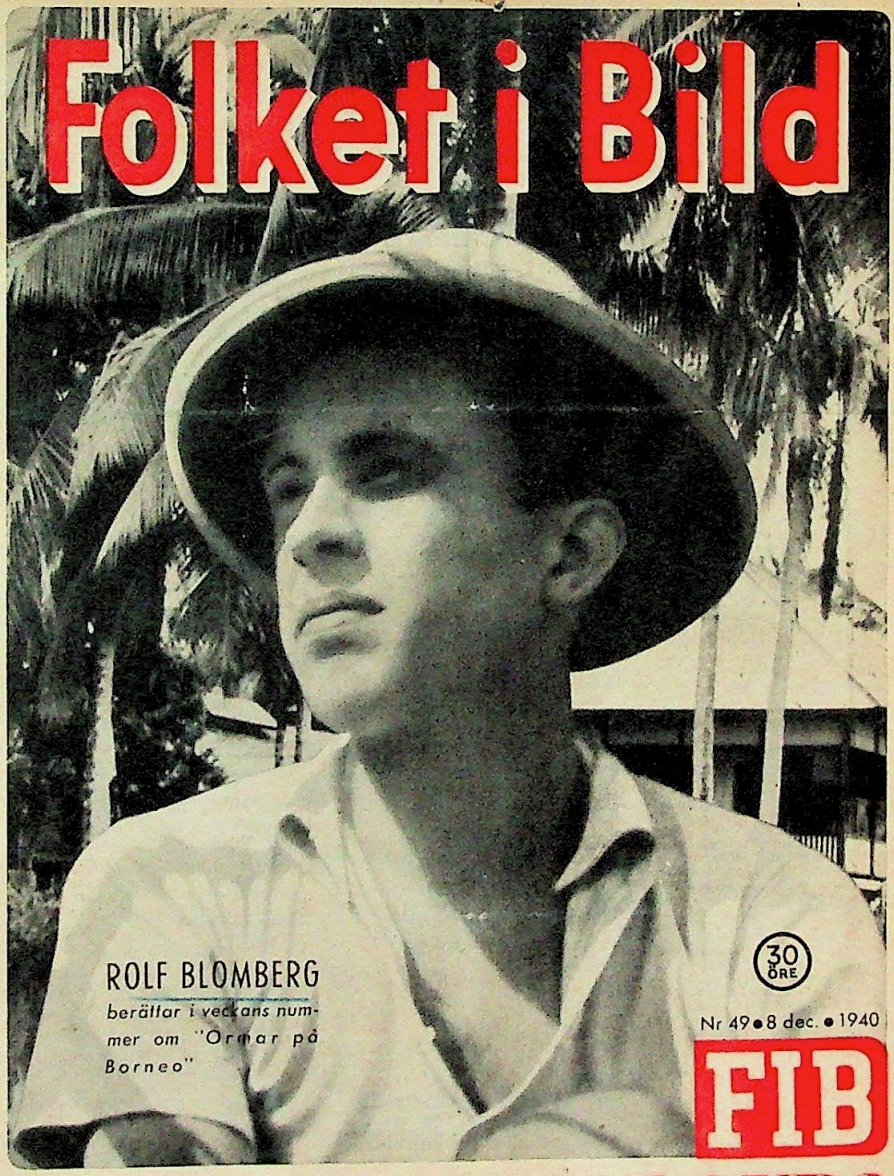
Ulricehamns Tidning 21/12 40

En del människor slå ifrån sig med båda händerna, så snart det gäller reseskildringar, medan andra sluka allt, som ges ut i den genren. En god reseskildring ger ju också både nöje och behållning och i år ha flera utmärkta sådana kommit i marknaden. Bland dem äro Tropisk urskog av Rolf Blomberg, Resa utan slut av Nils Fred-

04-0064

64 - 0064

Folket i Bild

ROLF BLOMBERG
berättar i veckans nummer om "Ormar på Borneo"

30 ÖRE

Nr 49 • 8 dec. • 1940

FIB

UNION USA—ENGLAND?

Skall Roosevelt och Churchill reparera fädernas misstag?

Vecko Tidn. 8/11 1940

RESA I TROPISK URSKOG.

ROLF BLOMBERG.

Om sina färder och forskningar på Borneo har Rolf Blomberg utgivit en ståtlig och fint illustrerad volym med titeln "Tropisk urskog", Hugo Gebers förlag, Stockholm. Pris kr. 7: 50.

Efter två långfärder till Sydamerika ville förf. se någon annan del av världen, som inte var alltför noga genomforskad. Han snurrade på jordgloben några gånger innan beslutet kunde fattas, men så föll valet på den stora tropiska ön Borneo, efter Grönland och Nya Guinea jordens största ö. Genom en svensk jägmästare därnere fick han värdefulla upplysningar — och så bar det iväg.

En vacker dag dök Borneos djungelklädda kust upp för hans ögon, och regntunga moln hängde över den blågröna urskogen. "Inget land att resa på semester till", sade en av medpassagerarna. "Det är så lan vita män bli gamla här. Antingen dör dom i malaria eller blir dom tokiga eller super ihjäl sig av långtråkighet..." Men Rolf Blomberg lät sig inte avskräcka. Han skaffade sig infödda vägvisare och gav sig in i den myatiska urskogen, närmast för att leta efter ormar, som han har i uppdrag att samla för Naturhistoriska museet i Göteborg. Och han varken blev tokig eller söp ihjäl sig. Men malarian pressade honom tidvis hårt.

Roliga bekantskaper voro den tropiska kolingen — det är den originella näsapan, som får denna benämning — samt fisken som kunde klättra i träd o. sitta på en kvist och blinka mot åskådaren. Förf. var med på spännande nattliga jakter, då man hade en lampa med reflektor fästad i ett band om huvudet, och på så sätt sökte upp det vilda i urskogen. Han drog i väg uppför en flod mot Borneos inre till dajakerna och deras byar och tog del av deras egendomliga seder och bruk. En del äro bl. annat huvudjägare men i övrigt trevligt och sympatiskt folk. Tillika får han göra bekantskap med allaköns fyrfota djur, fåglar, ormar, ödlor och besvärliga iglar m. m. På Celebessjön fångar han fisk i alla färger och lustiga krabbor. Ett intressant besök göres också på Java före hemfärden, om vilket allt förf. berättar i sin bok.

Det är liv och fart i skildringen, och man läser den med stort nöje. Förf. är en skarpögd iakttagare, och han kan konsten att berätta friskt, ledigt och ogenerat. Och han tar utmärkt fina fotografier. Boken är en av de bäst illustrerade, man kan få tag på. I sin helhet en både vacker, rolig och upplysande bok.

E. S. L.

04-0066

Lektyr 30/11 1940

Från Reds synvinkel

Nu börjar julboksfloden komma. Privatdetektiven A. Lundberg, som skildrar sina minnen i Lektyr, har samlat sina spännande berättelser till en bok, *Privatdetektivens minnen*, som i dagarna utkommit å Saxon & Lindströms Förlag. En intressant bok, som man läser med nöje därför att den bär det upplevdas prägel.

Rolf Blomberg låter i *Tropisk urskog* (Gebers) läsaren följa med på hans senaste expedition till Borneo. En rapp och frisk reseskildring med briljanta foton och roliga teckningar.

04-0067

Svenska Dagbl. 19/11

...dera. — Ormar och orangutanger presenteras i föreställe i behaglig kåseristil av Rolf Blomberg.

N. H.

Tidning för Bokproducenter
Nr. 23 1940

Tropisk urskog av Rolf Blomberg. Gebers. Pris kr. 10 hft.

En orädd svensk på resa till en av jordens minst utforskade platser, Borneo. Ett strålande reportage i bild och även — ord. Ingen långresenär torde tidigare ha presterat ett tillnärmelsevis jämförbart bildmaterial. Blomberg har verkligen kommit ett av de primitivaste av folk inpå livet och han har lyckats fotografera det. Det är svårt att säga, vilka som äro intressantast i denna bok, djuren eller människorna. Efter moget övervägande fastnar jag för — djuren!

G. S—g.

Göteborgsposten 2/12 40

Tropisk urskog.

Av Rolf Blomberg.

Gebers förlag. Pris hft. kr. 10: —.

Den unge upptäcktsresanden Rolf Blomberg har återigen gjort en långfärd, denna gång till Borneo. En diger volym om denna resa föreligger i tryck i samma lättlästa stil, som hans tvenne tidigare från Sydamerika. En på Borneo bosatt svensk jägmästare gav honom många goda råd, och i dennes sällskap fick han också tillfälle att orientera sig på sitt nya arbetsfält. Så småningom är han färdig att starta expeditionen till Borneos urskogar. Hans uppdrag är bl. a. att insamla djur för Göteborgs naturhistoriska museums räkning, vilket han också får rika tillfällen till. Arbetet ger en god uppfattning om de märkliga djur, som dväljas under tropikernas sol. Att en sådan resa är förknippad med verkliga strapatser får man nogsamt erfara. För en resenär i dessa trakter fordras säkerligen en icke ringa portion tur, om ett sådant företag lyckligt skall kunna genomföras. Vi få även ett och annat till livs om Borneos invånare, främst dajakerna, som förut flitigt ävat den hemska huvudjakten. Det blir för författarens del ej så mycket av sensation i den vägen, då han tidigare haft tillfälle att studera huvudjakt i Sydamerika.

Om förf. verkligen lyckats i genomförandet av sin uppgift blir man ej helt övertygad om. I varje fall måste en urskogsfärd alltid ha något att ge.

På resan från Borneo göres ett sex veckors uppehåll på Java, där han i sällskap med en svensk får tillfälle till jakt och rekreation efter en på Borneo ådragen malaria.

Även om boken ej kan sägas komma med så mycket av nytt ur geografisk synpunkt, blir den dock av värde tack vare de talrika utmärkta fotegrafierna, som uppgå till i det närmaste halftannat hundrade. Förf. är ej enbart en skicklig fotograf utan även god tecknare. Boken kan med fördel rekommenderas åt ungdom, som säkerligen kommer att beundra den oräddhet, som förf. visat, antingen han tränger in i urskogen, eller handskas med giftormar.

C.....

04:0064:1

Forskningsresanden ROLF BLOMBERG berättar om jättereptiler, giftkryp och ormtjusande malajer på Borneo — den gudsförgätna ön

ORMAR på BORNEO

Teckningen till vänster föreställer uppläcksresanden sådan han ser sig själv.

På den övre fotografien har man avlivat en pythonorm som just ätit middag — men vad?

Jo, som synes på bilden under är det en hel hjort som fått släppa livet till. Det kan man kalla ett skrovmål.

Efter två långfärder till Sydamerika ville jag se något annat av världen. Jag snurrade och snurrade på jordgloben och funderade hit och dit — — — Sol och evig sommar lockade mig åter oemotståndligt, och helst ville jag också ha tag på en plats på jorden, där inte hundratals vita varit före mig.

— Gosse, gosse, sade jag bedrövad till mig själv, du är född 300 år för sent. Snart kan du inte finna en enda liten plätt på kartan, som det inte redan skrivits ett halvt dussin böcker om.

Nå, så småningom, efter mycket snurr på jordgloben och många irrande färder i tankarna, fastnade jag för Nya Guinea, jordens minst kända ö med ofantliga urskogar och snöberg och kannibaler och paradisfåglar . . . Men det visade sig, att det skulle bli en alltför kostsam historia, om jag överhuvud taget komme att få myndigheternas tillåtelse att tränga in till de inre delarna av den sällsamma ön.

Men inte långt från Nya Guinea och alldeles under ekvatorn låg en annan lockande ö, i vars inre ännu fanns outforskat land. Det var Borneo, efter Grönland och Nya Guinea jordens största ö . . . Jag vände mig till professor Gerhard Lindblom på Statens etnografiska museum, vilken har en förunderlig

04-00642

Här är den ormbetvingande malajen med sin levande scarf om halsen.

massa vetande om jordens alla länder och folk.

— Om du funderar på Borneo den här gången, så skriv till Eric Lundqvist, rådde mig Gerhard Lindblom. Det är en svensk jägmästare, som sedan några år tillbaka har sin verksamhet förlagd till Borneo och som lovat insamla etnografica åt museet ...

Ögonblickligen sände jag iväg ett flygbrev till jägmästare Lundqvist, och ungefär en månad senare hade jag svar.

Det var ett långt och synnerligen hjärtligt och intresserat brev med många goda tips och ett »välkommen till denna underbara ö med dess underbara folk» ...

Det blev full fart på mig nu. Jag reste till Göteborg och såg över utrustningen, som jag skulle föra med mig från stadens naturhistoriska museum. Jag levde rövare ute i Filmstaden i Råsunda för att i hast få i ordning en filmutrustning, jag fick passet viserat, fick genom U. D:s välvilliga bistånd iväg en skrivelse till holländska kolonialregeringen i Batavia med vördsam anhållan om nödiga licenser, jag erhöll injektioner mot kolera och tyfus och blev vaccinerad och avfestad och kunde så en vårkväll vinka adjö till föräldrar, bröder och vänner vid Centralen.

Från Hamburg förde mig en av Svenska Ostasiatiska Kompaniets båtar, »Tamara», efter en månadslång, härlig resa via Ceylon till Singapore.

Efter en rad innehållsrika dagar i den brokiga världshamnen klev jag en kväll ombord på »Marudu», destinerad till Brittiska Nord-Borneo. Och redan nästa dag dök Borneos djungelklädda kust upp för mina ögon. Regntunga moln hängde över den ångande, blågröna urskogen, och långt ut till havs kunde jag förnimma stanken från de gyttjiga mangrovesträdenna. Värmen var tryckande och klibbig.

— Nå, vad tycks? frågade mig en av medpassagerarna dystert. Inget land att resa på semester till, eller hur ...? Det är sällan vita män blir gamla här! Antingen dör dom i malaria eller blir dom tokiga eller super ihjäl sej av långtråkighet ... Borneo är ett gudsförgätet land!

Jag måste medge, att jag inte fick något särskilt gott första intryck av mina drömmars mål.

Från Sandakan förde mig den lilla kustångaren »Kina Balu» (döpt efter Borneos högsta berg) efter några strandhugg till Tawao på gränsen till holländska Borneo, och här var mig Eric Lundqvist till mötes — en brungarvad, spänstig svensk med blå ögon och linköpingsdialekt.

Efter ett par whisky och soda, ganska ljumma i hettan, blevo vi bröder.

— Bäst att klara av så raskt som möjligt, sade Eric. Ty den situationen, att de enda två svenskarna på Borneo skulle gå omkring och kalla varann för herrn är alltför komisk ...

Eric bjöd mig välkommen till sin bungalow på ön Noenoekan inte långt från Tawao, och jag styrde kosan dit några dagar senare, efter att med en förhyrd motorbåt ha gjort ett besök i oljestaden Tarakan för att bocka mig för de holländska myndigheterna.

Den plats på Noenoekan med yppig tropisk grönska, där Eric byggt sin luftiga bungalow, var vackert belägen och bjöd på en hänförande utsikt. Från husets stora veranda kunde jag i väster, mellan kokospalmernas stammar se de blå bergen på Borneo resa sig i böljande linjer över det solglittrande vattnet ...

Eric och jag studerade kartor tillsammans, och jag lyssnade spänt till allt den erfarne skogskarlen hade att berätta. Och ju mer jag hörde, desto ivrigare blev jag att komma iväg.

För att snabbt lära mig malajiska och få lite övning i detta konstiga språk anställde jag en malaj, som skulle följa med mig på mina strövtåg och fångstfärder i djungeln. Konversationen gick trögt i början, men ganska snart begrep jag ett och annat av vad min glade, brune vän sade mig. Det var en trevlig karl, hjälpsam och hygglig och så sorglös, som bara en malaj kan vara. När det någon gång gick honom emot tryckte han bara skrattande på axlarna och sade: *tida apa*, vilket ungefär kan översättas med Det spelar ingen roll! Han fann alltid sin tröst i denna sentens och därför döpte jag honom till Tida Apa, vilket han hade mycket roligt åt.

Målet för våra första färder var en sumpig plats i urskogen, där en ofantlig pythonorm sades hålla till. Befolkningen på ön hyste den största fruktan för odjuret och berättade, att den var åtminstone 50 meter lång och tjock som en välfödd kines. Tida Apa och jag letade under mer än en veckas tid så systematiskt som det är möjligt i en tät och taggig urskog igenom det område, där den skulle husera. Vi undersökte hålor i marken, gamla murkna ihåliga träd och alla uppenbarligen platser, men förgäves. Jätteormen behagade inte visa sig.

Under vårt fruktlösa sökande fingo vi däremot tag på många andra ormar, som jag stoppade ner i mina cisterner.

Det gällde nämligen för mig att för Naturhistoriska museet i Göteborg åstadkomma en så fullständig samling som möjligt av Borneos underliga reptiler.

Nu skall emellertid ingen tro, att djungeln är så proppfull av gräsligheter som det säges i äventyrsböcker från tropikerna, där hjälten måste råka i dödsfara på varannan sida, då och då blir överfallen av vilda djur, omslingrad av jätteormar, med knapp nöd undgå krokodilernas käftar och nästan plågas ihjäl av tusentals giftiga kryp. Nej, i själva verket är det ganska fridfullt i tropikernas stora skogar. Visst är det gott om djur, både stora och små, men de smita i regel sin väg och göra sig osynliga, när människan visar sig.

Början såg emellertid lovande ut. När Eric hörde, att jag ville ha tag på ormar, organiserade han insamlingsarbetet i stor stil. Han gav order till alla sina förmän, att de i sin tur skulle ålägga kulierna att hålla ögonen öppna för reptiler, för vilka jag komme att betala den slant. Redan andra dagen på Noenoekan överlämnade en malaj en nästan två meter lång havsorm, levande och oskadd. Tillsvidare behöll jag den i en tank med vatten för att studera den. Det var ett synnerligen vackert gul- och brunrandigt djur, som rörde sig i vattnet med snabbhet och smidighet som en ål. På land var ormen däremot alldeles hjälplös. Det hän-

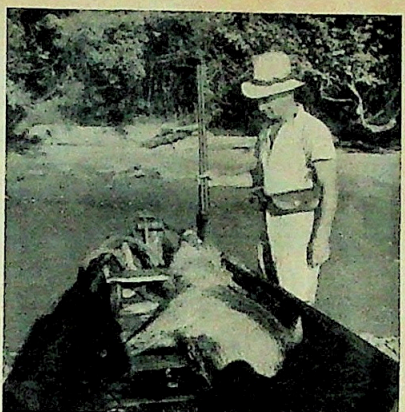

En vacker guldringsorm, svart med gula band, därav namnet.

de ofta, berättade mig den malajiske fångstmannen, att dessa havsormar kommo in i infödingarnas fiskfällor, och det var också i en sådan han hade fångat den. Alla havsormar utan undantag äro giftiga, en del fruktansvärt giftiga, vilket inte heller var någon nyhet för fångstmannen. Denne omtalade, att en fiskare vid Tawao nyligen, då han vittjade sin fiskfälla, blev biten av en havsorm och dog redan efter tre timmar under de förfärligaste plågor.

Dagen därpå fick jag tag på en pythonorm i Erics apbur. Apor ha samma instinktiva avsky för ormar som människorna, och det var makaken, den enda inackorderingen i buren just då, som gjorde mig uppmärksam på ormen. Han stirrade skräckslagen mot ett hörn i buren och skrek vilt. Och där låg pythonormen hopringlad i en färggrann härva. Det var en Python reticulatus, som är den färggrannaste arten och uppnår en längd av upp till tio meter. Detta var en pythonbaby, 1½ meter lång. Av den uppsvällda magen att döma hade den just förtärt en råtta. Den fick tillsvidare behålla livet i en bur.

Det var gott om pythonormar på Noenoekan, och Eric hade ofta träffat på dem under sina färder på ön och avlivat åtskilliga på både sju och åtta meter. När jag mötte Eric i Tawao, kunde han i form av en svullen arm uppvisa ett synligt minne av ett möte med en python. Några dagar tidigare hade han utanför sin sovrumsdörr fångat en tre meter lång python men gripit den lite oskickligt och fått ett ordentligt bett i armen, vilket infekterats. Det är ganska farligt att bli biten även av icke giftiga ormar, ty ofta

Eric var en god skytt, det fick det här vildsvinet nogsamt erfara.

fria sig från besten. Men nästan vartenda revben i kroppen på honom var krossat, och det tog ganska lång tid, innan kulin åter kände sig som en människa.

Bland de mera underliga historierna om pythonormar, som jag fick höra i Ostindien, erinrar jag mig särskilt en, som en holländare påstod sig ha upplevat. Han kom vandrande i urskogen och upptäckte två ofantligt stora pythonormar, som råkat i strid, ligga omslingrade i en enda härva. Den ena var död, och den andra höll på att — äta upp sig själv! Den hade redan svalt bortåt en halv meter av sin egen stjärt och trodde förstås i sin enfald, att den var i färd med att sluka motståndaren.

Denna tragikomiska historia om ormen som åt sig själv torde man nog kunna betrakta som en skepparhistoria. Men några veckor efter min ankomst till Noenoekan hade jag en python, som faktiskt strök sig själv.

Det gick till så här. Ett par infödingar kommo till mig en dag med en nästan 4 meter lång pythonorm, som de fån-

Några kineskulis erbjödo mig denna snarade jätteorm. Men då jag inte ville ha den, åto de upp den.

sitta ruttna matrester kvar i ormens tänder, och då uppstår lätt infektion.

Några allvarligare äventyr med pythonormar hade Eric inte haft. Men en av hans kulier på Noenoekan hade råkat illa ut en gång. Han fick alla revben krossade av en python. Han var på jakt i djungeln och smög sig fram på en smal stig, gick nerhukad och märkte inte förrän det var för sent en stor, hungrig python, som låg på en trädgren och lurade på byte. Blixtsnabbt lindade sig ormen om honom och kramade honom ganska omilt. Kulin fick en arm fri, började bearbeta ormen med sin parang och lyckades verkligen så småningom också begat i en hönsgård. De hade smarat den, och runt ormens hals hade de bundit ett snöre. Utan att ta bort öglan om halsen, dumt nog, lade jag pythonormen i en säck tills jag hade snickrat ihop en ordentlig låda till den. Snöret band jag fast i verandaräcket i den händelse ormen skulle ta sig ut ur säcken. När jag väl hade lådan klar och ämnade flytta över pythonormen dit, var den redan död. Den hade för att komma loss slingrat och vridit sig så häftigt, att den med snöret strypt sig själv.

Men jag vill nu återgå till referatet av mina första ormfångster. På eftermiddagen samma dag jag fångade pythonormen i apburen, kommo två flinande dajaker med var sin grön näsgroporm (Lachesis) i små nätta burar av bambu. Det är huggormar med oproportionerligt stora, trekantiga huvuden. De leva både i träden och på marken, och särskilt vanliga voro de i bambusnåren på Noenoekan.

Nästa dag fick jag en underbart vacker guldringsorm, glänsande svart med gula band. Den har s. k. bakre gifttänder och är ofarlig för människan, men man bör akta sig noga för att förväxla den med några förfärligt obehagliga giftsnokar, kraiterna, av samma familj som kobrorna och de giftigaste av alla ormar i Ostindien.

Denna vackra trädorm är också ett nattdjur och på dagen såg man den för det mesta ligga hopringlad i någon grenklyka. Men störde man den, fick man skåda med vilken fenomenal skicklighet den kunde röra sig i träden, elegant flyta fram genom grenverket och gå nästan lodrätt uppför en stam.

Jag hade nu fått fem ormar på tre dagar och fyra olika. Det såg ju ganska hoppfullt ut! Men i fortsättningen gick det sämre. Nog erhöll jag den närmaste tiden en mängd ormar från dajakerna, och Tida Apa och jag lyckades också på våra strövtåg fånga åtskilliga, men det var sällan jag kunde skryta med att ha förvärvat någon ny art. Jag ställde mitt hopp till mina kommande färder på Borneos »fastland».

Forts. sid. 41.

Men innan jag lämnar ämnet ormfångster måste jag berätta om en högst egendomlig fångstman, som besökte mig.

— Hu då! hörde jag en dag från Erics kocka. Det står en karl där utanför med en stor, levande orm om halsen.

Jag tittade ut. Mycket riktigt. Där stod en malaj med en pythonorm om halsen.

— Vill tuan köpa den här? frågade han.

Är den tam? undrade jag.

Malajerna hålla ibland pythonormar i sina hus och varumagasin som råttfångare, och sådana bruka vänja sig vid människorna och bli ganska tama.

Men malajen förklarade, att denna python var alldeles nyfångad.

— Asch, du pratar, så beskedlig är inte en nyfångad python, protesterade jag.

— Ja, men inga ormar biter mej.

Jag trodde han bluffade och verkligen hade en tam python om halsen. Men då jag sträckte fram handen för att gripa den, försökte den bita mig. Kanske ägde malajen denna underliga förmåga att betvinga ormar.

— Om inga ormar biter dej, så kom och lek med de här ett slag, föreslog jag honom och pekade på en av mina burar, som innehöll tre näsgroparmar. Men jag hoppas du vet, att de äro ganska giftiga.

Malajen gick fram till buren, öppnade den och tog utan att tveka ut två av giftormarna. Han handskades långt ifrån försiktigt med dem, tog dem inte över nacken utan i ett slarvigt grepp, så att ormarna hade alla chanser att kunna ge honom ett hugg. Men de höggo inte; de läto sig i stället behandlas hur som helst.

— Nå, tror tuan mej nu? frågade ormtjusaren triumferande.

Nästa år återkommer Rolf Blomberg regelbundet i Filmens spalter — vi ska avslöja lessa planer senare — detta är bara ett prov på vad han har att berätta i sin nya bok, »Tropisk urskog» (Gebers förlag).

04-0065

Laholms Tidn. 5/12 1940

En frisk reseskildring.

ROLF BLOMBERG: Tropisk urskog. Med 146 fotografier samt teckningar av förf. Hugo Gebers Förlag.

Rolf Blomberg är en glad och oförfärad resenär, som umgås med huvudjägare och vilda djur på ett högst obesvärat sätt. Hans senaste äventyrliga resa gick till Borneo. Vi få följa honom på färder uppför krokodilrika floder och på marscher genom tropiska urskogar. Vi få lära känna den stora ens intressanta och ofta dråpliga djur, och vi få bekanta oss med invånarna, dajakerna, både i vardagslag och på deras tämligen risbrännvinsfuktiga fester. Alltsammans är återgivet med det friska humör — vilket inte utesluter saklig riktighet — som är Rolf Blombergs speciella kännetecken som reseskildrare. Men författaren nöjer sig inte med att hantera pennan på ett skickligt sätt, har är dessutom en förträfflig fotograf och tecknare. Det mycket rika fotografiska bildmaterialet kompletterar texten levande och instruktivt, och teckningarna vittna vältaligt om författarens glada syn på sina äventyr.

Sv. Skolfilm och Bildningsfilm Nr. 141 1940

— *Rolf Blomberg*, den unge resenären, har återigen flugit ut i världen. Han gav sig i väg — jämte sin unga maka, som han skaffat sig under pausen här hemma — i slutet av oktober.

Då »Vi» för tillfället befunno oss på reparation å Mösseberg skrev han dit några rader till farväl. »Även på denna resa har jag fått en fin filmutrustning med mig från SF, och den här gången hoppas jag det skall bli bättre resultat än under förra resan.» Han har inte bara hunnit gifta sig under hemmavaron utan även givit ut en trevligt kåserande bok, »Tropisk urskog», med många vackra (eller mindre vackra) fotografiska illustrationer och teckningar. Boken skildrar hans färder i Borneos inre för att finna den legendariskt vackra dajakstammen; han fann den inte, och på goda grunder kan det betvivlas att den någonsin finns. Men han fann en god vän och rådgivare i den svenske jägmästaren Lundquist, som sköter skogar åt holländare där nere, och som för ett par år sedan gav ut en trevlig bok om dajakerna. Rolf Blomberg slog sig väl fram genom skogar i Borneos inre och gjorde bekantskap med huvudjägare och med malarian. För den sistnämnda fick han rekreera sig på Java, och där träffade han en trevlig skolkamrat från Stocksund.

Rolf Blomberg.

Boken är rappt skriven och underhållande berättad. Lika raskt reser nu paret Blomberg. Åter bär det i väg till Borneo. Kosan styrdes i första etappen över Lissabon och New York, där han var framme i slutet av november. Kortfilmer skola bli ett av resans resultat. Och *skolfilmer!*

04-0062

Från svensk vikingatid till tropisk urskog.

Vad en honorm kan innehålla — en hel hjort! (Ur Blombergs Tropisk urskog.)

Rolf Blomberg är en stockholmsgrabb som inte är rädd av sig. Hans våghalsighet har av prins Wilhelm betecknats som bevis på en upplärdstresande av rätta sorten, och när man läst Blombergs nya bok *Tropisk urskog*, skriver man gärna under både på våghalsigheten och den goda upplärdstresanden. Den tropiska urskog som Blomberg här skildrar ligger på Borneo, som lyckes vara ett paradis för den som lycker om att ayssla med ormar, krokodiler m. fl. kusliga saker, som för en människa utrustad med normala nerver, skulle vara allitför påfrestande. Men det är roligt att läsa om de äventyrsfyllda färderna på det vilda Borneo, bland hu

vudjägare och inte så nogräknade piråter. Blomberg berättar och ritar både humoristiskt och medryckande och hans kamera visar bilder som endast den skickligaste förmår. »Världens mest fantastiska äventyr» slipper man också ifrån, ty om hans vetenskapliga ambition kan flera museer tacksamt vittna. Reseboksälskare kan lugnt notera Tropisk urskog på inköpslistan.

Rolf Blomberg: Tropisk urskog. Gebers.

Willy Stiltert.

Lidköpings Tidn. 18/12 40

Dagens Nyheter 20 dec. 1940

Tropik och "moralsjukdom".

ROLF BLOMBERG var för några år sedan nere i Sydamerikas tropiska trakter och på de egendomliga Galápagosöarna och gjorde sig genast bemärkt som en trevlig och intressant reseberättare med en välskriven debutbok. Efter ännu en färd till ungefär samma trakter och med ökad erfarenhet om både vilda människor och vilda djur gav han sig ut på en ny äventyrs- och samlarfärd, denna gång till de östligaste delarna av det holländska Borneo, än så länge tämligen obesmittade av de vitas förnämliga civilisation, och om denna resa handlar "Tropisk urskog".

Till en början blir det ett glatt sammanträffande med en svensk skogs- och industriman, som ger honom den första invigningen beträffande landets förhållanden och dess rika djurvärld, men sedan ger Blomberg sig, följd av malajer och några tämligen tama urinvånarna av dajakstam, på egen hand pr båt upp i det inre av den väldiga ön. En av hans uppgifter är att för Naturhistoriska museet i Göteborg samla märkligare djur och hemföra dem i så oskadat och helst så levande tillstånd som möjligt, och den uppgiften fyller han med ungdomlig lust och energi. Vill man veta något rafflande om jakt på gift- och pytonormar får man sitt lystmäte här — att infånga en fyra meters kungskobra t. ex. är ju inte alldeles ofarligt, men tycks på det hela taget gå lekande lätt. Och att skjuta jättekrokodiler, rasande vildsvin och andra bestar förefaller inte vara någon konst alls när man läser om det så här.

Bland dajakerna finner sig Blomberg också mycket väl hemma, dricker risbrännvin med dem och festar så sorglöst som om hrr infödingar aldrig gjort sig bekanta för den lilla egenhet huvudjakt på medmänniskor utgör. För att säga sanningen vill det nu synas som om de duktiga holländarna inom sitt område lyckats rätt bra med att utrota oseden i fråga, och författarens egna dajaker vilja inte kännas riktigt vid huvudjakten, fast man i deras hydder ofta nog får se de omsorgsfullt rökta vittnesbörden om den. Men åtminstone en gång förefaller det som om infödingar med mera oförfalskade vanor i detta avseende befunnit sig i ganska hotande närhet av vår föga blodtörstige stockholmare. Hela resan skulle emellertid i huvudsak ha avlöpt nästan som en munter ferietur om det inte varit för malarian, som gång på gång hårt ansätter vår landsman och gör honom oförmögen till så gott som allting. Dajakerna kan han med improviserade huskurer hjälpa för åtskilliga åkommor, men själv måste han småningom ge upp och med smärta skiljas från spökdjurens och orangutangernas djungler. Men då har han hunnit se så mycket underligt att det kunde räcka för en livstid, vilket inte hindrar att han visst redan lär ha vänt tillbaka på en ny färd bland liknande omgivningar.

Boken är skriven i medryckande fart och med briljant humör. Den vimlar av utsökt vackra kamerabilder av paradisiskt sköna nejder och mindre sköna djur och människor och slutar effektfullt med ett pytonormbett i Göteborgs akvarium.

* E. N-m

ROLF BLOMBERG:
Tropisk urskog.
Gebers. 10 kr.

04-0068

Sydsv. Dagbladet 14/12 1940

04-0069

tonarter. På den östra delen av jordklotet rör sig också vår svenske resenär och upptäckare Rolf Blomberg i Tropisk urskog (Gebers). Förf. gör ett besök på Borneo och Java, söker efter ett mystiskt folk med underskön kvinner och samlar ormar. Blombergs skildringar bära ytlighetens prägel. Styrkan ligger däri, att han är en ovanligt gladlynt, frejdig och orädd resenär, som också och framför allt kan konsten att sköta en kamera.

Bengt Engström.

Karlstad Tidning 13/12 1940

Befriande känns det emellertid att lämna guineavildarna för att i Rolf Blombergs uppiggande sällskap förflytta sig lite norrut — till det avsevärt gästvänligare Borneo och det leende Java. Även här befinnes den exotiska miljön tillräckligt utpräglad, och Blomberg berättar med så pojkaktigt friskt och glatt humör om sina mindre upprivande äventyr, att man njuter lika mycket av dem som av "Kannibals" vilda upplevelser. Dessutom hanterar han sin kamera lika säkert som "Kannibal" och ritar därtill — riktigt dräpligt och utan att besväras av minsta konstnärliga ambition.

En filmapparat hörde till hans utrustning, och en av de kortfilmer han upptog från besöket i den exotiska världen har i höst visats på Karlstads-Rivoli. Ni minns den där med ormälskaren... Klipp ur denna återfinnas i boken jämte en mängd andra förträffliga illustrationer.

Blomberg berättar om geologiska och biologiska märkligheter och alla underliga människor och djur han mött under forskningsfärder efter krokodilrika floder och i vimlande djunglar. Urinvånarnas levnadssätt ägnar också han livlig uppmärksamhet, och man konstaterar att det inte nämnvärt påverkats av de vitas inflytande. Klädedräkten består t. ex. alltjämt mest av ett höftskynke. En guvernör befallde för någon tid sedan, att kvinnorna skulle ha blus, men påbudet upphävdes när de i stället vid möte med guvernören drogo upp höftskynket för att skyla brösten. Kanibalismen har man dock på Borneo kommit riktigt bra till rätta med, huvudjägarna har blivit ordentliga skattebetalare, och Blomberg umgås helt obesvärat med vildarna och finner dem vara riktigt trevliga prickar.

04-0071

Östergötlands Dagblad 14/12 40

Reseskildringarna har som vanligt sin trogna publik. I första rummet står den unge forskningsresanden Rolf Blombergs senaste bok Tropisk urskog, men Gustaf Bolinder, som är

Nya Tider 11/12 40

Tropisk urskog.

Rolf Blomberg
Gebers. 7:50.

Rolf Blomberg börjar sin nya bok, Tropisk urskog, med att berätta, att han efter två sydamerikanska färder snurrat på jordgloben och sagt till sig själv:

— Gosse, gosse, du är född 300 år för sent. Snart kan du inte finna en enda liten plätt på kartan, som det inte redan skrivits ett halvt dussin böcker om.

Men efter något sökande och underhandlande hittade han den eftertrådda plätten, packade sin kappsäck och for. Plätten låg på Borneo och skulle bebos av ett sällsamt folk med undersköna kvinnor (och något mindre sköna karlar, som det brukar vara även i civiliserade länder).

Blomberg fick i uppdrag av Naturhistoriska museet i Göteborg att samla reptiler och föra dem med sig hem, levande eller döda. Ingen kunde heller vara bättre skickad för en sådan expedition än denne forskningsresande. Han umgås, förefaller det, lika obesvärat med ormar och apor som vi med hundar och kattor. Ett exempel därpå ges i en kortfilm, som just nu rullas på våra biografer landet runt, där Blomberg omtalar, att han sökt göra efter en ormtjusares glansnummer: att köra en piskorm genom ena näsborren och dra ut den genom munnen. Att Blomberg bara lyckades endels berodde på bristande träning.

Den som inte hyser samma entusiasm för farliga och sällsynta ormar, bör dock genast underrättas om, att hans bok även handlar om behagligare varelser, såsom slamkryparen, kallad Jumping Johnny, näsapan "den tropiska kollingen", jättekrokodiler, flygande ödlor, groder och fåglar. Och om dajaker, javaneser och de fåtaliga men hjälpsamma svenskar, som leva där borta i fjärran.

Nio månader varade Blombergs vistelse på Borneo, som inte precis hör till jordens hälsosammaste platser. Först efter läkarens uppmaning till honom att ordna med gravplats, om han tänkte stanna kvar längre, fortsatte han till det vackra Java. Färden därifrån och hem avlöpte inte heller utan äventyr. Blombergs tvåbenta färdkamrater trivdes nämligen inte så värst bra tillsammans med hans krälande och hoppande insekorderingar i hytten, vilka då och då smet ut i det fria för att deltaga i sällskapslivet ombord.

Rolf Blomberg är en utmärkt berättare, antingen han skriver eller talar, i radio eller föreläsningsäkteder. Hemma eller borta har han med sig sitt goda humör, som inte ens en besvärlig malaria lyckats ta död på. Det är nog också främst detta humör, som gör det lätt för honom att komma överens med besynnerliga människor och underliga djur i skilda delar av världen. Tropisk urskog har blivit en underhållande bok om är försedd med utomordentliga bilder och trevliga teckningar av den mångkunniga författaren.

De undersköna kvinnorna hittade Rolf Blomberg inte på Borneo. Inte heller kom han hem i sällskap med någon av dem, inte ens för att inkvartera henne på Naturhistoriska muséet i Göteborg.

Av bokens tillägnan framgår det tvärtom att han först efter återkomsten förlorade sitt hjärta. Lässarna av Tropisk urskog hoppas dock att detta inte skall hindra honom från att på nytt snurra sin jordglob och hitta en ny "plätt" värd att fara till. Han kan ju ta Kajsa med sig.

F. B—e.

Göteborgs Posten 14/12 40

Resande i ormar.

Ormtjusaren Oemars paradnummer.

I tider som dessa företagas näppeligen några utlandsresor, därtill äro för många gränser spärrade. Den reslystne får nöja sig med färder inom landet eller också söka finna surrogat i det tryckta ordet — reselitteraturen. Om det inte är restider så är det åtminstone lästider. Man kan därför draga den slutsatsen att reseskildringarna kommo att väl hävda sin plats på årets bokmarknad. En intressant reseskildrare har förstås alltid haft sin läsekrets men kretsen vidgas förmodligen i tider som dessa.

Till det trevligare och originellare ressällskapet hör onekligen Rolf Blomberg. Tillsammans med honom behöver man sannerligen inte ha tråkigt. Biografpubliken har redan stiftat bekantskap med honom. SF kör nämligen för närvarande en kortfilm med titeln "Ormar och orangutanger", några hundra meter filmremsa, vilka äro upptagna av Rolf Blomberg under hans senaste resa. Rolf Blomberg kan nämligen J:te av varje och till sina meriter kan han även räkna god amatörfotografering. Han är dessutom tecknare.

Sin senaste bok har han också flitigt illustrerat med sina fotografier och teckningar. Boken bär titeln "Tropisk urskog". Detta är dock icke hans debutverk. Innan har utkommit två uppmärksammade böcker av hans penna: "Underliga människor och underliga djur" och "Högkvarter hos huvudjägare", i vilka han berättar om sina resor i Sydamerika. Men Rolf Blomberg ville se en annan del av världen än Sydamerika och så bestämde han sig för att resa till Borneo, där han hade hört att det i det inre av landet skulle finnas ett sällsamt folk med undersköna kvinnor. Koffertarna packades och resan till Borneo anträddes. Men resenären hade icke endast till uppgift att söka efter vackra kvinnor i Borneos urskogar utan även att samla ormar och andra kräldjur för Naturhistoriska muséets i Göteborg räkning usamt filmningen för SF.

På Borneo träffade författaren en svensk jägmästare, Eric Lundqvist. De två svenskarna företaga jaktutflykter tillsammans, studera och samla underliga djur av allehanda slag medan Rolf Blomberg förbereder en färd till öns inre uppför floden Sembakong. Det är ingen vanlig söndagsutflykt Blomberg gör. Det var nog ganska besvärligt och strapatsrikt mången gång, strida forsar som skulle passeras, urskogar genomträngas o. s. v. Till råga på allt blir författaren sjuk i malaria. Men besvärligheterna nämnas bara i förbigående: en feberattack beskrives närmast som en hindrande detalj i hans arbete vare sig det gällde att fånga ett ovanligt exemplar av någon giftig orm eller kamerabilder av skränande näsapor. Det goda humöret sätter för övrigt sin prägel på författarens stil. Det är inte endast djurlivet som Blomberg studerar utan även invånarna på Borneo deras seder och bruk. Många av stammarna äro civiliserade huvudjägare, men författaren har tydligen kommit gott överens med dem och han skildrar dem humoristiskt; t. ex. när han berättar om en festkväll på risvin tillsammans med en dajakhövding. Men författaren har också kunnat stanna vid de vackra scenerier, som rullas upp för ögat i ett tropiskt landskap.

Det är kanske tur för författaren att han haft sin kamera med. Annars hade det kanske varit svårt att tro honom. Beskrivningen av ormtjusaren, som hade till paradnummer att stoppa in en orm genom näsan och dra ut den genom munnen, hade nog verkat skepparhistoria om inte kameran lämnat bevis för sanningen däri. (Se ovan).

Rolf Blombergs resa genom tropisk urskog är en frisk skildring och man rekommenderar den gärna.

H. N.

Norrköpings Tidn. 14/12 40

Lata latituder.

ROLF BLOMBERG: "Tropisk urskog", Gebers.

"Tropisk urskog" hör utan tvivel till julens mest underhållande reseskildringar. Rolf Blomberg, som denna gång övergivit Sydamerika och Galapagos för Borneo, dajakernas land, äger onekligen en ovanligt frisk berättartalang, som varken saknar humor eller åskådlighet. Och saken blir inte sämre av, att han nere på denna jordens näst största tropikö träffar samman med den oförbrännelige östgöten och jägm"staren Eric Lundqvist, vilken på sin tid som förhoppningsfull reckarpojke nästan skrämde slag på sin gamla faster genom att bära levande daggmaskar i mungiporna och numera i stället roar sig med att skrämma vilda huvudjägare från vettet och fälla jätteträd i 40 graders värme. Rolf Blomberg begav sig emellertid för sin del, såsom den obotligt äventyrssökande viking han är, upp till ett hittills outforskat urskogshörn i norra Borneo, där han upplevde åtskilliga trevliga episoder och spännande äventyr. Dessemellan samlade han åt museer rllehanda djur, varav spökdjuret och näsapan nog hörde till de originellaste. Den som tidigare tillägnat sig läst några dussin skildringar från Sundaöarna, märker också snart i stillsam förvåning, att författaren trots sitt sprudlande goda humör i själva verket "skarvar" ganska obetydligt — en sak, som däremot en hel del andra s. k. litterära globetrotters som bekant inte bruka dra sig för att göra, om detta, som det heter, kan göra det hela "litet intressantare". "Tropisk urskog" är kort sagt en sådan där intensiv och oregerlig skildring, som spontant förlänger både livet och munnen — men däremot inte tiden! Ty denna förmligen flyger fram, när man väl börjat sluka hans bok, som faktiskt är mycket svår att lägga från sig, sedan man en gång kommit in i dess minst sagt stimulerande atmosfär.

E. R—n.

04-0075

Svid Dagbladet 10/1 41

framför allt för unga läsare. Vidare Rolf Blombergs lockande, roliga bok Tropisk urskog (Gebers, kr. 10:—)

Sundsvalls Tidning 14/12 1940

★

Rolf Blomberg, vår kände ungdomlige resenär och tropikforskare, bidrager i år till reseskildringsfloran med en ny, frisk och levande framställning: **»Tropisk urskog»** (Hugo Gebers förlag). Denna gång har han styrt sin färd till Borneo, den till större delen alltjämt outforskade jätteön, där han emellertid tycks ha funnit sig lika obesvärat till rätta bland huvudjägare och vilda djur som tidigare i Amazonflodområdet. Här följer man med intresse hans spännande färd uppför krokodilmyllrande floder och genom tropiska urskogar, där de vilda dajakerna ha sina byar och leva sitt liv, till en liten del i risbrännvinets tecken. Som den skickliga fotograf och tecknare Rolf Blomberg är har han prytt verket med halftannat hundratal illustrationer av förnämligaste slag. En humör- och fartfrisk historia alltigenom, som lägger en ny framgång till Blombergs föregående forskargärning.

04-0077

Göteborgs-Tidningen 17/12 40

Trevlig reseskildrare

Rolf Blomberg, som varit ute på Borneo och närliggande öar för att filma för SF och samla ormar och sköldpadder för Göteborgs akvarium, har skrivit och fotograferat ihop en trevlig bok om sina resor. Den är precis inte hållen i den allvarligare stilen.

Om boken nu inte är torr så är den därför inte i avsaknad av nyttiga upplysningar för den vetgirige. Även en anekdot kan rymma mycket av god kunskap. Då man får veta att huvudjägarna numera inte pryda sina hus med rökta människoskallar utan med skattekvitton så får man ett rätt gott intryck av holländsk kolonliseringsförmåga. Att sederna inte helt gå att ändra framgår av en annan historia. Hustrun till en av de högre holländska ämbetsmännen hade chockerats av att kvinnorna på en plats gingo med naken överkropp, och hon fick sin man att förbjuda kvinnorna att visa sin byst bar. Sedan besökte tjänstemannen och hans hustru platsen. Det visades sig att kvinnorna vid hans åsyn kommo ihåg bestämmelsen och lyfte sitt höftkläde för att skyla överkroppen med....

Boken rekommenderas åt den som vill läsa en hurtfrisk bok och se på trevliga fotografier och teckningar. Författaren tecknar nämligen också, mest osminkade självporträtt.

206 sid. ca 140 illustrationer. Kr. 10 häftad. Gebers förlag.

—o.

Nya Kristinehamns Posten 20/12 40

Rolf Blomberg:

Tropisk urskog.

Gebers. Kr. 10:—.

Förf. till "Tropisk urskog" har rest i Nordöstra Borneo och på hemvägen besökt Java. Han samlar etnographica och djur, mest kräldjur, och filmar urskogens brokiga fauna. De bilder, som boken innehåller, äro också nästan lika roliga som texten. För en expert måste boken vara högst välkommen, men även en lekman, om han är utrustad med normalt naturintresse, ryckes med av författarens flärdfria, chosefria och humoristiska skildring. Anmälaren känner en smula, vad man skulle kunna kalla de civiliserade tropikerna, djungeln däremot har han blott sett på avstånd. Att ge sig in i denna kräver både mod och tilltagsenhet, och att genomföra det företag, förf. skildrat, är nog ett stycke bragd, även om han ger det sken av att bara vara ett äventyr. Man måste t. ex. räkna med att bl av med huvudet bland Borneos hu vudjägare för att nu inte tala on giftormar, 8 meter långa krokodile och 2 meter långa varaner.

D. T.

04-0079

Barometern (Kalmar) 23/12 40

Liknande miljö som den Dahl skildrat möter man även i Rolf Blombergs "Tropisk urskog". Författaren är trots sin ungdom allaredan känd som en glad och oförfärad resenär, vilken umgås med huvudjägare och vilda djur på ett högst obesvärat sätt. Hans senaste äventyrliga resa gick till Borneo. Man får följa honom på färder uppför krokodilrika floder och på marscher genom tropiska urskogar. Vi få lära känna den stora ön märkliga djur, och vi få bekanta oss med invånarna, dajakerna, både i vardagslag och på deras tämligen risbrännvinsfuktiga fester. Alltsammans är återgivet med det friska humör och den sakliga riktighet som äro Rolf Blombergs speciella kännetecken som reseskildrare. Författaren är dessutom en förträfflig fotograf och tecknare. Det mycket rika bildmaterialet kompletterar texten levande och instruktivt.

Göteborgs Handelstidn. 27/12 1940

I människoätarnas land

Av C. S—g.

ION L. IDRIESS. Trummorna på Mer. Övers. av Elis Fridner. Lund, Sundqvist & Emond. 11:50.

CHARLES »KANNIBAL» MILLER. Smekmånad bland människoätare. Stockholm, Fahlcrantz & Gumaelius. 8:—.

ROLF BLOMBERG. Tropisk urskog. Stockholm, Geber. 10:—.

Det känns ganska skönt att efter denna magstarka spis låta Rolf Blomberg berätta om sina färder på Borneo och Java, vilket han gör både trevligt och sakligt. Han är inte rädd av sig, men han äger biologens respekt för sanningen. På Borneo togs han emot av jägmästaren Eric Lundqvist, som gav honom del av sina anteckningar från spännande färder i öns inre, och det var Blomberg som övertalade honom att göra en bok av dem. Bara det är värt vår tacksamhet, ty boken heter »Dajak», en av de finaste vildmarksskildringar som i senare tid sett dagen. Blomberg hade berättat för förf. om en okänd stam, som skulle finnas någonstans inne i landet, och han hjälpte honom nu att utrusta en expedition för att lösa problemet. Färden gick uppför floder och över skogiga berg, från by till by och bort om byarna, men överallt stod folket i kontakt med civilisationen och hade nödgats lägga bort huvudjakten och andra alltför fria fasoner. Äventyren blevo få, men upplevelserna många, och till den okända stammen kom man aldrig fram. Delvis var det malarians fel. Amazonas hade förf. klarat utan att bli smittad, han trodde sig immun och slarvade med myggnätet, men på Borneo kom straffet.

Blomberg är zoolog och det är Borneos och Javas djurvärld som i livliga tavlor passerar revy. Förf. hör till de människor som handskas med ormar lika ogenerat som vi andra med hundvalpar, och lika hemmastadd är han med krokodiler, orangutanger och alla de andra. Cistern efter cistern fylldes för Göteborgs museum och han for hem med ett helt menageri ombord. Det var besvärligt, säger han

Vi tro honom. Är det någon som har lust att tvångsmata tredskande ormar? Det hörde till hans dagliga nöjen. Flertalet av hans briljanta fotografier känna vi igen från den film han visade till sitt roliga föredrag här förra vintern. Man tar fasta på dessa charmanta djurbilder. Till råga på allt är han en fyndig tecknare med blick för det komiska i situationer och figurer. Man kan ännu vänta sig mycket av den ynglingen. Nu har han, mitt under brinnande krig och i sällskap med sin unga fru gett sig ut på nya äventyr. Jag skall inte avslöja hans planer, ty det gäller i dessa tider mer än någonsin att »intet är i allmänhet osäkrare». Men man torde kunna påstår att hur det än går, så kommer Rolf Blomberg ned på fötterna.

Ny Tid, Gbg 7/1 1941

Tropiska ursk

ROLF BLOMBERG: **Tropisk urskog.** Hugo Gebers förlag.
Georg Dahl: Två år som in
GEORG DAHL: **Två år som indian.** Natur och Kultur.

Den svenska reselitteraturen har under hösten berikats med ett par arbeten, som böra kunna påräkna ett mera allmänt intresse. Båda utgöra skildringar från tropiska urskogar och båda äro synnerligen välskrivna och intressanta.

I "Tropisk urskog" berättar den unge, djärve forskningsresanden Rolf Blomberg sina öden och äventyr under en resa i de delar av Borneo, vilka ännu äro relativt outforskade. Blomberg är en glad och oförvägen herre, som utan större betänkligheter ger sig i kast med uppgifter, vilka inte äro så alldeles riskfria. Han umgås med såväl gamla inbitna huvudjägare som djungelns vilda djur och vildmarkens övriga farligheter på samma obesvärade sätt som om han rörde sig hemma på sin mammas gata i den svenska huvudstaden. I sitt arbete får läsaren följa honom på halsbrytande färder längs krokodilrika floder och på strapatsrika marscher genom tropiska urskogar. Hans specialitet är att för svenska museers räkning samla levande giftiga ormar och ödlor och andra allt annat än tama "husdjur" och han går till verket med ett kaxigt humör, som rycker alla med. Till och med de vilda djuren själva. Hr Blomberg drar sig icke för att ensam i ödemarken kasta sig om halsen på kungskobran och pythonormar och med en skicklighet och oförskräckthet, som högeligen imponerar på vanliga stugusittare, tvinga ned dem i sina "cisterner". Med samma goda humör umgås han med mer eller mindre mordiska dajaker och inte ens upprepade sjukdomsfall i malaria förmår avskräcka och hejda den sympatiska svensken.

Det är en hel del man får till livs i denna utmärkta skildring. Blomberg är en lika god naturskildrare som han tycks vara fångstman och han kan konsten att uttrycka vildmarkens skönhet på det mest betagande sätt. Och då han även är starkt intresserad av infödingarna själva, deras seder och bruk och en ovanligt vaken iaktagare kan läsaren efter att ha tagit del av bokens innehåll stå med en icke föraktlig kunskap från den stora ön, dess människor och märkvärdigheter.

Författaren har den drivne journalistens rappa penna och lediga stil. Och då han dessutom i mycket hög grad besitter humorns gudagåva, har man verkligen vad man med en sliten kliché brukar kalla "jätteroligt" i hans sällskap. Särskilt underhållande äro hans skildringar om den uppståndelse han väckte med sina många vilda djur när han skulle anträda den långa återfärden till hemlandet med sitt originella sällskap. Bokens värde förhöjes av ett stort antal förträffliga fotografier och teckningar till vilka hr Blomberg likaledes är pappa.

Georg Dahl har tillbringat ett par år djupt inne i Colombias vildmarker och genom att komma på god fot

04-0084

Borneos Rätt. Magasin
Jan. 1941

Folket i Bild 5/1941

ROLF BLOMBERG har förut gjort två långfärder i Sydamerika. Hans nya bok berättar om resor i Nederländska Indien, dels på Java men mest på Borneo, mycket i sällskap med den svenske jägmästaren Eric Lundqvist, som tidigare skildrat samma trakter i sin utmärkta bok "Dajak". Ändamålet med Blombergs färder var att göra zoologiska och etnografiska samlingar för några museers räkning. Det lyckades han tydligen rätt bra med. Boken är inte särskilt märkvärdig. Man har läst många sådana skildringar av färder till fots och i kanot genom tropiska vildmarker och bland mer och mindre vilda stammar. Blomberg har en pojkaktig upptäckar- och äventyrslust och ett frejdigt humör, som tilltalar men som avsätter inte alltid så lyckade spår i hans språk. Boken vänder sig framför allt till den mognare ungdomen, som termen lyder.

En resa runt halva jordklotet

I november startade sålunda den käcke unge forskningsresanden Rolf Blomberg — som väl torde vara världens yngste i sin kår — en tusenmilafärd, som han kommer att skildra i FIB. Resan, som tar tre—fyra år i anspråk, går över Java — Små Sundaöarna (med en tids uppehåll på Bali) — Nordaustralien — Nya Guinea (med en expedition till det inre av denna världens kanske otillgängligaste djungelö) — Celebes — Borneo — Filippinerna — Söderhavets tusen öar — Galapagosöarna — Sydamerika — Panamakanalen — Västindien. Och sedan hem över New York.

Det är som synes halva jordklotet runt, en resa som kommer att bjuda på tusen och ett äventyr. Rolf Blomberg är en frisk och pojkglad berättare och därtill en ypperlig fotograf — hans artiklar kommer att bli en upplevelse för oss alla.

De första artiklarna beräknar vi kunna publicera redan i vår.

ROLF BLOMBERG och hans unge fru vid starten för resan runt halva jordklotet . . . en snäll liten björn medföljer som mascott!

7

04-0083

Lunds Dagbl. 20/1 1941

ROLF BLOMBERG TILL JAVA.

Rolf Blomberg reste i onsdags med sin maka till Java från Newyork. Han hade väntat närmare en månad på båtlägenhet tills den svenska ångaren Ningpo, som trafikerar en rad östasiatiska hamnar avgick från Newyork med det unga forskarparet ombord. Resan till Java beräknas ta omkring två månader, då man först kommer att göra en rad strandhugg i flera amerikanska hamnar. Därpå går färden via Panama över Stilla havet till Filippinerna och Java. Rolf Blomberg har fått flera hedrande uppdrag av amerikanska museer att samla zoologiskt material.

—:—

04-0085

St. Tidningen 16/1 1941

Blombergs till Java.

Avreste i går från Newyork med svensk ångare.

Från St.-T:s Newyorkkorrespondent.

NEWYORK den 15 jan.

I dag avreste Rolf Blomberg, St.-T:s utsände medarbetare, med sin unga maka till Java från Newyork. Han hade väntat närmare en månad på båtlägenhet tills i dag den svenska ångaren Ningpo, som trafikerar en rad ostasiatiska hamnar avgick från Newyork med det unga forskarparet ombord.

Resan till Java beräknas ta omkring två månader, då man först kommer att göra en rad strandhugg i flera amerikanska hamnar. Därpå går färden via Panama över Stilla havet till Filippinerna och Java.

Rolf Blomberg har fått flera hedrande uppdrag av amerikanska museer att samla zoologiskt material

04-0086

SDS 16/1 1941

Rolf Blomberg till Java.

Rolf Blomberg reste på onsdagen med sin maka till Java från Newyork. Han hade väntat närmare en månad på båtlägenhet tills i går den svenska ångaren Ningpo, som trafikerar en rad ostasiatiska hamnar avgick från Newyork med det unga forskarparet ombord. Resan till Java beräknas ta omkring två månader, då man först kommer att göra en rad strandhugg i flera amerikanska hamnar. Därpå går färden via Panama över Stilla havet till Filippinerna och Java. Rolf Blomberg har fått flera hedrande uppdrag av amerikanska museer att samla zoologiskt material.

Dagens Nyheter, Stockholms Posten, Norrköpings Dagbl. Tidning

Svenska Journalen 19/11 04-008

Ungdoms-Journalen

Rolf Blomberg på nya

äventyr i djungeln

Sverige har gott om unga, duktiga forskningsresande, som också kunna konsten att skriva populära skildringar från sina äventyr i främmande länder. Rolf Blomberg heter en av våra käckaste globetrotters. Trots sin ungdom har han rest vida omkring i tropiska urskogar, känt huvudjägare på pulsen och hemsänt en massa ormar och andra »odjur» till våra museer, en hel del till och med levande. Rolf Blomberg hör till dem, som ogärna ge sig ut med bössan på axeln i akt och mening att döda villebråd. Geväret har han uteslutande för att skydda sig mot angripande rovdjur. Blomberg har alltid en filmkamera med på sina expeditioner, och den använder han med stor skicklighet.

Det är alltid ett stort nöje för ung och gammal att läsa välskrivna reseskildringar. Rolf Blombergs böcker »smälter» man med särskilt stor behållning, därför att han skriver så lockande lätt och är en så vaken iakttagare. Han har också en speciell förmåga att söka upp intressanta folkslag och givande »jaktmarker» för sin fruktbara forskning.

Rolf Blombergs senaste bok heter »Tropisk urskog» (Geberg, 10: —) och den vill jag lova är spännande som en äventyrsroman. Författaren säger själv i sitt förord, att han efter två långfärder till Sydamerika ville se något annat av världen. Och så stannade han efter något funderande hit och dit vid Borneo, en av jordens största öar. Han satte sig i förbindelse med en svensk därute, jägmästare Eric Lundqvist, och så gav han sig i väg, försedd med en tip-top utrustning för åtskilliga månaders vistelse i urskogen. Och att han fick uppleva märkliga saker och fick ett rikt byte med på hemfärden, därom ger boken ett vittnesbörd, som är vältaligt nog. Nu har vår vän Blomberg en särskild förkärlek för ormar, och han har försett Göteborgs naturhistoriska museum med åtskilliga giftiga reptiler, som under hemfärden satte skräck i medpassagerarna på båten, särskilt när djuren råkade komma lösa . . .

Under vistelsen i Borneo gjorde Blomberg långa kanotfärder på tropiska floder med strandhugg här och var i djuknbyarna, där knäven i vanligen fall brukade sitta lösl, och en massa trofeer vittnade om att huvudena brukade rulla fiitigt vid vissa tillfällen. Men »tuan» Blomberg hade infödingarna en viss respekt för, och de voro samt och synnerligen

Ser inte den här näsapan ut som ett troll, så säg . . .

Självporträtt av författaren i en typisk attityd.

Inföding från Boelonganlandet, draperad i leopardskinn.

»Civiliserade» orangutangbabys åka cykel.

I mitten författaren och två färdkamrater.

pigga på byteshandel. Han träffade ormtjusare och trollkarlar och lekte tafatt med border av trolliknande näsapor. Men rätt som det var gjorde malarian ett streck i räkningen för hans planer. Efter nio månader på Borneo tog han en avstickare till Javas bergstrakter, där klimatet är bättre, för att gästa en skolkamrat och dennes maka. Även här ökades forskarens zoologiska samlingar betydligt.

»Tropisk urskog» är som sagt en av de mest fängslande reseskildringar man kan få i sina händer. De talrika fotografierna och författarens småtrevliga teckningar göra också sitt till att öka bokens värde. Som ungdomsbok är den idealisk.

B. H.

04-0088

Folket i Bild

Kurt Landberg
svensk teplantare
på Java ute på jakt.
Se Rolf Blombergs
bildreportage
sid. 24—25!

30 ÖRE

Nr. 3 • 19 jan. • 1941

FIB

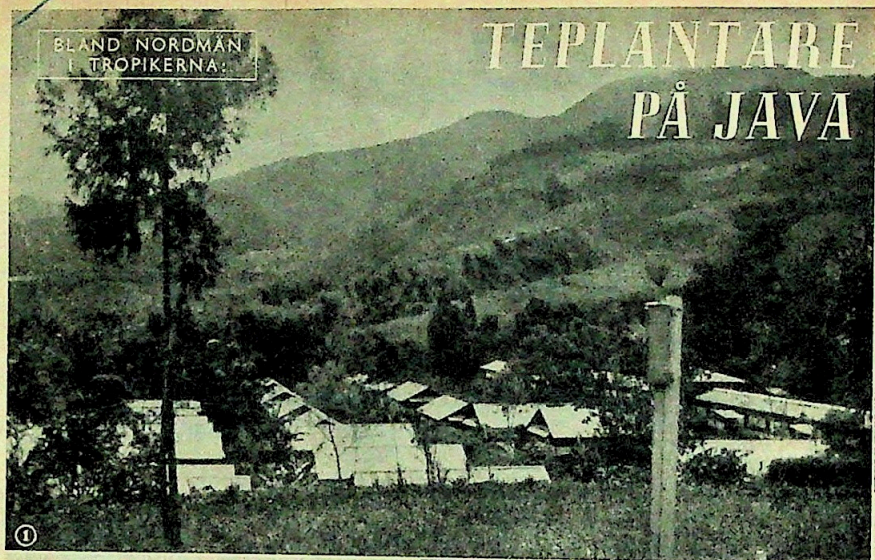
VÄRLDENS STÖRSTA ARMÉ,

flotta, flyg blir resultatet av U. S. A:s upprustning

Sth 19/04-0028-1

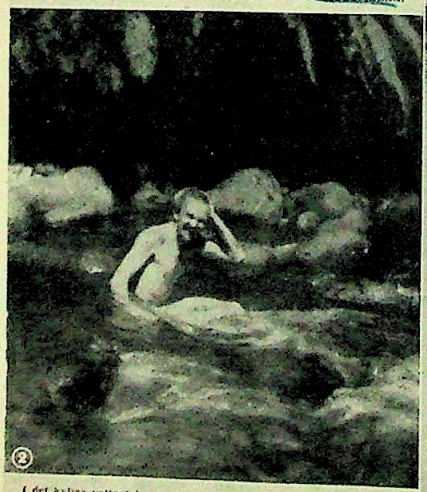
BLAND NORDMÄN I TROPIKERNA:

TEPLANTARE PÅ JAVA

Högt uppe inland Javas blånande berg, på nära 2 000 meters höjd, ligger teplantagen Pagilaran. Det är en härlig plats. Inga malariamoskitos surra omkring här uppe i höglandet, och klimatet är det bästa tänkbara: som en svensk högsommar året om. Här träffar vi också en svensk i forskingringen, Kurt Landberg.

Text och foto: ROLF BLOMBERG.

I det kyliga vattnet i en av de många små bergsforsar, som i storslopp slingra sig fram genom plantagen på sin väg mot det tropiska låglandet och Javasjön, få vi syn på en ljushyllt ung man, som tar sig ett uppfriskande dopp. Det är svensken Kurt Landberg, som förestår en av plantagens avdelningar, den bäst skötta. Som 19-åring kom han till Java och har nu i snart tio år odlat te.

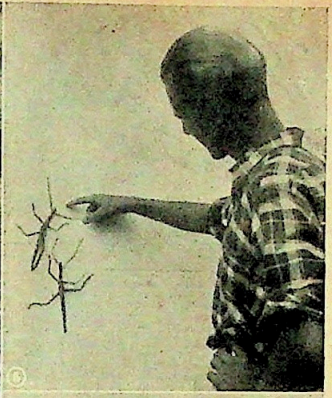

För ett par år sedan hade han semester och reste hem till Sverige på ett halvår. Sin semester använde han väl: han gifte sig med stockholmsflickan Inga Jansson, som inte hade någonting emot att följa honom den långa vägen till Java. Och efter ett år inträffade en lyckligt händelse på Pagilaran: Lilla Ingrid kom till världen.

04-00882

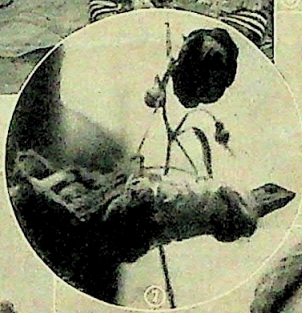
Till långa fröken Ingrids ära ställde de javanska arbetarna på plantagen till med en hejdundrande fest med dans och kalas och skådespel. Detta är några av de duktiga skådespelarna, uppställda för fotografering.

Sin fritid använder Kurt Landberg till studier av den rika tropiska faunan på Java. Landberg har under årens lopp skaffat sig en enastående vacker insektssamling och även förärat Riksmuseet många fina nummer, bl. a. Javas sällsynta dagfjäril, som blott fångats i ett fåtal exemplar.

Cirkeln: Vid insamlandet av dessa mer eller mindre underliga djur har han god hjälp av sina arbetare på plantagen. De bringa honom ödlor, sköldpaddor och giftiga ormar, oftast inlindade i sina prydliga paket. Så har kom en ödla till honom — väl omhallerad i tygtrasor och med bara huvudet stickande ut ur paketet. Och för att pryda upp det hela hade ödlebyltet smyckats med en vacker röd ros. Belysande för de älskliga javaneserna.

Nedan: Här studerar Landberg intresserat en vacker grön ödla, s. k. tradagam.

Denna hemska, grinande varelse, som skulle kunna skrämma livet ur en nervsvag människa, uppfrådde också på det Landbergska barnasinnet. En av svenskens förmån, som är skicklig konsthantverkare, är pappa till den.

Folkskollärarnes Tidning N:5 19/2 41

St. T. 12/2 41

Äventyr i tropikerna.

En färd genom urskogen kräver åtskilligt, framför allt ett alla svårigheter övervinnande humör plus ett okuvligt forskarbegär. Den tropiska regnskogen är inget paradis, det gäller tvärtom att arbeta hårt för den som vill uppehålla sej där någon längre tid. Malarian lurar överallt, opålitliga infödingar ställer till besvär, och maten är av sämsta slag: apstek, pytonbiff, rutten fisk och stinkande durianfrukter tillåter ingen kräsmagenhet. Kommer så därtill att urskogsresenärens huvuduppgift delvis består i att samla paddor, kungskobror och allehanda giftiga reptiler, som i levande tillstånd ska fraktas till hemlandet, inser man att det fordras särskilda kvalifikationer för en dylik sysselsättning.

Dessa kvalifikationer besitter Rolf Blomberg av allt att döma i hög grad. Men han äger därjämte åtskilliga andra för resenären värdefulla talanger. Han är en utomordentlig fotograf, skicklig tecknare och ypperlig reseskildrare. Det är en sjuslärdeles njutning att följa honom på hans resa till de outforskade trakterna i norra Borneo, där han bland lömska huvudjägare bedriver sitt zoologiska insamlingsarbete, filmar och byter sej till etnografica mot speglar och tygpackor samt för övrigt lever infödingsliv och snappar upp historier om "goenagoena", dajakernas svarta magi.

Av malarian tvingas till sist förf. att lämna Borneo tidigare än önskvärt. På Javas högland, dit han reser för att återvinna hälsan, upplever han emellertid en hel del intressant och har turen att träffa på en första klassens ormtjusare, som gör sina bästa konststycken framför hans filmkamera — konststycken som skulle verka skepparhistorier, om inte en rad utmärkta filmbilder illustrerade händelseförloppet i boken.

Rolf Blomberg har doppat sin penna i humorns friska källa och undvikit torra beskrivningar, som kan verka tröttande. "Tropisk urskog" är en betagande reseskildring, full av liv och sprudlande humör.

Förlags Nissa Strix 15/2 41 04-0090

Tropisk urskog, av *Rolf Blomberg*. Gebers. En utmärkt reseskildring. Intressanta och bra bilder.

Forskare med fru *embarkerar.*

"Ship sails to-day at noon" — "i dag kl. 12 middag går båten" står det på skylten bredvid forskningsresanden Rolf Blomberg och hans söta fru. Herrskapet var tydligen inte alls ledsna över att lämna det kalla Newyork ombord på svenska ångaren "Ningpo", då den avgick från Brooklyn till orienten, närmare bestämt Java, via San Francisco.

04-0092 Kjellman 20/1 41

Rolf Blomberg till Java.

Rolf Blomberg reste på onsdagen med sin maka till Java från Newyork. Han hade väntat närmare en månad på båtlägenhet tills i onsdags den svenska ångaren Ningpo, som trafikerar en rad ostasiatiska hamnar, avgick från Newyork med det unga forskarparet ombord. Resan till Java beräknas ta omkring två månader, då man först kommer att göra en rad strandhugg i flera amerikanska hamnar. Därpå går färden via Panama över Stilla havet till Filippinerna och Java. Rolf Blomberg har fått flera hedrande uppdrag av amerikanska museer att samla zoologiskt material.

—=— Aftonen 20/1 41

Blombergs till Java.

Avreste i går från Newyork med svensk ångare.

Från St.-T:s Newyorkkorrespondent.

NEWYORK den 15 jan.

I dag avreste Rolf Blomberg, St.-T:s utsände medarbetare, med sin unga maka till Java från Newyork. Han hade väntat närmare en månad på båtlägenhet tills i dag den svenska ångaren Ningpo, som trafikerar en rad ostasiatiska hamnar avgick från Newyork med det unga forskarparet ombord.

Resan till Java beräknas ta omkring två månader, då man först kommer att göra en rad strandhugg i flera amerikanska hamnar. Därpå går färden via Panama över Stilla havet till Filippinerna och Java.

Rolf Blomberg har fått flera hedrande uppdrag av amerikanska museer att samla zoologiskt material

04-0094 Barnens Tidning 26/2 41

ROLF BLOMBERG TILL SÖDERHAVETS ATOLLER.

Den svensk-amerikanska tidningen Svea skriver i mitten av januari månad om Rolf Blomberg, som med sin maka vistats någon tid i U. S. A.:

Rolf Blomberg begav sig av på söderhavsresan i lördags, då han med sin lika charmerande som orädda lilla fru avreste med Svenska Ostasiatiska kompaniets fartyg Sing-Po från New York till Orienten. Båten kommer att avverka den långa resan i behagliga etapper — strandhugg skall göras i åtskilliga amerikanska hamnar, i Panama, etc. och så går resan över Stilla havet via Philippinerna till Java, som blir utgångspunkt för den äventyrliga delen av resan. Där skall nämligen det unga paret bege sig på en färd i kinesisk djonk till öar och atoller i Söderhavet. Det blir en långresa — inte förrän framåt 1944 räkna de på att vara tillbaka i Sverige igen. Han går nu och hoppas att kriget inte skall komma och kullkasta hans planer — situationen i Orienten är tyvärr inte alltför lovande.

Lycsö-Posten 22/2 1941

SLANGEN AAD SIG SELV

En svensk Slangejægers fantastiske Oplevelser

Den svenske Opdagelsesrejsende Rolf Blomberg har været paa en interessant Færd paa Borneo, hvor han bl. a. har søgt at faa fat paa flest mulig Slanger til det naturhistoriske Museum i Göteborg. Paa denne Slangefærd har han haft ikke saa faa spændende Oplevelser, og en Del af sine Indtryk har han nu meddelt til svenske Blade.

Slangen, der vilde æde sig selv.

Rolf Blomberg fortæller bl. a. om en svensk Forstmand ved Navn Eric Lundquist, han traf paa Borneo. Lundquist hjalp ham efter bedste Evne med at meddele alle Kuller, at den fremmede vilde betale en Skilling for Slanger, han kunde bruge. Blomberg begyndte Ekspeditionen paa den lille Ø Noenoekan, der ligger ved Siden af selve Borneos Fastland. Alene den første Dag kom der en Malaj med en næsten to Meter lang Søslange, fanget i en Ruse og meget giftig. Slangen var ogsaa meget levende og blev straks puttet ned i en stor Tank, hvor den svømmede glad omkring.

En af de mærkværdigste Historier er dog ikke oplevet af Blomberg selv, men af en Hollænder, der en Dag kom vandrende gennem Urskoven og pludselig stod foran to vældige Kvælerslanger, der havde været i Kamp og nu laa tæt omslynget. Den ene var allerede død, og den anden var gaaet i Gang med at æde sin Modstander — troede den. Det viste sig imidlertid, at den ikke havde kunnet finde ud af de vældige Slangebugtninger og derfor var begyndt at æde sig selv.

Blomberg fortæller endvidere om, hvordan han en Dag fik fat i en Kvælerslange — en ganske lille en paa kun halvanden Meter. Den laa sammenkrøben i et Abebur, som den før omtalte Lundquist havde opført paa sin Ejendom. Der var kun en eneste Abe i Buret, og da Aber er lige saa lidt begejstrede for Slanger som største Delen af Menneskene, hylede den op, og det var Abens Brøl, der hidkaldte Blomberg. Slangen laa sammenkrøben i en Krog og glædede sig til Absteg. I Øjeblikket var den dog ikke sulten.

De farlige Kvælerslanger.

Nogle Dage i Forvejen havde Lundquist fundet en tre Meter lang Kvælerslange paa Tærskelen til sit Soveværelse. Han greb fat i den, men gjorde det saa klodset, at den naaede at hugge ham i Armen. Nu er Kvælerslanger som bekendt ikke giftige, men de er ikke fattige til at bruge Tænder, og derfor sidder der ofte gærede Madrester mellem Tænderne paa saadan en Hertug. Disse Madrester giver Infektioner, og Lundquist fik da ogsaa det ud af sin Slangejagt, at hans Arm hovnede slemt op, og han var syg i flere Dage.

En af Lundquists Kuller havde dog haft en værre Oplevelse med en Kvælerslange. Han havde været paa Jagt, da han blev angrebet af en Kvælerslange, som laa paa en Gren og ventede paa Bytte. I Løbet af et Øjeblik havde den snoet sig rundt om det arme Menneskes Krop og var begyndt at klemme til. Det lykkedes Kulien at faa den ene Arm fri, og med en Kniv begyndte han at bearbejde Dyret. Det lykkedes ham ogsaa at dræbe det — men ikke før hvert eneste Ribben i hans Krop var knust.

Det tog ham lang Tid at blive Menneske igen efter den Oplevelse.

At Dyr begaar Selvmord, hører til de største Sjældenheder. Det hændte dog, at en Slange, Blomberg havde fanget, kvalte sig selv i Fangenskabet. Hertil skal dog siges, at Slangen var bundet med en Lokke til Bungalowens Verandarækværk og puttet ned i en Sæk. I Nattens Løb hængte den sig i Lokken.

Hvor Slanger holdes som Husdyr.

Blomberg fortæller desuden, at de indfødte ofte holder Giftslanger som Husdyr, fordi de er flinke til at tage Rotter.

Malajerne — i alt Fald nogle af dem — synes at have en ganske egen Evne til at omgaas Giftslanger. En af de Karle, der solgte Slanger til Blomberg, kom en Dag med en levende Slange om Halsen. Blomberg troede først, det var en tam Slange, men da han vilde tage den, huggede den efter ham. Malajen kunde derimod fortælle, at Slanger aldrig huggede efter h a m. Da Blomberg viste ham sit Bur med giftige Slanger, stak Malajen Haanden ind og greb et Par. Han var ikke engang det mindste forsigtig, men gramsede bare ud efter dem, og Slangerne fandt sig ganske roligt i Behandlingen, skønt de havde glimrende Lejlighed til at bide ham.

Mr. U. S. A.

Reformatorn Nr 6

Reseskildringar

brukar vara efterfrågade i biblioteken. Två ex i genren är *Rolf Blombergs* med fotografier och teckningar i stort antal prydda »Tropisk urskog» och *Gustaf Bolinders* »Tropiska vildmarksfärder». *Au-*

St.T. 3/1 41 H 0097

FORSKNINGSRESANDEN ROLF BLOMBERG har enligt etnografiska museets årsberättelse för 1939 till museet donerat sina samlingar från Borneo och Java. På Java samlade Blomberg sitt etnografiska material i och omkring Pekalongan. Det värdefullaste utgöres av masker och musikinstrument, bl. a. en fullständig angklong, till den märkliga dansen koeda kepang. De viktigaste attributen i denna utgöras av ett slags käpphästar, flätade av bambu, på vilka till furstar maskerade män rida under dansen. En annan framstående figur är barongan, en djurmask, som har ett slags clownroll och driver ofog bland åskådarna.

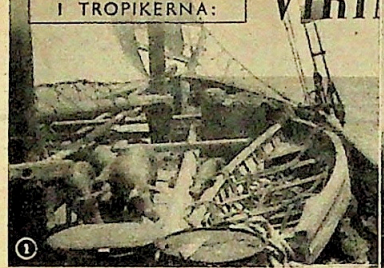
R. Blomberg.

Fröken Aina Cederblom har genom Rolf Blomberg hemsänt och förärat ett 50-tal föremål från Solo på Java. De utgöras av vackra lerkärl, små korgarbeten, kakformar, skedar, slevar, kammar m. m. En buffelskälla av brons är anmärkningsvärd på grund av sin form.

Fib 26/1

BLAND NORDMÄN I TROPIKERNA:

VIKINGAR I STILLA HAVET

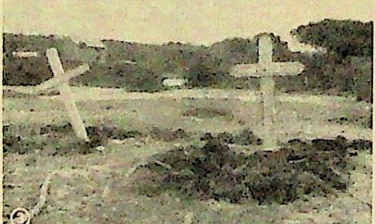

I den brokiga hamnstaden Guayaquil i Ecuador går jag ombord på gamla barken Esperanza, destinerad till Galápagosöarna omkr. 600 sjömil rätt västerut i Stilla Havet. Ändamålet med min resa är bl. a. att studera den egendomliga faunan på ögruppen och insamla zoologiskt material för Naturhistoriska Riksmuseet. Som medpassagerare har jag ett 70-tal grymtande svin. Det är ju inte något särskilt trevligt reseällskap, men — nog har jag haft sämre! Solen skiner, havet glittrar och vinden fyller seglen. Efter tio dygn skymta vi Galápagos i ett blått dis framför.

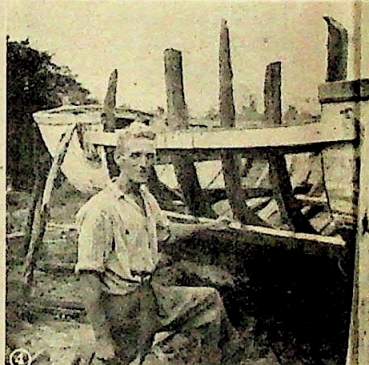
TEXT och FOTO: ROLF BLOMBERG.

(Ovan): I Academy Bay på ön Santa Cruz, en utmärkt naturlig hamn, får jag syn på några hus. Här bor den skandinaviska kolonin, upplyser mig kaptenen på Esperanza. Den stora byggnaden är ett minne från en av de tre norska koloniseringsexpeditioner, som för 15 år sedan startades till Galápagosöarna. Det var en fabrik för konservering av fisk, byggd av medfört norskt virke.

Ett par hundra nordbor slogo sig ned på Galápagos för att bedriva fiske och odla jorden. De flesta reste sin väg igen — de hade väl väntat sig något annat, kanske strande kokospalmer och ett gästvänligare land — men en del stannade kvar, några för evigt. Dessa hade vita, terrnitälna kors resa sig över två unga norrmän, som funno sin död i bränningarna på Santa Cruz.

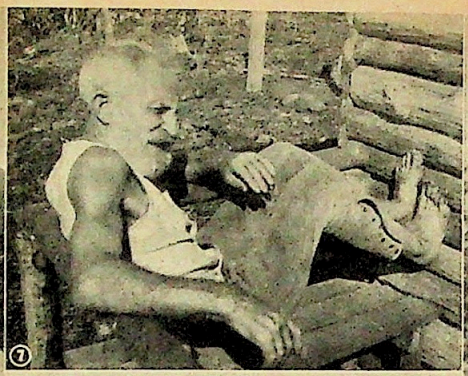
(Bilden t. h.): Här är en av dem som höllo ut och som trivdes. Det är Kristian Stampa, som innan han kom till Galápagosöarna var valfångare i Sydgeorgia. Han byggde ett hus och köpte en fiskebåt (vilken han här på bilden är i färd med att förlänga) och sedan skrev han hem till sin käraste i Norge och bad henne göra den långa resan till Galápagos.

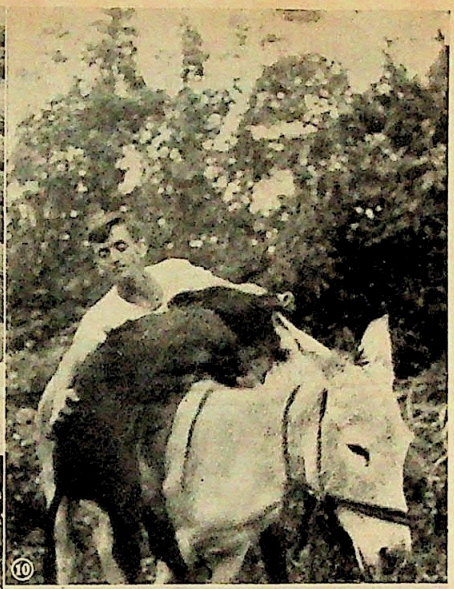
Hon kom, och efter något år föddes det första lilla människobarn, som sett dagens ljus på denna ö. Napoa Ingeborg Anne. Här kikar hon intresserat på pappas illaluktande, fräsande pipa.

Bebyggelsen förflyttar högre upp på ön, där nederbörden är rikligare och jorden fetare. Efter nästan timmes sandring från Academy Bay förändrar landskapet karaktär och kustens torra kaktusvegetation övergår i saftig, grön skog. Så blir det en ljusning i terrängen, och jag skymtar det första nybygget med små nätta, timrade hus.

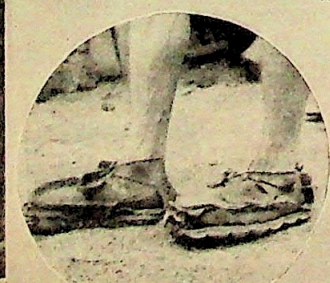
Här bor Walter Finsen, en gammal trevlig islänning med ett äventyrsfyllt liv bakom sig. Han har varit i Alaska och vaskat guld, strövat omkring många år i Afrika, borrat efter olja i Nordamerika och Mexiko och levt urskogsliv i Sydamerika. Till sist slog han sig ner här ute på Galápagosöarna, mätt på resor och äventyr.

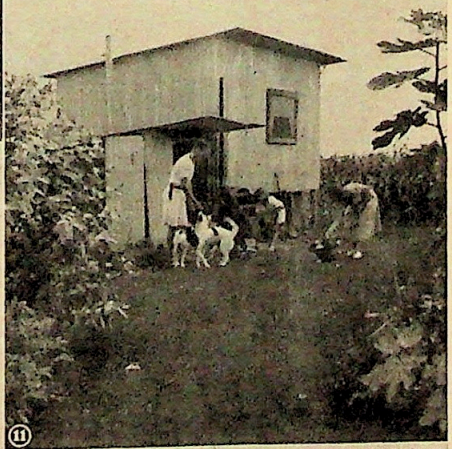
Ännu längre upp på ön stöter jag ihop med en annan nybyggare. Det är svensken och f. d. kemigrafen John Lundberg, som just lastar ett nyskjutet vildsvin på sin åsna. Det är gott om forvildad boskap på öarna — hästar, kor, getter och grisar — vilka härstamma från tidigare nybyggare eller släppts i land en gång i tiden av sjöfarare med tanke på kommande behov. Svinen se ut som riktiga vildsvin med långa, respektingivande betar.

Från Finsens nybygge vandrar jag vidare och kommer snart in i en bananodling. Ägare till den är nederländaren Jens Moe. Han var en av Skandinaviens första flygare, men resluster drev honom till sydligare nejder, och nu odlar han kaffe och bananer på Santa Cruz. Att resultatet blir prima är inte svårt att se.

På Jens Moes fötter hittar jag något underligt, som jag inte kan låta bli att förevisa. De vassa lavastenarna slita sulor, och ett par skor ha ingen lång livslängd på Galápagosöarna. Därför kan man få skåda de mest fantastiska uppfinningar i skoväg. Detta är alltså Moes originella fotbeklädnad av bildäck m. m.

Här är Lundbergs hus — än så länge bara ett provisoriskt skådat, ty en stor och stilig byggnad är planerad — och framför huset är hela familjen församlad: John Lundberg, fru Salmy och lilla dottern Gloria, lekande med de ovärderliga jakthundarna.

Nordstjernan, USA 19/12/40

Ungt forskarpar i djonk studerar Söderhavets öar

Rolf Blomberg i New York på världens längsta bröllopsresa

Vem skulle inte vilja fly från höstregn, mörker och kyla till Söderhavets solglädjande havsvidder, och i sin egen ägandes djonk segla från atoll till atoll? Men även i normala tider är det ett ytterligt fåtal förbehållet att kunna realisera en sådan dröm, och just nu förefaller det lika outförbart som en resa till månen. Krig i alla väderstreck . . . Men undantag tycks alltid finnas. Och till undantagen i detta fall hör den unge svenska forskningsresanden Rolf Blomberg, som just nu befinner sig i New York.

Trots krig i Europa, Afrika och Asien, trots den laddade situationen i fjärran östern har han fått chansen att starta en ny forskningsfärd, omfattande bl. a. hela Söderhavets övärld. Färden skall företagas med en kinesisk djonk, vilken blir den unge forskarens och hans makas flytande hem under flera år. Fru Karin Blomberg följer maken på resan, som beräknas ta minst tre år.

Från New York fara de till södra Californien och ta sig fram till Batavia på Java, varifrån färden med djonken skall startas. Någon gång under 1944 hoppas de vara åter i Sverige, i bästa fall alltjämt ombord i sin märkliga farkost, som i så fall skulle få bära dem hem över både Stilla havet och Atlanten.

— Utsikterna att kunna genomföra en forskningsfärd som denna ha naturligtvis blivit mera problematiska genom det stora kriget, säger hr Blomberg själv vid en intervju, men eftersom annu inte alldeles oöverstigliga hinder resta, så vill jag åtminstone göra försök att realisera mina planer. Jag har fått några synnerligen intressanta uppdrag av Etnografiska museet, Riksmuseets evertebratavdelning — bl. a. att för prof. Bocks räkning samla marina djur — och för Naturhistoriska museet i Göteborg. I utrustningen ingår, bland mycket annat en "bottenskrapa" för upptagande av marin fauna från Söderhavets botten. Dessutom har jag en filmkamera i bagaget, och avsikten är att uppta kortfilmer för Svensk Filmindustris räkning. En del skivupptagningar för Radiotjänst skall jag också försöka göra.

På Java skola vi köpa en äkta kinesisk djonk, den bästa som står att få. Efter nödvändiga ombyggnader och installerande av motor styra vi sedan ut på upptäcktsfärd med malajbesättning ombord.

Djonken en mycket sjöduglig farkost.

Det är inte så konstigt, som det kanske låter, att jag valt en så exotisk farkost som en djonk. Denna kinesiska fartygstyp är resultatet av många årtusendens samlade erfarenheter i skeppsbyggnadskonst, och utan tvekan trots sitt originella yttre — en av de sjövärdigaste som finnas. Djonken är bred och alltså rymlig i förhållande till sin storlek. Med lämpliga ändringar i inredningen och med hjälpmotor att ta till vid stiltje eller motvind, blir den en idealisk farkost för våra behov. Den är flatbottnad, så att den kan gå upp i grunda floder och passera korallrev vid laguninloppen. Dess väldiga roder, som kan hissas upp och ned, tjänstgör som köl och ger ökad stabilitet och goda seglingsegenskaper. Djonken är inte långsam som dess yttre klumpighet kan få en att tro, och dess rigg är effektiv och lättskött. Det finns inga som kan segla en djonk bättre än malajerna världens skickligaste seglare! — och jag tänker demonstra en helt malajisk besättning från skeppare till kabjtpojke. Min maka och jag bli således de enda vita ombord.

Nej, min maka är inte rädd för strapatserna, och hon vet ganska väl, vad vi ha att vänta. Hon har nämligen sett Söderhavet förr, under de år hon arbetade som sjukgymnast i Australien. Det är alltså inte den i själva verket tämligen obefintliga Söderhavsromantiken, som lockar henne. Hon blir min kamrat och medhjälpare med från början bestämda arbetsuppgifter, som vi bägge veta att hon kan klara. Naturligtvis äro vi lyckliga bägge två, att hon kan följa med. Det blir samtidigt vår stora bröllopsresa — längre än de flesta.

Från Batavia segla vi någon gång nästa år med Små Sundaöarna som första mål. I denna övärld besöka vi bl. a. det ryktbara Bali. Så går färden vidare över Timorhavet — världens hajrikaste — till Nordaustrallen med "strandhugg" på Nya Guinea, Celebes, Borneo och en mängd mindre oar. Via Filippinerna arbeta vi oss så sakteliga igenom hela Söderhavets väldiga övärld för att efter omkring tre år sträcka ut på en riktig långseglats — till Sydamerika med mellanlandning vid Galapagosöarna, som ju tillhöra mina gamla "jaktmarker".

Om allt går efter beräkning, skulle vi på fjärde året via Panamakanalen sätta kurs på gamla Europa — om Atlanten då åter är ett fredligt och minfritt hav. Någon gång under 1944 skulle det alltså kunna inträffa, att en kinesisk djonk efter nära nog en världsomseglingen vacker dag ankrade på Stockholms ström — i så fall troligen den första i sitt slag i svenska vatten. Men så långt vågar jag egentligen inte drömma än, slutar Rolf Blomberg.

Nordstjernan, N.Y. 13/12 40

Upptäcktsresanden Rolf Blomberg, som sedan den 21 nov. uppehållit sig i New York samman med sin unga maka, Karin, kommer om några dagar att resa vidare till sitt forskningsfält — Java och andra öar och farvatten i söderhavet.

Som av artikeln på första sidan framgår blir det med all säkerhet en spännande och intressant färd — bara nu inte den politiska situationen i östern förvärras så pass att hela resan äventyras.

Hr. Blomberg, som är en klarsynt, rapp och högst medryckande journalist och författare, fick strax före avresan från Sverige se sin sista bok utkomma på Gebers förlag. Den heter "Tropisk urskog" och rör sig om livet bland dajaker, boaormar och ormtjusare i Borneos urskogar. Han är en vaken och rutinerad fotograf — bland de halvtannat hundra bilderna i boken finns det många pärlor, som inom parentes amerikanska tidskrifter och förlag varit efter.

Under uppehållet i New York har hr. Blomberg gjort kortare avstickare till Rochester, Washington och andra platser i närheten av New York.

Resan går nu vidare genom Panamakanalen till södra Californien, och därefter vidare över havet. Fru Blomberg, som blir med på den spännande färden, är inte obekant med den del av världen dit de nu bege sig. Hon har varit bosatt i Australien och för övrigt rest rätt mycket. Denna resa blir också makarnas bröllopsresa.

Omöjligt är icke att hr. Blomberg då och då kommer att låta höra av sig — i brev till Nordstjerman. I Sverige kommer hans reseskildringar att kunna läsas i Stockholms-Tidningen, för vilken tidning han skrivit i flera år och även medverkat som reporter, senast under kriget i Norge.

FT - Nyheter 3-9/11 41

Spegelbilder hela dagen. — Ny Rolf Blomberg-film.

Från och med denna vecka givas Dagens Spegelbilder hela dagen på Regina från kl. 1 till 11 e. m. samt som förut på Spegeln kl. 1—7 e. m. Veckans nya program upptar journaler från SF, Ufa och Paramount med senaste nyheter från alla håll. Vi hänvisa till notis härom på annan plats. Huvudnumret i programmet utgör denna gång »Den stora urskogsön», den unge upptäcktsresanden Rolf Blombergs senaste film, som också spelas på Sture.

Den stora urskogsön — det är Borneo, sumpig och osund, med brusande floder och vattendrag mellan grönskande, tropiska skogar. Infödingarna äro vänliga mot främlingar som följa dem på deras våghalsiga färder i kaskaderna. Det är vackert som en saga, säger den svenske resenären och man tror honom gärna, när man ser dessa bilder från vildmarken. Men herr Blombergs kamera har inte endast fångat naturen, den har också stött ihop med elefanter, viga apor bland trädens grenar och med markens krälande djur — med ormar, fäderskölpadder, tusenfotingar, kameleonter, skorpioner och många andra av den tropiska urskogens invånare. En upptäcktsfärd som åskådaren gärna hade velat göra i verkligheten. Dessutom visas lustspelet »Kalle Anka vid Nordpolen» samt en sportfilm från RKO, »Det avgörande slaget». Den senare bilden ingår endast på Regina.

04-0102

Nordstjernan 8/11 41

FORSKNINGSRESANDEN Rolf Blomberg och hans söta fru ha på sin nya långresa passerat Newyork, där bilden här ovan tagits, och äro nu på väg till Java.

04-0103

St. Tidningen 11/11 41

Spegeln, Regina: Kortfilmprogram

Rolf Blomberg har tidigare lämnat lyckade bidrag till den svenska kortfilmsproduktionen och i Dagens spegelbilder bidrar han åter med ett intressant Borneoreportage, där vi få se omväxlande glimtar från livet på "Den stora urskogsön". Man får hoppas att den unge upptäcktsresanden — f. ö. välkänd för St.-T:s läsare genom en serie underhållande artiklar från sydliga farvatten — fortsätter med att låta filmkameran illustrera sina upplevelser. Hans filmer bilda ett välkommet exotiskt inslag i bioprogrammet.

I den omväxlande och innehållsrika SF-journalen märks bl. a. Hantverksinstitutets invigning, Emma Melsaners 75-årsfirande, och SF-minuten visar hur Mjölkcentralen distribuerar ammande mödrars överskott av mjölk till spädbarn. Krigshändelserna i olika väderstreck presenteras av bl. a. "Finland i fält", Paramount- och Ufajournalerna och så avslutar Kalle Anka programmet med sitt nästan klassiska äventyr vid Nordpolen. Det tröttnar man aldrig på.

04-0104

Tots. Folket.

apor i denna bok, vilket ju bara är som sig bör, när det gäller en resa i tropiska urskogar.

Rolf Blomberg är välkommen igen med flera sådana böcker! I tider som dessa, då man inte själv kan resa utan får nöja sig med att uppleva resäventyrens tjusning i fantasien, vill man gärna göra detta i sällskap med en så pigg cicerone som Blomberg.

E. V.

04-0105

Folket Morgontidning 9/5 41

Tropisk urskog.

Rolf Blomberg: Tropisk urskog, Gebers förlag.

Av våra reseskildrare är Rolf Blomberg en av de yngsta och samtidigt en av de piggaste. Han har en frisk aptit på livet och allt som är nytt och ovanligt. Hans nyfikenhet på okända och exotiska folk och länder är fullkomligt obegränsad. Och denna entusiasm förmår han i hög grad meddela till sina läsare. Han är utan tvivel en reseskildrare, som har en bestämd uppgift att fylla.

Denna gång har han gjort en resa till nordöstra Borneo, där det enligt uppgift skulle finnas ett sällsamt folk, som ännu ingen vit man besökt och vars kvinnor skulle vara underskköna. Det var någonting för Blomberg! "Inte underligt, att jag uppförde en vild glädjedans!" säger han. "Det var ju precis vad jag sökte!" Och han ger sig i väg för att göra bekantskap med detta okända folk och kartlägga denna vita fläck på kartan.

Nå, uppgiften, som han fått, visade sig tämligen förhastad, och något okänt folk eller några underskköna kvinnor påträffade han icke. Men han upplevde mycket annat som var värt pengarna och utläggen. Han lärde känna de dajakstammar, som bor i Brittiska Borneo, han påträffade många exotiska djur, som han fotograferade, filmade eller tog hem med sig till Sverige för att läggas till våra offentliga samlingar. Han lärde sig uppskatta och värdera de få svenskar, som bodde i trakterna, och han har många vackra ord att säga om holländarna som besitter södra delen av ön. Han säger att de är alldeles utmärkta som kolonisatörer, och lämnar en del exempel på deras insatser. Särskilt har de hållit mycket strängt efter de huvudjägare som fortfarande finns på ön. Då och då skickas militärpatruller inåt skogarna för att ta fast och bura in dylika lustmördare. Svårare har det varit, både för holländare och engelsmän, att lära dajakerna en snula hygien. Orenligheten är ofta fruktansvärd, och eksem som följd härav är något mycket vanligt. Naturligtvis måste de vita också uppträda som läkare. Infödingarnas uppfattning om sjukdomar är fortfarande mycket primitiv.

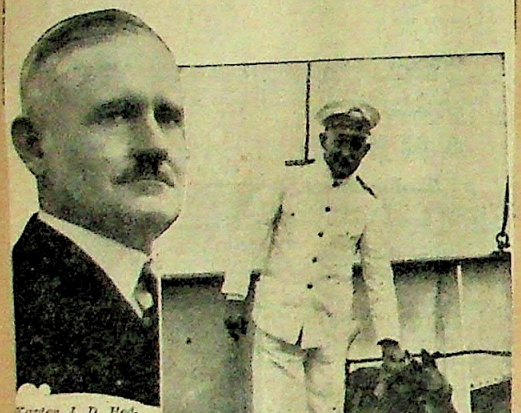
Blomberg är en utmärkt fotograf, och boken vimlar av lustiga och intressanta fotografier. Här finns också klipp ur en film, som Blomberg tog upp och som nyligen visats på biograferna. Där känner man bland annat igen den orntjusare — han hette Oemar — som jagade kalla kårar utefter ryggen på alla kvinnliga biografbesökare genom att utföra ett konststycke, som inte många torde gå i land med: nämligen att stoppa in en orm i sina näsborren och sedan dra ut den genom mun... För övrigt är det mycket tal om ormar och

04-0106 FB-RB

St. Tidn 3/3 1941

04-0107

Svensk kapten sjuk
PÅ SIN BÅT I STILLA HAVET
USA-flygare hämtade.

Kapten J. D. Hedding i privatfoto och på sitt fartyg, Svenska ostasiatiska kompaniets Ningpo, tillsammans med skeppshunden.

På resa mellan Panama och San Pedro, Californien, blev kaptenen på Svenska Ostasiatiska Kompaniets Ningpo, J. O. Hedding, svårt sjuk, meddelar St.-T:s utsände medarbetare *Rolf Blomberg*, vilken nu med den svenska båten är på väg till ostindiska öarna. Omgående läkarehjälp var av nöden och förste styrman rekvirerade telegrafiskt flygplan från den amerikanska kustbevakningen för att ta kapten Hedding till sjukhus i San Pedro. Ningpo och kustbevakningens plan stämde möte vid Port San Bartolomé, en liten naturlig hamn på Californiens öde, klippiga kust, omkring 400 sjömil söder om San Diego.

Allt gick bra, kaptenen, som föregående natt haft en svår kris, överfördes till flygplanet, vilket på tre timmar tog honom till San Pedro Hospital, där han nu vårdas. Doktorn där förklarar, att kapten Hedding fått en infektion på levern, men att operativt ingrepp ej skall behövas. Kapten Heddings tillstånd har avsevärt förbättrats.

Rolf Blomberg skildrar färden genom Panamakanalen, där de amerikanska myndigheterna vidtagit rigorösa försiktighetsmått. Amerikanska örlogsfartyg bevakna noggrant passagen. Inloppen äro minerade, en militärstyrka på 23,000 man har förlagts på näset och en ansenlig luftflotta har dirigerats till vardera sidan — till France Field på Atlantkusten och Albrook Field på Stillahavssidan.

Rolf Blombergs högaktuella resebrev - sid. 5.

PANAMAKANALEN ett enda befäst militärläger.
Slussar för atlantjättar byggas — bilväg för truppen a anlägges.

Arbetsstyrkan vid kanalen utökas med 65,000 man. Oväntat flygangrepp mot anläggningarna är det farligaste.

Från St.-T:s utsände medarbetare
ROLF BLOMBERG

OMBORD M/S NINGPO utanför Kaliforniens kust i mars.

— Vem är ni?
— Ningpo.
— Namnsignal?
— SLDN.

Kommendanten på det amerikanska vaktfartyget utanför Colon är nöjd med svaret, och efter ett ögonblick blinkar kryssarens strålkastare åt oss:

— Hiva till och invänta lotsen!

På vår långfärd till de ostindiska öarna ha vi nu avverkat ännu en etapp. För tio dagar sedan, en kall och snöig morgon, lämnade vi Newyork ombord på Svenska Ostasiatiska kompaniets 10.000-tonnare Ningpo. Ett par dagar senare seglade vi in i Golfströmmen och luften blev mild och solen sken. Vi gjorde strandhugg i Savannah, där parkerna voro fulla av doftande röda och vita kamelior, satte sedan kurs på Panama och plöjde fram mellan soliga öar i Karibiska sjön. Och nu, en härlig, stjärnklar natt, ligga vi och gunga utanför Colon i väntan på lotsen.

Amerikanerna äro nu mer än någonsin på sin vakt vid Panamakanalen, och vårt blinkande morsesamtal med krigsfartyget är det första vi få erfara av alla de försiktighetsåtgärder som vidtagits. På båda sidor om kanalen ligga amerikanska örlogsfartyg och granska alla båtar som komma och gå. Inloppen ha minerats, en militärstyrka på 23.000 man har förlagts på Panamanäset och en ansenlig luftflotta har dirigerats till de två stora flygfälten, France Field på Atlant- och Albrook Field på Stilla hava-sidan.

Innan vi nästa morgon lätta ankar för att göra den 80 kilometer långa resan mellan de två oceanerna få vi ytterligare bevis för amerikanernas vaksamhet. Ett par dussin soldater i kaki och solhjälm med kolossala, grovkalibriga pistoler dinglande vid bältet och skarpladdade gevär i handen äntra ombord och fördela sig över hela båten. Ett par av dem postera på kommandobryggan, tre skickas ner i maskinen och vi ha fem av dem på passagerardäck. Två flottister dra en telefonledning mellan kommandobryggan och maskinrummet.

Steward samlar in alla kameror ombord, vilka läggas in i en bytt och dörren dit plomberas. All fotografering inom kanalzonen är numera strängeligen förbjuden.

Ingen båt passerar utan militäreskort.

När vi lämna vår ankarplats och glida fram mellan palmklädda stränder mot den första slussen, språkar jag med en av de amerikanska soldaterna, en kraftig, brunbränd sergeant med ett vaket och intelligent utseende.

— Det är första gången jag går med militäreskort genom kanalen, säger jag inledningsvis.

— Yeah, svarar sergeanten, det är en av de många åtgärder som vidtagits för att sätta stopp för sabotage och spionage här! Ända sedan 1934, då 111 av våra krigsfartyg gick genom kanalen på en rekordid av 49 timmar trots envisa rykten att en utländsk makt planerade att sätta stopp för deras passage, har starka militärvakter patrullerat vid slussarna. Och numera får ingen båt gå igenom utan militär ombord, som ska se till att ingenting kastas överbord — det kunde ju vara en bomb! — och att båtarna inte genom någon manöver försöker sätta slussarna ur funktion o. s. v. Här tas inga chanser längre: Just i början av kriget var det en slarvig mässkalle på en tysk båt som tappade sitt verktyg överbord i en av slussarna med påföljd att hela bassängen tömdes och båten sköttes igenom från för till akter.

— Och har ni fått tag på några saboför eller spioner här...? intervjuar jag sergeanten vidare.

— Yeah, för ett par år sedan knep vi fyra spioner vid Fort Randolph-reservationen. Sedan dess är inte turister och besökande så särskilt välkomna längre, och tid efter annan har hemliga polisen gjort razzior bland dem som uppehålla sig på Panamanäset. Mer än 200 personer som varit anställda inom försvaret men misstänkta vara nazisympatisörer blevo nyligen uppsagda. Alla soldater, som arbetar på nya hemliga fortifikationer efter kanalen, har som en säkerhetsåtgärd förbjudits att besöka städerna Panama och Colon och andra platser utanför kanalzonen. Safety first!

Flygangrepp vore det farligaste.

Medan vi gå igenom Gatunslussarna brummar en hel eskader snabba Curtissplan rakt över Ningpo och ut mot Karibiska sjön.

— Skulle kanalen hotas av en fientlig flotta, så skulle de där gossarnas första jobb bli spaning hundratals sjömil ut i oceanerna, förklarar sergeanten för mig. Men — största faran ligger nog inte i en flottattack. Den skulle lätt kunna avvärjas med vårt långskjutande, grova artilleri. Nej, ett oväntat flyganfall mot dammarna och avloppen med påföljd att Gatunsjön och kanalen torrlades vore värre...

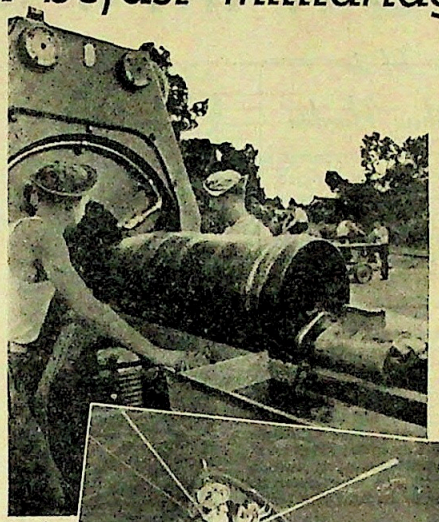
Vid middagstiden ha vi gått igenom Gatunslussarna och fara fram mellan djungelklädda öar och stränder i Gatunsjön. Här och där upptäcker jag genom kikaren tält och militärbaracker. Vi möta snabbgående motorbåtar fyllda med soldater, och just innan vi skola gå igenom Culebracut, kanalens smalaste ställe, måste vi stanna upp för att låta en kryssare passera.

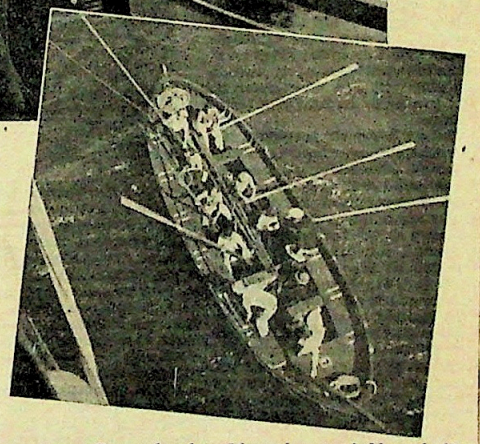
Nya slussar och bilväg byggas.

Det arbetas för högtryck överallt. Nya slussar, större än de gamla och så stora att de kunna ta de väldigaste oceanjättar, äro under konstruktion. Kostnaderna för dessa beräknas belöpa sig till nära 300 miljoner dollar. En bilväg från Atlantsidan till Stilla havs-sidan håller också på att byggas, så att trupper snabbt skola kunna forslas över näset om järnvägen skulle bombas. En helt ny kanal säges också vara planerad. I den Panamatidning jag köpt i Colon läser jag, att ytterligare 65.000 man skola anställas för arbeten i kanalzonen.

Sent på eftermiddagen gå vi in i de sista slussarna — Pedro Miguel och Miraflores — och solen har redan gått ner, då vi avlämna vår militäreskort vid Balboa och ta ombord nya passagerare för Los Angeles. Så dunka vi ut på Stilla havet, och det sista vi se innan vi krypa till koj är de starka, sökande strålkastarna på ett par amerikanska krigsfartyg.

— Panamakanalen är den största trumfen och det största bekymret i Amerikas försvar, sade min vän sergeanten bl. a. innan jag tog farväl av honom i Balboa. Som en souvenir gav han mig ett par pistolpatroner så stora som jag aldrig förut sett — en souvenir som på ett utmärkt sätt karakteriserar Panama av i dag.

Överst synes en av Panamakanalens 16-tumskanoner laddas och där under börjar rodden ut till flygplanet.

04-108

04-111

4. DEN STORA URSKOGSÖN

Ett Borneo-kåseri av Rolf Blomberg.

Även på Sture.

Bohusläns Tidn. Norrtelje Tidn. Helsingborgs D. Skaraborg, Östra Småland, Folkets Gotl. Lösningen Södermanl. Dala Demokraten Västerbr. Posten, Gävle, Södermanlands Tidn. D. N., Norrbotten, Skellefteå, Östersjöns Tidn. Skånska Social Demokraten 19/10 41

skrattsalvorna om.

Ett förspel från Borneo av Rolf Blomberg inledde. Det var en liten intressant kortfilm, som bjöd på många vackra vyer från den otillgängliga vildmarken med sina otaliga mer eller mindre farliga djur.

—sfa.

04-109

Örnsköldsvik Posten 04-110

Ny Tid, Gbg 21/10 41.

Inledningsvis visas med dunder och dån samt rykande ruiner och brända hus som bakgrund Hitlers och Mussolinis möte vid östfronten. Efter detta är det skönt att få ta del av Rolf Blomberga betagande, vackra och roliga filmreportage från Borneo. Utmärkt natursak!

H. Hj.

04-111

Fr. Dagbl. 7/1 42 Social Demokr. 5/1

Spegelns middagsprogram.

"En svensk skogskarl på Borneo" heter en ny SF-kortfilm av Rolf Blomberg, som tillrättalägger och intresseväckande presenterar en märklig svensk pionjär på exotisk och numer dubbelt farofull botten. Jägmästare Erik Lundkvist har gjort de svenska färgerna all heder, det framgår klart av Blombergs kamerareportage.

Fr. Dagbl. 4/11 1941

Dagsprogrammen på Saga och Spegeln

bjuda på senaste krigsnytt från alla fronter och sidor. I Spegelns program ingår ett trevligt bildkåseri från den stora urskogsön Borneo signerat av Rolf Blomberg. Många vackra bilder av fauna och flora från ön, där urskogen går ända ut i havet, har tropikfararen Blomberg fört hem. Om hemvärnets män handlar en kortfilm på Saga, som visar överste Petris mannar i mångsidig träning och under realistiska övningar.

—lker.

04-113

Social Demokraten 4/11 41

...följande ... dersmjölkcentral och ett Bornekåseri av Rolf Blomberg, där man får göra bekantskap med en del underliga djur i vår herres hage — spetsnosiga krokodiler, ormliknande tusenfotingar och skalbaggar i jätteformat — i skuggan av ormbunkspalmer, som ge förhistoriska associationer. ... Kalle Anka

04-114

N. D. Allehanda 4/11 41

Spegeln och Regina: Kortfilmprogrammet

En tjusig serie fauna och flora från urskogsön Borneo, signatur Rolf Blomberg, är nog kronan på verket i veckans kortfilmsprogram på Spegeln och Regina. Urskogen går med till havets rand och därnere är det många underliga djur i vår Herres hage, vilka tropikfararen tagit med sig hem på bildremsan. Hur det såg ut i Petrosavodsk när finnarna

A. T. Tidn. 7/1 42

04-115

SPEGELN:

Kortfilmsprogram

En Rolf Blomberg-film har alltid sitt intresse. Det gäller även hans "En svensk skogskarl på Borneo", vilken inte precis besitter samma spänning, som ett par av den unge upptäcktsresandens föregående Södertävsgiimtar, men å andra sidan visar vad svenak energi och duglighet kan skapa i den sydligare delen av vår nu så oroliga värld. Filmen skildrar en blixtvisit hos Erik Lundkvist, högt uppskattad skogskarl på Borneo. En herre, som inte bara organiserat skogsavverkningen på ön med säkra, svenska tag, utan också verksamt bidragit till att förvandla djungeln till civiliserad mark.

Rolf Blombergs trevliga film inramas av många intressanta och aktuella programpunkter. I SF:n välredigerade revy märks särskilt det elegant fotograferade reper-

BLAND NORDMÄN I TROPIKERNA:

GALÁPAGOS

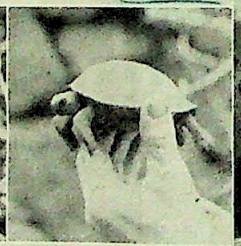

1 I sällskap med svensken John Lundberg och norrmannen Gordon Wold, två nybyggare på Galápagosön Santa Cruz, gar jag ut på djurfångst och kamerajakt. Första kameraskottet agnas en av de jätteskoldpaddor, galápagos, som givit öarna deras namn. Det är kraftiga bjässar, som kunna väga over 400 kg och bli flera hundra år gamla. En gang vimlade öarna av dessa skoldpaddor, men de ha jagats flitigt och på ett par av öarna ha de alldeles utrotats. Sedan några år ha de lyckligtvis fridlysts.

Text och foto: ROLF BLOMBERG.

2 Har är en narbild som jag fog av denne jätte bland skoldpaddor. Nar den blev skrämd, drog den forskräckt in huvudet i skalet, men nu tittar den spejande ut igen.

3 Så här ser jätteskoldpaddans baby ut. Konstigt att tänka sig att denna söta lilla galápago om den får ha hälsan kommer att bli så stor och tung, att man inte orkar lyfta den. Men det tar ju ett par hundra år!

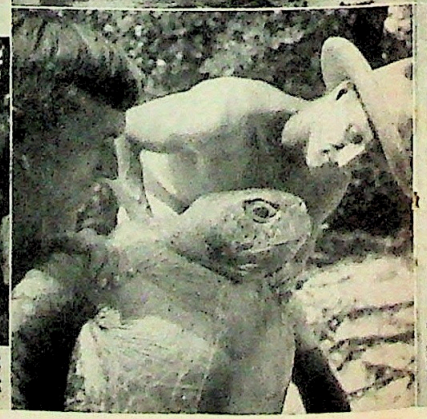

4 Och vad sägs om den här jätteskoldpaddan? Den är till hälften av norskt ursprung även och huvud tillhöra nybyggaren Anders Rambeck) och den är mycket popular bland barnen. Den leende damen, som ger den ett blad att äta, heter Karin Cohen. Hon är norska men gift med en ecuadorianare, sonen till den gamle envåldshärskaren på öarna, och de glada barnen äro deras.

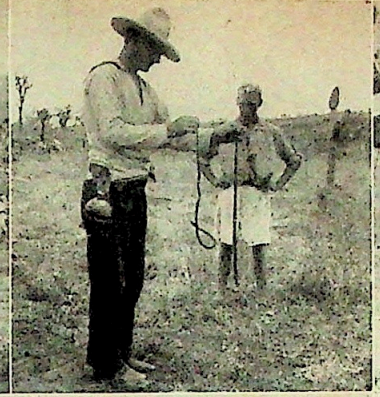
5 I de små lugna lagunerna är det gott om havsköldpaddor, och som sköldpaddssoljan är en ganska god ersättning för smör, jagas de flitigt av nybyggarna på Galápagos. Här har en stor hejare harpunerats från Stampas roddbåt, och Lundberg och Wold släpa nu i land den. Sköldpaddan lever rövare för att komma loss...

6 ...men det lyckas inte. Snart ha de båda fångsmännen klarat in sitt byte på grunt vatten och släpa upp det på den vita sandstranden...

7 ...och här studera de nu sköldpaddans fula profil — för inte kan man väl påstå, att den är så snurfager!

8 Wold har fångat ett par oförargliga snokar, som lågo och solade sig i det torra gräset. På Galápagosöarna finnes konstigt nog inte någon enda giftormart, medan det riktigt krälar av giftiga reptiler på det närbelägna sydamerikanska fastlandet.

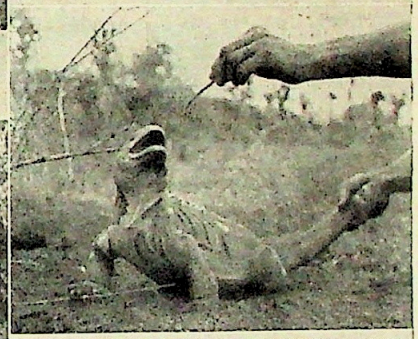
9 Ser det inte ut som om den här hänlog mot oss! Det är en drushuvudödla, som vi överraska. Den nickar några ganger med huvudet och larvar sedan bredbent iväg...

10 ...och försöker smita ner i sin håla i den roda jorden. Men den är inte snabb nog. Stampa hugger den i svansen och drar upp den igen...

11 ...och här håller han upp den rekordfula ödlan för fotografering.

12 Man skall akta sig väldigt noga för att hålla fingrarna alltför nära ödlans käftar. Den kan bitas ordentligt och gör det garna.

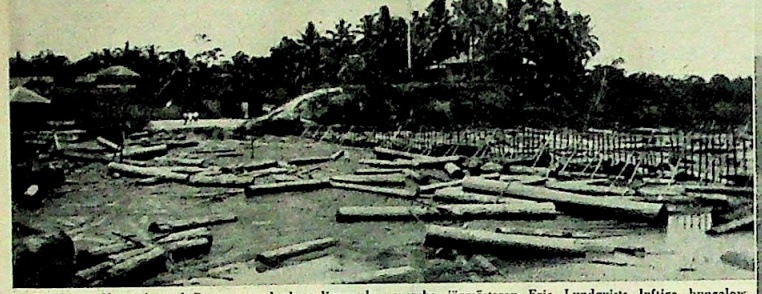

13 Nere vid stranden träffa vi på en hel kolonl havsödlor, som ligga och sola sig på de heta lavastenarna och vänta på att det skall bli lagvatten, så att de kunna gå ut och beta alger. Mot det solglittrande vattnet och de vita bränningarna avteckna sig deras groteska silhuetter. Det är som reminiscens från urtiden, och det är nästan overkligt att i denna vällsmmna miljö träffa på folk, som talar ens eget språk.

04-0117

BLAND NORDMÄN I TROPIKERNA:

SVENSK JÄGMÄSTARE PÅ BORNEO

1 På ön Noenoekan på Borneos nordostkust ligger den svenske jägmästaren Eric Lundqvists luftiga bungalow under susande kokospalmer. Svensken är ledare för ett stort holländskt skogsavverkningsföretag, The Noenoekan Timber & Trading Company. I strandkanten framför hans hus ligga hundratals stockar av dyrbara tropiska trädslag, färdiga att med lastångare sändas till fjärran länder.

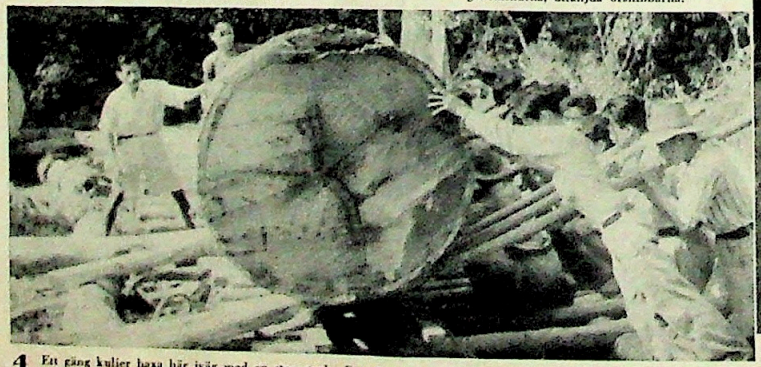
TEXT och FOTO: ROLF BLOMBERG.

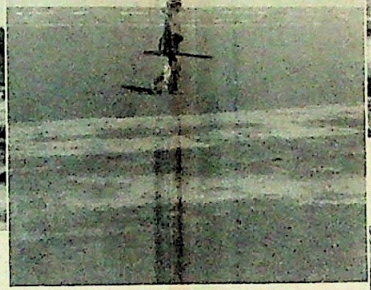
2 Här se vi den svenske pionjären tillsammans med ett par infödingar, som han anställt som timmerhuggare. Lundqvist är mycket omtyckt av sina brunа arbetare, för vilka han hyser ett varmt och uppriktigt intresse. Han talar deras språk perfekt och har ingående studerat deras sedvänjor under tio år i den malajiska arkipelagen.

3 Kineser, malajer och dajaker — sammanlagt ett tusental man — arbeta på Noenoekan. Denne timmerhuggare, som blir bjuden på en cigarrett av Lundqvist, är en gammal huvudjägare från Boelonganflodens övre lopp en bra bit in i jätteön Borneo. Observera de genomskurna, uttänjda örsnibbarna.

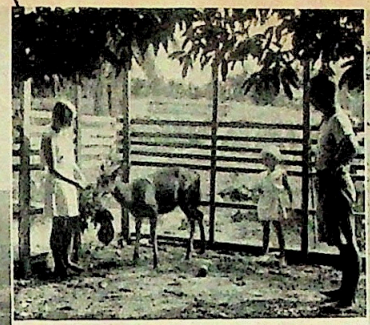
4 Ett gäng kulier bära här iväg med en stor stock. Det är en tung klump och det fordras många man för att transportera den. 5 600 kubikmeter trä avverkas varje år på Noenoekan och 1 500 kubikmeter därav sågas till bräder i alla dimensioner i ett sågverk, som Lundqvist byggt efter svenskt mönster.

5 Ibland tar sig Lundqvist ledigt från det ansträngande arbetet och går ut på jakt för att förse skafferiet med kött. Han vandrar här fram på en bred sandstrand på den närbelägna, viltrika ön Sebatik. Vildsvinen bruka komma ner hit från urskogen för att glufsa i sig de havsdjur som vågorna sköljt upp.

6 En präktig galt har blivit hans byte. Svensken är en entusiastisk jägare och en säker skytt, och när han skickar iväg ett skott, kan man vara förvissad om att det också träffar prick. Hans hem är fyllt av stattliga trofeer.

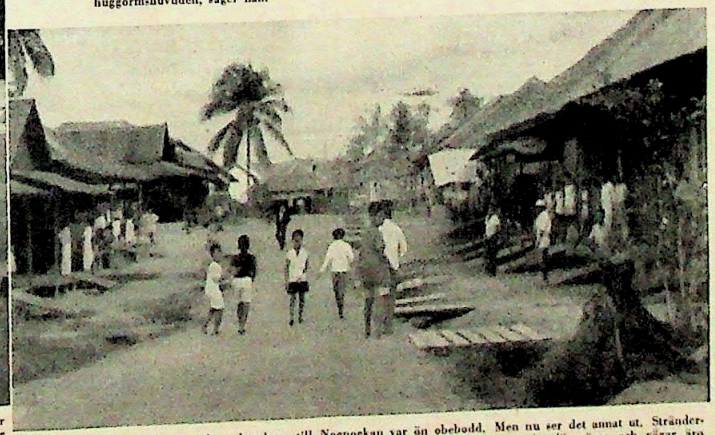
7 Under en nattlig jakt på Sebatik lyckades han också fånga en liten hjortkalv. Den har nu vuxit och blivit stor och är tam som det tamaste husdjur. Här matas den av en syster till Lundqvist, fru Sönnerberg, som med sin lilla flicka hälsade på sin bror.

8 Men det finns också andra husdjur. Lundqvist har fångat en giftig näsgroporm och delar här med sig av sina zoologiska kunskaper till en malajisk tjänarinna. — Se upp för alla ormar, som ha sina här trekantiga huggormshuvuden, säger han.

9 Att Eric Lundqvist inte är så särskilt skraj av sig bevisar den här bilden till fullo. Med ett roat leende håller han upp en levande havsorm, den giftigaste av alla Ostindiens krälldjur. Ett hugg av den är detsamma som döden.

10 När Lundqvist för fem år sedan kom till Noenoekan var ön obebodd. Men nu ser det annat ut. Strändernas mangroveskog har fått ge plats åt stora hamnanläggningar och varumagasin, järnvägar och vägar äro dragna i alla riktningar genom djungeln och ett par små byar ha växt upp. Detta är affärsgatan i en av dem.

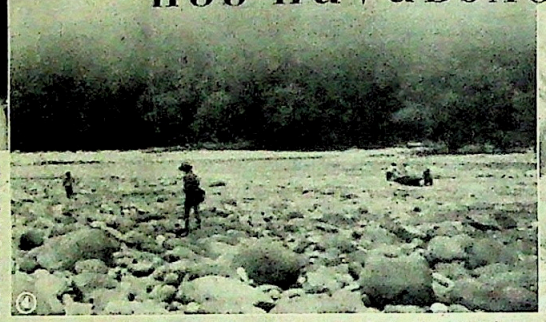
BLAND NORDMÄN I TROPIKERNA:

DANSK BOXARE HOS HUVUDJÄGARE

Efter mitt i förra numret av FIB skildrade besök på Galápago-öarna, beslöt jag att ställa färden till jibaroindianerna, huvudjägarna, i de stora urskogarna kring Amazonfloden källor på ostsidan Anderna. Till följeslagare fick jag dansken Henry Nielsen, som i tio år strövat omkring i Sydamerika och upplevt fler äventyr än de flesta. Hemma i Danmark var han en gång framgångsrik boxare och brottare.

Text och foto: ROLF BLOMBERG.

Nu bär det nedför den brusande Pastazafloden, genom forsar och strömvirvlar och farliga passager. På en del ställen måste indianerna föra kanoten försiktigt mellan stenarna vid strandkanten, där vattnet är lugnare.

Vi bli väl undfägnade och Henry dricker chicha med förtjusning. Chicha är en närande dryck, som beredes av yucarötter, vilka kokas till mos, tuggas av indiankvinnorna och sedan få jäsa. Därefter röres smeten upp med vatten och läskedrycken är färdig att serveras. Hos jibaroindianerna *måste* man dricka chicha; att tacka nej är en förolämpning, som kan få allvarliga följder.

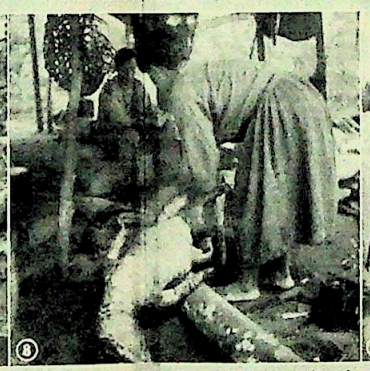
Så här ser en jibaroinobb ut. Tänderna äro svartfärgade och ansiktet är bemålat i vackra mönster i rödfärg. Han ser godmodig ut denne bredt leende indian, men...

Vi parka vår utrustning på mulåsnor och på de slingrande vägarna efter branta urskogsbevuxna raviner, där svåra ras på sina ställen nästan utplånat vägen, taga vi oss sedan nedför Andernas ostsluttningar.

Ofta stanna vi för att jaga. Det är viltrika trakter här och hjortar, vildsvin, tapirer och vattensvin bli vårt jaktbyte. Här bär Henry iland en nyskjuten tapir och i kanoten ligger ett vattensvin.

Vi få även apor och grodor och alligatorer till middag ibland. En indiankvinna är här i färd med att tillreda en alligator medan Henry tittar på. Han ser inte så särskilt hungrig ut.

Dansken är populär, inte minst för sina blå ögon, guldplomber och sin skäggstubb. Indianerna ha ingen som helst skäggväxt, och förundrad och förtjust stryker en pojke Henrys orakade haka.

...han tillhör ett inte alldeles ofarligt släkte. Jibaroindianerna, huvudjägarna, gå skoningslöst fram mot sina fiender, vilket också de inträngande vita till fullo fått erfara. Det är många som mött döden i de stora urskogarna kring Pastazafloden. Blåsröret med de förgiftade pilarna är ett lönsamt och effektivt vapen. Det anses mycket lyckosamt att vara ägare till en s. k. tsantsa, torkat människohuvud erövrat av en fiende. Jaktlyckan blir god, skördarna stora och kvinnorna fruktsamma.

Men snart kunna vi inte komma längre med våra mulåsnor och vid Pastazaflodens övre lopp måste vi förfärdiga en båt. Efter tre veckors arbete ha vi fått en lång och stadig farkost av en urholkad trädstam.

Efter en veckas flodfärd ha vi nu kommit in i jibaroindianernas land och i en infödingaby vid Copotzaflöden inrätta vi vårt högkvarter. Här står Henry framför vår hyddа och putsar geväret.

Spegelreflexkamera är också en stor sevärdhet, och indianbarnen komma långväga ifrån bara för att få titta på den. De tycka, att de vita ha en förunderlig massa konstiga saker.

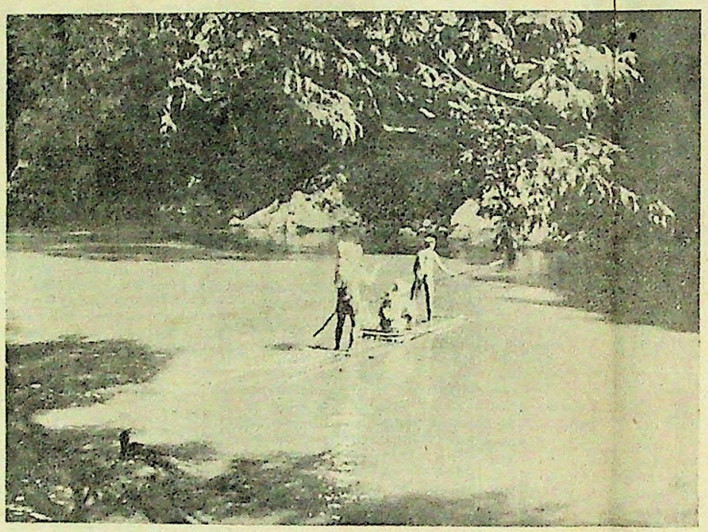

Efter tre månader hos jibaroindianerna lägge vi oss tillbaka igen. Kanoten är tungt lastad med både zoologiska och etnografiska samlingar för svenska museer, och det är ett slitsamt arbete att släpa den mot strömmen. Men till slut nå vi civiliserade trakter igen och jag tar farväl av den gode kamraten Henry Nielsen för att så småningom återvända till fosterjorden.

No 52. 1941. 04-0119

Finnland.

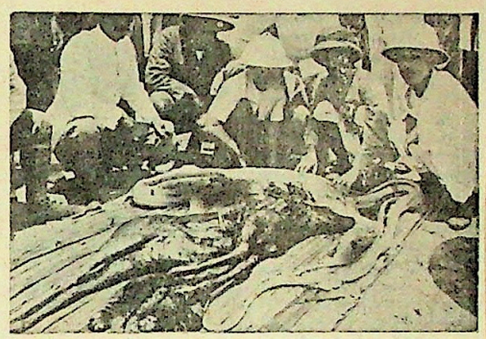
Tropiikin aarniometsissä

Joen rannalla kohoaa tropiillinen metsä tihcänä ja sankkana, kohtuisana väreiltään ja tuoksultaan.

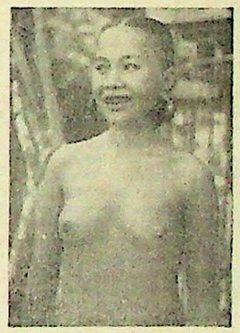
Oemar käsittelee myrkkykäärmettä kuin meikäläinen nainen kaulapuuhkoa.

Jättiläiskäärme, joka on niellyssä kokonaisen hirven.

Krakatau-tulivuori Sunda-salmessa.

Dajakkilaistaaatar.

Borneo, maailman kolmanneksi suurin saari, sijaitsee päiväntasaajalla ja sen rantaan loiskivat toisaalta Tyynen meren aallot ja toisalta Intian valtameren maisingit. Harvat valkoiset miehet ovat siellä käyneet ja vielä harvemmat siellä pitemmän aikaa asuneet. Ruotsalaisen tutkimusmatkailijan Rolf Blombergin viime vuonna ilmestynyt kirja "Tropisk urskog" kertoo mielenkiintoisia asioita tästä vaarallisesta saaresta, jossa malaria väijyy huntreisten soitten partailla ja tiheässä jättiläiskäärme podottautuu äkkia vaeltajan kaulaan. Koska kirja ei ole vielä ilmestynyt suomeksi asiallisuuden allekirjoittajan hiukan opastaa suomalaista lukijaa tunkeutumaan Blombergin seurassa Borneon aarniometsiin ja Jaavan satusaaren pustariboihin.

Kala, joka elää suissa ja sedessä

Borneolla asuva alkuasukaskansa — dajakit — on omalaatuista väkeä. Heidän suuritupiin kailentumia kuuluvat sarvustetut ihmisen pääkallot, jotka aikaisemmin olivat varsin yleisiä heidän majoissaan, mutta nykyään arkailla kädellä ellentamaan tottuneiden tapojaan, ovat kaynet harvinaisemmiksi. Kuitenkin on varsin mahdollista, että kotiarkiston saatasi paljastaa enemmänkin noita kaameita esineitä, jotka valkoisen miehen läheisyyssä kiiresti on piilotettu.

Dajakit ovat varsin hauskannäköistä sakkaa, mikäli sopustuhtaisia ja jäntevä. Miesten musta tukka on yhtä pitkä kuin naistenkin, paitsi uudenaikaisemmilla suurukaisilla, jotka ovat leikanneet hiuksensa lyhyeksi. Kasvojen muoto on usein mielellä että naisella miellyttävä, mutta heidän hymyssä saa vieraassa ensi kerralla aikaan lievan pöristyksen. Kaikilla heillä on poikkeukselta mustat hampaat, jollaiko värjäämällä käsitellyt. Tämän he tekevät erittäkseen itsensä selvästi eläimistä, kuten heidän selityksensä kuuluu.

Upeimmat dajakkiaiset ovat puvut ainoastaan kevään lantoverhoon, jokusilla on lisäksi pieni paseru.

Vaikka pääkallon metsästäjät alkavat käydä varsin harvinaisiksi tyolla saarella, eikä heistä ole sen kummempaa pelkoa vallaiset miehet käsittelevät miitä vaarallisimpia käärmeitä suunnilleen samalla tavoin kuin meikäläiset naiset kaulapuuhkiaan. He tartituvat esim. krait-käärmeseen kuin lihakauppias makkaraan eivätkä ole tuosta millänsäkään. Ja mikä ihmeellisintä, käärmeet eivät näyttävätkään tropiikin puut ja kasvit kas monasti käsittelee niitä varsin epämielly ttävälla tavalla. Näillä miehillä ei ole mitään nuusikki-instrumenttia, kuten intiaanilla käärmeenlumoojilla, joten heidän vaikutuksensa otukseen on välitön. Toiset niistä käärmeenkäsittelijöistä ovat taidossaan ja rohkeudessaan aivan huippuluokkaa ja kuuluisia koko saarella. Sellaisen on esim. käärmemies Oemar, josta Blomberg kirjassaan kertoo pitkät hatukat jutut.

Euroopan suurkaupungeissa on tällä hetkellä varsin hermoilleväppä yöllinen liikkuminen. Piesten tuikkujen valossa kuljetaan eteenpäin ja pommitus saattaa yllattaa millä hetkellä hyvänsä. Mutta hermokin tuista katpaavalle ei yöllinen metsästys Borneon aarniometsissä liene sen vähäkyttävämpää. Kuljetaan eteenpäin tiheikössä, pyssy ladattuna. Näkyvaisyys ilman lyhtyä ei olotu edes kämmenenvertaa mitään suuntaan. Ollaan tässmälleen kuin sokeissa. Metsästäjillä on päähansä kiinnitettynä laite, joka kasittää lampun heijastimeen. Tämän tuice olla siten asennettu, että tähdättäessä se valaisee myös kivääriin jyvän.

Lamppu valaisee jonkunverran sitä suuntaa, johon mennään, mutta kaikkialla muualla vallitsee pimeys. Miten outoilta näyttävätkään tropiikin puut ja kasvit tuossa valaistuksessa. Kasvuston tiheys estää näkyvaisyyden pitkälle. Vain jokusen metrin naemme eteemme. Ja sitten yhtäkkiä näkyy pimeydestä kaksi punaista behkuvaa pistettä, jotka lampunpunne valo saa loistamaan. Mikä se on? Villisikako vai krokodiili — kumpikin punasilmäisiä vaarallisia otuksia. Nyt on oltava tarkkana, sillä elain ei lampun loisteen takaa voi kekisä miestä, mutta jos harhalaukaus saattaa sen rynnäkköon voi seurata olla kohtalokas, sillä välimatka on useimmiten vain pari kolme metriä.

Mutta usein sattuu, että metsästäjä kesken parin kirkkaan keltaisia silmiä. Silloin on kysymyksessä hirvi. Aloitteleva yöllä metsästäjä on muuten yleensä alkuksi ymmällä. Hän on kalkkialla näkeväinään silmiä ja vain silmiä. Joka paikasta tuijottaa häntä enemmän tai vähemmän maagillisia valopisteitä. Mutta hetki on niiden omistaja vain vaatimaton nimmakko tai joku muu otus, joka ei kivääriin laukausta anmaitse.

Yömetsästys on jännittävää puuhaa ja vaatii totumusta, jos mielii saada kunnon saaliin. Mutta mahdollisuudet ovat suuret tässä riistarikkaassa ympäristössä. Jo muutaman tunnin kuluttua voi metsästäjä palata asunnolleen runsain saaliin, mutta onpa hän saanut kokea kaikenlaista kiusaakin tuossa muuten niin kiehtovassa ympäristossa — tropiikin yössä. Hänellä voi olla jaloissaan ja käsissään pikimustien jättiläismuuralhaisten purenmia, otusten, jotka purevat niin, että tekisi mieli huutaa oikohuuton tai voi eräs verijuotikas olla salavihkaa pesiytynyt hänen vaatteisiinsa ja sitä kautta ihoon, jolloin seuraa ajanmittaan ilkeänlainen tulehdus.

Nämä kaikissa suhteissa rehevät seudut ovat tietysti myös hyvin tuliperäisiä. Tulivuoria on varsinkin Jaavalla runsaasti ja purkauksia sattuu tämän tästä. Senpä vuoksi en ihmonen yrittänyt ryhtyä taltuttamaan luonnon mahtia tässä suhteessa. Tuntuu ehkä kummalliselta ajatella, että tulivuorille voitaisiin mitään, mutta siinä missä voima ei riitä, saattaa ymmärrys tuottaa tuloksen ja niin tässäkin on laita. Vulkanidenst — eurooppalaisen asettama tulivuoren vartiointi on jo tähän mennessä pelastanut tuhansia ihmishenkiä kaamealta tuholta tuolla seudulla, jossa elämän ja kuolenan vastakohdat näkyvät ehkä jyrkemmin kuin millään muulla seudulla maapallonsa ja jossa elämää tuotettaan niin sanomattoman runsaskätisesti ja taas vuorostaan massassa pyyhkästään pois.

Tulivuorenvartiointi perustettiin vuonna 1920, vuosi yli 5,000 ihmishenkeä vaatineen Kelord-tulivuoren purkauksen jälkeen itäsellä Jaavalla. Tulivuoren vartijan tolmi on äärimmäisen mielenkiintoista, mutta samalla myös mitä hengenvaarallisinta.

Mutta tällä erikoislaatuisella väestönsuojelulla voidaan päästä selville, mitkä kohdat tulivuoren rinteillä ovat vaarattemia purkauksen sattuessa ja siten voivat ihmiset asua ja hoitaa viljelyksiään sangen lähellä sitä aluetta, joka lähinnä jouttu tuhon omaksi luonnonvoimien ärjäistessä.

Tämä vartiointi ja tarkkailu tuottaa tuloksia normaaleissa tapauksissa, mutta milloin poikkeuksellisen väkevä purkaus sattuu, on ihminen toistaiseksi avuton. Sellaisen oli esim. Krakatau-vuoren purkaus Sunda-salmessa, Jaavan ja Sumatran välillä vuonna 1883. Mikään inhimillinen toimpide ei olisi pystynyt estämään tuhoa ja jos vuori olisi sijainnut keskellä Jaavaa, olisi vähintään viidessä saareta tuhonnut täydellisesti. Purkaus nostatti hyökyaallon, joka aikaansai suunnattoman hävityksen kaikilla lähirannikoilla ja tuhosi 36,000 ihmishenkeä.

Nällä seuduilla, tässä luonnon dramaattisessa ympäristössä liene ensimmäinen ihminen elänyt. Pithecanthropus erectuksen jätteitä on löydetty jnurl Jaavalta. Kuusistaatuhatta vuotta o noista ajoista kulunut ja nyt lähestyy ihminen alkuhoitaan kaatsta kontrollaan huolimatta vielä jokseenkin avuttomana. Hän on kyllä keksinyt kiinnit malariaa vastaan ja kivääriin viidakon petoja kukistamaan, mutta pukaan ahdistuttinen herra hän tässä vaikeassa luonnossa ei suinkaan vielä ole. Useita odottaa täällä joko kuolema tai pako vaarattomampiin seutuihin.

Mutta viidakko vetää kaikesta huolimatta. Siitä ovat todistuksena jokiset pohjoismaalaisetkin, jotka ovat lopullisesti asettuneet noille lumottuille saarille. Niinpä on myös Rolf Blomberg parhaillaan matkalla noille kauhuisille seuduille. Kuka vuotta tulee tänä yhdistetty tutkimus- ja hämatka kestämään.

O. T.

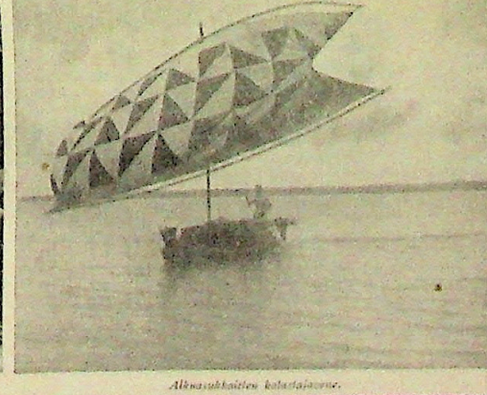

Maisema Jaavalta.

Tukkisiltä tropiikissa.

Alkuasukkaiden kalastajavene.

Nya Lantbladet Posttidning 12/5 41

Svenskt i Manila.

Rolf Blomberg, den unge upptäcktsresanden, har sänt St. T. en epistel från Manila, huvudstaden på de cirka 7.000 öar som kallas Filippinerna, nu en brännpunkt av första ordningen i Stilla havet.

— Har ni byggt skyddsrum? frågar Blomberg en manilabo.

— Omöjligt att bygga här, svarar han. Om man gräver ett hål ett par meter ner i marken, så fylls det ögonblickligen med vatten. Manila ligger inte högt nog över vattenytan.

— Och hur ska ni då göra, om något skulle hända...?

— Låt oss ta en drink och tala om något trevligare, skrattar filippinaren.

I fortsättningen berättas om en del svenskar som hamnat på de romantiska öarna i Söderhavet, bl. a. 84-årige Charlie Jonson från Masthugget i Göteborg. Som 17-åring rymde han hemifrån och så småningom hamnade han här på Filippinerna. Han har haft alla yrken mellan himmel och jord och bland annat var han en tid polischef på Söderhavsön Ilo-Ilo.

— Jag har aldrig haft så bra i hela mitt liv som då, lär gamle Jonson ha förklarat. Varenda en på ön kom stickande med pengar för att muta mig. Nå, det gick naturligtvis inte, men — rik blev jag!

Sedan Charlie Jonson som yngling lämnade Sverige har han aldrig återsett sitt land. Två gånger har han emellertid varit på väg hem. Den ena gången kom han aldrig längre än till Kobe i Japan, den andra gången nådde han ända till Hamburg. Därifrån skulle han resa vidare med båt till Göteborg, men efter att ha festat om ordentligt i Hamburg klev han olyckligtvis ombord på fel båt och hamnade i Newyork!

Svensk Läraretidning Nr:11 15/3 1941

Studier på Borneo.

TROPISK URSKOG. Av Rolf Blomberg. Gebers. Hft. 10:—.

Rolf Blomberg — författare till två sydamerikanska reseskildringar — har denna gång valt urskogsön Borneo som objekt för sina våghalsiga och äventyrliga färder. Efter att ha kommit i kontakt med den ende svensken där nere, jägmästare Erik Landquist — också han reseboksförfattare — får han sina tips hur man lämpligen bör umgås med dajakerna, f. d. huvudjägare, som befolkar det inre av Borneo. Så småningom startar han så på sin fångstexpedition uppåt Sembakongfloden. Det gäller nämligen insamling av reptiler och dylikt för Naturhistoriska museet i Göteborg. Proviant, bytesvaror, ammunition och stora vattentäta cisterner för fångsten utgör bagaget, för att inte tala om fotografiapparater och filmkamera. Resultatet av arbetet med de senare är strålande, som det visar sig i boken. Utsökta djurbilder omväxlar med människo- och landskapstyper som är en fröjd för ögat. Dessutom har författaren själv bidragit med en del teckningar i humoristisk stil.

Hemfärden går över Java, där ytterligare förvärv görs till den redan förut exotiska samlingen. Ormar tycks ha utgjort huvudparten. Man förstår ganska väl fartygschefens latta motvilja för Blombergs hytt, som skildras i slutkapitlet. »Jag hade utrymt byrålådan och lagt dit två små pythonormar. I handfatet låg ilskna lädersköldpaddor och på durken spankulerade krokodiler omkring...»

Rolf Blomberg har ett friskt och okonventionellt grepp om sitt ämne och berättar medryckande och roligt om sina upplevelser i de malariaanfäktade sumptrakter, där han drar fram. Hans djur- och människoskildringar är sakliga och trevliga. Det är ett nöje att följa honom på hans resa.

ULRIKA WIDMARK.

A.B. 3/6 1941

jag läste i morse

Rolf Blombergs intervju med den svenske jägmästaren, Eric Landquist, som skall utforska Babo på Nya Guinea.

Befolkningen på sydkusten utgöres av avskyvärt fula, nästan aplika kannibaler. Det berättas också om en underlig stam i det inre med vita eller ovanligt ljushyltа papuas. Albinos förekomma ju lite här och där på ön, men hela denna stam skall utgöras av vildar, som äro lika vita i skinnet som européer! Flera försök ha gjorts att få tag på det nämnda folket, men hittills har man inte lyckats komma det på spåren.

Under en expedition till det inre av ön fann emellertid en militärpatrull för några år sedan tre lik av vita papuas på stranden av en flod. Dessa antogos först vara européer som mördats av infödingarna, dessa trakter och inga andra saknades, men inga européer hade givit sig in till dessa trakter, så att faktum kvarstår, att det måste finnas vita papuas på Nya Guinea!

— Det vore ju oerhört intressant att skaffa en lösning på gåtan, slutar jägmästare Lundqvist. Men även om jag inte lyckas därmed, så kan jag ganska säkert räkna med åtskilliga spännande upplevelser på paradisfåglarnas och kannibalernas stora ö...

o o o

04-0122

Ljusdals Posten 8/4 41

En kortfilm av Rolf Blomberg om de vildiska djurvärld inledde.

Beve.

04-0123

Ergo (Uppsala) Nr:8 41

K:s KORTA KOMMENTARER.

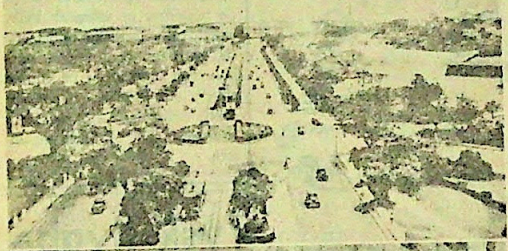
Rolf Blomberg: Tropisk urskog. Gebers. Kr. 10:—.

Trevlig reseskildring från Borneo, där dajakerna dricker risbrännvin och spelar flöjt med näsan. Många vackra fotografier och roliga teckningar av författaren.

Sagolika svenska äventyr i Söderhavet

Svenskar i Manila ge ut Stridsropet på 3 språk

Rolf Blomberg träffar landsmän på Filippinerna — äldst är 84-årig masthuggspojke som blev rik på polischefspost

Överst en vy över Manila och därunder studera fru Blomberg och chefen på Mingpo en ombordflugen flygfisk.

MANILA, Filippinerna, i april.

Mellan härliga, palmklädda öar och genom svärmar av utriggare med granna segel dunkade vi för en vecka sedan in till Manila, huvudstaden på de 7,000 öar, som kallas Filippinerna, nu en brännpunkt av första ordningen i Stilla havets oändliga värld.

Manila tjusade oss från första stund... Manila är färgrik som en målares palett, och av de stora städer i Östern jag sett, har ingen givit ett starkare tropiskt intryck. Mellan blåvita hus och gamla grå, katolska kyrkor växa palmer och lummiga träd i tusen gröna nyanser och blommor så praktfulla, att man kippar efter andan — blodröda hibiscus, gulgula liljor och orkidéer i läckra pastellfärger. Brokiga äro också gatorna. Fotgängare i alla kulörer och format — filippinare, amerikaner, kineser, japaner, hinduer — blanda sig med åkdon i alla kulörer och former: lätta tvåhjuliga ekipage, dragna av ponnies, klumpiga kärror, dragna av vattenbufflar, spårvagnar och bilar och världens pluttigaste babybussar, som ta fyra passagerare — hur de nu bära sig åt! Det är en solig och glad tavla, full av lustiga kontraster.

Men Manila ger också andra intryck. Eskadrar av tunga bombplan dundra fram över hustaken, en grå armada av amerikanska krigsfartyg ligger med ångan uppe i Manila Bay och det talas om krig och bombning och blockad. — Japan kan aldrig och törs aldrig! säger en. — Jodå, säger en annan, det är bara frågan när! Så dricker man ett par visky och soda, bilar ner till hamnen och klkar på det nya, sist ankomna hangarfartyget, tar adjö av en officersfru som evakueras till Amerika och går på Manila Hotel och dansar och tar en visky och soda igen och en till och alldeles för många. Det är nervöst och hektiskt i Manila.

— — —

Omöjligt att bygga skyddsrum

— Har ni byggt skyddsrum? frågar jag en Manilabo.

— Omöjligt att bygga här, svarar han. Om man gräver ett hål ett par meter ner i marken, så fylls det ögonblickligen med vatten. Manila ligger inte högt nog över havsytan.

— Och hur ska ni då göra, om något skulle hända...?

— Låt oss ta en drink och tala om något trevligare, skrattar filippinaren.

— Och vad tror generalen? frågar jag.

— Allt beror ju på händelseutvecklingen i Europa, säger han. Men — skulle japanerna komma, så tycker jag synd om dem. Hm — jag skulle bara vilja se våra amerikanska gossar ta en dust med de japanska piloterna i luften!

Detta mitt sista, optimistiska intervjuobjekt, generalen, är Carl E. Nathorst, grand old man i den svenska kolonin på Filippinerna. Och så är jag efter en liten krok inne på vad jag egentligen hade tänkt skriva om: våra landsmän här.

General Nathorst är den mest berömde av dem, ärad och aktad över hela Filippinerna och dekorerad med ett par dussin medaljer och ordnar. Samt omskriven av de filippinska tidningarnas kåsörer för sin förbluffande likhet med kung Gustaf. Ja, faktiskt — när min fru och jag första gången träffade honom, var det inte långt ifrån att vi gjorde resp. hovnigning och -bugning och kallade honom för Ers Majestät! Det är f. ö. något som verkligen lär ha förekommit på en av hans resor till Europa.

General Nathorst kom vid unga år ut till Filippinerna som frivillig i spansk-amerikanska kriget, klarade sig med livhanken i behåll igenom alla striderna och inträdde sedan i den militära polisen. I denna kår avancerade den orädde och duktige svensken snabbt. Som ledare för åtskilliga expeditioner besökte han Filippinernas alla öar och kväste uppror och talade allvarliga och förmanande ord till huvudjagande igorots och piratiska moros. Till sist utnämndes han till högste befälhavare för den militära polisen och som sådan verkade han ända till för ett tiotal år sedan, då han blev pensionerad.

Naturligtvis försökte jag pumpa generalen på några äventyr, men i likhet med de flesta, för vilka hela livet varit ett enda stort äventyr, förklarade han för mig:

— Nej, jag har inte något så särskilt spännande att förtälja. Men — visst har jag upplevt ett och annat. Och jag skall berätta för er en av de trevligaste episoderna från mina 43 år på Filippinerna. Det var 1898 i striderna med spanjorerna. Vi hade intagit en by efter ett väldigt bombardemang och åtskilliga hus stod i brand. Ur ett av dessa ljöd hemska klagotjut från en kvinna, varför jag rusade in dit med några man för att försöka rädda henne från att bli innebränd. Vi fann en ofantlig spansk donna i ett av rummen och med förenade krafter lyckades vi baxa ut henne genom rök och eld.

Några år senare — jag var då korpral — kom jag i spelen för en patrull marscherande igenom samma by, då plötsligt en svartmuskig karl rusade rakt på mig, kastade sig om halsen på mig, kysste mig och snyftade kluckande fram några oartikulerade ljud. Med ansträngning riuskade jag honom av mig.

Då det var omöjligt att få ett förnuftigt ord ur honom, frågade jag en åskådare till den underliga scenen:

— Är kar'n spritt galen?

— Nej, han vill bara tacka er för att ni under kriget räddade hans fru från att bli innebränd! fick jag till svar.

Så översvallande och våldsamt avtackad har jag aldrig förr eller senare blivit.

Polischefen rymde hemifrån

— När allt kommer omkring är det inte generalen som är den äldste svensken på Filippinerna, berättar mig konsul Helge Janson, vårt lands förnämlige representant i Manila sedan 12 år, chef för Aseas och Atlas Diesels kontor, en all-roundman och mycket skicklig polospelare.

— Nej, äldst är masthuggspojken Charlie Jonson med sina 84 vårar. Som 17-åring rymde han hemifrån och så småningom hamnade han här på Filippinerna. Han har haft alla yrken mellan himmel och jord och bland annat var han en tid polischef på Söderhavsön Ilo-Ilo. — Jag har aldrig haft så bra i hela mitt liv som då, lär gamle Jonson ha förklarat. Varenda en på ön kom stickande med pengar för att muta mig. Nå, det gick naturligtvis inte, men — rik blev jag!

Sedan Charlie Jonson som yngling lämnade Sverige har han aldrig återsett sitt land. Två gånger har han emellertid varit på väg hem. Den ena gången kom han aldrig längre än till Kobe i Japan, den andra gången nådde han ända till Hamburg. Därifrån skulle han resa vidare med en båt till Göteborg, men efter att ha festat om ordentligt i Hamburg, blev han olyckligtvis ombord på fel båt och hamnade i stället i Newyork!

En annan svensk om vilken konsul Janson berättar för oss men som vi under vårt korta uppehåll här inte fått tillfälle träffa, är Charlie Olson, pensionerad kapten i den amerikanska "army transport service" och numera skeppare på en lustyacht. Han har också upplevt många äventyr och det märkligaste hände 1930. Kapten Olson hade då en liten lastbåt vid namn "Viking" och fraktade bensin och olja mellan öarna. En vacker dag tog "Viking" eld och lasten exploderade. Hela besättningen räddades men kapten Olson måste ligga i sjön 21 timmar(!) och simma, innan han äntligen lyckades ta sig fram till en fyr och kravla upp på land. Tillfrågad, om han inte hade varit rädd för att bli tagen av en haj, svarade han:

— Nej, hajarna var jag inte rädd för, men fiskmåsarna! När jag låg på ryggen och flöt för att vila mig, gjorde de störtdykningar mot mig och försökte hacka ut ögonen på mig.

Det var Charlie Olson! Och så ha vi skåningen Henry Düring, sedan 1938 fabrikschef på Tändsticksbolagets Manila-fabrik. Han har levt i Indien i 13 år, jagat tigrar och krokodiler, haft kungskobror i sin trädgård och en gång en panter i sitt hönshus! Att höra honom berätta sina indiska äventyr på den mest genuina Malmödialekt, som de tropiska åren inte kunnat förändra ett smul, är en härlig upplevelse.

En dag i hotellet fingo vi också besök av en äldre, förtjusande svenska i Frälsningsarméns uniform. Det var fru Agnes Lindvall, maka till överste A. Lindvall, som är chef för Frälsningsarmén på Filippinerna. Efter 30 års verksamhet i Sydamerika — i Chile, Brasilien och Argentina — kommo de 1937 hit och grundade sin missionsverksamhet. Stora svårigheter och ett starkt motstånd från den katolska kyrkan ha de att kämpa med, och armén är därför ännu liten; den består av 8 svenskar, en norrman och 14 infödda.

Två av de senare, ett par svartögda och söta filippinskor, mötte vi en dag i en restaurang, där de bjödo ut sitt trespråkiga Stridsropet.

— Än så länge omfattar vår verksamhet endast andligt arbete, berättade fru Lindvall. Vi ha inte pengar nog att bygga sjukhus och då vi inte ha något att visa på — inget som man kan ta på åtminstone — är intresset för oss ganska svalt. Men vi ha inte förlorat hoppet och vi ska oförtrutet arbeta vidare!

Konsul Janson berättar för oss, att det på Filippinerna finns sammanlagt ett 30-tal svenskar — affärsmän, bergsingenjörer och frälsningssoldater. Det är alltså en ganska liten koloni, men det är en koloni, som hedrar det svenska namnet. Och som ett monument över svensk företagsamhet och duglighet står den stora Navigationsskolan i Manila. Grundaren av denna och chef för den under många år var en svensk, framlidne kapten Karl Rydell.

Rolf Blomberg.

Södermanlands Läns Folk 27/3 41

EN NYKÖPINGSDAM SOM KOMMIT SIG UPP.

I en korrespondens till den svenska veckotidningen F. I. B. omtalar forskningsresanden Rolf Blomberg att han under sin vistelse i Newyork helt nyligen påträffat en Nyköpingsdam som chef för världens högsta bar, belägen i 71:dje våningen i Empire State Building. Det är fröken Alice Karlsson, dotter till framlidne musikhandlaren K. J. Karlsson i Nyköping, som efter ett tiotal år i Förenta staterna nått chefskapet för detta verkligt förnäma näringsställe, ett av Newyorks fashionablaste. Baren besökes av det Newyork, som låter tala om sig, och fröken Karlsson har till publikens förtjusning infört köttbullar som svensk nationalrätt och de ha fallit den väl i smaken. Baren har blivit mycket populär under hennes ledning och själv försäkrade hon den svenske korrespondenten, att hon aldrig haft en tråkig dag åttiosex våningar över gatan.

Svensk Tidskrift Nr 11 1941

Studier på Borneo.

TROPISK URSKOG. Av Rolf Blomberg. Geber. Hft. 10.

Rolf Blomberg — författare till två sydamerikanska reseskildringar — har denna gång valt urskogsön Borneo som objekt för sina vågbalsiga och äventyrliga färder. Efter att ha kommit i kontakt med den ende svensken där nere, jägmästare Erik Lundquist — också han reseboksförfattare — får han sina tips hur man lämpligen bör umgås med dajakerna, f. d. huvudjägare, som befolkar det inre av Borneo. Så småningom startar han så på sin fångstexpedition uppåt Sembakongfloden. Det gäller nämligen insamling av reptiler och dylikt för Naturhistoriska museet i Göteborg. Proviant, bytesvaror, ammunition och stora vattentåta cisterner för fångsten utgör bagaget, för att inte tala om fotografiapparater och filmkamera. Resultatet av arbetet med de senare är strålande, som det visar sig i boken. Utsökta djurbilder omväxlar med människo- och landskapatyper som är en fröjd för ögat. Dessutom har författaren själv bidragit med en del teckningar i humoristisk stil.

Hemfärden går över Java, där ytterligare förvärv göras till den redan förut exotiska samlingen. Ormar tycks ha utgjort huvudparten. Man förstår ganska väl fattygschefens lätta motvilja för Blomberga hytt, som skildras i slutkapitlet. »Jag hade utrymt byrålådan och lagt dit två små pythonormar. I handfatet låg älskna lädersköldpaddor och på durken spankulerade krokodiler omkring...»

Rolf Blomberg har ett friskt och okonventionellt grepp om sitt ämne och berättar medryckande och roligt om sina upplevelser i de malariaanfäktade sumptrakter, där han drar fram. Hans djur- och människoskildringar är sakliga och trevliga. Det är ett nöje att följa honom på hans resa.

ULRIKA WIDMARK

04-0128 A.T. 3/6 1941 49 04-0129

Svensk jägmästare gör äventyrlig urskogsfärd

Rolf Blomberg nu framme på Java, träffar vittberest landsman på väg till Nya Guinea

— Rapport till St.-T.

BATAVIA, Java, i maj.

Efter att ha varit på väg i nära fem månader, rest runt tre fjärdedelar av jorden och tillryggalagt mer än 16,000 sjömil på början blå, ha vi nu anlänt till Java, målet för vår långfärd — eller rättare, startplatsen för vår *verkliga* långfärd genom den ostindiska övärlden. Söderhavet och vidare! I vilken utsträckning vi kunna förverkliga våra planer, veta vi ännu inte; vi äro nu som bäst i farten med att uppsöka olika myndigheter i hopp om att utverka de nödiga tillstånden: att få inköpa en djonk eller liknande farkost, att sedan få röra oss någorlunda fritt bland öarna, att få filma o. s. v. Det råder ju krigstillstånd i Nederländska Indien, så det är helt naturligt, att det blivit gott om nya och stränga lagparagrafer.

Medan vi alltså ännu någon tid få trampa stadsgator och "leva civiliserat", så är emellertid en annan svensk här just klar att kasta sig in i de verkliga äventyren. Det är jägmästare Eric Lundqvist, en gammal bekant från Borneo. De som läste hans utmärkta bok "Dajak", som kom ut 1938, erinra sig kanske, att han på den tiden rörde sig bland borneanska huvudjägare. Nu har turen kommit till kannibalerna! Lundqvist står nämligen i begrepp att för ett holländskt bolag starta en 9 månaders expedition till Nya Guinea, och delvis kommer han att besöka den ofantliga urskogsöns inre, outforskade trakter.

Jägmästare Lundqvist har redan gjort en blixtvisit på Nya Guinea för att vidtaga vissa förberedelser för expeditionen, och för tillfället lägger han sista handen vid utrustningen och ägnar kartor och flygfotografier över ön ett intensivt studium.

Tre stora oljebolag, som samarbetat vid de geologiska undersökningarna av Nya Guinea, ha låtit fotografera stora delar av ön från luften, och med hjälp av dessa fotografier i 1/40,000 skala har Lundqvist först och främst kunnat leta ut de platser, som på grund av läge och terrängförhållanden och på grund av sin virkesfattigdom inte lämpa sig för exploatering. Men han har också kommit till positiva resultat i det han funnit väldiga skogskomplex, vilka, om trädslagen äro de rätta och antalet kubikmeter pr hektar stort nog, erbjuda möjligheter för avverkning. Hans färd avser att nu undersöka dessa förhållanden.

Samtidigt får han också med sig folk från museerna här för insamling av botaniskt och zoologiskt material, av vilket man har anledning vänta sig ett rikt utbyte. Vad floran beträffar har Nya Guinea ännu ofantligt mycket nytt att bjuda en forskare.

Rolf Blomberg och hans maka ombord på den svenska ångaren Ningpo, som fört dem till Java.

Stor expedition med 40 infödda

Expeditionen kommer att bestå av Eric Lundqvist som ende vit, fyra javanska museisamlare och 6 förmän med erfarenhet från skogsundersökningar. Vid framkomsten till Nya Guinea skola dessutom ett 40-tal papuas anställas som kuliér.

— Mitt första mål är den lilla platsen Babo i västra Nya Guinea, berättar Eric Lundqvist. Därifrån styr jag kosan till det s. k. Vogelkop. Det är ett högländ område, bebott av ganska otreviga och krigiska stammar, som alltid förorsakat de holländska myndigheterna mycket besvär — så där kan man nog vänta sig äventyr!

Efter ett par eller några månaders undersökningar på Vogelkop går färden till sydkusten av ön, där jag kommer att uppehålla mig längsta tiden, fortsätter vår landsman. Befolkningen på sydkusten utgöres av avskyvärt fula, nästan aplika kannibaler. Det berättas också om en underlig stam i det inre med vita eller ovanligt ljushyltа papuas. Albinos förekomma ju lite här och där på ön, men hela denna stam skall utgöras av vildar, som äro lika vita i skinnet som européer! Flera försök ha gjorts att få tag på det sällsamma folket, men hittills har man inte lyckats komma det på spåren.

Under en expedition till det inre av ön fann emellertid en militärpatrull för några år sedan tre lik av vita papuas på stranden av en flod. Dessa antogos först vara européer, som mördats av inföddingarna, men inga européer hade givit sig in till dessa trakter och inga andra saknades, så faktum kvarstår, att det måste finnas vita papuas på Nya Guinea!

— Det vore ju oerhört intressant att skaffa en lösning på gåtan, slutar jägmästare Lundqvist. Men även om jag inte lyckas därmed, så kan jag ganska säkert räkna med åtskilliga spännande upplevelser på paradisfåglarnas och kannibalernas stora ö...

Rolf Blomberg.

Svensk utfo vita vildar

Rolf Blomberg- från Java

Forskningsresanden Rolf Blomberg har på sin stora Stillahavsexpedition för Stockholms-Tidningens räkning nu kommit fram till Java, varifrån han sänt oss en rapport om ett märkligt möte med en landsman. Det är jägmästaren och författaren Eric Lundqvist, som startat en djärv forskningsfärd till det inre av urskogsön Nya Guinea, där det lär finnas vita vildar.

med i tyska riket, eller bosatt i sådant tillhörande kupongark icke ligga i de belägret i stat, som nyss nämnts. Fors bankerna.

För kuponger i utländsk valuta tilli

för £ stg .....
„ $ U. S. A. ...
„ Sfrs .....
„ Pfrs .....
„ Hfl .....

För bestridande av Clearingnämnd 1 % av räntebeloppet.

Stockholm den 3

Skandinaviska Banken
Aktiebolag

A.-B. Svenska Handelsbanken

Stockholms Inteckning

Klädk

04-0128-1

Folket, Kvällstorn, Folkskip Posten

Västmanl. Folkblad 8/5

Tog ej mutor, blev rik ändå.

Göteborgspojkens liv på Filippinerna.

Rolf Blomberg, den unge upptäcktsresanden, har sänt St. T. en epistel från Manila, huvudstaden på de cirka 7,000 öar som kallas Filippinerna, nu en brännpunkt av första ordningen i Stilla havet.

— Har ni byggt skyddsrum? frågar Blomberg en manilabo.

— Omöjligt att bygga här, svarar han. Om man gräver ett hål ett par meter ner i marken, så fylls det ögonblickligen med vatten. Manila ligger inte högt nog över havsytan.

— Och hur ska ni göra då om någonting skulle hända . . . ?

— Låt oss gå och ta en drink och tala om något trevligare, skrattar filippinaren.

I fortsättningen berättas om en del svenskar som hamnat på de romantiska öarna i Söderhavet, bl. a. 84-årige Charlie Jonsson från Masthugget i Göteborg. Som 17-åring rymde han hemifrån och så småningom hamnade han här på Filippinerna. Han har haft alla yrken mellan himmel och jord och bl. a. var han en tid polischef på Söderhavsön Ilo-Ilo. — Jag har aldrig haft så bra i hela mitt liv som då, lär gamle Jonson ha förklarat. Varenda en på ön kom stickande med pengar för att muta mig. Nå, det gick naturligtvis inte, men — rik blev jag!

Sedan Charlie Jonson som yngling lämnat Sverige har han aldrig återsett sitt land. Två gånger har han emellertid varit på väg hem. Den ena gången kom han aldrig längre än till Kobe i Japan, den andra gången nådde han ända till Hamburg. Därifrån skulle han resa vidare med en båt till Göteborg, men efter att ha festat om ordentligt i Hamburg, klev han olyckligtvis ombord på fel båt och hamnade i stället i New York!

Dala Demokraten
Värmlands Folkblad
Norra Ystad 30/4

Svenskt i Manila.

Rolf Blomberg, den unge upptäcktsresanden, har sänt St. T. en epistel från Manila, huvudstaden på de cirka 7,000 öar som kallas Filippinerna, nu en brännpunkt av första ordningen i Stilla havet.

— Har ni byggt skyddsrum? frågar Blomberg en manilabo.

— Omöjligt att bygga här, svarar han. Om man gräver ett hål ett par meter här i marken, så fylls det ögonblickligen med vatten. Manila ligger inte högt nog över havsytan.

— Och hur ska ni då göra, om något skulle hända . . .

— Låt oss ta en drink och tala om något trevligare, skrattar filippinaren.

I fortsättningen berättas om en del svenskar som hamnat på de romantiska öarna i Södehavet, bl. a. 84-årige Charlie Jonson från Masthugget i Göteborg. Som 17-åring rymde han hemifrån och så småningom hamnade han här på Filippinerna. Han har haft alla yrken mellan himmel och jord och bland annat var han en tid polischef på Södehavets Ilo-Ilo. — Jag har aldrig haft så bra i hela mitt liv som då, lär gamle Jonson ha förklarat. Varenda en på ön kom stickande med pengar för att muta mig. Nå, det gick naturligtvis inte, men — rik blev jag!

Sedan Charlie Jonson som yngling lämnade Sverige har han aldrig återsett sitt land. Två gånger har han mellertid varit på väg hem. Den ena gången kom han aldrig längre än till Kobe i Japan, den andra gången nådde han ända till Hamburg. Därifrån skulle han resa vidare med en båt till Göteborg, men efter att ha festat om ordentligt i Hamburg, klev han olyckligtvis ombord på fel båt och hamnade i stället i New York!

Biblioteksbladet Nr:5 1941

N. Geografi.

Blomberg, Rolf. Tropisk urskog. Med 146 fotografier och teckningar av förf. H. G. 1940. 208 s. Ill. portr. *Nob.* (40331) 10: —, inb. 13: —.

B. berättar med friskt humor om sina resor på Borneo och Java. Det är ju framför allt djurvärlden han som fältforskare och samlare sysslar med och en biologiskt intresserad läsare har alltså trevligt i hans sällskap, så mycket mera som de fotografiska djurbilderna äro särdeles lyckade och åtskilliga av objekten långt ifrån vanliga. *C. S—g.*

Frisk reseskildring

Rolf Blomberg

Tropisk urskog

"Ett piggögt och roande reportage. Rolf Blomberg skriver rappt och roligt. Han har ögonen med sig och han har lätt att bli bekant med och avporträttera både vanliga och ovanliga människor och djur."
Stock.-Tidn.

"Flera teckningar och ett 140-tal utomordentligt vältagna fotografier illustrera en text, som är så snabbflytande och så rolig, att man har enbart trevligt med Blomberg som ciceron i djungler och mangrovet. äsk."
Aftonbladet.

Gebers 10:—

04-0133 1923/3 41

ROLF BLOMBERG:

Vi nosar på NEW-YORK

Första brevet från FIB:s söderhavsexpedition

New York äter svenskt smörgåsbord och kräver 2 000 kronor i böter om man spottar på golvet i spårvagnen. Miss Carlson från Nyköping inför köttbullar på fashionabel restaurang och regerar på världens högsta bar i 86:e våningen

I december meddelade vi, att upptäcktsresanden Rolf Blomberg tillsammans med sin unga fru för Folket i Bilds räkning startat en expedition till Söderhavet, varifrån regelbundna korrespondenser skulle börja inflyta, troligen redan i mars, då expeditionen — beräknad efter någor-

Rolf Blomberg hanterar även ritstiftet med den äran. Se bara på dessa båda dansande svartingar från negerparadiset Savoy.

Det myllrar av bilar mellan skyskraporna. Teckn. författaren.

lunda normala förhållanden — kunde väntas vara framme vid målet. Tiderna är emellertid långt ifrån normala nu! En dylik långresa blir därför mer än vanligt ett äventyr, fylld som den är av idel oväntade hinder.

Vi började på redaktionen intet smått undra om det unga forskarparet fastnat under vägen eller rent av försvunnit spårlöst, som så många andra resenärer i dessa farofyllda tider. Den ena veckan förgick nämligen efter den andra, utan ett livstecken från dem. Men så härom dagen kom ett brev — det första resebrevet — daterat New York i februari:

»Vår avfärd har blivit avsevärt försenad, heter det däri, men om någon vecka gå vi (såvida inte ytterligare något oförutsett inträffar) ombord på Svenska Ostasiatiska Kompaniets 'Ningpo', som via Panama för oss till Japan och Filippinerna.»

Expeditionen har verkligen »suttit fast», det framgår också av brevet. Inte bara på ett håll, utan på flera. Att företa en jordenruntresa är redan i fredstider ansträngande nog; i krigstider blir resan ett konststycke.

Redan överfarten till U. S. A. har för Rolf Blomberg och hans maka varit en ovanligt strapatsrik och prövosam upplevelse. Men de ha både det rätta reshumöret, förenat med stor resvana och riklig erfarenhet. De ha därför hittills lyckats klara alla besvärligheter och kommer säkert att göra det i fortsättningen också.

Rolf Blomberg ger här, som ett förspel till den stora artikelserien om forskningarna i Söderhavet, vilken kommer så småningom, på sitt anspråkslösa och medryckande sätt en glimt från den besvärliga överfarten och skildrar därjämte sina intryck från New York av i dag.

Så ha vi då kommit en bra bit på väg — några tusen kilometer närmare det lockande, soliga Söderhavet!

Bakom oss ha vi ett par månaders arbete för att få alla de olika stämplar och grauna märken, som nu pryder våra pass. Att erhålla ett visum i tider som dessa är långt ifrån enkelt; för vårt amerikanska genomresevisum måste vi bl. a. — efter att först i 14 dagar ha väntat på telegrafiskt tillstånd — lämna våra fingeravtryck, och utom tusen andra deklarationer var Karin tvungen att skriva under och svära på att hon var av kvinnligt kön och jag att jag var av manligt.

Bakom oss ha vi också utrustningsbekymren för vår långfärd, vilka voro särskilt bekymmersamma, eftersom det denna gång gällde att ta med det *minsta* möjliga. Lyckliga tid, då man utan vidare kunde föra med sig ett halvt dussin lådor med attiraljer av alla slag! Och ett halvt dussin väskor med »det nödvändigaste», suckar Karin, som i egenskap av gymnastiklärarinna och sjukgymnast besökt Sydafrika och Australien och andra fjärran länder.

Bakom oss ha vi till sist den tröttande men intressanta färden genom Europa, med omväxlande tåg och flyg och den gungiga båtresan från Lissabon till New York. Inga direkta kvigsäventyr hände; vi spejade förgäves efter minor och ubåtar. Men vid Bermuda mötte vi en stor konvoj på väg mot England: tjuguiem fartyg, som lugnt plojde sin väg genom det grågröna, upprörda havet. Däremot ha vi hindrats både här och var av allskons formaliteter. Och mäst klara åtskilliga missförstånd, som avsevärt fördröjt resan.

En kall och blåsig dag anlände vi till New York — till ett New York, som vi aldrig hade anat skulle finnas: en tyst, nästan utdöd stad. Det var helgdag, och det var orsaken. Men när vi mot kvällskvisten hamnade mitt i Broadways nöjescentrum, lärde vi känna ett helt annat New York — livligare och mera hektiskt än vi någonsin kunnat drömma om. Vi fingo en lätt yrsel. Bländande ljusreklamer i bjärta, giftiga färger blinkade och flämtade och snurrade. Tusentals bilar — kanariegula, ärggröna och svarta — trängdes och morrade och tjöto, och hundratusentals människor vällde fram som trögflytande lavaströmmar på trottoarerna.

Vi hade haft en trevlig kväll, hade haft hjärtans roligt åt Charlie Chaplin som den store diktatorn och sedan, i tanke att få se en oskyldig kabaret, slunkit in på ett ställe, där ett halvt tjog mer eller mindre välväxta damer kommo in, sjöngo en stump och — klädde av sig nakna. Baletten gjorde regelbundet sin entré med bysthållarna på sig, sprattlade med benen i fem minuter, tog av sig bysthållarna och gick ut igen. Vi fick oss åt gott skratt åt denna något billiga show — och ilskna blickar från de fascinerade amerikaner, som sutto omkring.

Men i den underjordiska järnvägen fingo vi kvällens bästa skratt.

Jag hörde, hur Karin plötsligt började fnittra, och trodde hon hade upptäckt en av dessa förfärligt underliga, fjäderprydda hattar, som just nu äro på modet här — de gräsligaste mardrömmar! Men vad Karin fått syn på var ett plakat på väggen med feta, svarta bokstäver.

Spottning på golvet i denna vagn olagligt. $ 500 i böter eller ett års fängelse eller bådadera är straffet för detsamma.

— Det var katten, sade Karin. Över 2 000 kronor i böter eller ett års fängelse eller bådadera!! Här har ju bara Wall Street-magnater råd att bära sig uppförstrat åt — och så'na åker väl aldrig med den underjordiska ... Och detta ska vara ett demokratiskt land!

Det är tydligen strängare förordningar (eluru kanske bara i teorin) i New York än i Madrid, där en polis en gång kom rusande efter mig och begärde 5 pesetas i böter för att jag ej gått över gatan mellan de gula strecken. I hastigheten började jag tala malajiska med polisen i stället för spanska och det räddade mig. Han ryckte på axlarna, tyckte jag var ett hopplöst fall och lät mig gå utan att betala 5 pesetas.

Något starkare intryck har inte New York gjort på någon av oss, som båda äro här för första gången. Man har nog sett alltför många avbildningar av

Det här är fröken Alice Carlson från Nyköping, föreståndarinna på världens högsta bar.

skyskraporna för att imponeras så där ofantligt. Och vi ha båda kommit överens om, att det skulle vara ett förfärligt straff att behöva bo bland alla dessa miljoner kubikmeter sten. Som stockholmare, vat vid stora, luftiga parker och naturen in på knutarna, måste jag le åt vårt hotell braskande reklam för sitt läge vid »det

underbara Gramercy Park» — en av de verkligt få parker som finnas och en liten plätt med ett fåtal träd. Parken är dessutom privat(!) och endast husägarna kring densamma och deras hyresgäster ha tillåtelse att vistas i den.

— Om ni vill ta en promenad i parken, så säj bara till, så ska ni få nyckeln till grindarna, meddelade oss portieren vid vår ankomst till hotellet.

Kanske blevo vi dock imponerade, när vi foro upp med en expresshiss till 102:a våningen på Empire State Building och från toppen av jordens högsta byggnad sågo New Yorks stenmassor omkring oss och gatorna och människorna, vilka senare liknade små svarta termiter, djupt under oss. Det *var* fantastiskt att tänka sig, att dessa små kryp därnere hade skapat denna kolossala värld av skyskrapor. Men samma små kryp äro lika duktiga att riva ned vad de med svett och möda byggt upp, och osökt ställde vi oss dessa frågor:

— Hur skulle det se ut *här* efter en flygraid ...? Kommer folk någonsin att bygga nya skyskrapor? Blir det inte »jordskrapor» i stället. 102 våningar *under* jorden ...?

På 86:e våningen finns en liten bar, och där gjorde jag en upptäckt. Baren regeras av en svenska, fröken *Alice Carlson* från Nyköping. Well, ladies and gentlemen — låt mig efter amerikanskt mönster omtala det som det bör omtalas:

Svensk föreståndarinna på världens högsta bar!!!

Miss Carlson har skakat hand med kronprinsessor och filmstjärnor och infört köttbullar, svensk nationalrätt, på en av New Yorks fashionablaste restauranger. Säger att hon aldrig haft en tråkig dag 86 våningar över gatan!

Det är inte utan att de svenska tidningskorrespondenter, jag träffat äro lite avundsjuka på mitt fynd!

Forskarparet Blomberg med världsstadens skyskrapor som effektfull bakgrund.

En lustig Rolf Blombergteckning från trafikvimlet och nedan ett prov på amerikansk reklamhumor: Du hittar »Försäkringsbolag» i katalogen med yrkesregister! säger akrobaten till sin partner som störtar.

Det är mycket här i Amerika, som jag inte riktigt fattar, mycket av yankee-mentaliteten, som har gjort mig lite förbryllad. Men det finns ett genomgående, oerhört vinnande drag hos nästan alla de amerikaner jag kommit i kontakt med: deras spontana älskvärdhet och hjälpsamhet. Jag har under den korta tid vi varit i New York mött en hel massa folk — chefredaktörer för stora tidningar och magasin (med över 2 milj. i upplaga!), ledare av jätteföretag, nuseifolk och andra. Alla, hur upptagna och hetsade de än varit, ha givit sig tid till en gemytlig pratstund, ha välvilligt ställt till tjänst med upplysningar, introducerat mig till andra personer o. s. v. Det är underbart med detta smidiga umgänge mellan människorna här. Och det är någonting, som jag inte hade väntat mig.

Amerikanen har dessutom humor — och en gapflabbhumor, som åtminstone jag uppskattar. Den finns överallt — i deras politiska karikatyrer, deras kommentarer till aktuella händelser — och inte minst i deras reklam. Vad sägs om denna annons från New Yorks Telefonbolag: luftakrobaten som störtar ner mot cirkusarenan, medan en av hans kamrater i en trapets skriker efter honom: — Du hittar »Försäkringsbolag» i katalogen med yrkesregister!

— — —

Naturligtvis ha vi också besökt Chinatown och Harlem.

Kinesstaden är åtskilligt överreklamerad och ger inte ens en svag vision av Kina. Men det berömda Chow Mein, som vi åto på en restaurang, smakade gott. Chow Mein kallas i Chinatown för Kinas nationalrätt, men i själva verket lär denna anrättning endast förekomma som tiggarmat i kinesernas hemland. Det går en historia om hur Chow Mein kom på modet i Amerika. En kväll kommo ett par amerikaner in på en kinesrestaurang i San Francisco just vid stängningsdags. Det enda kocken hade kvar var en del matrester — lite kött och legymer — som han skar upp, blandade ihop och hällde något slags sås över. Tiggare bruka få samma anrättning. Men amerikanerna blevo stormförtjusta och kommo tillbaka nästa dag med några vänner och beställde detsamma. Dessa drogo i sin tur med sig sina vänner och snart blev Chow Mein maten på modet bland amerikanerna i San Francisco. Fler restauranger började servera tiggarmaten och snart annonserades den som »Kinas nationalrätt», ty kineserna äro smarta affärsmän. Nu står Chow Mein först på matsedeln på varje kinesrestaurang i Amerika!

I Harlem besökte vi det största och mest beryktade danspalatset, Savoy. Jag vill lova att det dansades där! Vilt och hänryckt och ohämmat. Varenda svarting föreföll vara en profesionell dansör. Giggande, steppande, sprattlande, hoppande, till synes ledlösa negerben, glada kritvita grin i nattsvarta, blanka ansikten, en blandning av negerodör, billig parfym och cigarrettrök — det var negerparadiset Savoy!

Karin och jag ville ta en promenad

Forts. sid. 38.

19 18/5 41

Vi nosar på New York ... Forts. fr. sid. 5.

genom de svartas stadsdel, men tidningskorrespondenten, vi hade i sällskap, avrådde oss på det bestämdaste. Sista gången han var i Harlem, tillsammans med en svensk författare, blev han och författarvännen av med alla sina pengar, dyrbarheter och till och med sina kavajer! Författaren hade insisterat på att få se mer än bara Savoy och de båda herrarna togo en promenad genom Harlem, lurades av en neger upp i ett hus med löfte om att få se »en verklig show» — och funno sig plötsligt stirrande mot tre revolvermynningar. Det var bara att överlämna vad negrerna begärde! När de två svenskarna sedan relaterade sitt äventyr hos polisen, blevo de utskrattade.

— Hur kan ni, som i alla fall bott åtskilliga år i New York, vara så förbaskat dum, så ni går omkring och dräller i Harlem mitt på natten, sade poliskommissarien till den svenske korrespondenten. Ni kan vara glada, att ni kom ifrån äventyret med livhanken!

Ja, vi ha i stort sett »gjort» New York vid det här laget. Vi ha sett världens mest vältrimmade balett i den enorma Radio City Music Hall, tittat på den dyrbara jättepandan i zoologiska trädgården, gått igenom museer och avnjutit det roterande smörgåsbordet, som sedan Expo stängts flyttats in till den nyöppnade svenska restaurangen Three Crowns (Smörgåsbordet är oerhört populärt i New York och minst ett par dussin olika ställen annonsera det som specialitet.)

Men vi veta bestämt, att vi inte kunna komma att längta tillbaka hit. Vi glädja oss åt att få gå ombord på m/s Ningpo om någon vecka. Ningpo skall föra oss till Fjärran Östern och äventyren, till soliga länder och evig grönska! *Där* får jag någonting att skriva om till FIB:s stora läsekrets ...

»Big Medicinman.» Forts. fr. sid. 5.

— Jag trädde upp en uniformsknapp på ett snöre. Den skulle hans unga hustru bära om halsen. Och jag gav honom två literbuteljer med medicinen. Den skulle han själv dricka.

Kapten Lundin tiger och hans ögon vandra drömmande omkring bland stjärnorna.

— Nå, frågar jag otåligt, vad var det för någonting i flaskorna?

— Ricinolja, svarar han efter en lång stund och skrattar hjärtligt.

— Träffade kapten honom aldrig mer? undrar Kajsa.

— Jo då.

— Var han arg?

— Nej, han sa bara att medicinen var väldigt stark, men att den nog inte hjälpte på svarta som den skulle.

Forts. 2:a bandet T.T.B

04-134:2

Den ena historien följer på den andra — historier om negerhövdingar med tandvärk och ont i magen och andra skavanker, som alla botades av den vite medicinmannen Lundin på mer eller mindre underligt sätt.

— Och har kapten aldrig konsulterats i dietfrågor av någon kannibal? frågar jag.

— Nej, men jag har i alla fall träffat kannibaler! Och det gick till så här. Vi låg ett par hundra sjömil upp i New Calabarfloden och lastade kokosolja, och en dag beslöt vi oss att pröva vår jaktlycka, ty det var gott om matnyttigt villebråd i urskogarna. Vi hängde på oss alla skjutvapen vi ägde, och tidigt en morgon gav vi oss iväg i en motorbåt uppför floden. I många timmar var vi i farten, men utan att få skott på annat än krokodiler. När vi så skulle ge oss av hemåt kom ett häftigt tropiskt skyfall. Det *kan* regna i tropikerna! När vi därför såg en negerby vid stranden, körde vi in dit för att skaffa tak över huvudet. Men när vi gjorde vår entré i byn försvann varenda nigger i full fart in i urskogen.

Vi slog oss ner i en hydda i väntan på att regnet skulle gå över, och så småningom kom svartingarna tillbaka från djungeln. Det var ett otrevligt sällskap. Alla var bevapnade och alla såg lömska och mordiska ut. För att de inte skulle frestas att peta några spjut i oss, demonstrerade vi vår skjutskicklighet genom att pricka ner ett par fåglar högt uppe i ett träd. Det var två praktskott, och efter dem såg vildarna inte fullt så mordiska ut.

— Då vi skulle ge oss iväg och ta ut den tunga motorbåten från stranden, kunde vi inte rubba den. Den hade fastnat i gyttjan. Vi bad då negrerna hjälpa oss att skjuta ut den, och mycket motvilligt kom ett dussin av dem till vårt bistånd.

— Bredvid mig stod en fet, skinande svart negress. Hon stirrade hungrigt på mina armar, nöp mej i den ena, smackade med läpparna och sa': — Fin mat! Då förstod jag, att vi hade råkat hamna i en kannibalby.

— Sedan vi kommit lyckligt ombord igen, slog jag upp den engelska Seglingsbeskrivningen för att titta efter, vad det stod om den trakt vi besökt med motorbåten. Jag läste att den beboddes av Ijo-stämmen, »unfortunately still cannibals» — »olyckligtvis ännu kannibaler»! Den fyllige, mycket fyllige övermaskinisten, som varit med oss, kallsvettades, när han fick höra i vilket sällskap hans för kannibaler alldeles ovanligt aptitretande kropp hade varit.

Ja, sådant är sjömanslivet. Så långt kapten Lundin ...

Sjömanslivet kan emellertid ha värre sidor än äventyr med kannibaler, och världshaven just nu äro vida farligare än Afrikas urskogsfloder. Men sjömännen äro nu en gång ett modigt släkte, och några klagolåtar har åtminstone inte jag hört på »Ningpo».

— Vi har det allright, säger kapten Lundin. Men varje sjömanshustru borde ha en medalj!

Hemma i Göteborg sitter Kerstin Lundin, kaptenens unga maka, med sonen Sven, som är 2 år gammal, och lilla Eva, som bara är 4 månader och ännu inte sett sin far. Men fru Kerstin är dotter till en sjömanshustru och hennes mormor och farmor voro också sjömanshustrur, så tron och hoppet och kärleken till en havets son har hon fått i arv. Och naturligtvis var det en sjömanspräst som vigde henne vid hennes Ville!

— I Manila får jag brev, myser kapten Lundin. Och kanske träffar jag också svärfar där! Sist möttes vi i Yokohama!

Ja, sådant är sjömanslivet!

04-134

19 18/5 41

Andra brevet från FIB:s söderhavsexpedition

ROLF BLOMBERG:

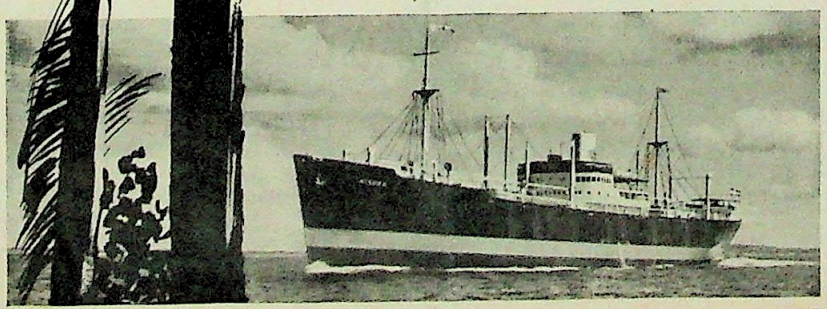
"BIG MEDICINMAN" PÅ AFRIKAS VÄSTKUST

Rolf Blomberg förkortar resans besvärligheter genom att låta s/s Ningpo's svenske kapten berätta om sina äventyr bland negerhövdingar och kannibaler

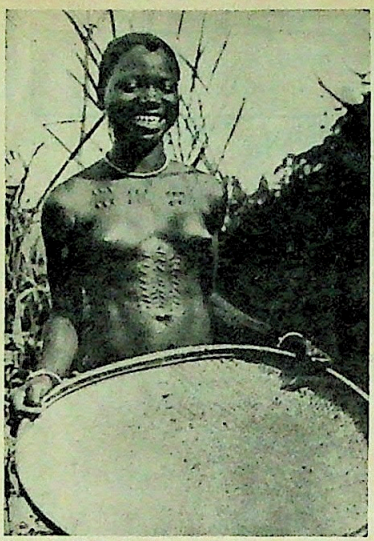

I nr 12 infördes det första resebrevet från upptäcktsresanden Rolf Blomberg och hans unga maka, vilka för FIB:s räkning startat en Söderhavsexpedition. De hade då, efter åtskilliga besvärlig-

Nedan: S/S Ningpo, ståtlig representant för den svenska handelsflottan på Stilla oceanen, och dess befälhavare kapten Lundin, »big medicinman» från Göteborg, på den övre bilden.

04-01341

En leende skönhet från den trakt där kapten Lundin verkade som medicinman.

heter, nått Amerika och stodo just i begrepp att f. v. b. inskeppa sig på Sv. Ostasiatiska kompaniets ångare »Ningpo», som via Panama närmast skulle föra dem till Filippinerna och Japan.

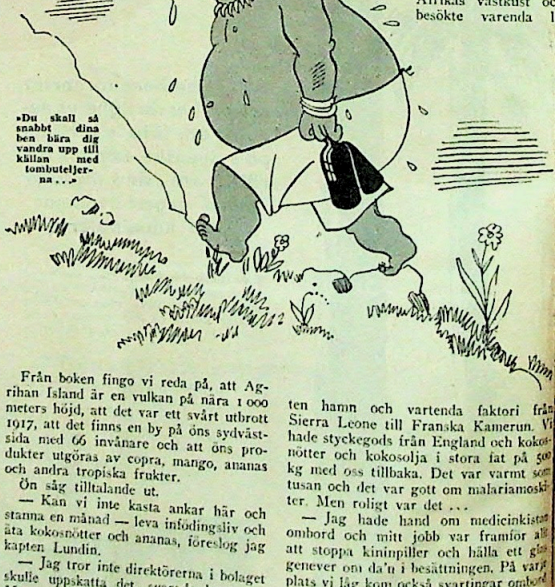
Under normala tider går denna resa både lätt och relativt snabbt. Annat är det nu — krigsförhållandena skapar tusende oväntade hinder. Och bäst som det är stoppas resan upp — kanske för veckor, kanske för månader. Så har hänt för Rolf Blomberg och hans fru. De beräknade vara vid första målet för resan i mars eller början av april — men de har inte nått fram ännu. Och följaktligen kar de utlovade resebreven hittills låtit vänta på sig. Från denna första del av resan är nämligen inte mycket att skriva om — den har varit enbart långtråkig och tålamodsprövande. Och vad som dragit ut på tiden och vållat »fastsittandet» än här och än där, gör det oroliga läget att man inte får tala mycket om — man skulle då kunna riskera åtskilliga obehag senare under färden.

För att inte FIB:s läsekrets, under den långa väntan på Söderhavsskildringarna, skall bli helt utan livstecken från expeditionen, har emellertid hr Blomberg låtit ångarens kapten — som f. ö. är svensk och heter Lundin — relatera en del av sina öden i avlägsna farvatten. Det är en både roande och spännande skildring.

Dagarna gå, och när detta skrives är det sex veckor sedan Kajsa och jag en snöig januaridag i New York gingo ombord på 10 000-tonnaren »Ningpo». Vi ha hunnit avverka många sjömil på dessa veckor och ha kommit en bra bit närmare det första målet för vår resa, de soliga Sundaöarna. Och vi ha fått se litet av varje. Vid Panamakanalen sågo vi färgglada papegojor och långskjutande kanoner efter urskogsstränderna, i Hollywood sågo vi Mary Pickford livs levande och i San Francisco sågo vi världens längsta bro. Men sedan dess ha vi mest sett bara hav med flygfiskar, delfiner och valar och en och annan ö. För en vecka sedan undersökte vi Hawaiiöarna i kikaren, och i går döko andra öar upp ur havet: Marianerna. På babord hade vi Pagan Island och på styrbord Agrihan Island.

— Finns det folk på den där ön? frågade jag kapten Lundin och pekade på Agrihan Island, som vi gingo helt nära.

— Jag tror det, men vi kan ju titta i Seglingsbeskrivningen, svarade kaptenen och hämtade en tjock bok, i vilken alla öar i denna del av Stilla Havet finnas upptagna.

»Du skall så snabbt dina ben bära dig vandra upp till kkilan med tombutelljerna . . .»

Från boken fingo vi reda på, att Agrihan Island är en vulkan på nära 1 000 meters höjd, att det var ett svårt utbrott 1917, att det finns en by på öns sydvästsida med 66 invånare och att öns produkter utgöras av copra, mango, ananas och andra tropiska frukter.

Ön såg tilltalande ut.

— Kan vi inte kasta ankar här och stanna en månad — leva infödingaliv och äta kokosnötter och ananas, föreslog jag kapten Lundin.

— Jag tror inte direktörerna i bolaget skulle uppskatta det, svarade kaptenen. Men nog skulle *jag* ha stor lust att någon gång göra strandhugg på en solig, grönskande Söderhavsö. Det mesta vi sjömän får se av världen är de stora hamnstäderna, och de är nästan likadana allihop. Men — det finns ju en och annan, som har kommit lite utanför de vanliga traderna. Kapten Hedding var en. Han var vid unga år styrman på ett slavskepp i Söderhavet, och i hela två år satt han som hamnkapten på en liten korallö inte långt härifrån. Vad han kan berätta skulle kunna fylla volymer . . .

Kapten J. O. Hedding var skeppare på »Ningpo», när vi gingo ombord i New York. Men på resan mellan Panama och San Pedro insjuknade han svårt, och en flygmaskin från den mexikanska kustbevakningen mötte oss vid en liten plats på Mexikos kust och tog kapten Hedding till sjukhus i San Pedro. Vilhelm Lundin, som var förste styrman, blev då automatiskt befälhavare på »Ningpo».

Om kapten Hedding hade äventyr att berätta, så visar det sig emellertid, att vår nye unge skeppare inte ligger långt efter. Medan vi dunka fram genom natten, förtäljer han oss om sina egna upplevelser i trakter utanför den vanliga routen, och när Agrihan Island ligger hundra sjömil bakom oss, ha Kajsa och jag fått oss till livs en hel äventyrsroman från »the seven seas».

I nära tre år — 1919—1921 — gick jag på »Nigeriafarten», berättar kapten Lundin. Jag var radiotelegrafist på en Svenska Lloyd-båt, som gjorde fem, sex resor om året mellan Liverpool och Afrikas västkust och besökte varenda l

ten hamn och vartenda faktori från Sierra Leone till Franska Kamerun. Vi hade styckegods från England och kokosnötter och kokosolja i stora fat på 500 kg med oss tillbaka. Det var varmt somtusan och det var gott om malariamoskiter. Men roligt var det . . .

— Jag hade hand om medicinkistan ombord och mitt jobb var framför allt att stoppa kininpiller och hälla ett glas genever om da'n i besättningen. På varje plats vi låg kom också svartingar ombord och ville ha piller och genever — antingen de var sjuka eller inte. Och den populäraste medicinen var naturligtvis genever! Snart fick jag rykte om mej att vara en mäkta skicklig medicinman.

INGEN VÄNDER ÅTER, vår nya följetong.

Han skickade en av sina adjutanter efter en vacker elefantbet.

— Jobbet som medicinman roade mej, och jag skaffade mej vidgade medicinska kunskaper ur läkarböcker och lyckades också göra en hel del nytta bland svartingarna. Men de ställde stora krav på mej. De fordrade mer än kininpiller och avföringsmedel: de ville ha hokuspokus och ville att jag skulle utdriva och förjaga onda andar ur deras byar. Och jag var med på noterna! I Liverpool köpte jag en hel uppsättning trollerigrejor, och när jag sedan utförde mina konster för niggrarna, höll ögonen på att trilla ut ur skallen på dem, och mitt redan stadgade rykte som »big medicinman» spreds ända bort till Kongoflodens källor. Något läkararvode brukade jag aldrig insistera på, men likväl försåg mina patienter mej med höns och frukt, vackra kalebasser och korgar, spjut och pilbågar och jag fick ihop en hel liten etnografisk samling på kuppen.

— Jag skall berätta om några av mina mera ovanliga fall ...

— En dag kom en mycket välgödd negerhövding till mej. Fetman besvärade honom och han undrade, om jag inte kunde göra honom så slank och smidig igen som han hade varit i blomman av sin ungdom. Som ni hör, så tänker till på köpet vildarna i Afrika på figuren! Jo, sa jag, om han lovade att följa mina instruktioner, så skulle han återfå sin vackra figur. Och han lovade.

— Just vid hans by låg ett mycket högt berg och halvvägs upp till toppen fanns en källa, dit jag en gång hade gjort en ansträngande och svettdrypande promenad. När jag tänkte på min promenad i den tropiska solen, fick jag uppslaget till den kur jag nu rekommenderade den välnärde och late höfdingen, vilken liksom alla negerhövdingar lade på hullet genom att bara sitta på en matta och stoppa i sej mat och kommendera sina undersåtar.

— När solen står mitt på himlen ska du ta de här två flaskorna (och jag gav honom ett par tombuteljer, sedan jag mumlat en trollformel och spottat och visslat och fräst över dem, vilket gjorde ett starkt intryck på höfdingen) och alldeles ensam ska du så snabbt dina ben bär dej vandra upp till källan på berget vid din by, du ska fylla flaskorna med vatten, skynda tillbaka till ditt hus och innan du sedan äter ditt nästa mål mat, ska du dricka ur varenda droppe.

— Negerhövdingen tackade mej, tog de förtrollade flaskorna och gick.

— Ett halvår senare träffade jag honom åter. Han var då så smärt och stilig, att jag faktiskt hade svårt att känna igen honom. Han kom ombord för att överräcka ett leopardskinn som ett ringa tack för den vite medicinmannens undergörande tombuteljer!

En annan gång, fortsätter kapten Lundin, när vi låg på en plats i Nigeria vid namn Warri, fick jag också besök av en negerhövding.

— Jag satt en eftermiddag med förste styrman under soltaket och spelade schack, då min boy Mumbo kom in och meddelade, att en »big chief» hade kommit med sin stora kanot, bemannad med tio roddare, för att tala med den vite medicinmannen i ett viktigt ärende. Som jag var helt upptagen av schackspelet, glömde jag alldeles bort Mungos budskap, och efter en kvart kom min boy igen och förklarade, att jag för Guds skull inte fick låta negerhövdingen vänta längre, ty denne var en »very, very big chief», vilken man måste visa all respekt!

Bredvid mig stod en fet skinnande svart negress och betraktade hungrigt mina armar.

— Alltså bad jag negerhövdingen komma upp och sköt fram en stol till honom. Det var en mycket gammal, säkert 70-årig man med krulligt kritvitt hår.

— Han frågade mig som god ton bjuder hur mina hustrur och min stam hade det, om skördarna varit stora i mitt land, hur mycket kokosolja jag utvunnit, om jakten varit lyckosam o. s. v.

— Jag svarade, att alla mina hustrur och barn i min stora hemby Halmstad mådde finfint, att skördarna varit över förväntan och att jag skjutit många elefanter i skogarna kring Hallandsåsen. Så ställde jag samma frågor till honom.

— Jo, allt var förträffligt — men ... Jag såg väl, att han var en mycket gammal man — han hade redan vitt hår och han hade varit med om många, många skördar — och nu i dagarna hade han bytt till sej en ny hustru. Hon var mycket ung och ... ja, han var ju mycket gammal ... så de passade inte riktigt för varann'. När så ryktet hade nått hans öron, att det skulle finnas en medicinman, klokare och mera framstående än någon annan, på de vitas stora kanot, så hade han nu kommit för att be om hjälp. Han visste ju, att de vita hade en underbar kärleksmedicin ...

— På den tiden var jag ärlig och hygglig, skrattar kapten Lundin, så jag sa' till höfdingen, att det var bara humbug. Det fanns ingen sådan medicin.

— Höfdingen såg lite besviken ut och skickade en av sina svarta adjutanter ner i kanoten efter två vackra elefantbetar. Den ena av dem, den minsta, överlämnade han till mej med en min som sa': Jasså, du sitter och trissar upp priset din jäkel! Den andra beten lade han som lockbete inte långt från mej ...

— Vi började tala om hustrurna och skördarna igen, och snart var höfdingen åter inne på ämnet.

— Den största elefantbeten låg och sken i solen så vackert ... Fick höfdingen kärleksmedicinen så skulle jag få den! Mitt hederliga jag kämpade en svår kamp med mitt snikna, ohederliga jag, och — det senare vann. Jag föll.

Forts. sid. 41.

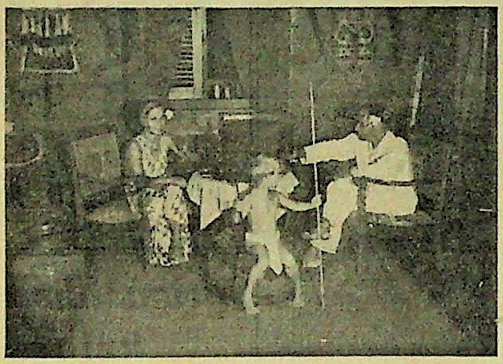

Typisk negerby från Afrikas västkust.

Börjar på sidan 18 i detta nummer.

Östgöta Correspondenten, Linköping 4/6 41

Eric Lundqvist på upptäcktsfärd

Jägmästare Eric Lundqvist i sitt hem på Borneo tillsammans med systern, fru Ester Sönnerberg, och hennes lilla dotter, vilka vistats därnere några år

Den på Borneo bosatte Linköpingabon jägmästare Eric Lundqvist ärnar inom kort starta på en nio månaders expedition, enligt vad han berättat för upptäcktsresanden Rolf Blomberg, meddelar denne i ett brev till St. T.

Färden gäller Nya Guinea, vars ofantliga urskogar skola utforskas av jägmästare Lundqvist. Hans färd avser att undersöka, om trädslagen i dessa skogar erbjuda möjligheter för avverkning. Samtidigt får han också med sig folk från museerna för insamling av botaniskt och zoologiskt material, av vilket man har anledning vänta sig ett rikt utbyte. Vad floran beträffar har Nya Guinea ännu ofantligt mycket nytt att bjuda en forskare.

Expeditionen kommer att bestå av Eric Lundqvist som ende vit, fyra javanska museisamlare och sex förmän med erfarenhet från skogsundersökningar. Vid framkomsten till Nya Guinea skola dessutom ett 40-tal papuas anställas som bärare.

Efter uppehåll på Vogelkap, ett högländ område, bebott av ganska otrevliga och krigiska stammar, som alltid förorsakat de holländska myndigheterna mycket besvär och där man kan vänta sig äventyr, går färden till sydkusten av ön, där jag kommer att uppehålla mig längsta tiden, berättar vår landsman. Befolkningen på sydkusten utgöres av avskyvärt fula, nästan aplika kannibaler. Det berättas också om en underlig stam i det inre med vita eller ovanligt ljushyllta papuas. Albinos förekomma ju lite här och där på ön, men hela denna stam skall utgöras av vildar, som äro lika vita i skinnet som européer! Flera försök ha gjorts att få tag på det sällsamma folket, men hittills har man inte lyckats komma det på spåren.

Under en expedition till det inre av ön fann emellertid en militärpatrull för några år sedan tre lik av vita papuas på stranden av en flod. Dessa antogos först vara européer, som mördats av infödingarna, men inga européer hade givit sig in till dessa trakter och inga andra saknades, så faktum kvarstår, att det måste finnas vita papuas på Nya Guinea!

— Det vore ju oerhört intressant att skaffa en lösning på gåtan, slutar jägmästare Lundqvist. Men även om jag inte lyckas därmed, så kan jag ganska säkert räkna med åtskilliga spännande upplevelser på paradisfåglarnas och kannibalernas stora ö...

Folklig Kultur Nr:6 1941

ROLF BLOMBERG: Tropisk urskog. Gebers. 208 sid. Ill. Pris 10 kr.

Förf. har tidigare berest och skildrat de mera okända delarna av Sydamerika. Denna gång föres läsaren i stället till Ostindien och först och främst till den stora ön Borneo, vars inre alltjämt är tämligen otrampat av vita män. Alldeles utan kontakt med den s.k. civilisationen är dock icke heller hela denna del av världen, ty åtminstone i ett fall, då förf. väntat sig finna en rad rökta mänskohuvuden som prydnad i dagligstugan, var väggen i stället tapetserad med skattekvitton. Över huvud taget synas holländarna vara goda kolonisatörer, vilket naturligtvis inte hindrar att det finns mångahanda ting kvarlevande från äldre tid och att naturen som sådan förblivit oförändrad.

Det finns tydligen gott om ormar i dessa trakter liksom över huvud i tropikerna. Att infödingarna inte äro synnerligen förtjusta i dem kan man inte förtänka dem, och inte heller om de söka avliva de flesta möjliga, även om det skulle råka vara en ofarlig snok. Blir den ett par meter lång kan den vara otrevlig ändå att ha krypande kring benen. Men det finns tydligen också folk, som inte ha något emot att handskas med dessa djur och i både text och bild skildras hur saktmodiga även giftormar kunna vara. En herre uppträder bl.a. såsom ormslukare.

Boken är rikt försedd med illustrationer och då också med teckningar av förf. De äro lustiga och instruktiva.

Al Vanner.

04-0137

Se: Nr:48 1941

sporttävlingar eller detektivhistorier i världen.

● Då hälsingborgskan, *fröken Marianne Svensson*, häromkvällen gick på bio fick hon i slutet av filmen — *Rolf Blombergs* upptagning från Borneo — helt oväntat se sin egen bror, *kapten Arne Svensson*, livslevande på kommandobryggan på en båt. Kaptenen Svensson har inte varit hemma sedan 1937. I en radiohälsning till sin bror berättade hon för honom om biouppleveIsen.

19/6 41 04-0138

Tredje resebrevet från FIB:s söderhavsexpedition

Per Johan Boman, oceangående dalmas från Söderbärke.

ROLF BLOMBERG *träffar*

OCEANGÅENDE DALMAS

Per Johan Boman var 1907 eldare på slussfärjan i Stockholm, är nu maskinchef på 10000-tonnaren Ningpo och befar väldiga, fjärran vatten

I nr 20 infördes det andra resebrevet från upptäcktsresanden Rolf Blomberg och hans maka, vilka för FIB:s räkning begett sig ut på en äventyrlig expedition till Söderhavets sagoomspunna trakter.

Här följer ett nytt resebrev från dem — en idyllisk skildring från livet ombord på den båt med vilken en del av den besvärliga färden företages. Att båten äges av ett svenskt rederi och befälet ombord till största delen är svenskar, gör inte skildringen mindre intressant.

När jag vid halv sjutiden på morgonen brukar komma ut ur hytten, träffar jag alltid »chiefen», övermaskinisten Per Johan Boman. Vid den tiden är han trädgårdsmästare och vattnar och pysslar om sina blomster: en vacker kamelia från Japan, som lyser av cerisröda blommor, liljor och sällsamma örter från Filippinerna, ett än så länge bara halvmeterhögt fruktträd från Indien och en taggig kaktus från något annat exotiskt land. Han luckrar upp jorden i krukorna, ger varje planta en lagom portion konstgödning och typer av vissna kvistar och blad. Sedan blomstren fått sin vård kommer turen till akvariefiskarna, som skall ha nytt vatten och matas. Det är fyra pigga guldfiskar, vilka nästan hoppar ut ur akvariet i ivern att snappa åt sig de flugor och kryp vi fångar till dem. (— Dom påminner om fiskarna i insjön där hemma, påstår andre maskinisten. Dom är så glupska efter betet, att man måste gömma sej bakom ett träd, när man ska sätta mask på kroken!)

Det är meningen att guldfiskarna så småningom — när det åter är fred i världen och »Ningpo» har styrt hemåt — skall få betydligt större utrymme än det lilla akvarium, där de nu cirklar omkring. Ty i sin trädgård i Lerum har »chiefen» byggt en guldfiskdamm — 7 meter lång och 2 meter bred!

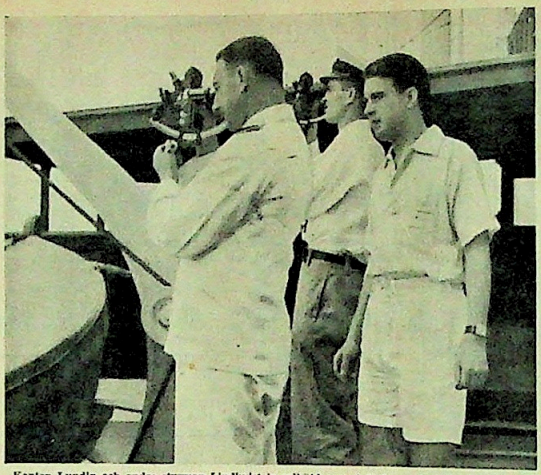
— Där mått dom väl få svängrum, menar Boman på sitt sjungande dalamål.

Varför jag vill skriva en bit om övermaskinisten Boman på s/s »Ningpo» är inte för att han är någon ytterligt märkvärdig människa eller har rafflande äventyr att berätta för en intervjuare. Ty så är inte fallet. Han är typen för en arbetsam, plikttrogen och hederlig svensk. Han kom från ett fattigt hem i Dalarna och med okuvlig energi har han arbetat sig upp från eldare på gamla slussfärjan i Stockholm till maskinchef

s/s Ningpo för ankar i en hamn på Mexikanska västkusten, där man gjort strandhugg.

04-0138:1

Kapten Lundin och andre styrman Lindkvist ta solhöjden med förf. som intresserad åskådare.

på en av Svenska Ostasiatiska Kompaniets finaste och nyaste båtar. Maskiner och motorer har varit hans liv och stora intresse — men vid sidan därav har han alltid hyst en stark kärlek till naturen, till blommor och djur. Och det är på något sätt en sådan ovanlig och tilltalande upplevelse att se en maskinchef på en 10 000-tonnare gå och pyssla med blommor och höra honom med ömhet i rösten tala om kanariefåglar och andra små skyddslingar han haft, att jag gärna vill presentera Per Johan Boman och de kinesiska näktergalarna, kanariefåglarna och den lilla indiska ekorren, vilka fått följa honom på hans färder över oceanerna.

Att »chiefen», som föddes i Söderbärke i södra Dalarna, med tiden kom att bli oceangående var kanske inte så underligt, ty det fanns i alla fall en smula sjömanstradition i familjen. Fadern var en tid ägare av en oansenlig fraktbåt och en tid var han också prånskeppare. Per Johan drömde mycket tidigt om att bli eldare på en båt.

I hemmet i Söderbärke var det knalt med maten och redan vid 12 års ålder måste Per Johan hjälpa till att förtjäna pengar. Han gick i skolan på vintrarna, men på somrarna arbetade han hos bönderna i trakten. När han hade slutat skolan och gått och låst, fick han ett storslaget erbjudande från en av de bönder han jobbat hos. Han skulle få arbete som dräng hos denne med en lön av 75 kronor om året (!) och »småkläders». Men grabben med eldardrömmarna sade nej. — Du ska få 90 kronor — hör du, 90 kronor!! sade då bonden. Men grabben ruskade på huvudet. — Då var bonn' inte go' när jag gick, säger chiefen.

I stället började han som timmerkopplare i ett sågverk, och så snart han förtjänat ihop en liten slant, packade han en gammal träkista med det nödvändigaste och reste till Stockholm. Hans far hade dessförinnan skrivit till skepparen på slussfärjan, vilken han kände, och rekommenderat sin pojke. Och den lilla färjan blev således den första i den långa raden båtar som chiefen seglat på.

Från slussfärjan kom han som eldare på en skärgårdsbåt. Men han ville se större vatten, och nästa gång blev det en Gotlandsbåt och därefter Englandsbåtar. Så skaffade han sig verkstadspraktik och studerade på kvällarna på Borgarskolan, blev dunkerman och sparade pengar, läste till maskinist och kom ut som sådan, gifte sig med en söt Kalmarflicka, läste till övermaskinist och mönstrade efter avlagd examen på en av Svenska Ostasiatiska Kompaniets båtar. Och i detta bolag har han allt sedan dess arbetat och avancerat.

Från sina resor till fjärran länder har chiefen mycket att berätta — men det är inga spännande upplevelser om skeppsbrott och torpederingar (
seglade på England och Frankrike u
hela förra kriget) eller nervkittl
äventyr i Hongkong och Singapore.
»chiefen» berättar om sällsamma bi
mor och sällsamma djur han fått s
och om de två kinesiska näktergala
som följde med honom på många r
mellan Göteborg och Fjärran Öster
— En gång när vi kom till Kalk
köpte jag ett par kinesiska näkterg
två vackra fågelar med körsbärsröda
bar, förtäljer han. Jag trodde, att
köpte två hanar. Men i själva verke
sade det sej, att det var en hane oc
hona, och det var ju lika bra! H
sjöng och drillade så det var en
glädje, och honan och jag satt och
nade och njöt av den härliga låten,
var en underbar kontrast till maskin
eviga dunkande. När jag kom hem
Sverige, gav jag det vackra näkter
paret till min flicka Doris. En elle
par veckor var fåglarna hemma, me
dan tröttnade flickan på dem, och då
de komma med mej ut igen.
— Under de tre år näktergalarna
de med på mina långfärder blev d
tama som fåglar kan bli, de åt ur

Bonn var inte go' när jag gick, säjer ch

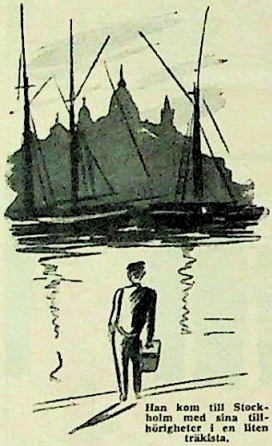

Chiefen lägger ut diagram i sin hytt.

den på mej och tillsam
jagade vi kackerlackor
hytt — det var deras
riträtt, och så'na finns
ju på varje båt. Honan
flyga fritt omkring, d
hammarna kunde hon it
vara borta en halv då
Antwerpen bekantade
sej med gråsparvarna
hade trevligt värre. D
hon borta för länge, bö
hanen locka på henne,
då kom hon i regel g
flygande tillbaka och
nade honom. I Bombay
svann hon tidigt en mor
Timmarna gick, det blev
termiddag och hon kom
tillbaka ... Hanen loc
och lockade. Klockan
fem, fortfarande hade
inte återvänt. Då trodde
att hon gett sej iväg

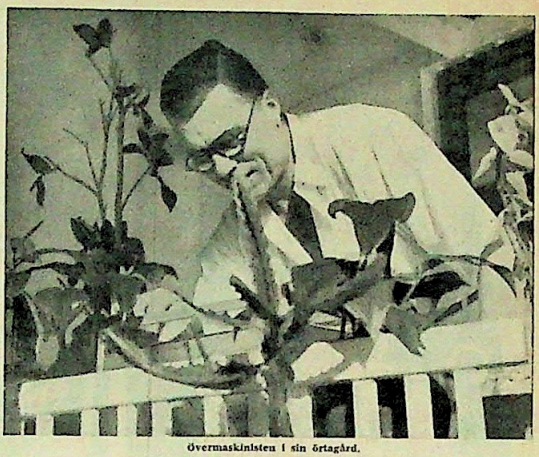
gott. Men just som solen skulle gå ner, kom ett drillande svar på hanens förtvivlade locktoner, och honan kom i fröjdefull flykt seglande mellan masterna och slog sej ner på buren.

— I Kalkutta var honan också borta nästan hela dagen och kom tillbaka först vid femtiden. Jag skulle just gå i land och gav mej aldrig tid till att släppa in henne i buren, vilket inte heller var nöd-

Han kom till Stockholm med sina tillhörigheter i en liten träkista.

vändigt, ty många nätter hade hon setat på buren och sovit. Då jag kom tillbaka vid midnatt, var hon emellertid försvunnen, och hanen låg död i sin bur. Någon hade antagligen givit honom något olämpligt att äta, ty jag upptäckte från inne i buren, vilka *jag* aldrig hade lagt dit.

Övermaskinisten i sin örtagård.

Honan kom inte tillbaka mer. Kanske sörjde hon ihjäl sej, kanske återvände hon till sitt hemland Kina och sökte sej en ny make ...

Chiefen har haft andra fåglar, flera kanariefåglar som trivdes så bra ombord, att de till på köpet skaffade sig ungar — fyra stycken! En gång adopterade han också en stor falk. Den kom ombord i Röda Havet och satte sig i salingen i aktermasten. När det blev kväll klättrade chiefen upp i masten och fångade den. Den blev mycket snabbt tam, men en vacker dag blev längtan tillbaka till de arabiska jaktmarkerna för stark för falken, och den lyfte och satte kurs mot öknen igen.

— I Kalkutta köpte jag en gång en söt liten ekorre, berättar chiefen vidare. Det var en unge, inte större än en mus och mycket lekfull. Den fick springa fritt omkring inne i hytten och trots att dörren för det mesta stod öppen, försökte den aldrig smita. Den satt på trösklen och tittade, men gick aldrig längre. I en pappask uppe på klädskåpet byggde den sitt bo. Den lilla krabaten bet hål i kuddarna och rev ut dunen, gjorde bollar därav, tog dem i munnen och bar upp dem till sin pappask. Den bet också hål i min finaste officersmössa och tog reda på vadderingen.

— När jag satt och skrev vid bordet kom ekorren fram och lekte och nafsade mej i fingrarna, och när den blev riktigt uppspelt, fick jag riktiga tjyvnyp så det blödde. Den hade sylvassa små tänder.

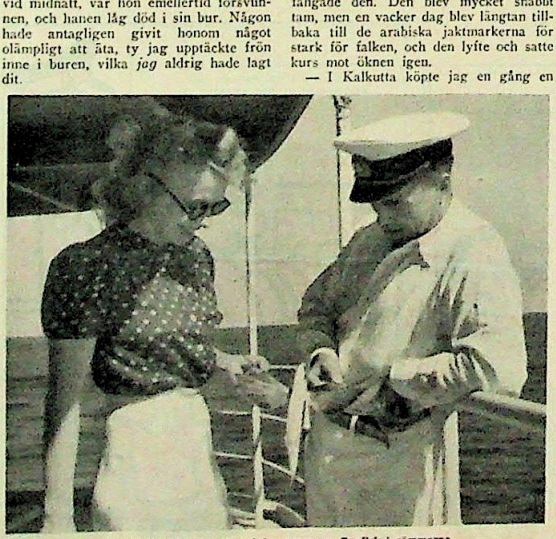
— Då den blev äldre, vågade den sig så ut på däck och upp i tackel och tåg. Men då började den förvildas. Den blev svårare att handskas med, och till slut kom den inte ens tillbaka för att äta. Den livnärde sig på sojabönor från lasten, och när den blev törstig sprang den till pumpen och drack spillvatten. Men det blev ett snabbt och tragiskt slut på den lilla fyrens fria liv som »skeppsekorre», ty i Rangoon råkade den ut för en olycka — klämdes ihjäl mellan lastluckorna. Synd på stackarn!

Chiefen ser riktigt sorgsen ut, då han berättar om sin lilla ekorres död ...

I morse, när jag kom ut på »officersverandan», träffade jag som vanligt chiefen i hans lilla grönskande oas.

— Om ändå kriget snart ville ta slut! säger han. Jag skulle vilja hem och påta i trädgården ett slag igen. Jag har tänkt att göra guldfiskdammen djupare — så där en meter djup. Och så ska jag plantera röda och vita näckrosor i den ...

Nu som så ofta under det senaste året vandrar Per Johan Bomans tankar hem till familjen, villan och trädgården i Lerum. Allt är så ovisst, han vet inte när han åter skall få se dem och det är långt mellan breven ...

Författarens fru och chiefen synar en flygfisk i sömmarna.

Svensk jägmästare gör äventyrlig urskogsfärd

Rolf Blomberg nu framme på Java, träffar vittberest landsman på väg till Nya Guinea — Rapport till St.-T.

BATAVIA, Java, i maj.

Efter att ha varit på väg i nära fem månader, rest runt tre fjärdedelar av jorden och tillryggalagt mer än 16,000 sjömil på början blå, ha vi nu anlänt till Java, målet för vår långfärd — eller rättare, startplatsen för vår *verkliga* långfärd genom den ostindiska övärlden, Söderhavet och vidare! I vilken utsträckning vi kunna förverkliga våra planer, veta vi ännu inte; vi äro nu som bäst i farten med att uppsöka olika myndigheter i hopp om att utverka de nödiga tillstånden: att få inköpa en djonk eller liknande farkost, att sedan få röra oss någorlunda fritt bland öarna, att få filma o. s. v. Det råder ju krigstillstånd i Nederländska Indien, så det är helt naturligt, att det blivit gott om nya och stränga lagparagrafer.

Medan vi alltså ännu någon tid få trampa stadsgator och "leva civiliserat", så är emellertid en annan svensk här just klar att kasta sig in i de verkliga äventyren. Det är jägmästare Eric Lundqvist, en gammal bekant från Borneo. De som läste hans utmärkta bok "Dajak", som kom ut 1938, erinra sig kanske, att han på den tiden rörde sig bland borneanska huvudjägare. Nu har turen kommit till kannibalerna! Lundqvist står nämligen i begrepp att för ett holländskt bolag starta en 9 månaders expedition till Nya Guinea, och delvis kommer han att besöka den ofantliga urskogsöns inre, outforskade trakter.

Jägmästare Lundqvist har redan gjort en blixtvisit på Nya Guinea för att vidtaga vissa förberedelser för expeditionen, och för tillfället lägger han sista handen vid utrustningen och ägnar kartor och flygfotografier över ön ett intensivt studium.

Tre stora oljebolag, som samarbetat vid de geologiska undersökningarna av Nya Guinea, ha låtit fotografera stora delar av ön från luften, och med hjälp av dessa fotografier i 1/40,000 skala har Lundqvist först och främst kunnat leta ut de platser, som på grund av läge och terrängförhållanden och på grund av sin virkesfattigdom inte lämpa sig för exploatering. Men han har också kommit till positiva resultat i det han funnit väldiga skogskomplex, vilka, om trädslagen äro de rätta och antalet kubikmeter pr hektar stort nog, erbjuda möjligheter för avverkning. Hans färd avser att nu undersöka dessa förhållanden.

Samtidigt får han också med sig folk från museerna här för insamling av botaniskt och zoologiskt material, av vilket man har anledning vänta sig ett rikt utbyte. Vad floran beträffar har Nya Guinea ännu ofantligt mycket nytt att bjuda en forskare.

Rolf Blomberg och hans maka ombord på den svenska ångaren Ninpo, som fört dem till Java.

Stor expedition med 40 infödda

Expeditionen kommer att bestå av Eric Lundqvist som ende vit, fyra javanska museisamlare och 6 förmän med erfarenhet från skogsundersökningar. Vid framkomsten till Nya Guinea skola dessutom ett 40-tal papuas anställas som kuller.

— Mitt första mål är den lilla plats sen Babo i västra Nya Guinea, berättar Eric Lundqvist. Därifrån styr jag kosan till det s. k. Vogelkop. Det är ett högländ område, bebott av ganska otrevliga och krigiska stammar, som alltid förorsakat de holländska myndigheterna mycket besvär — så där kan man nog vänta sig äventyr!

Efter ett par eller några månaders undersökningar på Vogelkop går färden till sydkusten av ön, där jag kommer att uppehålla mig längsta tiden, fortsätter vår landsman. Befolkningen på sydkusten utgöres av avskyvärt fula, nästan aplika kannibaler. Det berättas också om en underlig stam i det inre med vita eller ovanligt ljushylta papuas. Albinos förekomma ju lite här och där på ön, men hela denna stam skall utgöras av vildar, som äro lika vita i skinnet som européer! Flera försök ha gjorts att få tag på det sällsamma folket, men hittills har man inte lyckats komma det på spåren.

Under en expedition till det inre av ön fann emellertid en militärpatrull för några år sedan tre lik av vita papuas på stranden av en flod. Dessa antogos först vara européer, som mördats av infödingarna, men inga européer hade givit sig in till dessa trakter och inga andra saknades, så faktum kvarstår, att det måste finnas vita papuas på Nya Guinea!

— Det vore ju oerhört intressant att skaffa en lösning på gåtan, slutar jägmästare Lundqvist. Men även om jag inte lyckas därmed, så kan jag ganska säkert räkna med åtskilliga spännande upplevelser på paradisfåglarnas och kannibalernas stora ö...

Rolf Blomberg.

Svensk utforskar vita vildarnas ö

Rolf Blomberg-rapport från Java

Forskningsresanden Rolf Blomberg har på sin stora Stillahavsexpedition för Stockholms-Tidningens räkning nu kommit fram till Java, varifrån han sänt oss en rapport om ett märkligt möte med en landsman. Det är jägmästaren och författaren Eric Lundqvist, som startat en djärv forskningsfärd till det inre av urskogsön Nya Guinea, där det lär finnas vita vildar.

Om jägmästare Eric Lundqvist, svensk storresenär i Holländska Indien, berättar dagens brev från Nya Guinea, där Rolf Blomberg nu befinner sig.

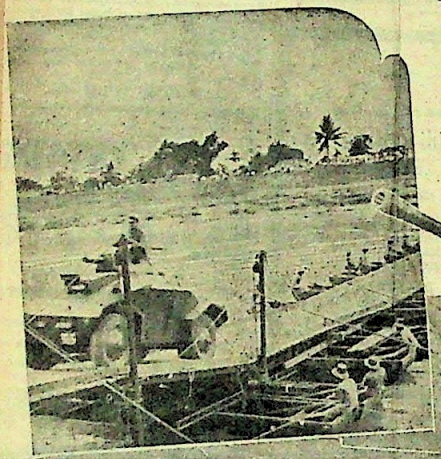
Läs Rolf Blombergs höginte

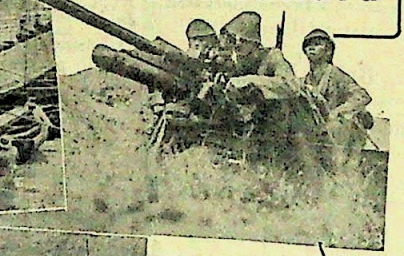
04-1/39 c/

Stockholms Tidningen 18/6 1941

Nederländska INDIEN

Österns nya brandhärd

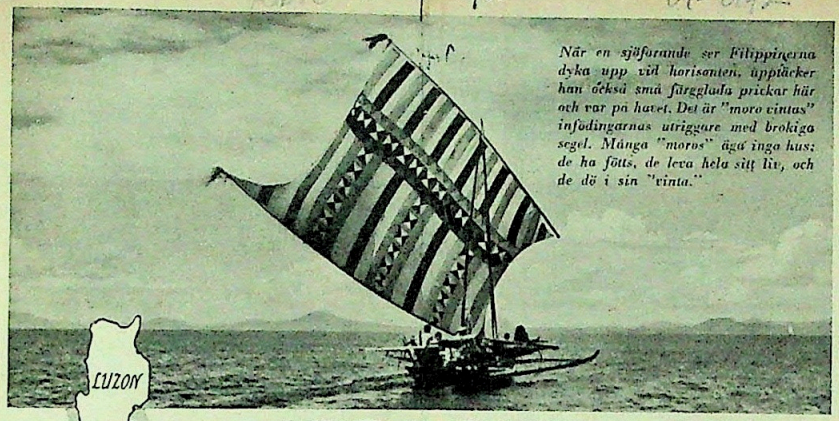

Från Rolf Blomberg, den unge forskningsresanden, som sänder St.-T. artiklar och rapporter från Fjärran Östern, ha vi mottagit ovanstående bilder från Nederländska Indien, Österns nya brandhärd. — Av de övre bilderna visar den till vänster en tank på väg över en pontonbro, som byggts av de infödda trupperna. Bilden till höger visar en antitankkanon i ställning. — I undre raden ses t. v. en javanesisk soldat, som äter sin ris-skaffning. I mitten drillas reservofficerare och t. h. är det övning i stormning.

Folket i Bild 13/7 1941

När en sjöfarande ser Filippinerna dyka upp vid horisonten, upptäcker han också små färgglada prickar här och var på havet. Det är "moro vintas" infödingarnas utriggare med brokiga segel. Många "moros" äga inga hus: de ha fötts, de leva hela sitt liv, och de dö i sin "vinta."

TROPISKA ÖAR

med ovisst framtidsöde

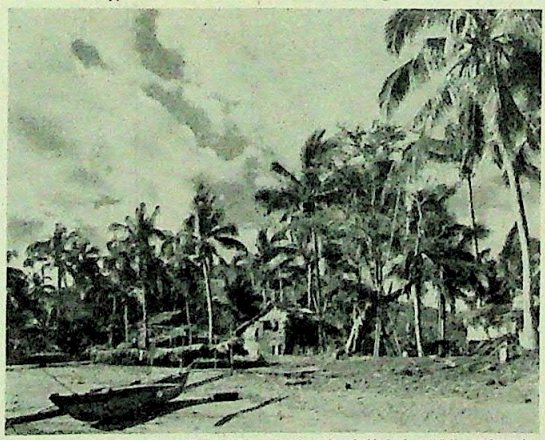
Upptäcktsresanden Rolf Blomberg låter kameran berätta om Filippinerna, ögruppen i Stilla Havet, med 17 miljoner invånare, talande 17 olika språk och 83 dialekter.

Fjärde resebrevet från FIB:s söderhavsexpedition

Från FIB:s Söderhavsexpedition har kommit ett nytt livstecken. Från den första etappstationen, Filippinerna, skickar upptäcktsresanden Rolf Blomberg detta intressanta bildreportage, samtidigt som han meddelar, att han för fullgörandet av några vetenskapliga uppdrag vistats någon vecka på öarna och därunder besökt en del av de mera otillgängliga folkstammarna.

Nu går färden emellertid vidare — i så omfattande tempo som de oroliga tiderna medger.

Före tidernas begynnelse, berättar en gammal filippinsk legend, kom en gigant vadande genom Stilla Havet med världen på sina skuldror. Plötsligt fick han se någonting som misshagade honom, och då blev han så arg, att han slängde ifrån sig sin börda, som gick sönder i många tusen bitar. Och de 7 083 bitar land — tillsammans 300 000 km² — som hamnade i västra delen av Stilla Havet äro nu kända under namnet Filippinerna — åtrådda av japanerna, bevakade av amerikanerna. Både Japan och Amerika vet hur värdefull denna övärld är med dess rika odlingar, givande gruvor, tusentals kilometer välgjorda vägar, ett dussin utmärkta hamnar och en intelligent och fredsälskande befolkning.

En del moros ha sina enkla, luftiga hyddor av bambu och palmblad på en härlig sandstrand, och runt omkring hyddorna växa mängder av kokospalmer. Dessa äro alldeles oumbärliga för infödingarna. De betyda mat och palmvin, väggarna på deras hus, deras urholkade kanoter, deras hattar, borstar och korgar och även pengar. Ty exporten av copra (torkade kokosnötter av vilka olja beredes) är stor från Filippinerna.

04-0142-1

17 olika språk och 83 dialekter talas av Filippinernas 17 miljoner invånare, och för att kunna göra sig förstådd på alla öarna måste man behärska åtminstone spanska, engelska och tagalog-, pampangan- och pangasianspråken. Man skall med andra ord vara ett språkgeni!

Filippinerna upptäcktes 1521 av portugisen Magellan i spansk tjänst under dennes försök att segla runt jorden. Enligt Magellans krönika voro filippinarna ett mycket fredligt, gästvänligt och älskvärt folk. »De äro förtjusta i musik, tuppfäktning, dans och starka drycker», konstaterar det gamla manuskriptet. Men — och det är belysande för en annan sida av filippinarnas mentalitet — då Magellan blev inblandad i öbornas politik, bar det sig inte bättre än att han blev mördad av infödingarna på den lilla ön Mactan.

1565 lade Spanien beslag på Filippinerna med samma friska aptit som de hade tagit aztekernas och mayaoch incaindianernas länder i Mellan- och Sydamerika. Både holländare och engelsmän försökte i sin tur taga öarna från spanjorerna men utan resultat. Amerikanerna hade bättre tur.

1898 anlände den amerikanska flottan under befäl av amiral Dewey till Filippinerna. I Manilabukten fann han en spansk flotta, vilken han sänkte, och sedan steg han i land och hissade den amerikanska flaggan på fortet San Felipe.

När han därefter hade bekantat sig med filippinarna, sände han den amerikanske krigsministern en rapport och förklarade bl. a., att »enligt min mening är detta folk mycket intelligentare och i mycket högre grad värda självstyrelse än infödingarna på Kuba, och jag känner bådadera».

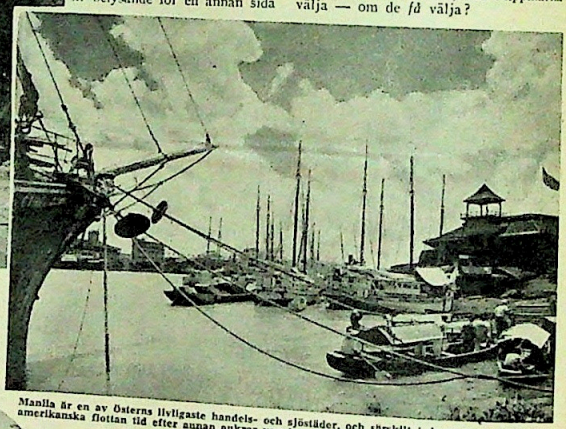
1933 lovade den amerikanska senaten, trots president Hoovers veto, att filippinarna skulle få sin frihet tillbaka och helt och hållet få sköta sig själva. Detta skulle inträffa 1944, men några år senare bestämdes tidpunkten i stället till 1946.

Genom händelseutvecklingen i Östern de senaste åren förefalla emellertid många filippinare och bland dem presidenten Quezon inte längre vara så förtjusta över att mista U. S. A:s skydd. De vilja visserligen ha sin frihet — men också skyddet! Amerikanerna å sin sida synas inte ha lust att iklädа sig detta ansvar utan att ha någon auktoritet.

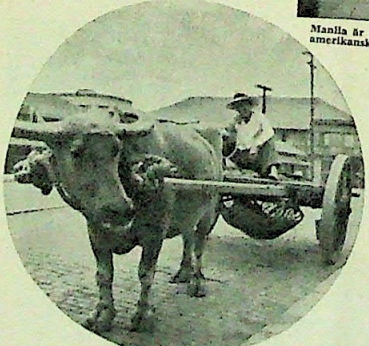
Framtiden får utvisa, vad filippinarna välja — om de *få* välja?

En ung fiskarhustru visar med stolthet fram sin förstfödde — en liten svartögd, brun och knubbig unge. Den stora huvudparten av Filippinernas befolkning tillhör den malajiska rasen, men det flyter mycket spanskt blod i deras ådror. I det inre av öarna finnes ett fåtal »negritos», småväxta, negroida och lågt stående varelser, vilka anses vara Filippinernas urbefolkning.

Manila är en av Österns livligaste handels- och sjöstäder, och särskilt i dessa dagar, då halva amerikanska flottan till efter annan ankrar upp i Manila Bay, kan det vara en riktig trängsel i hamnen.

På Luzon, den största av öarna, ligger den väl byggda huvudstaden Manila med 600 000 invånare. Det går livligt till på stadens gator med deras brokiga samling fotgängare i alla kulörer och åkdon och lastvagnar i alla former. Detta är en ovanligt stilsam bild från en Manilagata, där en vattenbuffel sävligt kommer klivande med en tvåhjulig kärra. Det sägs att vattenbuffelarna hata lukten av vita. Den minste lille infödingspojke kan sköta dem, men de bli vilda och galna och löpa amok vid åsynen av en vit man. Infödingsporter bruka därför låta vattenbuffeln symbolisera deras egen frihetslängtan.

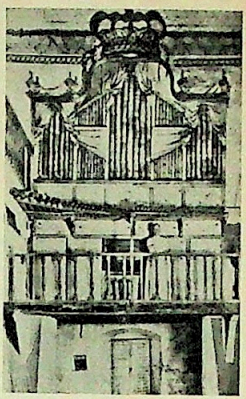

Båtar, huvudsakligen amerikanska, lämna hamnen fullastade med socker, copra, hampa och tobak och andra kumma in med stål och järn, bilar, maskiner och tyghalar. Här lastas det hampa, som senare skall bli till rep och trossar. Filippinerna är den största producenten i världen av hampa och USA ensamt importerar årligen för 40 miljoner kronor av varan.

04-0142.2

Så här ser det ut på ett av Manilas många pittoreska torg, avdelning lergods och flätade bast- och rottingarbeten. Filippinarna äro skickliga hantverkare, och för en mycket billig penning kan man köpa vackra och praktiska husgeråd i deras salustånd.

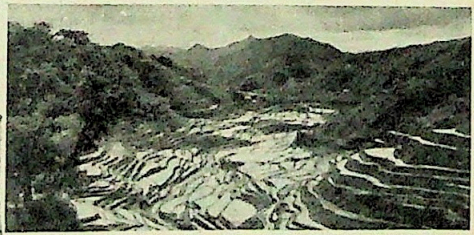

I Manila och på alla de större platserna på Filippinerna är det gott om gamla vackra katolska kyrkor, som spanjorerna byggde och som de kristna filippinerna mer eller mindre regelbundet besöka. I Las Piñas strax utanför Manila ligger den berömda St. Josephkyrkan, som blivit en stor turistattraktion. Där finns nämligen en mycket unik orgel. Den är som man ser av bilden längst upp till höger gjord av bambu och den enda i sitt slag i världen. Om man betalar prästen en slant, spelar han en psalm.

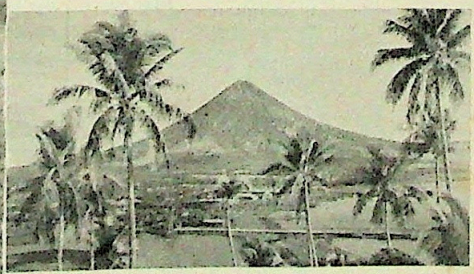
I de inre delarna på några av öarna lever igorotfolket, till utseende och livsföring mycket likt Borneos dajaker. Huvudjakten har alltid roat dem och roar dem nog fortfarande, men de filippinska myndigheterna har satt stopp för den. På bilden till vänster sitter en gammal skrynklig igorot utanför sina hydda med en nätt liten skörd av skallar, som han under årens lopp lyckats knipsa av sina medmänniskor . . .

. . . och på den undre bilden poserar han med sin gamla gumma och visar det ärorika vapen han använt.

På Filippinerna, av vilka en del öar äro mycket höga, kan man få skåda den mest säregna natur och en lika säregen kultur, som ofta satt sin prägel på landskapet. I allmänhet särskilt hög grad gäller detta de terrasserade risfälten på bergsluttningarna; ett idogt, månghundraårigt arbete av små människokryp har förvandlat bergen till fantastiska jättetrappor.

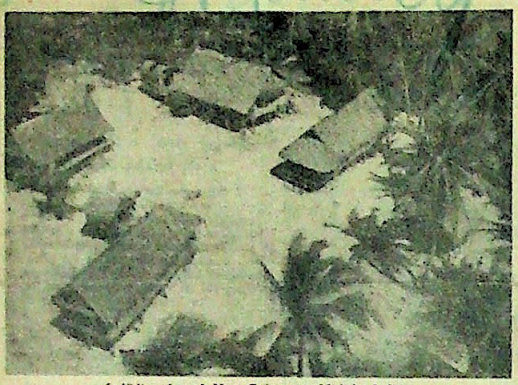

Men på vulkanen Mayons farliga sluttningar har människan inte vågat odla jorden. Mayon, som ligger på *Luzon*, är en av de tre aktiva vulkanerna på de filippinska öarna. Den har en lika regelbunden, vacker form som Fujiyama — och det säga att japanerna gärna skulle vilja äga den också. — Filippinerna ha ett ovisst framtidsöde.

Stockholms Tidningen 19/6 1941

St. T. Söndagsbil 10/11 ? 41

Infödingsby på Nya Guinea, sedd från luften.

KANNIBALER

i luftambulans

BATAVIA 1 juni.

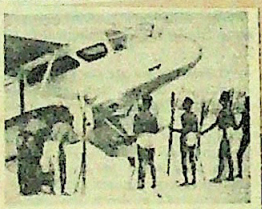
Svarta orosmoln ha tornat upp sig över de sälla Sundaöarna. Nederländska Indien ingår i det japanska "storrummet" har officiellt förklarats från Tokio, och Nippons anedögda söner vända sina blickar med åtrå mot de ostindiska öarnas oljefält, gruvor och rika odlingar. De styrande i det holländska kolonialväldet — det största efter det brittiska — svara med att rusta och träna sitt folk till goda krigare. Och spänningen stiger . . .

Men trots den fördubblade energi och de stora ekonomiska offer, som krävas för att stärka Nederländska Indiens politiska ställning, arbeta holländarna oavbrutet och målmedvetet vidare på sina öars kolonisering och — detta gäller Nya Guinea — pacifisering.

Nya Guinea är en av de få platser på jordklotet, där det ännu finns vita fläckar, ehuru dessa för varje år bli allt mindre. En armé av kartläggare, geologer, etnologer och biologer ha de senaste åren hugsit sig fram genom öns djungler och bestigit dess höga berg. Som jag tidigare kunde meddela, avreste för någon tid sedan också en svensk jägmästare till Nya Guinea för skogsundersökningar under nio månader.

Pacifiseringen av de vilda och svårhanterliga papuastammarna på ön fortsättes med framgång, och allt fler av öns kannibaler bli hygglige, skattebetalande medborgare i den holländska kolonin. Holländarna ha tagit som en regel att aldrig utom i allra yttersta nödfall använda skjutvapen mot infödingarna.

För en tid sedan blev emellertid en patrull från militärförläggningen vid Wisselsjöarna utsatt för ett häftigt överfall av en papuastam, och för att rädda livhanken måste soldaterna skjuta skarpt. Under de skärmytslingar som följde blevo några papuas dödade och ett stort antal sårade. När sedan militärpatrullen marscherade mot den fientliga papuastammens by, bad höfdingen om fred.

KNILM-planet beundras av en grupp kannibaler.

Några dagar senare infunno sig åtskilliga papuas vid militärförläggningen Enaroli och förde med sig de allvarligt sårade från striderna. Sjukvårdarna på platsen togo dem genast under behandling, men några infödingars tillstånd var så allvarligt, att de snabbast möjligt måste in på sjukhus för operativt ingrepp, om de skulle kunna räddas till livet. Närmaste sjukhus låg i Babo, en plats på 300 kilometers avstånd från Enaroli. Att föra de sjuka dit skulle ta 5 dagar, och det var fullkomligt uteslutet att någon av dem komme att överleva denna transport genom urskogen. Enda möjligheten var att rekvirera en flygmaskin, och således satte man sig i radioförbindelse med det stora flygbolaget KNILM, som upprätthåller förbindelserna mellan de större öarna i Nederländska Indien.

KNILM sände omgående ett amfibieplan till Wisselsjöarna och förde fyra av de sårade vilddarna till sjukhuset i Babo, där en doktor stod klar vid operationsbordet. Allt gick bra, och för tillfället ligga fyra kannibalska papuas på vita lakan i var sin säng på sjukhuset, medan en nätt liten syster tar deras temperatur och pulsen på dem.

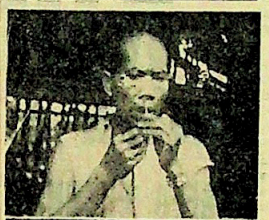
Det är holländsk pacifiseringspolitik! Dessa primitiva papuas, som försökte ta livet av sina vita herrar, fördes till ett modernt sjukhus med det modernaste av alla förtrollningsmedel, och i stället för att få ett hårt straff gjordes allt för att rädda livet på dem! När de fyra kannibalerna komma hem till sin by igen, skola [illegible] ord för de vita.

[illegible] BLOMBERG.

Rolf Blomberg

presenterar
PASTEURINSTITUTETS
ORMFÅNGARE
SOM FAKIR.

Den kände upptäcktaresanden och författaren Rolf Blomberg — som f. ö. nu begett sig ut på ny forskningsfärd — har åstadkommit tre kortfilmer för S. F:s räkning. Bl. a. en som heter "Konstiga djur och konstiga människor", ur vilken vi hämtat nedanstående klipp av javanesen Oemar, som samlar giftormar för Pasteurinstitutets i Bandoeng på Java räkning. Han roar sig här med att stoppa in en giftorm i näsan och dra ut den genom munnen.

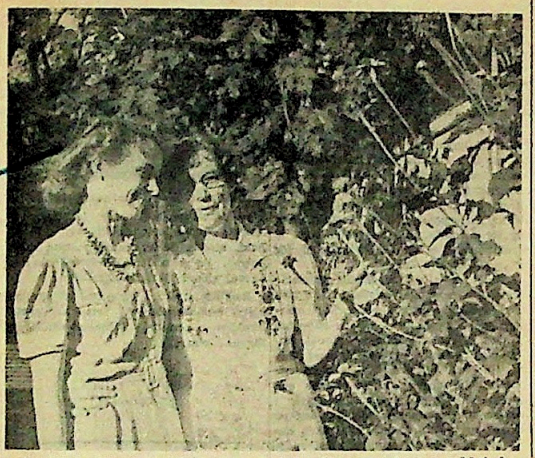

Småländska stortiggare i Batavia FÖR FINLAND

Fru Karin Blomberg tillsammans med fru Govaars i hennes trädgård.

BATAVIA i juli.

— *Kom och titta! Nu slår en blomma ut!*

Fru Govaars skyndar före mig till en vacker, storbladig klängväxt, som är alldeles överströdd av vita knoppar. Och nu får jag se något fantastiskt, får uppleva ett under... En av knopparna öppnar sig, först långsamt, sedan snabbare, och — PÅ MINDRE ÄN EN HALV MINUT har den förvandlats till en praktfull, snövit blomma, som sänder ut en härlig doft. Om jag hade sett det på film, hade jag inte trott det. Kameran kan ljuga. Men här ser jag rätt framför mig med mina egna ögon, hur en blomknopp plötsligt börjar leva och öppnar sig som man långsamt öppnar en knuten hand!

— Det är "Nattens skönhet", säger fru Govaars. Den lever bara en enda natt. Lika snabbt som den i skymningsdunklet slår ut, dör den också, och när morgonen kommer, faller den till marken, vissnad och utan skönhet.

Vi vandra vidare i den förtjusande trädgården med dess mångfald av de sällsammaste tropiska blomster.

— Men här ska ni få se min allra fagraste blomma — fast den egentligen är ett ogräs, ler fru Govaars och pekar på en mycket oansenlig planta med små, små blommor i gult och blått.

— Den kallar jag "Svenska blomman"!

Min ciceron i den exotiska örtagården, fru Ingeborg Govaars, heter Lindblom i sig själv och är småländska. I över 30 år har hon bott på Java, men de många åren har och hennes äktenskap med en holländare har inte kommit henne att glömma Småland och Sverige — tvärtom, jag tror mig sällan ha träffat en människa med starkare kärlek till sin fosterjord. Jag märkte det redan, när jag första gången kom på besök i hennes hem. Rummen voro fulla av svenska träsnitt och vävnader, av kopparkittlar och näverdosor, ja, vart jag vände mig, så såg jag ett stycke Sverige.

18-årig frälsningssoldat i spetälskesjukhus

Vi sitta oss med i ett par korgstolar i [illegible]

Exotisk nattens skönhet

går aldrig upp mot vitsipporna i en svensk skogsbacke, säger fru Ingeborg Govaars, gift sedan 30 år med en holländare och bosatt på Java.

lagat på svenskt vis och serverat ur en småländsk kaffepetter. Fru Govaars berättar för mig ett och annat från sin första tid på Java: hur hon som 18-årig frälsningssoldat vårdade sjuka i en spetälskekoloni och hur hon senare kom till ett militärsjukhus och vid 24 års ålder fick sitt sjuksköterskediplom. Strax därefter lämnade hon Frälsningsarmén och gifte sig med en trevlig holländare, och så har åren gått... Tre gånger har hon hälsat på i Sverige och hon tänkte just göra sitt fjärde besök i hemlandet, då kriget kom och omintetgjorde planerna.

— *Vi skandinaver här gjorde också vad Vi kunde för Finland, omtalar fru Govaars. Sammanlagt lyckades vi samla ihop 65.000 gulden, som gick till Röda Korset. Jag var nog Batavias största tiggare den tiden och generade mig inte alls för att dyka på folk på gatan och i affärer eller var jag träffade på dem för att be om en slant till Finland. Och alla så gav de! Jag satte också i gång med försäljning av små Röda Kors-flaggor — 30.000 stycken. Min mans hela konstorspersonal arbetade flera dagar med att klistra fast dem på nålar!*

Sedan kom efter många och långa förberedelser den stora festen på Hotel des Indes, det största och flottaste hotellet i Östern, där det dansades hambo och polka av ungdomar i svenska folkdräkter under vädersmarna applåder. Där skulle ni ha varit med! Aldrig varken förr eller senare har det varit så mycket folk där — och ändå kunde inte hälften av dem, som ville komma, släppas in.

I två månader övade vi först folkdanser hos fru Meade, en landsmanninna som är gift med en engelsman. Danslärare var en [illegible] mor är svenska. Som liten fick han lära sig svenska folkdanser och erinrade sig förvånansvärt bra alla de invecklade stegen och vändningarna. Men dräkter måste också sys, 50 stycken. Det var ett problem, ty ingen av oss var ju riktigt säker på hur de skulle se ut. Själv hade jag en Vingåkersdräkt och med den som modell sydde jag tyra stycken. Från Jenny Nyström-vykort, färgfotografier i ett amerikanskt magasin och från ett par gubbar på ett Liljeholmens grenljus-paket fick jag de andra modellerna.

Den 1 mars kom så den stora kvällen! Festen började med en konsert av nordisk musik, som Hotel des Indes' orkester hade övat in. I "Skålbaren" serverades danskt smörrebröd och svenskt smörgåsbord med sillgratin, pytt i panna, ansjovisslåda och andra läckerheter från höga Norden. Holländarna voro stormförtjusta! När jag dödsträtt reste hem klockan 6 på morgonen, var jag mycket glad och belåten. Det var åtskilliga tusen gulden vi fått in. Vi beslöt att göra om festen på andra platser på Java. Men då kom den bittra freden i Finland. Och inte långt därefter tvingades Holland in i kriget och allt vad man planerat gick om intet...

— Allt vad man planerat, ja — säger fru Govaars efter ett ögonblick. Jag har som så många andra jämt drömt om en röd liten stuga vid en svensk sjö — en småländsk sjö, förstås. Ska jag någonsin kunna förverkliga den drömmen? Tänk att få gå omkring och pyssla över svenskt trädgårdsstäpp...

En söt, svävande doft kommer från "Nattens skönhet". Blommorna lysa vita i dunklet. Fru Govaars ser, att jag fascinerad blickar mot undret.

— Inte kan de i alla fall åtminstone med vitsippor i en svensk skogsbacke! förklarar hon bestämt.

Karin Blomberg.

04-0141

Stockholms Tidningen 3/8 1944

Javasvenska i Vingåkersdräkt

I över 30 år har en småländska, Ingeborg Lindblom, numera fru Ingeborg Govaars, varit bosatt på Java. Trots alla åren i tropikerna har hon bevarat kärleken till fosterjorden ogrumlad, och drömmer alltjämt om en röd liten stuga vid en småländsk sjö. Hon var, iklädd Vingåkersdräkt, den levande kraften i den av skandinaverna i Batavia anordnade stora Röda-Korsfesten för Finland, där ungdomar i svenska folkdräkter, delvis sydda av kinesiska skräddare, dansade hambo och polka i 38 graders värme till publikens förtjusning och med strålande ekonomiskt resultat.

Fru Karin Blomberg, maka till St.-T:s utsände medarbetare, forskningsresanden Rolf Blomberg, berättar om sitt intressanta sammanträffande med Javasvenskan i **art. på sid. 7**

Fru Ingeborg Govaars i sin Vingåkersdräkt.

04-1745

Stockholms Tidningen 12 Okt. 1941 d-014

PÄRLEMOR ÄR VÄRDEFULLARE ÄN PÄRLOR

Rolf Blomberg i Batavia, träffar världsberömd svensk

Pärlfiskande äkta makar älska Söderhavet, hjälptes av miljonär skriva bok, som blev "best seller"

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

BATAVIA, Java, i sept.

Livet har sina poänger... Min lockande plan att köpa en kinesisk djonk och ge mig på kryss i Ostindien och Söderhavet föddes en dag för nära 10 år sedan, efter det jag slukat en bok som hette "Pärlfiskare". Författare till denna best seller var en hälsingepojke, Victor Berge, vilken som 15-åring rymde hemifrån och efter att ha prövat på diverse yrken i diverse länder blivit pärlfiskare i Söderhavet och upplevt de mest otroliga äventyr bland hajar och jättebläckfiskar och romantiska äventyr bland bruna människor på soliga, paradisiska öar.

Nu äntligen, efter några års strövtåg i Sydamerika och Ostindien, skulle jag alltså förverkliga den gamla planen. Redan första dagen i Batavia reste min fru och jag ner till fiskehamnen och sågo ut en båt, som föreföll att vara idealisk i alla avseenden, bl. a. försedd med en svensk Bolindermotor. Även priset passade oss. Men innan jag kunde köpa den, måste vi gå in med en anhållan till marin-

Victor Berges unga fru och duktiga pärlfiskarkamrat från Tahiti: Tetarii.

departementet om tillstånd att företa den tilltänkta färden. Jag trodde, optimistisk som vanligt, att det endast var en pro forma-historia, och som en kalldusch kom därför svaret, som var ett blekfagt nej. Man ansåg sig under nu rådande, kritiska förhållanden ej kunna ge en utlänning tillåtelse att i egen båt segla omkring i de nederländsk-indiska farvattnen. Landet är ju i krig.

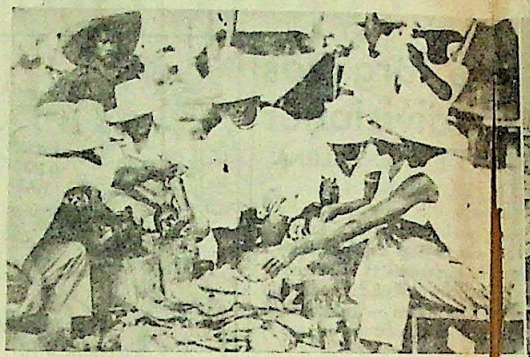
Det var för oss en stor besvikelse, men vi ha dock inte uppgivit planen. Egen båt skola vi så småningom ha, inte tu tal om den saken. Men vi få tills vidare lugna oss lite och avvakta den politiska utvecklingen. Till att börja med går färden till de intressanta Små Sundaöarna och sedan till Celebes och Nya Guinea.

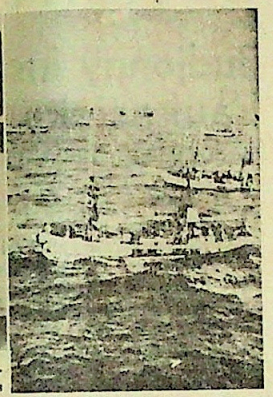
En glad överraskning

Livet har sina poänger, sade jag. Nåväl, poängen låg sannerligen inte i detta "nej", men däremot i att vi, ett par dagar innan vi skulle lämna Batavia med Bali som första mål, stötte ihop med själva upphovet till djonkidén, Victor Berge! Jag hade just tagit reda på hans adress på Aloeröarna för att vid tillfälle uppsöka honom — och så träffade jag honom oförhappandes livs levande. Det var en glad överraskning!

En kraftig, blond och blåögd karl var han och det var en ordentlig näve han räckte fram till hälsning. Tetarii, hans söta, svartögda fru från Tahiti, som är lika god pärldykare som han själv, såg mycket exotisk ut bredvid den store svensken, och deras lilla 1-åriga dotter var en ovanligt näpen och lyckad blandning av Tahiti och Hälsingland.

Berges hade efter 45 dagars resa från Panama samma dag kommit hit till Batavia och skulle härifrån fortsätta till sitt hem i Dobo på Aloeröarna. I Amerika hade Victor Berge demonstrerat och sålt en dykarhjälm, han uppfunnit, till amerikanska marinen, och han hade träffat Knutsen och

Pärlmusslornas öppnande är naturligtvis en speciellt högtidlig procedur: Skall man finna en glänsande dyrbarhet när musslan bänd upp, eller har man bara efter stora besvärligheter fått upp ett värdelöst skal? Victor Berge syns i mitten bland pärlfiskarna. T. h. går den stora pärlfiskarflottan ut för att finna de bästa jaktmarkerna.

alla de stora männen inom U. S. A:s försvar. Dessutom hade han anskaffat maskiner för tillverkning av pärlemoknappar.

— Pärlemon är den värdefullaste varan vid pärlmusselfisket, omtalade Berge. Endast omkring 30 procent av förtjänsten kommer från själva pärlorna.

Besvärande ryktbarhet

Jag undrade om han inte, medan han var i Amerika, också lämnat manuskriptet till en ny bok.

— Nej, svarade han. Det blir nog ingen mer bok. Och förresten — den ryktbarhet, som jag plötsligt fick efter "Pärlfiskare", har varit väldigt besvärlig. När vi nu vistades i Amerika, måste vi vid några tillfällen byta hotell för att slippa ifrån alla journalister som kom för att höra mer om svarta pärlor och farliga havsvidunder. Det blev inga intervjuer!

— Men — så här svenskar emellan... Kunde ni inte t. ex. berätta, hur egentligen "Pärlfiskare" kom till?

Victor Berge skrattade.

— All right, det kan jag ju gö... Så här gick det till. Jag hamnade en tillfällighet i Newyork och g... omkring alldeles pank och vantrivd... och längtade tillbaka till Söderha... Då fick jag en dag i en tidning l... om en amerikansk miljonärson, s... skulle resa till Tahiti i egen båt att fiska pärlor. Jag ringde upp h... far och frågade, om det inte fanns chans för mej att få följa med Tahiti.

— Va' är ni egentligen, frågade miljonären irriterat.

— Pärlfiskare, svarade jag.

Då blev han nyfiken och bad jag skulle titta hem till honom, det gjorde jag.

— Damn it, ni är verkligen p... fiskare! sade han. Ni skulle skr... en bok! Det finns femtielva böc... om valfiske och allt möjligt s... fiske, men jag har aldrig sett nå... enda om pärlfiske.

Dikterade i fonograf

Miljonären satte mej i förbind... med förlagsfolk och jag blev erbju... 3,000 dollar för en bok. Och det bästa av allt: jag slapp skriva den själv! Mitt arbete varade bara i två veckor. Tre timmar om dagen satt jag i en fåtölj och intervjuades om mina upplevelser, medan en fonograf upptog vartenda ord. Så snart jag blev torr i halsen fick jag en whisky. Det var ganska angenämt. När jag talat om allt av intresse, var bokföraren mycket nöjd och påstod, att boken kunde skrivas nästan ordagrant efter min fonografupptagna berättelse. Jag fick mina 3,000 dollar och reste bums till Söderhavet.

— Och i Söderhavet trivs ni?

— Ja, var så säker! Jag kan inte tänka mej att bo på någon annan plats! Nu ska jag först resa till Dobo, där jag har mitt högkvarter och mina 400 pärlfiskare. Från Soerabaja seglar jag dit i en infödingsbåt med alla mina grunkor. Men om ett par år lämnar jag Dobo och reser till Tahiti för att definitivt stanna där. Det är Tetariis hemland — hennes mor var Tahitis bästa huladanserska — och det är också mitt nya hemland.

Rolf Blomberg i Batavia mötte ryktbar svensk

Det finns en svensk, som gjort sig ett världsrykte som pärlfiskare. Han är en äkta hälsingepojke, heter Victor Berge, rymde hemifrån som 15-åring och hamnade så småningom efter en mängd öden och äventyr i Söderhavet, där han blev pärlfiskare. Sina fantastiska upplevelser bland hajar och jättebläckfiskar på jakt efter pärlorna skildrade han i en bok "Pärlfiskarna", som blev "best seller" överallt. Sina barn skickade han dock hem till Sverige, där de uppfostrades i Saltsjöbaden. Men de hade ärvt faderns äventyrslynne, och deras längtan till Söderhavet tog så småningom överhand. Dottern är nu gift på Borneo och sonen befinner sig på en Söderhavsö.

St.-T:s utsände Rolf Blomberg träffade Victor Berge i Batavia och berättar om mötet med denne märklige man i en artikel på sid. 4.

Victor Berge har genom sitt yrke blivit en pärlkännare av stora mått och vad han inte vet om pärlor, det är heller inte värt att veta. Här ses han vid den fina pärlvågen omsorgsfullt undersökande en fin fångst. På bilden överst ses han själv komma upp efter en djupdykning — han har själv uppfunnit en utmärkt dykarhjälm, som han f. ö. sålt till amerikanska marinen.

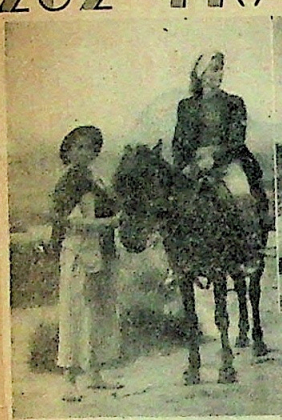

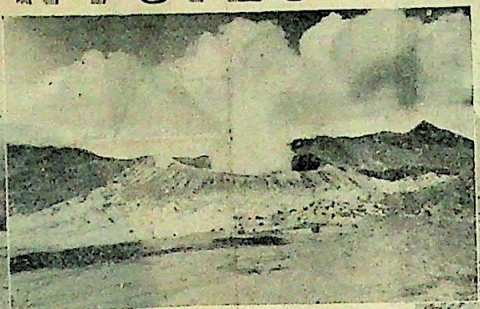

262 TRAPPSTEG TILL TOPPEN

JAVA-BILDER FRÅN

Rolf Blomberg

T. v.: På väg till Bromo: Kajsa Blomberg på hästryggen och därbredvid en tenggeresisk vägvisare. — Över: Det rykande, heliga Bromo reser sig ur Dasar el. Zandzee (Sandsjön). — T. h.: En Jakobs stege ... Medan hästarna vänta nedanför, gå turisterna upp för den 262 steg höga trappan till Bromos krater.

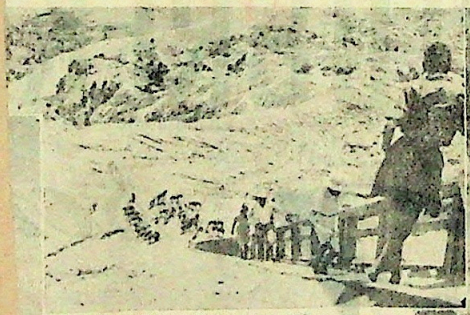
Mitt i bergsmassivet Tengger på östra Java höjer sig den 2.390 meter höga vulkanen Bromo. Namnet Bromo är en förvanskning av Brahma, och vulkanen betraktas som helig av de kringboende tenggereserna. Dessa äro ej i likhet med de övriga folken på Java muhammedaner utan starkt hindupåverkade.

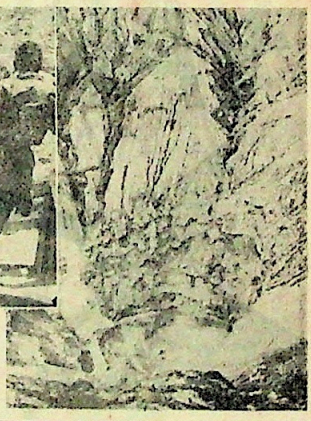
Tenggereserna begrava sina döda med huvudet mot det heliga Bromo, och en gång i tiden offrades människor i vulkanens krater. Fortfarande får Bromo mottaga offer, ehuru mindre storslagna. Under den största tenggeresiska högtiden, som infaller den 14:e dagen efter fullmåne i den 12:e månaden, Kasada, samlas hela Tenggers befolkning med prästerna i spetsen på sin heliga vulkan, varvid rökelse brännes, böner läsas och offer förrättas. De senare bestå av pengar och dyrbarheter, höns och getter etc., vilka kastas ner i kratern. Då och då händer det, att Bromo under en eruption bland sten och aska också spyr ut mynt, som tidigare offrats, och dessa äro mycket åtrådda av befolkningen och betraktas som lyckobringande. De anses vara en gåva från Brahma.

Att bestiga Bromo tillhör de mindre strapatsrika företagen. Efter cirka 2 timmars ridtur från byn Tosari, som ligger på 1.800 meter höjd ö. h., når man själva kraterkägian, och — jag vill lova att det ordnats bekvämt för turisterna på Java! — den sista och brantaste sträckan tillryggalägger man på en mycket välbyggd trappa; jag räknade till 262 trappsteg!

Medsända fotoskörd ger en god bild av tenggeresernas heliga vulkan med turisternas långa trappa.

AV HELIG VULKAN

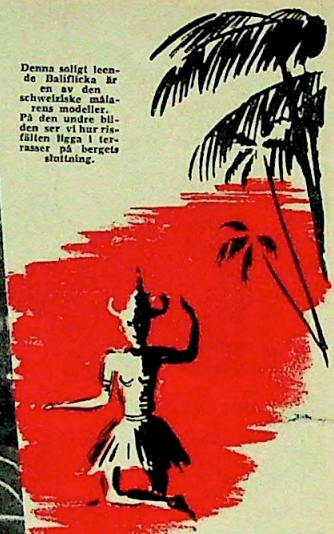

Över: Perspektivet är här omvänt: långt under sig se turisterna sina hästar och infödingarna som små tennsoldater i ett månlandskap. — T. h.: Vid kratern sticker det i näsan av svavelångor från en kokande gryta, i vilken en gång människor offrades.

Ft. Tidningen 21/12 1941

Denna solligt leende Balipojka är en av den schweizske målarens modeller. På den undre bilden ser vi hur risfälten ligga i terrasser på bergets sluttning.

BALI

"det sista paradiset"

ROLF BLOMBERG,

FIB:s söderhavsresenär, har kommit till Bali, den underbara ön i Holländska Ostindien och gästar en schweizisk målare som jodlar, dricker öl och är en överdängare i matlagning

Trilla inte ur bussen! sade Kajsa med ett skratt.

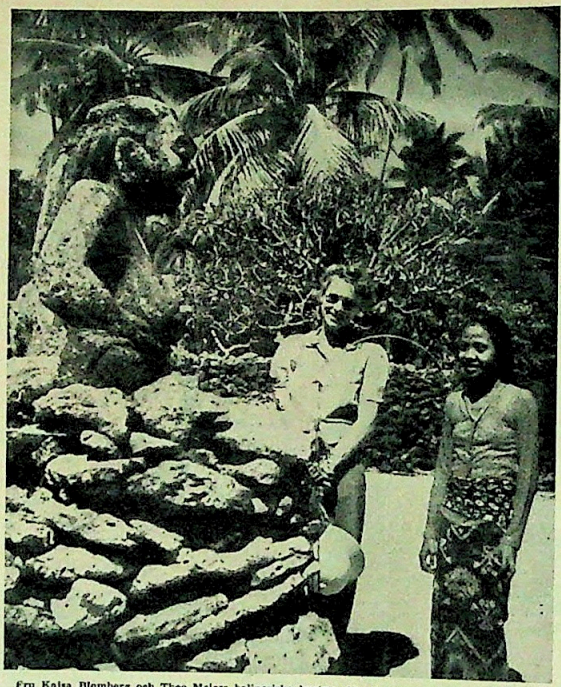
Det var inte långt ifrån att jag gjorde det, ty jag hade kroppen halvvägs ut genom fönstret för att kika efter den brunhyllta varelse, som vi just mötte. Hon vandrade vägen fram bärande en korg med gröna bananer på huvudet. Hon var mycket fager, hade ett sött ansikte med mörka, sammetslena ögon och hennes blänkande svarta hår var prytt med vita blommor. Hennes överkropp var blottad och det enda plagg hon bar var en smaragdgrön sarong. Hon rörde sig smidigt och graciost. Just som vi passerade henne, log hon ett pärlvitt leende mot mig. Jag log tillbaka.

Så gick bussen in i en kurva och uppenbarelsen försvann ur min åsyn. Jag satte mig tillrätta igen.

— Söt, va! sade jag till Kajsa.

— Om vi ska stanna länge på Bali, är det väl bäst att jag köper ett ledband för dej, svarade hon.

Vi hade bara varit några timmar på Bali. Från Java förde oss en motorbåt över Straat Bali, det smala sundet

Fru Kajsa Blomberg och Theo Meiers balinesiska hustru vid ett tempel byggt av korall och stenar från havet.

som skiljer de båda öarna, till Gilimanokbukten. Där satte vi oss i en knallröd kinesbuss för att resa till Denpasar, den största platsen på Bali. Några kilometer färdades vi först genom en ganska torr nejd, bevuxen med de dekorativa lontarpalmerna, vilkas blad sedan urminnes tider använts av balineserna som skrivpapper. Mängder av makak-apor sprungo över vägen. Duvor flögo förskräckta upp, och en varanödla, säkert två meter lång, undgick med knapp nöd att bli överkörd. Snart blev naturen mera grönskande och övergick så småningom i låg urskog.

— Här är det gott om allt slags vilt, förklarade kineschaufförен. Här finns tiger, vildsvin, hjort...

Liksom för att ge belägg för chaufförens ord sprang en liten hjort över vägen och försvann in i den täta grönskan.

Här och där lågo några hus, rätt primitiva. Vi mötte ett fåtal människor på vägen, men dessa sågo inte ut som turistbroschyrernas granna balineser. Kvinnorna buro solkiga blusar av Javamodell.

Jag kände mig lite missräknad — skulle detta vara »det sista paradiset»? Men så kom jag att tänka på, vad man sagt mig: västra delen av ön *är* inte Bali! Vänta bara tills ni närmar er Denpasar...

Bussen skakade vidare några mil mellan oupphörliga stopp för att ta ombord eller avlämna passagerare och last. Kajsa och jag voro de enda vita passagerarna; resten utgjordes av balineser och kineser och en brittisk indier, en köpman från Bombay, med skjortan utanför byxorna och en oknäppt väst av västerländsk modell — gängse mod bland dessa kurrar.

Några timmar förlöpte och landskapet förändrades helt. Vägen gick nu fram genom risfält, palmlundar och välbyggda byar och förbi vackra tempel. Folket började mer och mer att likna vad vi tänkt oss, och . . . ja, så fick jag det där påfrestvita leendet och höll på att trilla ur bussen!

Fortsättningen av den skakiga busfärden var sagolik. Till vänster om oss reste sig höga berg i ett blått dis. Nedanför bergen utbredde sig gullgula fält med mognat ris och i dessa lågo grönaöar av kokospalmer, bananplantor, bambu och kolossala waringinträd, vilkas luftrötter hängde som draperier från de lummiga kronorna. Mitt ute på fälten lågo också små tempel i rikt ornamenterad sandsten. Bruna människor i bjärta sarongs, grå vattenbufflar — somliga blanka av lera — ockrafärgade kor och vita hägrar gåvo ytterligare färg och liv åt bilden. Och där vi rullade fram genom bygatorna mellan murar av torkad lera och förbi underbara tempel och grotteska stenfigurer myllrade det av barn, ungar, höns, grisar så svankryggiga som jag aldrig tidigare sett och hundar i mängder.

Vid mörkningen kommo vi fram till Denpasar och togo in på ett hotell. Det var ett stort och stiligt hotell med många rum, men utom oss funnos endast två gäster.

— Ja, detta krig! suckade den holländske hotellägaren. För ett par år sedan hade jag hotellet fullt av gäster — jag kunde inte ta emot hälften av alla dem som ville bo här. Och nu... mina enda gäster är ett par ungkarlar i guvernementstjänst. Vart ska det bära hän...?

— Det finns de som lider värre under kriget, tröstade jag honom med.

Sedan vi badat och ätit, togo vi en promenad genom Denpasar. Vi gingo förbi flera affärer med Balisouvenirer: träsniderier, dansmasker, silverskålar, vävnader, smycken och vykort av leende Baliflickor med väckra bröst. Så passerade vi det eleganta Bali Hotel, nu mycket tyst, och veko in på den förnäma

Så här fula gubbar kan det också hända att man möter på Bali. Men gudskelov inte i vardagslag, utan vid de större religiösa festerna.

affärsgatan. Här lågo affärer, ägda av kineser och Bombay-köpmän, och utanför några av dem stodo bensinpumpar. Där fanns också några affärer med Bali-souvenirer. »English spoken» stod prängtat på en av dem.

Från en god vän hade jag fått ett introduktionsbrev till innehavaren av en av dessa souvenirraffärer, en ung man av hög kast, »vilken säkert skulle kunna lämna mig upplysningar och tips av stort värde». Vi letade reda på hans shop och överlämnade brevet.

— Naturligtvis ska jag hjälpa er på allt sätt, log han. Hm — är ni intresserade av Bali-konst...? Ta en titt i min affär. De här utskurna huvudena är mycket populära...

Han pekade på en hylla, där ett tjugutal exakt likadana kvinnohuvuden i trä stirrade mot oss. Massproduktion för turister!

— Jag kan sälja ett billigt, sade balinesern. Till er skulle jag kunna ge ett sånt där huvud för 3 gulden. Annars begär jag fem.

Missräknade lämnade vi hans affär, beslutna att ej anlita hans tjänster.

Utanför affären stod en liten pojke och passade oss. — Minta cent! Får jag en cent! bad han och sträckte fram en hand.

Därefter antastades vi mitt på gatan av en efterhängsen ung man, som ville sälja målningar åt oss. Han begärde 2 gulden för en av dem.

— Låt oss gå i fred. Vi vill inga målningar ha, sade jag.

— Tuan kan få den för 1 gulden, svarade han.

— Nej! sade jag och såg barsk ut.

— 50 cent då! fick jag till svar.

Äntligen blevo vi fria från honom. Men då bromsade en taxi upp bredvid oss.

— Jag kan ta tuan och njonja till en tempelfest, sade chauffören. Det är bara ett par kilometer härifrån; alla turister brukar resa dit...

— Puh! Jag tror vi vinkar adjö till Bali i morgon, sade jag besviket till Kajsa.

Vi upptäckte dock till slut det Bali, som inte fördärvats och inte *kan* fördärvas av turister, och den som hjälpte oss till denna upptäckt var Theo Meier, en schweizisk målare till vilken vi också fått ett introduktionsbrev.

Dagen efter vår ankomst till Bali uppsökte vi honom. Han bodde vid havsstranden i Sanor, ungefär en halvmil från Denpasar. Kokospalmer skuggade hans hus och en härlig örtagård frodades mellan palmstammarna. Bland blomstren grinade balinesiska demoner, huggna i sandsten, mot oss.

En leende, söt flicka bad oss sitta ner och vänta på tuan Meier, och vi slogo oss ner på hans veranda. På väggarna hängde ett halvt dussin tavlor i lysande färger. En del voro endast halvfärdiga.

— Man skulle kunna tro, att det är Gauguintavlor, sade Kajsa.

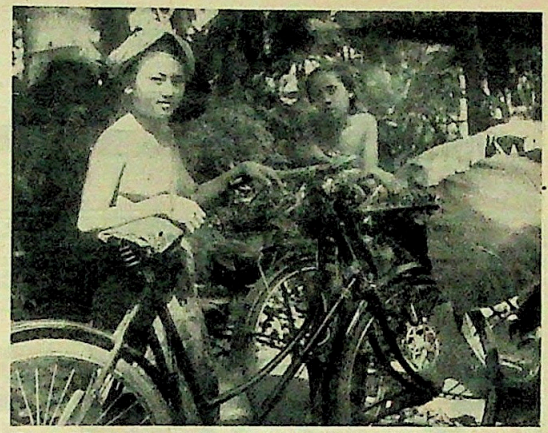
Theo Meier gjorde sin entré. Han hade sandaler på fötterna, en vinröd sarong om magen och en stor, svart cigarr i munnen. Han var en man på något över 30 år med en snäll liten gosses ansikte och gott hull.

Vi föreställde oss och överlämnade introduktionsbrevet. Ivrigt sugande på sin cigarr, läste Meier igenom det. Därefter skrek han in i huset:

— Roni, kom hit med arrak och toak! Ha, ha, ha...

En flicka kom in med ett par buteljer, en annan med tre glas.

Forts. sid. 47.

Den här Baliskönheten har verkligen den idealiska cykeldräkten. Eller vad säger damerna?

Den schweiziske målaren Meier omgiven av glas och flaskor skålar med författaren.

Så här ser en typisk bygata ut på Bali.

Forts sid 69.

SVENSK PRIMUS BLAND SOCKERRÖRSEXPERTER

Dr Booberg bor i en röd liten stuga i Javas högländer

Från St.-T:s utsände medarbetare
ROLF BLOMBERG

JAVA i nov.

När många giriga blickar i dessa dagar kastas mot Nederländska Indien, är det framför allt sockret som lockar. Råvaruförsörjningen utgör ju numera ett icke oväsentligt kapitel i stormaktspolitiken, och säkert är att Javas närmare 200 sockerfabrikers jätteproduktion ter sig ytterst åträvärd.

Vad kanske inte så många känna till är emellertid att Javas främste sockerspecialist är en svensk, dr Gunnar Booberg, vilken 1934 kom hit som s. k. gruppadvisör vid "Proefstation voor de Java-Suikerindustri" — Javas sockerindustris experimentalfält. Han var dock inte förste svensk som ägnade sina krafter åt denna viktiga näring. 1926—1927 uträttade dr Olle Arrhenius ett mycket gott arbete här under vissa jordundersökningar, och ännu tidigare, 1923, tjänstgjorde dr T. A. Tengwall som inspektör vid anstalten.

Dr Booberg var innan han kom till Java knuten till Sveriges geologiska undersökning, där hans forskningar framför allt gällde de skånska torvmossarna, ämnet för hans doktorsavhandling. Vid Pasoeroeans experimentalfält avancerade dr Booberg snabbt, och sedan 1934 sitter han nu som chef för dess agrikulturavdelning.

Vid denna ägnas sockerröret ett rent vetenskapligt studium, nya och mera härdiga arter drivas fram, sjukdomar och skadedjur undersökas och bekämpas, iakttagelser göras ständigt rörande jordmån och meteorologiska förhållanden m. m. Årligen utföras inte mindre än 45,000 provfältsförsök.

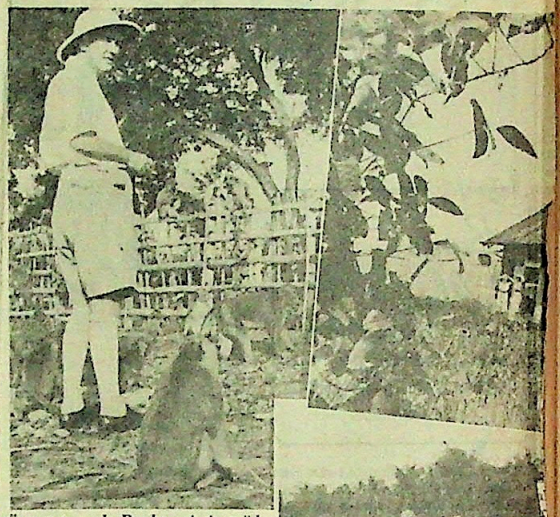
Sockerrörsodlingen har gått framåt med stormsteg bara på de senaste åren. På varje hektar utvinnes numera 180 quintaler — en quintal motsvarar ungefär 50 kg. — socker, medan man för 50 år sedan fick endast 70 quintaler och för 100 år sedan 19. Och säkert är att de svenska pionjärer på detta område som verkat här nere kunna ta åt sig en hel del av äran härför. Javas sockerindustrier ge sysselsättning åt mer än en miljon infödingar.

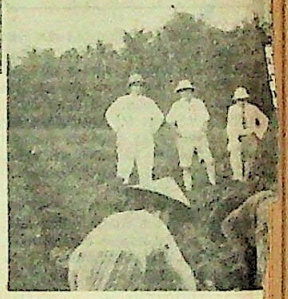
Dr Booberg har ett mycket ansträngande och ansvarstyngt arbete, men när han någon gång kan ta sig ledigt så reser han med sin hustru, fru Thyra Booberg, f. d. Röda korssyster, upp i Javas högland. Där är det ungefär lika svalt som under en normal svensk sommar, och där har familjen Booberg byggt sig en förtjusande liten röd stuga med vita knutar, från vilken man har den allra mest bedårande utsikt över ett par rykande vulkaner.

Jätteliljor vid stugväggen

Fru Booberg delar hängivet sin makes botaniska intressen, men hon föredrar vackra blomster framför sockerrör, och därför vårdar hon ömt bl. a. ett par jättelika liljor utanför stugväggen. Om själva stugan ser aldrig så svensk ut, så förtas emellertid illusionerna, och hemlandet direkt av en kolonialpojke som springa omkring på tomten och lekfullt klänga i staketet.

I samband med Javas sockerindustri är det speciellt en sak som intresserar på den rika ön, och det är förekomsten av en stor byrå för fingeravtryck, som på sitt sätt får ersätta pastorsexpedition där. Det förhåller sig nämligen så att en javan vanligen har minst tre olika namn. Han får ett som barn, ett som vuxen och ett som fader, och därför ställer det sig svårt att identifiera alla de infödingar som äro anställda vid de olika fabrikerna på vanligt sätt.

Överst t. v. dr Booberg i sin trädgård, där aporna trivas lika gott som husfolket. Ovan t. h. familjen Boobergs förtjusande lilla röda stuga med vita knutar. Därunder javanska arbeterskor plantera ut sockerrör i långa rader i de färdigställda fårorna under uppsikt av dr Booberg och ett par sockerrörsodlare.

Förskottssystem — miljonförluster

Som överallt i Orienten är förskottssystemet mycket utbrett på Java. Infödingen vill ha ett förskott så snart han anställes. Särskilt ett tag var det påfallande många arbetsvilliga som anmälde sig vid fabrikerna, och det visade sig att samma person kunde ta ut både tre- och fyrdubbla förskott på det sättet i skilda fabriker.

Detta system florerade särskilt vid 30-talet och medförde miljonförluster för industrierna, innan fingeravtryckssystemet genomdrevs. Den tilltagande kommunistiska propagandan på Java torde också ha bidragit till att fabriksledningen ville veta var de hade sina olika mannar.

Därför bestämdes det att varje infödd arbetare skulle ha en anställningsbok, som innehöll hans personalia och fingeravtryck, vilken måste lämnas in vid varje nyanställning. Boken skickas från vederbörande fabrik in till den centrala identifieringsbyrån i Soerabaja, där det finns ett kortsystem på 100,000-tals kort. Denna identifieringsmetod, som ju vid olika tillfällen har diskuterats i västerlandet, har man mycket goda erfarenheter av på Java.

Stockholms Tidningen 26/11 1941

— Ett par av mina modeller, ha, ha! sade Theo Meier.

— Vi har hört att ni är gift med en balinesiska — är det inte så?

— Jo — ha, ha! — men hon är inte hemma idag. Ni kommer att träffa henne senare, för ni stannar naturligtvis och bor hos mej — låt oss säga som »paying guests» ha, ha... Ni ska få äta underbar mat! Jag lagar fransk och kinesisk och balinesisk och tahitisk och japansk mat — hääärliga saker! Nu tar vi en arrak. Balinesisk arrak, tio cent flaskan. Underbart, va! Ha, ha! Vi blandar den med toak. Härligt risvin! Lite sött kanske men bra tillsammans med arrak! Ja — good luck och välkomna hit, ha, ha!!

— Tack och skål, ha, ha! sade vi.

Vi hade alltså hastigt och lustigt blivit »paying guests» hos Theo Meier, och innan jag börjar min berättelse om våra öden och äventyr på Bali tillsammans med den schweiziske målaren, skall jag i korthet presentera honom.

Han är från Basel. Hans far hoppades, att han skulle bli »något ordentligt», men han själv ville måla tavlor. Han levde bohèmeliv i Paris, München och Rom. Han influerades starkt av den franske impressionisten Gauguin, så starkt att han beslöt att resa till Tahiti, där Gauguin hade gjort sina bästa verk och slutat sitt liv. Men Theo hade inga respengar. Däremot en ganska genialisk idé, som gav honom de nödiga medlen. Han bildade en klubb av konstintresserade — han lyckades få tag på 17 stycken — som inbetalade 10 francs i månaden till honom mot att varje år få en tavla. Han kallade klubben De Dummas Klubb. Med medlemmarnas månatliga inbetalningar som säkerhet lånade honom en av hans vänner ett par tusen francs, och så inskeppade han sig i Marseille på en båt destinerad till Papeete, huvudstaden på Tahiti.

Det var 1932. Lite över ett år stannade han på Tahiti och levde Gauguins liv och målade ihop ett par hundra tavlor. Sedan gav han sig ut på en årslång resa i Söderhavet, till Filippinerna, Kina och Australien och tillbaka till Schweiz. I Basel ordnade han en utställning av sina arbeten, fick en god kritik och sålde åtskilliga av dem. 1935 lämnade han Schweiz igen och styrde kosan till Bali. 1936 gifte han sig med en balinesiska. »Hon kan varken läsa eller skriva — tänk så förbaskat skönt!» 1938 kom Ni Wajan Enoi, ett litet flickebarn, till världen. Och nu, 1941, lever familjen Meier ett relativt harmoniskt liv — på till hälften balinesiskt, till hälften europeiskt vis; Made, frun, bär offer till det lilla hustemplet i trädgården medan Theo jodlar och dricker öl och målar tavlor.

Ganguins inflytande på Theo kan skönjas även i annat än i hans konst och livsföring. Om man läser Irving Stones skildring av Gauguin i boken om Van Gogh, så märker man att Theo (säkert omedvetet i många avseenden) är en ehuru godmodig kopia av den store franske målaren. Hans våldsamma skratt och ofta rätt hänsynslösa och makabra skämt och en del andra drag hos honom påminna starkt om Stones Gauguin. Theo har också läst den boken.

Forts. nästa sida.

Inom ett område skulle Theo Meier ha överträffat Gauguin: inom kokkonsten. Under den tid vi bodde i hans hus lagade han nästan all mat själv. Det var underliga rätter med många och starka kryddor, ibland var det mycket läkert, ibland enbart underligt. — »Ah, nu ska ni få något underbart, underbaaaart! En kines på Timor lärde mej att laga det.» Eller: »Det här är Tahitis nationalrätt. Is sat not vanderfäll?!» Hans engelska hade en stark schweizisk

XPERTER

Svensk stuga bland vulkaner

Att man kan stöta på svenskar på snart sagt vilken fläck som helst på jordklotet, det har inte minst St.-T:s vittbereste medarbetare, den unge forskningsresanden *Rolf Blomberg* många gånger fått erfara. Härom dagen kunde St.-T. berätta, hur en ung hälsingborgska i en av Blombergs kortfilmer från Borneo återsåg sin bror, vilken hon ej sett på fyra år.

En svensk var också bland de första Blomberg träffade, när han vid sin ankomst till Java kom i kontakt med öns sockerindustri. Som chef för agrikulturavdelningen vid de 200 förenade sockerfabrikernas experimentalfält sitter nämligen dr *Gunnar Booberg* på en utomordentligt ansvarsfull post. Han och hans fru ha högt uppe i bergen bland rykande vulkaner byggt sig en liten röd svensk sommarstuga med vita knutar.

På bilden synes fru Thyra Booberg, som ömt vårdar sina ståtliga jätteliljor vilka med sina ranka stjälkar skjuta upp utefter stugväggen.

Läs Rolf Blombergs intressanta

artikel på sid. 5.

Se bild

Telefon Sverige–Japan första krigsnatten

General och pärlfiskare svenskar på Filippinerna

Inget svenskt fartyg i japansk hamn vid krigsutbrottet — Pilsnerrestriktioner i Japan

9/12

Svenskar finns det på de mest oväntade platser på jordklotet, den slutsatsen kommer man lätt till då man nu riktar blicken mot de nya områden, till vilka den stora världsbranden sträckt sig. Borta i Fjärran östern och i Söderhavet skall man nämligen finna åtskilliga svenskar som levat och verkat nästan hela sitt liv, i Japan finns c:a 100 svenskar och på Filippinerna ett 30-tal, enligt vad St.-T. erfarit.

Vid förfrågan meddelar utrikesdepartementet att ännu inga som helst meddelanden ingått rörande svenskarna i Honolulu, som beröres av de första krigsrapporterna. Så gent som i slutet av förra månaden bereddes genom utrikesdepartementets försorg i Japan bosatta svenskar tillfälle att resa hem, men blott ett 10-tal begagnade denna möjlighet att komma ur farozonen och dessa äro nu på hemväg via Manila och USA. Hur långt de kommit vet man inte.

Svenskarna i Japan utgöras till övervägande delen av affärsmän och deras familjer, av vilka de flesta ha varit bosatta där borta mycket länge. Vår handel med Japan, som var relativt livlig så länge Sovjet stod utanför kriget och transporterna kunde gå över Sibirien, har alltsedan tysk-ryska krigets utbrott varit ytterst betryngd.

En del svenska fartyg ha visserligen anglort japanska hamnar och sedan via Sydamerika befordrat varorna hem, men enligt vad som meddelas från utrikesdepartementets sjöfartsbyrå fanns intet svenskt fartyg i Japan nu vid krigsutbrottet. Vid en exportfirma med starka intressen på Japan uppges emellertid att ett svenskt företag stod i telefonkontakt med Japan samma natt som krigsförklaringen avgavs.

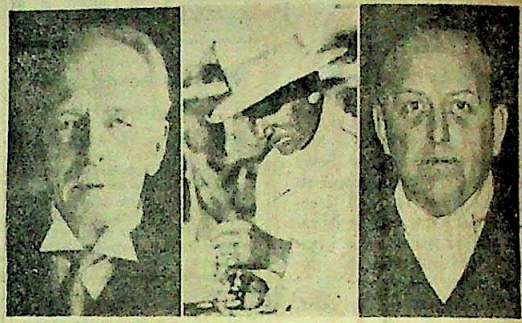
Tändsticksbolaget har sammanlagt ett 10-tal man stationerade vid sina kontor i Fjärran östern, omtalar direktör Fred. Ljungberg för St.-T. I Shanghai, där kontoret ligger inom den av japanerna nu ockuperade internationella koncessionen, är det fem personer med ingenjör Hultman som chef, i Bangkok två med konsul Enstadt i spetsen och på Filippinerna två, av vilka den ene är ingenjör Henrik Büring. I Thailand har man tre svenska representanter. All verksamhet har tidigare förflutit normalt, meddelar dir. Ljungberg, och senast i förlags hade bolaget ett telegram från Ostasien som inte innehöll några orostecken.

Bland kända svenskar i Japan, där export- och importfirman Gadelius troligen har de flesta representanterna för närvarande, märkas konsulerna Gösta Guston och Adolf Gerdtz. Kurt Riber heter firma Kjellbergs Succes representant i Tokio, medan firma Martin Månsson företrädes av Carl Erik Necker, som med sin familj är stationerad i Osaka.

Av den korrespondens som en känd expertfirma haft med sin representant där ute framgår, att livet i Japan även tidigaro haft sin prägel av avspärrningen. Sålunda ha svenskarna där konstaterat en märkbar brist på socker och kol, och pilsnerkonsumtionen har sedan en tid varit ransonerad till ett par flaskor i månaden.

Brigadgeneralen C. E. Nathorst intar en framstående plats som nestor i den av ett 30-tal svenskar bestående kolonien på Filippinerna. Han har varit med om krig förr här vid Stilla havet och närmar sig nu de 90. Charlie Jonsson och Charlie Olsson äro ett par andra välkända svenska profiler samt fru Lindvall, som är maka till en överste vid frälsningsarmén och gjort mycket gott bland sina landsmän i denna avkrok av världen.

På Java, vars svenskar St.-T:s läsekrets fått stiftа bekantskap med i resebrev från den unge forskningsresanden Rolf Blomberg, märkas bl. a. konsul Lehman och fru Govaars, vilken senare igångsatte en stor insamling för Finland och gjort sig känd för sin gästfrihet. Förre stockaundabon Kurt Lamberg är i holländsk tjänst och chef för en teplantage, medan den svenske pärlfiskaren och författaren Victor Berge vistas på en mindre ö i Söderhavet. Rolf Blomberg uppehåller sig för närvarande på Soenbova, en ö mellan Bali och Nya Guinea, där kooperativa har en svensk kaffeplantage, vars föreståndare heter Björklund.

Tre kända svenskar, som bo vid Söderhavet. Fr. v. ses snart 90-årige brigadgeneralen C. E. Nathorst som varit med om krig förr i dessa farvatten, i mitten pärlfiskaren Victor Berge och t. h. den bekante japansvensken konsul Gösta Guston.

04-0154

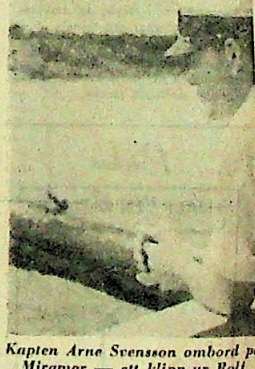
St. Tidningen 24/11 41

SYSTER SÅG BRODER PÅ FILM EFTER FYRA ÅR

Att ha en kär anhörig på sjön i dessa tider, kan ge anledning till mycken oro, i all synnerhet om man inte sett eller talat med honom på flera år. Stor blir därför glädjen, om man sitter på bio en kväll och plötsligt får se den efterlängtade livs levande på den vita duken. Då kan man sannerligen bli glad.

Detta är vad som hänt en familj i Hälsingborg nu i dagarna. Händelsen av slöjades helt apropå i senaste radiohälsningen till svenskar i utlandet. En dem röst hälsade sin bror, kaptenen på s/s Miramar, och erinrade om att hon inte sett honom på fyra år förr än här om kvällen då hon satt på en biograf och tittade på Rolf Blombergs film från Borneo. Då fick hon plötsligt se brodern tillsvidare på kommandobryggan. Hon talade om hur glad hon blev och hoppades att han snart skulle komma hem.

En liten bild ur vardagslivet, som visa vilka överraskningar man kan råka ut för. St.-T. har spårat damen till Hälsingborg och det visade sig vara fröken *Marianne Svensson*, som på detta sätt hälsade sin broder Arne. Han var senast hemma 1937 och var då styrman ombord på den svenska båten. Sedan dess har han avancerat till kapten och familjen visste att båten efter krigsutbrottet befraktats i söderhavstrad. Bl. a. hade brodern skickat en hälsning från Borneo. När Rolf Blomberg kortfilm "En svensk skogskarl från Borneo" rullades i Hälsingborg gick fröken Svensson på bion för att få se ett glimt av de trakter där brodern kuskade omkring. I slutet av filmen fick hon så se en båt med svenska finggan hissad och på kommandobryggan tyckte hon sig känna igen brodern. Men riktigt säker var hon inte. Kvällen därpå blev det blobesök igen, då i moderns och systerns sällskap,

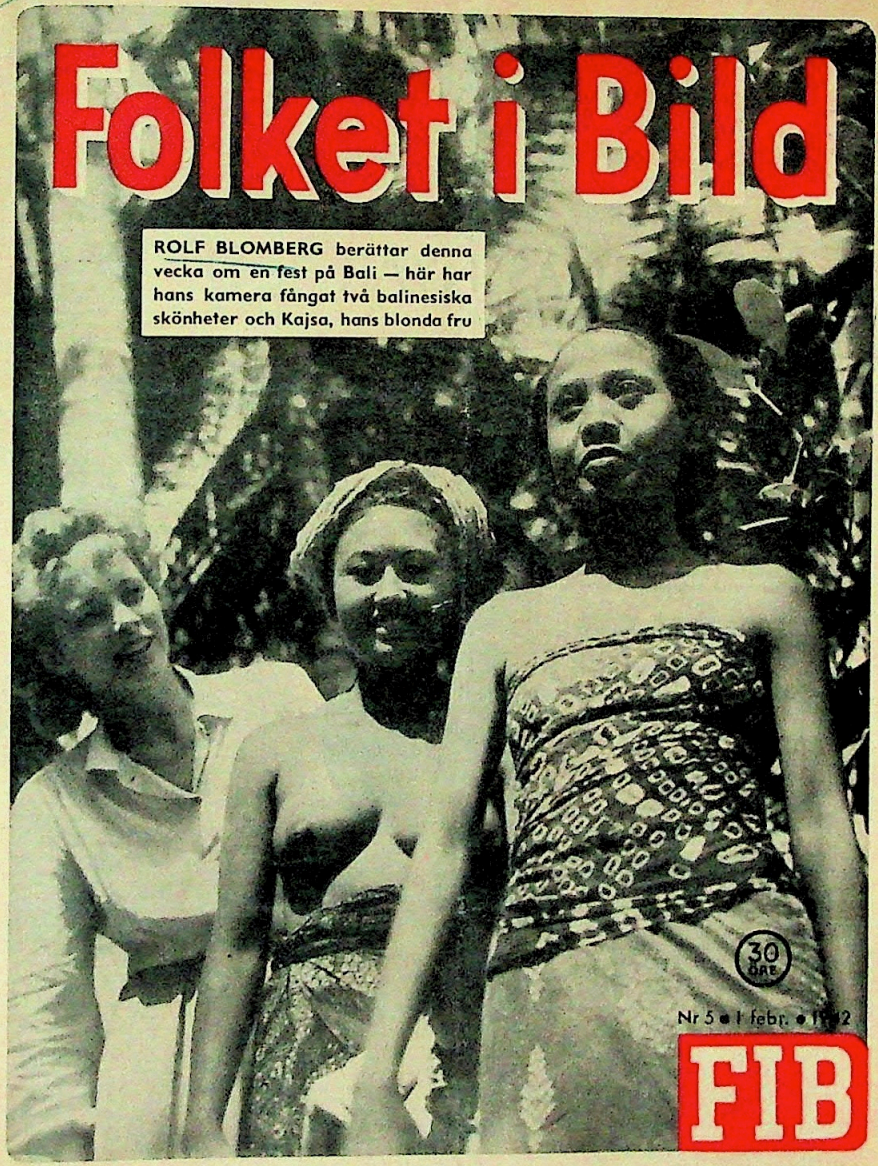
Kapten Arne Svensson ombord på Miramar — ett klipp ur Rolf Blombergs Borneofilm.

och nu var han särskilt uppmärksam. Jo mycket riktigt, det var kapten Arne liv levande, inget tvivel längre. När man gi hem den kvällen så kändes det, som o man fått en alldeles färsk hälsning. Vi serligen var det länge sedan filmen tel — men man kände sig i alla fall lu lugnare för sonen och brodern. Och h ser det ut att gå någon nöd på hem Det klipp ur filmen, som Svensk fil industri välvilligt ställt till St.-T:s fö fogande, visar ångaren Miramar med k kapten i hamnstaden Nornoka på Borne

04-0155

Folket i Bild

ROLF BLOMBERG berättar denna vecka om en fest på Bali — här har hans kamera fångat två balinesiska skönheter och Kajsa, hans blonda fru

30 ÖRE

Nr 5 • 1 febr. • 1942

FIB

MARK TWAIN

— ett knippe roliga historier och annat om Tom Sawyers författare

På fest hos FURSTEN av SABA

ROLF BLOMBERG

berättar — från det nu så aktuella Holländska Indien — om en hejdundrande fest på Bali med spädgris, musik och dans . . .

*

I morgon reser vi till fursten av Saba, sade Theo Meier, den schweiziske målaren, som är värd här på Bali. Hans spädgrisar — rostade på spett — aaah, underbara!

— Hur ska vi komma dit?

— Vi cyklar. Det är bara ett par mil.

Klockan 7 nästa morgon startade vi — Kajsa, Theo, I Gosti Ketot Rondo (Agong Ketot kallad, Theos boy och allt i allo) och jag. På pakethållaren hade jag min filmkamera.

Det var en ljuvlig morgon. Himlen var blå, luften klar och frisk. Vägen gick fram genom risfält, palmlundar och byar. Till höger om oss reste sig ur vita dimslöjor den över 3 000 meter höga vulkanen Gonong Agong. Det är det högsta berget på Bali och även det heligaste. Gonong Agong anses som »Världens Navel» i den baljnesiska religionen, som är starkt hindupåverkad men f. ö. en blandning av en mängd religioner, en dyrkan av ett otal gudar, demoner och naturföreteelser. Halvvägs upp på Gonong Agong ligger Balis mest helgade tempel Besakih.

Vi mötte balineser, till fots och på cykel liksom vi, och balinesiskor med kolossala bördor på huvudet — av kokosnötter eller bara skalen av nötterna, av bananer, maniok, ris och fisk. Vi mötte hela marschkolonner av snattrande, vaggande bruna ankor, dirigerade av en bonde med ett långt spö. Fina, välskötta kor och vattenbufflar betade efter vägkanterna, höns irrade vimsna omkring framför hjulen och fula hundar makade sig motvilligt iväg från körbanan.

På kort avstånd från varandra stodo små restauranger. De bestodo av ett palmbladtak, ett bord och en träbänk. Man kunde få kolsvart kaffe, sötsaker, palmvin och arrak i dem. Ett stort glas arrak för 1 cent! Oftast var det söta flickor som skötte restaurangerna och då var det också i regel gott om kunder.

Furstens dotter Tjitera (t. v.) och hennes kusin dansar för de svenska gästerna, Rolf Blomberg och hans fru Kajsa.

Orkestern trakterar bl. a. ett instrument som heter rejong.

04-0157

Den välfödde fursten av Saba (t. h.) ser till att tjänarna steker spädgrisen riktigt . . .

Theo vinkade och flinade åt de söta och ropade lustigheter till dem — ibland ganska frivola — och flickorna gåvo honom fnittrande svar på tal.

Vi trampade genom Denpasar, den största platsen på ön, och i utkanten av Denpasar visade Theo oss spår efter kanonkulor i några stora träd. Dessa härröra från de sista striderna mellan holländare och balineser år 1906, den tragiska historia som ligger till grund för Vicki Baums utmärkta roman »Kärlek och död på Bali».

Vi trampade vidare ut på landsbygden, på välbyggda vägar, där en och annan ilsket röd buss, till bristningsgränsen fullastad med människor och grunkor, skakade fram och där Kill Kenny kom farande med sin vrålande Harley Davidson. Han stannade och Theo bekantade oss med honom. Kenny är en amerikansk sjökapten, »som är lika hemma i Söderhavet som på Broadway». Han kom till Bali som skeppare på en lustyacht, tyckte om ön, stannade och blev delägare i ett hotell. Men nu skulle han resa tillbaka till Amerika och göra tjänst i marinen.

— Plikten kallar — slut på de lyckliga dagarna! suckade han.

— Säj, fortsatte Kenny med ett grin i sitt röda, jovialiska ansikte, kom ner och ta en whisky hos mej nån dag och se på mina underliga djur. Jag har ett par praktexemplar just nu . . . !

— Underliga djur?

— Ja, turister, förstås . . . Hemska saker!

— Finns det fortfarande turister på Bali? frågade jag. Kriget o. s. v.?

— Nåja, ni har kommit i en lycklig tid — det är bara en droppe i havet mot vad som var. Det är slut på jorden-runt-kryssningarna, då ett par tusen turister med lika många Kodakapparater varje år vräktes i land och holl på att riva med sej hela Denpasar — för mer fick de sällan se. Men det kommer ju en och annan trots tiderna. Mest fruntimmer, och — ja, ni *måste* komma och kika på menageriet! Balis hemskaste demoner är som nyfödda helgonabarn mot ett par av mina gäster . . .

Vi lovade att hälsa på Kenny vid tillfälle och fortsatte vår färd. Solen var nu ganska högt på himleu och det blev hett på vägen. Men vi togo det lugnt, stannade ibland och läskade oss med palmvin eller kokosmjölk, tittade in i ett par tempel, kikade på ett par bildhuggare som i skuggan av ett jättelikt waringinträd höggo ut två skräckinjagande drakar ur sandstensblock och lyssnade ett slag till några balineser som övade sig på rejong, ett xylofonliknande instrument. Sedan kommo vi in på smala vägar, överskuggade av stora träd, och där var det svalt och skönt.

Vi mötte en inföding bärande på en varan, en meterlång ödla, ful och grönsvart i synen.

— Ah — underbart! sade Theo. Den ska jag ta med till fursten. Ha, ha — det är härlig mat!

Han övertog varanen för 10 cent och skulle just till att binda fast den på pakethållaren, då en annan inföding frågade honom, vart vi ämnade oss med reptilen.

— Den ska fursten av Saba ha! förklarade Theo.

— Han avskyr varaner, sade infödingen, som var en av furstens undersåtar.

Alltså fick fångstmannen igen sin ödla och samtidigt behålla de 10 centen — ett bud måste man stå för — och glad var han.

En halvtimme senare anlände vi till Saba. Furstens pori eller palats, om man nu skall använda detta imponerande uttryck, var inte så stort men mycket vackert. Det var rikt på skulpturer, ornament och fantasifulla målningar. Till de senare var fursten själv mästare. Balineserna ha en mycket konstnärlig läggning — varje balines kan skulptera, måla, dansa och spela något instrument — och Anak Agong Bagos Djelantik, Sabafursten, hade dessa egenskaper i särskilt utpräglad grad. Han är Balis just nu förnämligaste kompositör och dansinstruktör.

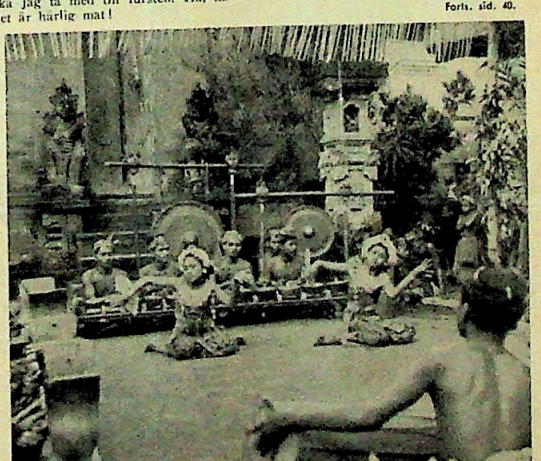
Utseendet förråder emellertid inte konstnären.

— Jag tycker fursten ser ut som en råbiff, förklarade Kajsa bestämt. Liknelsen är bra. Fursten är en sattig, blodfull typ, i hög grad maskulin. En balinesisk »he-man». Och han tål inget fjams. Då en av hans släktingar i huset hade en lång utläggning för Theo om någon magåkomma han ådragit sig, rynkade fursten ögonbrynen och röt:

— Sluta med det där och gå och lägg dej i graven på en gång!

Sitt folk styr fursten med fast hand och på ett förnuftigt sätt. Han är ingen despot eller utsugare som så många av Österns regenter. På tal om de principer

Forts. sid. 40.

Legongdansen börjar i sakta tempo — — — Observera de två demonerna t. v. i bakgrunden, vaktande en port. Ternet t. h. är en av husets offerplatser.

På fest hos fursten av Saba. Forts. fr. sid. 9.

efter vilka han regerar sitt furstendöme, sade han en gång till Theo:

— Ett folk är som ett risfält: om man bevattnar och sköter det ordentligt, ger det goda skördar.

Vi slogo oss ner på en oval och skuggig altan med utsikt över en damm med blå näckrosor, och vi bjödos på många sorters dryckjom — palmvin och kokosmjölk, risvin och arrak.

— Det är skönt att leva! sade Theo och drack sju glas arrak på mindre tid än en kvart.

— Ha, ha — och nu ska vi ha helstekt spädgris och musik och dans! sade fursten.

Det blev fest hela dagen! Till att börja med fingo vi mellan klunkarna se fursten agera kock. Vardagsmaten tillagas på Bali alltid av kvinnorna, festmåltiderna, såsom spädgris och havsköldpadda, av männen. Och det är en invecklad historia.

Vår värd började med att preparera en konstig röra att fylla grismagen med. Den bestod av spansk peppar, vitlök och portugisisk lök, tumerik, färsk ingefära, salt, bogaronnötter och tjekohrötter (båda med smak påminnande om ingefära), vanlig peppar, starkt kryddad malen fisk, aromatiska blad och ytterligare några slags ingredienser, som jag inte vet namnet på. Allting finhackades, rördes med kokosolja till en smet och stoppades in i grismagen, som sedan syddes igen. Så kom grisen över elden på ett spett, vilket sakta vreds runt av en tjänare medan en annan fläktade bort rök och flammor.

— Nu får de snurra den runt ett par timmar och sen dj...! sade fursten — på sitt balinesiska talesätt förstås.

Så fick vi då spädgrisen — vilket kalas! Brunt och knaprigt skinn, mört och gott kött och så starkt kryddat, att man flämtade.

— Äsch — det är tamt utan lombok, menade fursten och lassade på mängder av färsk spansk peppar — rena döden för t. o. m. en eldslukare!

— Ha, ha, flinade Theo, utan *arrak* är det tamt!

Vi stoppade i oss fantastiska mängder spädgris — ty det är ju inte var dag man är på kalas hos en balinesisk furste — och sedan voro vi alla så mätta och dåsta, att vi måste ta igen oss en timme i de furstliga gästrummen.

När vi kvicknade till igen, sågo vi att en hel gamelan, en orkester, hade anlänt. Det var ett tjugutal man med alehanda instrument: gonggonger, xylofoner, trummor och instrument som vi inte ha några svenska namn för. Massor av människor hade också samlats på den vackra gården i furstens port för att se på dansen. Det var ju Tjitera, furstens dotter, som skulle dansa legong!

Tjitera var en flicka på 16 år, slank och välskapt, med ett intelligent ansikte. Hon var klädd i en vacker, åtsittande dräkt av guldbrokad och bar mängder av smycken i rent guld och besatta med ädelstenar. Doftande gula trangipaniblommor sutto som en gloria kring hennes huvud. Hon var som en sagoprinsessa!

Där fanns också en annan flicka i samma ålder och klädd på samma sätt — jag tror det var Tjiteras kusin — som tillsammans med Tjitera skulle utföra legongdansen.

Hur skall jag kunna beskriva denna dans som nu följde...! Där fanns grace och mjukhet, rytm och eldigt tempo. Kärlek och hat och alla extatiska känslor fanns i den. Tjitera var sagolik! Hon hade varje muskel under kontroll. Hennes hand- och fingerrörelser, huvudets och ögonens rörelser — allt var fulländat! Och musiken — ibland våldsam, ibland mjuk, men aldrig söt — ryckte en oemotståndligt med, man kände den i bröstet...

Efter dansen blevo vi materialister igen och tänkte på mat. Man är ju inte mer än människa!

— Den här ska vi åta i kväll, sade vår värd, när en havsköldpadda gjorde sin entré på — pakethållaren av en cykel!

— Sedan stannar ni över natten här, fortsatte den gästfrie fursten.

Men vi fingo nöja oss med mindre storslagen mat, ty vi hade andra planer. Theo måste tidigt nästa morgon vara hemma igen för att ta emot en tavelspekulant, och vi ville därför ge oss av hemåt innan det blev för sent.

— Jag cyklar med en bit på väg, sade fursten. I en by just vid floden, ni kom över, är det också dans.

Skulle fursten cykla!? Kan man i sin vildaste fantasi tänka sig en av Österns furstar sitta och trampa på en cykel!

Nå, fursten trampade inte. Han bara *satt* på cykeln, medan två livegna sprungo efter den och sköto på. Styra måste han emellertid göra själv, och det gjorde han rätt vingligt.

— Varför inte köpa en bil? frågade jag honom med tanke på hans goda ekonomi.

— Jag har haft en, svarade han. Den körde jag rätt ut i ett risfält och där fick den stå.

Just i skymningen kommo vi fram till byn vid floden. Under ett heligt waringinträd vid marknadsplatsen spelade byns gamelan, och en flicka på sex år och en pojke på sju dansade »flirtdansen». Det var en särdeles rolig och näpen föreställning. Den lilla tösen var klädd som en fullvuxen balinesiska och agerade också som en fullvuxen; hon slängde med ögonen och vaggade med höfterna och såg ut som en raffinerad flirt. Publiken hade hejdlöst roligt.

Det blev sent innan vi kommo iväg — vi måste ju dricka en avskedsarrak först! Och en till o. s. v. Men till sist togo vi farväl av den hygglige fursten, som bjöd oss komma tillbaka så ofta vi ville.

Månen kom upp stor och rund och långt bort i väster mullrade åskan och blixtar flammade. Bali är som en sagoö i dagsljus; i månskenet förstärktes intrycket. Palmkronorna glittrade i silver, de vattendränkta risfälten blänkte och bloss och eldar brunno efter vägen. Cikador och grodor höllo konsert, ackompanjerade av en och annan gamelan. Gonggongslagen dårrade dovt genom natten..

Sent på kvällen kommo vi hem till Theos hus vid havsstranden. Innan vi kröpo in under moskitnätet, togo vi ett dopp i de skumvita branningarna, som rullade in över korallrevet.

Just då jag skulle till att somna, hörde jag Kajsa mumla:

— Kan vi inte stanna på Bali för alltid...?

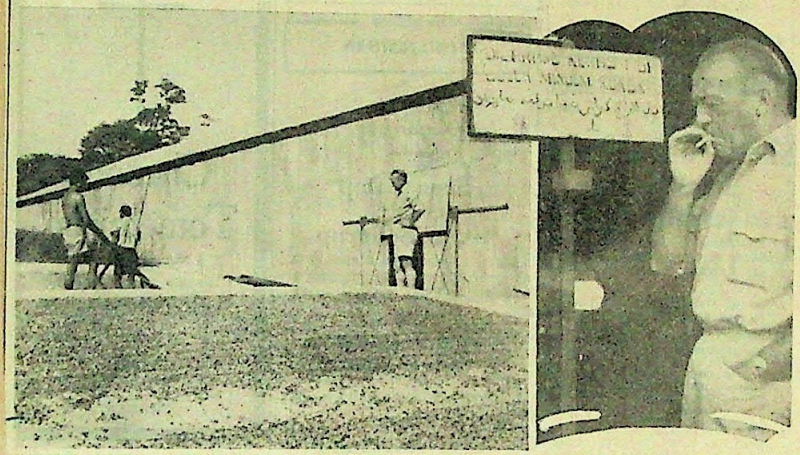
04-01.59

ROLF BLOMBERG-RAPPORT:

Svenska pionjärer på kaffeplantage i söderhavskrigets mitt

Japanska bomber nära K. F:s anläggningar

St. Tidningen
9 Feb. 1942

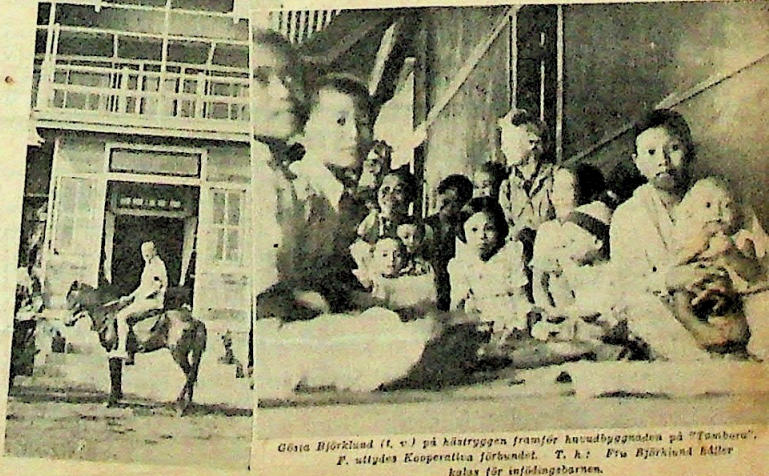
Ett anslag i fabriken på den svenska kaffeplantagen: "Rökning förbjuden" skrivet på malajiska, javanska och kinesiska. — T. h. om skylten plantagechefen Gösta Björklund. — Bilden t. v. visar hur "Tambora"-kaffet torkas på cementerade ytor utanför fabriken.

På ön Soembawa har Kooperativa förbundet sin stora kaffeplantage, Tambora, mönstergillt odlad och skött av svensken Gösta Björklund och hans maka Eva samt estlandssvensken Werner Kasemets. De befinna sig nu i krigets slagskugga — deras ö ligger vid Javasjön, där japanerna för några dagar sedan attackerade nederländska flottan, och i norr har man det ofta nämnda Makassarsundet. Trots väldiga svårigheter har de svenska paret fortsatt sin pionjärinsats, medan orosmolnen dragit ihop sig över deras hem, en skänkt gästvänlig idyll i djungeln.

Om besöket på den svenska kaffeplantagen handlar Rolf Blombergs första artikel, som återfinnes

på sista sidan.

De berömda öarna i Holländska Indien dras allt ängre in i krigshändelsernas brännpunkt, och dagens telegram berätta att t. o. m. den mest paradisiska av alla, tempeldansersköornas ö Bali, blivit skådeplats för flygstrider. Omedelbart före krigsutbrottet i Fjärran Östern gjorde St.-T:s utsände medarbetare forskningsresanden Rolf Blomberg en äventyrlig färd mellan Bali och dess grannö Soembawa, och innan postförbindelserna bröts, fick han iväg ett par innehållsrika rapporter, vilka nu nått Stockholm.

Gösta Björklund (t. v.) på bästryggen framför huvudbyggnaden på "Tambora", F. ttlydes Kooperativa förbundet. T. h.: Fru Björklund håller kalas för infödingsbarnen.

SKÅNINGAR TRIVAS I DJUNGELIDYLL — MED ÖPPEN SPIS

Valutasvårigheter äventyra SVENSK ODLARGÄRNING

"TAMBORA", Soembawa, i november 1941.

De senaste dagarna har jag vandrat omkring bland svenska kaffebuskar tillsammans med en svensk skåning och en Estlandssvensk och funderat över en del problem — för det första, när denna min artikel skall kunna nå Sverige, för det andra, om och när svenska kaffetörstiga strupar ska få läskas av det fina "konsumkaffe", som nu går i frukt här på jättevulkanen Tamboras sluttning — för det tredje och sista, hur pass allvarligt krigshotet från norr är. Skall även denna del av Söderhavet härjas av världsbranden? Jag kan knappast tro det — i denna paradisiskt fridfulla omgivning, bland tryggt skånsktalande landsmän... Men jag måste väl presentera!

04-0160-1

Första gången jag träffade Gösta Björklund var på en biograf i Stockholm, på vita duken. Det var i Svensk filmindustris kortfilm "Byn vid den trivsamma brunnen", ett utmärkt och roande reportage från Kooperativa förbundets kaffeplantage "Tambora" på ön Soembawa i Nederländska Indien. Hjälten i filmen var naturligtvis plantagens skapare och ledare, hr Björklund, som i solhjälm och övrig tropisk habit på felfri skånska gav filmpubliken en liten orientering över "Tambora" och sedan sågs bland kaffebuskar och infödingar.

Medan min fru och jag vistades i Batavia, blev vi närmare bekanta med Gösta Björklund, som kommit dit i affärer.

— Om ni ändå ska styra kosan till Små Sundaöarna, så kom och hälsa på oss på "Tambora" och lev djungelliv ett slag, sade han. Och vi togo honom på orden, ty de voro ärligt menade. Några veckor senare halkades vi Soembawa i en romantisk infödingsbåt med utriggare. Vi höllo kurs på den skyhöga vulkanen Tambora (som givit plantagen dess namn) och landade vid kustbyn Kananga 12 kilometer från plantagen efter att i tre dagar och fyra nätter ha krysset mot ostmonsunen. Från havet såg "Tambora" ut som en ljusgrön plätt på den mörkgröna vulkansluttningen. Det ljusgröna var, fingo vi sedan höra, tre kvarts miljon kaffebuskar, det mörkgröna den ännu obrutna djungeln.

— Kom och lev djungelliv, hade Gösta Björklund sagt. Hm! Då vi efter färden upp till plantagen, först genom vilrika skogs- och savannmarker, sedan genom enorma kaffeodlingar, närmade oss huvudbyggnaden, från vilken den svenska och holländska fanan och Kooperativa förbundets gröna vimpel vajade, gav hr Björklund oss en vink om, vilket djungelliv vi bjudits på...

— Huset ni ser där borta är vårt klubbhus med biljard och pingpong. Där brukar vi träffas på lördagarna och ha åtta trevligt tillsammans. Och där vid fabriken har vi tennisbanan, och just bakom vårt hus ligger en ganska stor cementerad simbassäng. Och nu — var så god och stig in i vår enkla hydda...

Bäh! (Det har jag lärt mig av balineserna att säga, när jag blir perplex.) Bäh! Det var som att komma in i det trivsammaste hem i Sverige! Stora, vackra rum. En murad öppen spis av skånsk modell, inringad av skinnade blanka kopparkastruller. Ryamattor och skånska bonader och bokhyllor med Albert Engström och Fröding. Och den middag vi blevo bjudna på — bäh! Läcker kallops på hjortkött och den mest underbara rabarberpaj! Jag vill lova att det smakade efter risdieten på utriggaren.

— Ja, det går ju ingen nöd på oss, ler vår värd. Men hade ni kommit för åtta, nio år sen, så hade ni blivit mottagna ayanerligen enkelt. Den allra första tiden här levde vi ju ganska primitivt; vi hade t. ex. så ont om vatten i början, att, när vi tvättade oss och hällde en bleckburk vatten över oss, stod vi med ryggarna mot varann för att ta vara på varje droppe.

Svensk djungelfru häktad i Japan

Någonting saknade vi emellertid på "Tambora", och det var värdinnan fru Eva, hr Björklunds pionjärkamrat under alla dessa år på Soembawa. I 20 år — 20 tropiska år, pressande för en man och ännu mera för en kvinna — har hon delat ljuvt och lett med sin man, först på Java, sedan här. Och säkert är, att den bästa medhjälparen och kamraten vid "Tamboras" tillblivelse har hr Björklund haft i sin maka.

— Hon är hemma i Sverige nu och hälsar på vår dotter Gunnel, som går i gymnasiet, berättade hr Björklund. Det var meningen, att Eva skulle komma tillbaka hit i år, men med krig i hela världen — hur ska det egentligen gå till...?

Hur? Svaret kom några dagar senare i form av ett telegram från Kobe i Japan:

"Anländ blit välbehållen. Inträffar Soerabaia den 20. Eva."

Och ett par veckor senare dök fru Eva upp här och överöstes med risgryn av förtjusta infödingar. På den äventyrliga återresan hade hon kommit lyckligt över till Japan och efter besvärligheter även där — bl. a. blev hon av misstag häktad! — fortsatt till Java och sedan till sitt kära "Tambora". En alldeles ovanligt ansträngande och strapatsrik resa hade det varit, vilket inte alls märktes på fru Björklund. Med ett "kolossalt roligt och intressant var det i alla fall" slutade hon sin berättelse för oss om den spännande färden.

Så var då stämningen gladare på "Tambora", när "njonja besar" — "den stormäktiga frun" — hade kommit tillbaka. Men annars kan man långt ifrån tala om någon så särskilt hög stämning på plantagen, och därtill finns det goda skäl. Gösta Björklund och hans energiske förste man, est-svensken Werner Kasemets, vilka jag följt med på deras inspektionsturer genom odlingarna, ha tydligt demonstrerat varför. De ha visat mig tiotusentals kaffebuskar, som stå övervuxna av slingerväxter och kvävas av spirande ogräs. På en del ställen i kaffeplantagen måste man hugga sig fram med skogskniv.

Kolmilor och båtbygge klara ekonomin

— Det är hemskt att se det, säger hr Björklund dystert. Det är 250 hektar som vi inte längre har råd att hålla i stånd. Vad ska vi göra — svenska staten anser sig under nu rådande tider inte kunna bevilja Kooperativa förbundet utförsellicens för de medel, som fordras för plantagens underhåll. Förr hade vi 1.000 kulier arbetande för oss, nu ha vi 200. Och det var en tid, då vi bara kunde avlöna 25! Plantagen är ju ny och ger ännu inte nog för att täcka alla de stora omkostnaderna. Måtte det snart bli fred i världen, så man inte ska behöva se allt detta, som kostat så stora pengar och så mycket hårt arbete, åter förvandlas till djungel!

Det är dock förvånansvärt hur väl man på "Tambora" anpassat sig efter den nya situation som uppstått genom den minskade penningtillförseln hemifrån. Större områden än man skulle räknat med underhållas fortfarande. Detta är möjligt genom att alla upptänkliga besparingar göras på annat håll — vid fabriken (där alla maskiner gå på trikol från egen kolmila), vid vägarbetena som nu få bli av mer provisorisk natur, och i hög grad har det naturligtvis blivit i form av personliga uppoffringar från chefens och hans assistenters sida genom att dessa ta ut

04-0160-2

04-0160-3

Karta över Soembawas läge söder om det krigsaktuella Makassarsundet.

det minsta möjliga av sina löner. Man har också på "Tambora" redan från början gått in för självförsörjning i stor utsträckning. Så t. ex. bygger Gösta Björklund själv med hjälp av ett par kinesiska snickare en båt som behövs för posthämtning från staden Soembawa Besar, medan Werner Kasemets axlar dubbelbössan för att förse plantagena skafferier med hjort- och vildsvinskött. Jag tror aldrig han kommit tomhänt tillbaka från en jakt, men det är också en alldeles ovanligt viltrik trakt, urskogen runt plantagen. Vildsvinen komma ända fram till husen — skubba sig mot husknuten ibland! — och hjortarna gnaga sönder skuggträden i kaffeodlingarna inte 200 meter från fabriken.

Heta stenar skånsk "infödingsmedicin"

Ja, en plantagechef måste vara mångkunnig. Det finns ingen läkare på plantagen, men som Gösta Björklund har goda medicinska och kirurgiska kunskaper, blir det oftast han som får agera "medicinman". Han har fått apjäla armar och ben och göra mindre operativa ingrepp när så behövts, han har stuckit injektioner och dragit ut tänder. Nu var det så, att Elis Andrée, en brorson till den berömde nordpolsflygaren och tidigare förste man på "Tambora", hade fått oerhört ont i magen. Det botar man bäst genom att på infödingsmaner lägga heta stenar på magen, tänkte hr Björklund. Han värmde några tegelstenar över glöden, lindade in dem i tidningspapper och placerade dem på Andrées mage.

04-0160-4

— Aj — det bränns! kved Andrée och försökte ta bort stenarna.

Men hr Björklund tryckte ner honom i ett stadigt grepp och sade:

— Stenarna ska vara varma, om de ska göra någon nytta!

— Släpp mej! Jämrade sig Andrée och ansträngde sig att komma loss. Kallsvetten bröt fram på hans panna.

— Då släppte jag honom, sade hr Björklund. Ja, inte för att han bad mej om det, utan emedan tidningspappret började — ryka! Stenarna var nog i hetaste laget. Men Andrée blev bra och hade aldrig senare ont i magen — åtminstone hörde jag honom aldrig klaga över magknip.

I en artikel om en tropisk plantage ha ju alltid några äventyr med krokodiler och giftormar sin givna plats.

— Har ni inte någon liten spännande historia att berätta? frågar jag vårt värdfolk.

— Vi fick en gång besök här av en dam, som var ganska nervös till sin läggning, berättar fru Björklund. Hon tyckte ju det var ett stort äventyr att komma till en plantage mitt i urskogen, och hon var beredd på att allt möjligt kunde hända. Men vi lugnade henne. Ingen risk för ormbesök i huset eller andra otrevliga upplevelser.

Nästa dag ville hon packa sina kappsäckar och ge sej i väg, ty dels måste vi avliva en orm på vindsloftet med påföljd att det blev en stor blodfläck i taket på gästrummet, dels skakades huset under natten av en jordbävning så kraftig som vi varken förr eller senare upplevat! Men vi lyckades i alla fall övertala henne att stanna ännu en natt, och det blev tre veckor och hon trivdes härligt på "Tambora".

Inget under! Den som inte triva på "Tambora" måste vara konstigt skapt!

Rolf Blomberg.

Filmexpedition till jätteödlornas ö

Kryssning dag och natt MOT SYDOSTMONSUNEN

Rolf Blombergs unga fru fångade skrikande bläckfisk
— Märkliga upplevelser i Söderhavet

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

TAMBORA, SOEMBAWA, i november 1941.

Nu väntar en utriggarbåt på oss för att segla oss till Komodo, jätteödlornas ö. Om två dagar säga vi farväl till vårt utomordentliga svenska värdfolk, hr Gösta Björklund och hans fru Eva, här på KF:s kaffeplantage och styra åter ut på Javasjön. Vi beräkna att stanna på Komodo bortåt en månad för att filma, fotografera och samla djur.

Under uppehållet här på Soembawa ha vi inte heller varit helt overksamma, utan gjort två högintressanta och mycket givande utflykter till den lilla vulkanön Satoenda. Efter Komodo är det möjligt, att vi, d. v. s. min fru Kajsa och jag, återvända till Bali för att ordna de vetenskapliga samlingarna, som redan nu börja bli betydande, och eventuellt också för att skriva ned våra upplevelser hittills i bokform. Om bara inte det politiska läget vore så spänt! Även härute i djungelparadiset på Soembawa har man en förnimmelse av att urladdningen är nära — åtminstone när man lyssnar på radion.

Vi ha just kommit tillbaka från vårt andra besök på Satoenda. Det är en fullkomlig liten sagoö med fantastiska korallrev, stränder med omväxlande svarta lavastenar och kritvit korallsand, en snårig och nästan overkilg urskog full av jättelika fladermöss, hjortar, vildsvin och varaner — jätteödlor, dock inte fullt så jättelika som de på Komodo — samt en kratersjö med krokodiler och svarta och vita änder. Jag har gjort en kortfilm åt Svensk Filmindustri därifrån med flygande hundar, min fru och otroligt konstiga djur från korallreven som aktörer. Dessutom ha vi samlat djur frenetiskt — tusentals kräftdjur, maskar, insekter och fiskar. Man stöter på överraskande konserveringsproblem, när det gäller att ta vara på åtta (8) meter långa maskar! Vi ha fångat korallfiskar av sådan skönhet, att man nästan vill skrika vid åsynen av dem. Min fru fann en bläckfisk, rosafärgad och otroligt vacker, som — enligt vad hon själv med bestämdhet påstår — skrek högt, när hon fångade den.

Sedan vi lämnade Bali för snart tre månader sedan, har vårt huvudsakliga transportmedel varit infödingarnas utriggarbåtar. I dem ha vi tillryggalagt förvånansvärt långa sträckor under synnerligen primitiva men ändå ej alltför oangenäma förhållanden. Det är en säregen tjusning att segla med dessa till synes så bräckliga farkoster. Javaneserna manövrera dem med otroligt mästerskap. Det mest påfrestande är kanske den enformiga risdieten under seglatserna. Under överfarten från Lombok till Soembawa till exempel kryssade vi tre dygn och en natt mot sydostmonsunen.

Det är väl frågan, om någon kombinerad vetenskaplig och filmexpedition i dessa trakter rört sig med mindre "tross" än vår. Det är ju bara vi två, min fru och jag. Men det ger oss, anse vi själva, extra stor rörelsefrihet och praktiskt taget obegränsade möjligheter att ändra våra planer, alltefterson nya uppslag dyka upp. Vi klara oss med ett minimum av utrustning, men å andra sidan saknas heller ingenting, som kan hjälpa oss att tillvarata resultaten av våra fynd. Vår fina filmutrustning från SF — det är en smula hisnande att anförtro för omkring 15.000 kronors värde åt det öppna "lastrummet" i en utriggare — har fungerat perfekt, kamerorna likaså, och prepareringsmaterielen från Göteborgs museum har som redan nämnts kommit till flitig användning.

Balis infödingsstam är känd som Söderhavets, ja, världens vackraste, vilket dessa bilder från St.-T:s utsände Rolf Blomberg till fullo bestyrker. T. h. ses en ung balinesiska i effektfull inramning, medan t. v. ett par skönheter bekransa varandras mörklockiga huvuden med exotiska blomster.

I min första artikel från Java, daterad 1 maj, berättade jag om ett sammanträffande med jägmästare Eric Lundquist, den svenske "ädelträjägaren" på Borneo, som just då stod i begrepp att starta en viktig expedition till det inre av Nya Guinea. Med ledning av flygkartor, som oljebolag låtit upprätta över den väldiga ön, lämnade Lundquist utforska de stora skogskomplexen i och för en framtida exploatering av de värdefullaste träslagen. Lundquist, som sedan 8 år vistats på Borneo, närmare bestämt såsom trädexpert hos ett holländskt avverkningsbolag i oljestaden Tarakan, hoppades samtidigt kunna lösa gåtan om de vita papuas, en underlig infödingsstam, som påstås skola finnas i skogsområdena.

Nu har jag nyligen åter kommit i kontakt med Lundquist — dock ännu så länge endast brevledes. Han är nu tillbaka på Borneo efter en mycket äventyrlig färd. Han har lyckats utmärkt och fått i uppdrag att vid första lägliga tillfälle starta en ny expedition till Nya Guinea. En liten möjlighet tycks det finnas, att jag kan få komma med.

Även för denna plan spelar naturligtvis utvecklingen av det politiska läget en viss roll, och det är sannerligen inte lätt att just nu skissera upp någonting för mer än den närmaste framtiden. I övermorgon hissa vi emellertid vårt sällsamt formade utriggarsegel och sätta kurs på Komodo och jätteödlorna. Om intet oförutsett inträffar, böra vi om en månad vara tillbaka på Bali, där jag redan tidigare gjort ett som jag hoppas strålande film- och bildreportage. Bali är ju världsbekant som den paradiskia hemorten för Söderhavets vackraste infödingsstam — i synnerhet ha de sköna balinesiskorna flitigt skildrats i ord och bild. Vi ämna försöka få hyra ett hus — för omkring 15 gulden i månaden inklusive tjänarstab! — medan vi bringa reda i samlingar och anteckningar och förbereda oss för nästa seglats, vart den nu än kommer att bära hän...

04-0162

Ny rapport från St.-T:s utsände Rolf Blomberg:

Paradisön Bali och jätteödlor på svensk film

På sagoön Bali, som nu utsatts för de första japanska bombanfallen, har *Rolf Blomberg*, St.-T:s unge uppträdesamme medarbetare, gjort ett stiftligt filmreportage för Svensk filmindustris räkning, varom han berättar i sin andra artikel, även den avsänd från den svenska kaffeplantagen Tambora på ön Soembawa. Det är emellertid inte bara Söderhavets vackraste inföddingar på det "paradisiska" Bali — ett par av dem ses på bilden — Rolf Blomberg fångat med sin kamera under djärva seglatser med sin unga fru, han har även gjort en fängslande kortfilm på ön Komodo, ett hemvist för många märkliga djur från flygande hundar och jätteödlor till 8 meter långa maskar.

Art. återfinnes på sid. 4.

St. Tidningen 10/2 1942

04-0166

Svenska Aftonbl. 23/2

Allt väl med Rolf Blomberg i Batavia.

STOCKHOLM, måndag. (TT.)
Från den svenske forskningsresanden Rolf Blomberg har till hans anhöriga anlänt ett telegram från Batavia, daterat den 21 februari, varav framgår att allt är väl. Även jägmästare Erik Lundqvist befinner sig välbehållen i Batavia.

Rolf Blomberg och Erik Lundqvist välbehållna i Batavia. Från den svenske forskningsresanden Rolf Blomberg har till hans anhöriga anlänt ett telegram från Batavia, daterat den 21 febr., varav framgår att allt är väl. Även jägmästare Erik Lundqvist befinner sig välbehållen i Batavia.

Utrikespolitisk Korrespondens 24/2
Svenska Tidningsutgivareföreningens Pressbyrå, Expressen, Stockholms Tidningen m.fl.

04-0163

Göteb. Handelstidn. 23/2

Befälhavaren tillhör ivorgenjapen.

Svenskar i Batavia välbehållna.
Från den svenske forskningsresanden Rolf Blomberg har till hans anhöriga anlänt ett telegram från Batavia, daterat 21 febr., varav framgår att allt är väl. Även jägmästare Erik Lundqvist befinner sig välbehållen i Batavia.

St. Tidn. 23/2 42

GLÄDJEBUD från Batavia

På söndagen anlände ett glädjebudskap från Batavia till Stockholm. Det var arkitekt David Blomberg som då fick ett telegram från sin son, den unge forskningsresanden Rolf Blomberg, vari denne omtalar att "Allt är väl med oss och våra vänner. Var ej ängsliga. Hälsningar". Av telegrammet, som var det första Rolf Blomberg sänt efter krigsutbrottet i Söderhavet och var daterat den 21 februari, framgår att även jägmästare Erik Lundqvist välbehållen befinner sig på Batavia.

04-0164

Göteb. Posten 24/2 42

sonliga intryck.

Från den svenske forskningsresanden Rolf Blomgerg har till hans anhöriga anlänt ett telegram från Batavia, daterat den 21 februari, varav framgår att allt är väl. Även jägmästare Erik Lundqvist befinner sig välbehållen i Batavia.

04-0165

1 Mars 1942 F.T.B.

Andra vacklade omkring och borrade kriserna mot sitt bröst . . .

TEMPELFEST med tuppfäktning

ROLF BLOMBERG berättar om balinesernas favoritnöje och en hemsk tempelfest till gudarnas ära

Vi hade med våra cyklar trampat upp till den heliga kratersjön på Bratanvulkanen. Det var Kajsa, Theo Meier, Agong Ketot och jag. Vi hade segat uppför långa, svettdrivande backar, kilometer efter kilometer, och när solen stod rätt över våra huvuden nått fram till den vackra sjön. Där hade vi tagit ett dopp i det kalla vattnet och sedan legat i gräset i skuggan av ett tempel och ätit var sin kall kyckling och druckit palmvin.

På eftermiddagen bröto vi upp, satte oss på cyklarna igen och rullade i vinande fart ner mot låglandet. Kajsa höll på att köra över en gris och Theo måste styra i diket för att inte ramma en vattenbuffel. Men tillbaka på låglandets jämna, soldränkta vägar gick det långsammare och mindre vilt till.

Vi hade tänkt trampa direkt hem, men när vi vid femtiden kommo till en by och fingo reda på att en stor tempelfest skulle hållas där, beslöto vi att stanna och ta en titt på vad som komma skulle. Cyklarna ställde vi mot ett träd och satte oss så på vägkanten utanför templet och följde med blickarna strömmen av kvinnor med konstfulla offer på huvudet, som rann in genom den vackra, rikt ornamenterade tempelporten.

På en öppen plats utanför helgedomen hölls tuppfäktning. Den hade redan länge varit i full gång, då vi anlände, och stridstupparna golo, infödingarna pladdrade och pengar klirrade. Balineserna sutto på huk i en ring kring de kämpande tupparna, vilka med uppburrade halsfjädrar attackerade varandra i ett moln av damm och dun. De långa stålklingorna, som bundits fast vid sporrarna, blixtrade till i solen och jorden färgades röd av tuppblod . . .

— Konstigt att balineserna, som annars förefaller så djurvänliga, är roade av denna grymma sport! sade jag till Theo.

— Äsch — om tupparna blir nackade eller om de själva tar kål på varann, tycker inte balineserna gör skillnaden så stor. Dessutom får de spelhungriga ett tillfälle till vadslagning och de blodtörstiga demonerna ett nodvändigt offer; tuppfäktningarna har nämligen också sin religiösa betydelse.

— Jag trodde, att tuppfäktningar officiellt var förbjudna . .?

— Holländarna gjorde ett försök att förbjuda dem, men det var svårt att genomföra, och nu har de i stället lagt »nöjesskatt» på dem — d. v. s. en viss procent av insatsen vid vadslagningen måste gå till statskassan. Och det blir en nätt liten inkomst!

Det var med olustkänslor jag åsåg några av striderna. Den första var mycket kort. De båda tupparna röko flaxande på varandra ett par gånger, men på mindre än femton sekunder låg den ene död och blodet sipprade fram mellan de vita fjädrarna.

Nästa strid blev ingen strid alls, ty den ena tuppen sprang sin väg vid åsynen av sin ilskne motståndare och hade därmed förlorat.

Därefter släpptes två stora, ettriga tuppar mot varandra, stirrade varandra i ögonen med nedsänkta huvuden, flögo så plötsligt ihop så fjädrarna yrde, skildes åt, togo sats och drabbade samman igen. Tre gånger, fyra gånger likadant. Men efter den fjärde attacken hade båda sårats allvarligt. Den ena satt blödande på marken medan den andra stod med en vinge hängande, sårad och modlös. Ingen hade lust att fortsätta. De infångades då av sina ägare, som tvättade och masserade dem och blåste in sin andedräkt i dem för att ge dem kraft. Domaren lade samtidigt ett halvt kokosskal med ett litet hål i bottnen i en skål med vatten. Skalet fylldes sakta och sjönk. Ännu en gång lät han det fyllas på samma sätt, och förkunnade därefter att pausen var slut och andra ronden måste börja. Tupparna placerades åter mitt emot varandra, men ingen tycktes längre ha lust att slåss. Den ene sjönk ner och satt som förut, medan den andre med hängande vinge blinkade moloket och inte rörde sig ur fläcken. Men kämpa skulle de! En korg utan botten, som precis kunde rymma bägge tupparna, sattes över dem och på så sätt tvingades de att slåss. Striden blev kort. Den vingskadade gav sin motståndare ytterligare några hugg med stålsporrarna, och med ett gurglande ljud sjönk denna ihop och dog.

04-0167-1

En balines stridstupp är värd minst lika mycket som hans hustru, och han vårdar och pysslar om den på alla upptänkliga sätt.

En stälkilinga bindes fast på tuppens sporre.

och trancedans

Vi fingo strax någonting trevligare att titta på! Musikanter kommo gående mot templet och med dem följde ett stort, mycket underligt djur, över vilket ett par infödingar höllo höga, gyllene parasoller.

— Det är barongen, Den Store! sade Theo. Det är en best full av magisk kraft. Nu ska han in i templet för att motta offer och se'n ska ni få se på en sällsam dans!

Barongen kom lunkande förbi oss på fyra människofötter, som stucko fram ur röd-vit-randiga byxben. Odjurets huvud, som föreföll att vara alldeles för litet för den väldiga kroppen, var snidat i trä och hade rörliga käkar med stora hemska tänder. På underkäken hängde ett svart, blomsterprytt skägg av människohår. Det var i det skägget som barongens kraft satt, förklarade Agong Ketot. Kroppen bestod av en långraggig, gulvit fäll och på ryggen och bringan hade odjuret vackert utsirade, förgyllda fjäll av läder, besatta med små runda speglar som glimmade och blänkte. Sannerligen ett egenartat djur som med pinglande bjällror och klappande käftar kom traskande under parasollen!

Hela processionen försvann in i templet och vi följde efter. Där inne voro redan hundratals balineser församlade och doften från rökelse fyllde luften.

Att vi vita stego in i helgedomen fästes inte mycket avseende vid; balineserna äro gästvänliga och älskvärda mot alla främlingar, de må vara kristna, muhammedaner eller hedningar, och deras tolerans är stor. När t. ex. missionärerna på Bali predikade om Kristus, sade balineserna: Nå, Kristus måtte vara en bra gud. Låt oss ge även honom en offerplats i templet bland de andra gudarna.

Efter att ha mottagit offer började barongen dansa till tonerna från gamelan, orkestern. Det var en komisk dans, som kom barnen att tjuta av skratt. Den Store vrickade på baken, satte sig ner, blev kort och svankryggig eller lång i kroppen som en tax.

Musiken förändrades och blev vild och intensiv, och — barongen var plötsligt inte längre något komiskt cirkusdjur! Han klapprade ilsket med käftarna, det lät som kulsprutesmatter, han stirrade vilt omkring sig, såg ut att vara på vakt mot osynliga fiender, färdig att med ett rytande kasta sig i strid... Han var nu ett farligt, ondsint odjur!

Musiken ökade tempot ytterligare, gonggongens slag dånade öronbedövande och barongen blev alldeles galen... Och då ... plötsligt... uppenbarade sig den hemska, blodtörstiga Rangda, alla häxors drottning!

Kajsa tog mig hårt i armen.

— Vilken avskyvärd skepnad! mumlade hon.

Rangda *var* avskyvärd, demonisk! Hon hade klotrunda, glödande ögon, den mest förfärliga käft med kolossala betar, och ur denna käft hängde en meterlång, blodröd tunga som slutade i en gyllene eldsflamma. Hennes smutsvita, toviga hår räckte ända ner till hennes fötter och hon hade stora vita händer med naglar som långa klor. En gräslig häxa! Över högra armen bar hon sitt vapen, ett vitt tygstycke som dödade alla det vidrörde. Rangda skrek ut förbannelser med hes röst och närmade sig barongen, som hotfullt stod och stampade marken.

— Rangda representerar ondskan, sade Theo. Det är hon som för med sej sjukdom och död. Barongen kämpar med människan mot Rangda och hennes onda planer, och utan barongens hjälp skulle mänskligheten gå under...

Theo avbröts av Kajsa med ett förskräckt: Ser ni männen där! Där...!

En grupp män med nakna överkroppar och med dragna kriser i händerna[1] närmade sig Rangda, först långsamt, sedan i snabb takt, till sist stormande... De voro i trance. Deras ögon liknade galningars. Deras kroppar skakade.

— Det är barongens livvakt, sade Agong Ketot.

Rangda svängde sitt vita skynke under väsande förbannelser, sträckte ut ar-

[1] Kris är ett dolkliknande malajiskt vapen.

Forts. sid. 35.

De kämpande tupparna attackerade varandra med uppburrade halsfjädrar.

Tempelfest ... Forts. fr. sid. 21.

marna mot de framrusande männen, spärrade ut fingrarna och lät tummarna beröra varandra. Och — nu hände något underligt — i samma ögonblick vände männen kriserna mot sig själva, störtade sig mot dem med hela sin kraft. Några föllo till marken, andra vacklade omkring, alla borrande, stötande kriserna mot sina bröst. Det var en vild och vansinnig och makaber scen! Samtidigt började det också att rycka i kroppen på Rangda. Även hon hade fallit i trance. Några starka män rusade fram till den demoniska häxan, grep om hennes armar och förde bort henne med våld.

De vilda krisdansarnas utbrott fortsatte med oförminskad styrka. Stönande, ylande, skrikande, försökte de borra sina ormlika spetsiga vapen i hjärtat. Man såg hur de använde hela sin kraft. Men — det var Agong Ketots förklaring — barongens magiska kraft gjorde dem osårbara. Så länge de voro i trance, kunde de inte skada sig själva.

— Se där! fortsatte Agong Ketot och pekade på en krisdansare, som av tillskyndande män övermannades och fråntogs sin kris. Det var fyra man om att hålla honom. Han tycktes ha övermänskliga krafter. Han ryckte i hela kroppen och bände och vred sig för att komma loss.

— Han håller på att komma ur trancen, sade Agong Ketot. Då är det risk att han sårar sej, och därför vrider man krisen ur hans hand.

Han leddes med svårighet bort till barongen, Den Store, vilken stod där till synes åskådande den vanvettiga dansen. En präst torkade krisdansarens ansikte med barongens svarta skägg, som hade doppats i heligt vatten, och snart hade han kommit helt ur trancen.

Publiken föreföll att vara mycket van vid detta slags underhållning. De voro lika lugna, glada och leende som alltid. Trancetillståndet var ju för dem något mycket naturligt: vilken balines som helst kunde falla i trance...

Krisdansen hade nu hållit på i kanske en halvtimma. En hade sårat sig själv i bröstet, och en gammal man hade fått en kris genom armen då han skulle försöka vrida vapnet ur handen på en av dessa galna. Det var endast ett fåtal, som ännu raglade omkring, och unga kvinnor gingo omkring bland dessa och stänkte heligt vatten på dem för att lösa dem ur trancen. Till sist var allt åter lugnt. Endast gamelan fortsatte att spela, ehuru dämpat. Människorna började troppa av, den ene efter den andre.

Vi gingo ut ur templet, satte oss på cyklarna och trampade hemåt.

Ja, det där var en dag på Bali, en dag som många andra.

Vi sågo inte en tempelfest utan att någon eller några föllo i trance, och vi sågo lika många tempelfester som dagar vi voro på Bali. Balineserna leva sitt religiösa liv så intensivt som kanske intet annat folk, och nitiska missionärer, hänsynslösa turister och »uppfostrande» amerikanska filmer ha inte kunnat ändra på någonting. Och de kloka och hänsynsfulla holländska styresmännen ha inte *velat* ha någon ändring till stånd. De ha farit varsamt och respektfullt fram med Balis folk, gudar och demoner, och därmed, liksom på många andra sätt, visat sin duglighet som kolonisatörer.

15.20 Okänt land.

Ur "Tropisk urskog" av Rolf Blomberg.

Uppläsning av *Manne Grünberger*.

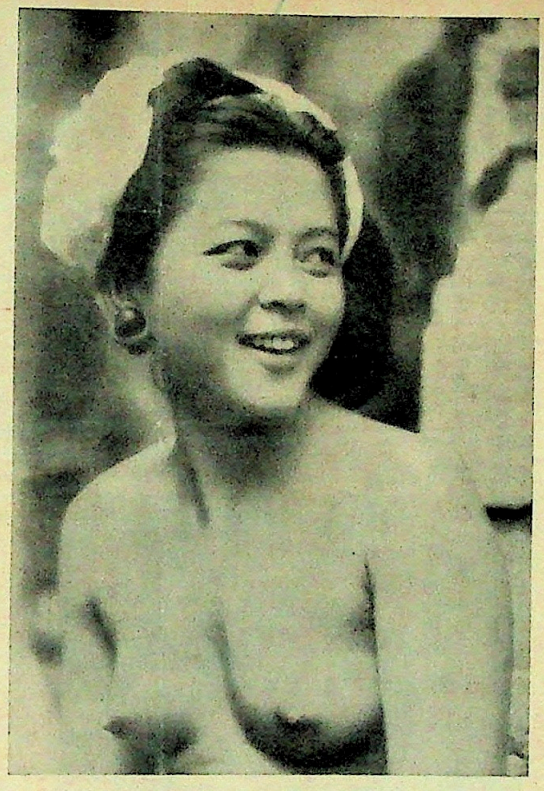
Rolf Blomberg, som tidigare blivit känd genom böckerna "Underliga människor och underliga djur" samt "Högkvarter hos huvudjägare", har i sin senaste reseskildring framför allt givit glimtar från Borneo. I föreliggande kapitel få vi bl. a. veta, vem den läraktiga orangutangen Kroetjoet är.

04-0169

Kvinnan på BALI

Av KAJSA BLOMBERG

Balinesiskan är i vardagslag grovarbetare, husbyggare och murare, men hon kan konsten att göra sig vacker när hon går till fest

Det hörs muntra skratt och kvittrande röster inifrån ett av husets många rum. Huset är Theo Meiers — konstnärens, som vi gästade på Bali och om vilken min man i ett par föregående artiklar berättat — och agarinnan till den livligaste och gladaste stämman bland dem alla är Madé, Theos lilla söta balinesiska fru. Jag gläntar lite på dörren och hoppas att som så många gånger förut få höra Madés vänliga »Kom in». Men Madé kan för ögonblicket inte tala. Hon har munnen full av — blommor!

Det doftar gott och »mycket» där inne; det är den söta, sentimentala doften av frangipaniblommor, doft av billig violparfym från kinesbutiken och av den mindre välluktande kokosoljan. Madé och alla husets flickor äro just i färd med att pynta sig och göra sig fagra för att gå till en tempelfest. Och det är i sanning en fröjd för ögat att se dem!

Med sina smala, välformade händer vrider Madé en konstnärlig hårknut på en av flickorna, stryker kokosolja över håret för att göra det riktigt blankt och glänsande och binder fast ett par blommor vid tinningarna genom att snurra hårstrån runt blomstjälkarna. Resultatet överträffar alla västerländska koaffyrer i smakfull enkelhet!

Under det att Madé ordnar ett veck på en sarong eller lindar ett brett vackert skärp runt midjan på någon av flickorna, berättar hon för mig ett och annat som hon vet intresserar mig att höra. Madé bemödar sig om att tala en tydlig malajiska för att jag skall förstå henne, och om jag ser fundersam ut någon gång, försöker hon på sitt smålustiga sätt med mimik och gester göra sig förstådd, och på så sätt går konversationen ganska flytande.

Vi balinesiskor älskar att gå till fest och vi älskar att göra oss riktigt vackra, när vi går till festerna, säger Madé. En balinesiska lånar hellre en dyrbar kjol än visar sig fattigt klädd vid dessa tillfällen. Bär hon inte armband av äkta guld och med äkta ädelstenar, bar hon inte heller något billigt smycke i dess ställe.

Jag betraktar flickorna inne i rummet, som alla se strålande söta ut i sina fina saronger av silver- och guldbrokad. I de genomborrade, uttänjda örsnibbarna ha de stora vackra »pluggar» i rikt ornamenterat guld. På de späda, bruna armarna glittrar det av safirer och rubiner, och dagen till ära ha de dolt överkroppen med en »slengdang», ett tygstycke av silke mönstrat med blad av guld. I min mycket enkla bomullsklänning och med ett absolut oäkta halsband om halsen känner jag mig som sparven i tranedansen!

— Madé, säger jag, hur tycker ni att vi européer ser ut egentligen?

— Lite egendomliga, ler hon.

Ja, jag anar det. Långnästa, vithåriga och ganska klumpiga! Man har andra skönhetsideal än de västerländska på Bali.

— Och varför kallar ni mej för »njonja mata koetjing» — frun med kattögonen?

— Jo, därför att njonja har ljusa ögon som en katt. Vet njonja vad! Förr i tiden, innan vi visste så mycket om er vita,

trodde vi att alla med ljusa ögon inte kunde se. Men nu vet vi bättre!

Madé skrattar och pudrar sitt lilla ansikte kritvitt.

— Men *varför* allt detta mjöl? frågar jag. Ni som äro så söta utan!

— Jo, förklarar Madé, det är för att skydda huden mot solen. Vi beundrar kvinnor med en klar, gyllenbrun hy. Solbränd och mörkbrun vill då ingen vara — nej hu...! Vi tycker om allt vackert och vackra vill vi också själva vara!

Och med dessa typiskt kvinnliga ord slutar vår lilla pratstund. Med Madé i spetsen gå alla flickorna för att hämta sina offer för templet, och sedan försvinner den lilla processionen av balinesiskor genom porten.

Det är tyst i huset nu efter allt kvitter och skratt. Men ett enformigt dunkande och släpande ljud fångar min nyfikenhet och jag går ut på gården för att se, vad som står på. Och vet ni vad jag ser! På en stege står en kvinna och — murar! På marken sitta två andra kvinnor på huk och röra till murbruk medan en fjärde står lite längre bort och krossar sten med en stor slägga!

— Är inte detta en mans arbete? frågar jag en av dem.

— Nej, det tillkommer oss att bygga hus, och männen att pryda dem med konstverk, får jag till svar.

Med gott fog kan man påstå, att kvinnorna arbeta hårdast på Bali. Det är alltså inte allom givet att i någon större utsträckning

risfält eller vid andra tillfällen då muskulösa armar behövas.

Bali är som synes männens paradis! Men trots detta faktum äga balinesiskorna en ganska stor frihet, måhända större än i andra Österns länder. De ha sina absoluta rättigheter. De äro t. ex. ägare till husets höns, svin och trädgårdsprodukter, till vävnader och mycket annat, och dessa kunna de sälja när dem så lyster, utan att fråga männen till råds. I regel ha de alltså sin egen inkomst och i regel ha de också hand om familjens penningkassa. Helt säkert en förnuftig åtgärd med tanke på balinesens svaghet för spel!

På kvinnans lott faller naturligtvis också allt hushållsarbete, t. ex. riströskning, vattenhämtning, vävning, matlagning etc. (Dock tillagas »kalasmaten» för de stora festerna endast av männen.) Den dagliga födan vållar emellertid inte husmodern så stora bekymmer. Menun består först och sist av ris, vilket vanligtvis kokas i en lerskål på några minuter. Balineserna föredraga att äta riset ångkokt, men eftersom detta tillvägagångssätt tar längre tid med ty åtföljande väntan på mat, kommer även denna rätt att räknas till festmat. De tycka också om att äta ofta och man ser dem sällan utan små palmbladspaket med ris, vilket de plocka i sig med fingrarna. Riset varieras med olika starkt kryddade såser, lök, stekta nötter och rödpeppar — en brännande eld i halsen på en västerlänning.

— Tycker du inte bättre om vår europeiska mat? frågade jag Madé vid ett tillfälle.

— Neej, log Madé. Jag tycker inte den har någon smak alls!

Så är det när man redan som spädbarn uppfödes på pepparstark mat!

För övrigt äta balineserna »allting som rör sig». Från vattenbufflar och svin ner till flygmyror och larver! Och med intuition och fantasi kunna de också tillaga allt detta både ätbart och smakligt och på många vid underliga sätt. För mig förblev det ett mysterium, hur de buro sig åt; jag blev alldeles förgråten av att en längre stund sitta lutad över de lökdoftande anrättningarna!

En av våra husmödrars urträkiga plikter undgår i alla fall balinesiskan och det är — diskning. Fingrarna äro balinesernas matbestick och palmblad deras tallrikar. Och *skulle* en balines äta på en riktig porslinstallrik, så placerar han alltid först ett palmblad i botten, vilket han anser mera hygieniskt.

Även vid måltiderna träffar man på bestämda lagar som måste följas. Så fort husmodern kokat riset, gör hon i ordning en bricka med offer till husgudarna: i små korgar av palmblad lägger hon upp lite ris, salt och peppar och pryder anrättningarna

Forts. sid.

Förf. i sällskap med Madé och några små balinesiska fiskarpojkar. T. h. en bild med tre små danserskor i sina fantasifulla dräkter.

hängiva sig åt pyntandet av det egna jaget! En balinesisk kvinna har i regel varje minut på dagen fulltecknad. Oftast är det hon som förtjänar de pengar familjen behöver. Én balines avskyr att vara föntagare; han vill vara fri och göra vad honom lyster. Säljer han ett hantverk då och då, är han nöjd, och vinner han tuppfäktning, är han allra mest belåten. Följden är att kvinnan ur arbetarklassen på Bali övertar kulins roll. Man kan få se henne bära tunga bördor av byggnadsmaterial, kolsäckar eller kokosnötter — på huvudet, som alltid. Även här finns det en oskriven lag: kvinnan bär allting på huvudet och mannen bär det på sina skuldror. I rättvisans namn måste dock tilläggas att det allra tyngsta arbetet utföres av män såsom att plöja och dika sina

Sagt om "Tänk om jag gifter mig med prästen!"

»Boken är präglad av en sund och livsbejakande anda och har därför utkert sin uppgift att fylla endast av det skälet... men böcker skola icke skildra ängslar, det är levande människor man vill möta. Och Eva Örns ande, som genom alla öden bevarar sin renhet och sin käcka frishet, sin humor och sin livsglädje, är trots allt en person man gärna umgås med i tider, som vilja nedslå och förlama. Författarinnan drar en lans för renhärighet och äkthet.»

Teol. kand., fil. mag. Sonja Ehrnvall
i Sveriges KFUK.

FÖLJETONG i FIB inom kort!

syn, som aldrig glömmes. På varje litet altare och på varje trappsteg, som leder upp till offerplatsen ligga offer av alla format och kulörer. Man ser meterhöga pyramider av frukt eller riskakor arrangerade i utsökta mönster och färger. Härligt vackra mattor av palmblad i olika gröna kulörer hänga från altarna och överallt finns det blommor, ordnade med samma fina smak som allt annat.

Husgudarna i Theo Meiers hem fingo alltid sin beskärda del av offer, och många stunder tillbragte jag att betrakta dessas tillkomst. Husets kvinnor satte också en ära i att visa mig och lära mig allting, och de underlåto aldrig att sätta in offergåvor, blommor och rökelse i vårt rum.

— Det är för att jaga bort alla onda andar, så att ni skall trivas hos oss, förklarade Madé.

Och vi trivdes, och i Madé fick jag en god vän, likaså i hennes lilla flicka Eonie.

Eonie har ju en europeisk fader men uppfostras helt efter balinesiskt mönster. Som alla mammor var Madé lika intresserad att berätta om detaljerna kring sitt barns tillkomst, dop och uppfostran. Och dessa förtroligheter gav mig en rätt god bild av det unga Bali.

Långt innan Eonie kom till världen måste Madé följa stränga föreskrifter för att skydda barnet mot onda och illvilliga andar, s. k. lejaks, vilka äro blodtörstiga och ohyggliga demoner som äta småbarn.

För en liten summa pengar, berättade hon, kan den väntande mamman skaffa sig skyddande amuletter hos byns präst eller häxmästare, t. ex. en puppersbit med inristade symboler och magiska ord, och dessa bär hon alltid på sig eller hänger upp på porten till huset. Alla dåliga omen iakttagas noga och föranleda ytterligare inköp av amuletter. Barnets födelse göres emellertid intet nummer av, och mamman bör vara fullt arbetsför efter tre dagar.

De två första åren av barnets liv anses vara de mest kritiska, och återigen företogos upprepade offerceremonier för att Eonie skulle skyddas mot de ondskefulla demonerna och förbli frisk. Så snart Eonie blivit välsignad av byns präst, en månads tid efter födelsen, blev hon »klädd» i ben- och armringar av silver, och runt halsen knöts ett halsband med alla sorters amuletter. Hennes örsnibbar genomborrades för att hon vid årsdagen skulle kunna bära riktiga guldringar i dem, och denna dag utbyttes även de tidigare smyckena mot dyrbara ringar av guld. Allt hår rakades av på Eonies huvud, allt utom en liten lock — om den klipptes bort, skulle Eonie ha insjuknat, sade Madé.

Eonie var nu i femårsåldern, men hon hade endast stått och gått på sina små ben i ungefär ett år. Balinesiskorna bära sina barn på höften de första åren; de få inte krypa på alla fyra — det ser för djuriskt ut! Detta är förklaringen till varför man alltid ser balinesmammorna bära barn på sina höfter — tjocka, präktiga ungar, som nästan äro så stora som sina mödrar!

— Är man välsignad med många barn, sade Madé, så får de äldre bära sin småsyskon, och det är de också stolta över!

Vad som aldrig upphörde att förvåna mig var, att jag i detta barnrika land sällan eller aldrig hörde barnskrik, men så betraktas också ett barn som en gudomlig varelse, och vad det än gör anses vara dikterat från högre makt. Man tvingar det inte att vara lydigt. Skulle föräldrarna vilja ändra på barnets uppförande, så be de det vänligt, vädja till det som till en vuxen. Jag såg aldrig ett barn agas på Bali.

Balinesernas uppfostringsmetoder tyckas till fullo lämpa sig för deras sinnelag och kynne. Säkert är det klokt av Theo Meier att låta sin lilla Eonie växa upp som ett vanligt Balibarn, ty rarare och lyckligare ungar har jag aldrig sett!

04-D169.2

Kvinnan på Bali. Forts. fr. sid. 8.

med blommor för att däreftter placera dem på husets alla altare. Innan detta utförts kan ingen börja äta, och kvinnorna få i allmänhet beharska sin hunger tills deras män ha slutat sin måltid. Det är som alltid: Männen först!

På Bali har sekel efter sekel förgått utan att några större förändringar ägt rum ifråga om kvinnans ställning i hemmet och samhället. Den mest betydelsefulla förändringen åstadkommo holländarna efter Balis erövring; de förbjödo den gamla sedvänjan att en änka skulle brännas levande vid sin mans begravning! Det sista århundradet har också medfört ett privilegium för balinesiskan, som hon själv säkert värderar högre: att hon numera kan uppträda och dansa inför publik. Förr var detta otänkbart och endast vid vissa rituella offerdanser fingo kvinnor deltaga. Nu får man ofta se de vackra och välskapta små balinesiskorna utföra de dansparties som gudinnor och prinsessor, vilka i äldre tider alltid både mansliga framställare. Allt annat inom konsten är dock oumkullrunkeligt reserverat för männen. Det är de som skulptera, måla och musicera. Kvinnan får i stället lägga ner sin konstsjäl i smakfulla vävnader och vackert ordnade offer till gudarna. Och lika sant som att varje man är en konstnär på Bali, lika sant är det också att varje balinesiska är konstnärinna inom sitt område.

Att gå in i ett tempel och se alla sköna offer, som förfärdigats av flinka och skickliga kvinnohänder, är en upplevelse och en

19 sept 1946. St.T.

Första livstecknet från St.-T:s Rolf Blomb

Glädjerapport från Java via befriade Singapore

Stockholms-Tidningen fick på tisdagskvällen genom ett telegram över det nyss befriade Singapore den första kontakten på fyra år med sin medarbetare forskningsresanden Rolf Blomberg på Java och därmed också med det 100-tal svenskar som sedan Pearl Harbor levat i så gott som total isolering från hemlandet i de av japanerna ockuperade områdena i Ostasien.

Rolf Blombergs telegram har följande lydelse:

100 svenskar reser hem men Rolf Blomberg stannar

Ger St.-T. rapporter och fullföljer sin långfärdsplan

SINGAPORE den 18 sept.

Med oerhörd glädje sänder jag i detta ögonblick det första meddelandet över det nyss av engelsmännen befriade Singapore till mitt hemland. Trots nära fyra års påfrestande förhållanden under de våldsamma striderna i Fjärran östern och under den japanska ockupationen befinner sig alla svenskar på Java förhållandevis väl med undantag för direktören för Javas sockerindustri, dr Gunnar Booberg, som avlidit i interneringslägret i Bandoeng.

De flesta svenskarna önskar nu att få snabbast möjliga transport till sitt hemland. Själv stannar jag kvar — fast besluten att genomföra den före kriget planerade långfärden genom den ostindiska övärlden efter att först ha lämnat rapporter till Stockholms-Tidningen om förhållandena under Javas ockupation.

Rolf Blomberg.

Det var i oktober 1939 som det unga forskarparet Rolf Blomberg och hans fru Karin på Stockholms central tog farväl — avskedet från hemlandet blev längre än någon kunde ana.

Om Rolf Blombergs övertyrsfyllda bröllopsseglats i ostindiska farvatten och om de isolerade svenskarna på Java och Sumatra — se artiklar på sid. 16

04-0172

BRÖLLOPSFÄRD I KINESISK DJONK

...rg efter 4 års japansk internering

Glad nyhet via St.-T. till Rolf Blombergs föräldrar:

"Rolf Staffan, född 1943" gick igenom Japancensuren

Det första livstecknet från de hos japanerna internerade svenskarna på Java har nått St.-T. genom ett telegram från den unge svenske forskningsresanden och St.-T.-medarbetaren Rolf Blomberg, som tillsammans med sin fru i oktober 1940 startade sin långa bröllops- och forskningsresa till Fjärran Östern, där de skulle göra en djärv treårsseglats med en kinesisk djonk genom Stilla havets arkipelag.

Med det japanska överfallet på Pearl Harbor den 7 december 1941 bröts kontakten fullständigt med Rolf Blomberg — liksom med alla de andra svenskar som befann sig på Java eller i andra av japanerna anfallna områden i Fjärrn Östern. Det sista direkta meddelandet från Rolf Blomberg nådde Sverige i november 1941, då hans fader i Stockholm, arkitekt David Blomberg, fick ett brev från honom avsänt från Batavia.

— Sedan dess har vi på alla upptänkliga vägar sökt att få kontakt med vår son, berättar fru Blomberg, som har svårt att dölja sin glädje och rörelse, när St.-T. på tisdagskvällen ringer upp och läser upp det telegram, som hon nu väntat på i fyra långa år.

Han berättade i det där sista brevet, fortsätter fru Blomberg, att han redan varit ute på en första seglats med den kinesiska djonken bland söderhavsöarna — bl. a. hade han varit på Bali — och att han samtidigt med brevet hem skickat rapporter och filmer till St.-T. Men varken artiklarna eller filmerna kom någonsin fram. Kriget kom emellan. Dessförinnan hann vi emellertid få ännu ett sista livstecken, ett kort telegram från honom. Det var också avsänt från Batavia, och där måste han således ha befunnit sig när japanerna kom. Sedan dess har vi inte hört något från honom annat än i tredje, fjärde och femte hand.

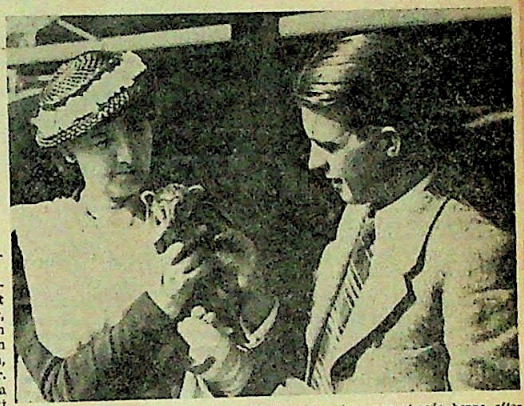
Vi har väl skickat minst ett 50-tal brev till honom, men ingen vet om de kommit fram. På alla tänkbara vägar har vi försökt att få kontakt, men dét har varit nästan omöjligt. Genom Röda korset och UD försökte vi skaffa oss några närmare upplysningar om hans öde, men inte förrän julen 1941 visste vi t. ex. att han fått en son — och då var sonen redan å år gammal. Det var en glädjande överraskning.

Det var genom Stockholms-Tidningens chefredaktör, dr Brilioth, som vi till sist fick veta så mycket om Rolf och hans familj, fortsätter fru Blomberg. Han lyckades nämligen hos japanske ministern i Stockholm utverka, att man från Tokio hörde sig för om hur det stod till med vår son på Java. Och då fick vi ett mycket summariskt meddelande som gått igenom den japanska krigsledningen, om att familjen mådde bra. Men vad det innebar visste ju ingen. Och genom UD:s förmedling kunde vi också utväxla en julhälsning. Det korta svarsmeddelandet kom på själva nyårsdagen 1945 och det var undertecknat med "Rolf Blomberg med fru och sonen Rolf Staffan, född 1 maj 1942."

Så visste jag då också hur gammal tillipojken var!

Det var på hösten 1940, som Rolf Blomberg efter sitt bröllop i Stockholm, tillsammans med sin unga fru gav sig i väg på sin djärva expedition. På grund av de oroliga förhållandena tog de vägen över Amerika och efter att ha varit på väg i nära fem månader, rest runt tre fjärdedelar av jorden och tillryggalagt mer än 16.000 sjömil över världshaven, anlände de till Java i maj.

Java var första målet och därifrån hann också Stockholms-Tidningen få några intressanta rapporter från sin medarbetare, innan kriget kom emellan. Ty först på Java skulle nu den blombergska egentliga långfärden börja — den äventyrliga seglatsen i en kinesisk djonk genom den exotiska Östern, Söderhavet och vidare — som han själv entusiastiskt rapporterade.

Rolf Blomberg med sin mor och en näsbjörn som han presenterade henne efter sin sista färd till Sydamerika.

Men i Nederländska Indien rådde redan krigstillstånd och Rolf Blomberg hade första tiden ett fasligt besvär att över huvud taget få resetillstånd mellan öarna. Han lyckades emellertid komma i väg på en "kortare" expedition till mångomsjungna Bali och till öarna närmast omkring, kom efter några månader tillbaka till Batavia och skickade per post en utförlig rapport och en serie filmer till Stockholms-Tidningen. Det materialet försvann emellertid i krigsvirrvarret. Året var långt framskridet och den 7 december 1941 föll det lömska japanska slaget mot Pearl Harbor.

Rolf Blomberg och de övriga svenskarna i Fjärran Östern var därmed avstängda från yttervärlden.

04-0171

Forskningsresande R. Blomberg kvar på Batavia.

Stockholm, måndag (TT).

Från den svenske forskningsresanden Rolf Blomberg har till anhöriga anlänt ett telegram från Batavia, daterat den 21 februari, varav framgår att allt är väl. Även jägmästare Erik Lundqvist befinner sig välbehållen i Batavia.

Japanska läger på Sumatra och Java hyste 65 svenskar

Genom Rolf Blombergs Singaporetelegram har man nu också fått bekräftelse på att åtminstone de svenskar, som befinner sig på Java fortfarande är i livet och att de klarat sig förhållandevis väl genom den våldsamma slutfasen i Fjärran Östern-striderna. På de stora öarna Java och Sumatra har det under hela ockupationen funnits ungefär 65 svenskar, som av telegrammet att döma tydligen varit sammanförda i interneringsläger.

På Java har interneringslägret varit förlagt till Bandoeng någonstans i närheten av flygfälten, vilket säkert inte varit någon särskilt behaglig position under de heta luftstriderna. Av rapporter, som man sista tiden lyckats få från dessa områden — bl. a. via Australien genom holländska myndigheter — tycks inte livsmedelsförhållandena, trots Javas naturrikedomar, varit de bästa. Japanerna lär ha utnyttjat de bördiga områdena för oljeväxtodlingar i sådan utsträckning, att knapphet uppstått på förnödenheter. Mycket har också skövlats.

Svenska UD har gjort flera försök att få svenskarna hemsända. Man föreslog bl. a. japanerna att något neutralt fartyg skulle hämta dem. Men alla dessa försök misslyckades — det har varit omöjligt att få japanerna att samtycka till något av de föreslagna arrangemangen. Japanerna betraktade farvattnen kring öarna som krigsoperationsområden, där man inte kunde ge garantier för ett neutralt fartygs säkerhet.

Även försök att få till stånd en något livligare kontakt mellan svenskarna där ute — exempelvis i form av brevväxling — misslyckades. Om brev som man skickat härifrån gått fram vet man inte — i varje fall har inga brev kommit som svar och ingenting i telegrammen antytts om att brever nått adressaterna.

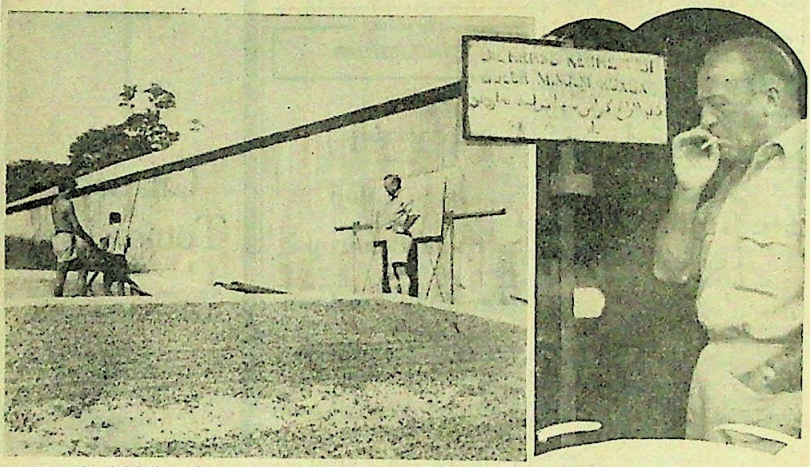
Bland svenskarna på Java befinner sig generalkonsuln och plantageägaren Sven Lehman, direktör Axel Wieslander i SKF med maka, civilingenjör Erik Wester i L. M. Ericsson med maka och två barn, hr Lars-Erik Dahlin i SKF, Kooperativa förbundets representant, plantageägaren Gösta Torgny Björklund, teplantageägaren Kurt Lamberg med familj, jägmästaren och träexperten Erik Lundqvist, forskningsresanden Rolf Blomberg med maka och 2-årig son, skriftställaren och pärlfiskaren Victor Berge, gymnastikdirektör Gunhild Rooberg, missionärerna i frälsningsarmén brigadör Ernst Brandt och majorerna Ingrid Andersson, Nanna Roslund, Ester Pettersson och Tora Rydén, sjuksköterskan Ingegerd Engelund, fru Karin Elderling, född Thomsen, med dotter, fru Märta Cordelius, född Lindqvist, med två söner, fyra ajömän från motorfartyget Lima och ytterligare ett antal svenskar. På Sumatra befinner sig bl. a. manager Ste Herman Philip von Krusenstierna frå Göteborg.

BRÖTS AV

ROLF BLOMBERG-RAPPORT:

Svenska pionjärer på kaffeplantage i söderhavskrigets mitt

Japanska bomber nära K. F:s anläggningar

Ett anslag i fabriken på den svenska kaffeplantagen: "Rökning förbjuden" skrivet på malajiska, javanska och kinesiska. — T. h. om skytten plantagechefen Gösta Björklund. — Bilden t. v. visar hur "Tambora"-kaffet torkas på cementerade ytor utanför fabriken.

St. T. 9 Feb. 1942.

De berömda öarna i Holländska Indien dras allt ängre in i krigshändelsernas brännpunkt, och dagens telegram berätta att t. o. m. den mest paradisiska av alla, tempeldanserskornas ö Bali, blivit stridsplats för flygstridet. Omedelbart före krigsutbrottet i Fjärran Östern gjorde St.-T:s utsände medarbetare forskningsresanden Rolf Blomberg en äventyrlig färd mellan Bali och dess grannö Soembawa, och innan postförbindelserna brötos, fick han över ett par innehållsrika rapporter, vilka nu nått Stockholm.

På ön Soembawa har Kooperativa förbundet sin stora kaffeplantage, Tambora, mönstergillt odlad och skött av svensken Gösta Björklund och hans maka Eva samt estlandssvensken Werner Kasemets. De befinna sig nu i krigets slagskugga — deras ö ligger vid Javasjön, där japanerna för några dagar sedan attackerade nederländska flottan, och i norr har man det ofta nämnda Makassarsundet. Trots väldiga svårigheter har det svenska paret fortsatt sin pionjärinsats, medan orosmolnen dragit ihop sig över deras hem, en skänskt gästvänlig idyll i djungeln.

Om besöket på den svenska kaffeplantagen handlar Rolf Blombergs första artikel, som återfinnes

på sista sidan.

04-074 85

SKÅNINGAR TRIVAS I DJUNGELIDYLL –

Valutasvårigheter äventyra SVENSK ODLARGÄRNING MED ÖPPEN SPIS

"TAMBORA", Soembawa, i november 1941.

De senaste dagarna har jag vandrat omkring bland svenska kaffebuskar tillsammans med en svensk skåning och en Estlandssvensk och funderat över en del problem — för det första, när denna min artikel skall kunna nå Sverige, för det andra, om och när svenska kaffetörstiga strupar ska få läskas av det fina "konsumkaffe", som nu går i frukt här på jättevulkanen Tamboras sluttning — för det tredje och sista, hur pass allvarligt krigshotet från norr är. Skall även denna del av Söderhavet härjas av världsbranden? Jag kan knappast tro det — i denna paradisiskt fridfulla omgivning, bland tryggt skånsktalande landsmän... Men jag måste väl presentera!

04-174:1

Första gången jag träffade Gösta Björklund var på en biograf i Stockholm, på vita duken. Det var i Svensk filmindustris kortfilm "Byn vid den trivsamma brunnen", ett utmärkt och roande reportage från Kooperativa förbundets kaffeplantage "Tambora" på ön Soembawa i Nederländska Indien. Hjälten i filmen var naturligtvis plantagens skapare och ledare, hr Björklund, som i solhjälm och övrig tropisk habit på felfri skånska gav filmpubliken en liten orientering över "Tambora" och sedan sågs bland kaffebuskar och infödingar.

Medan min fru och jag vistades i Batavia, blevo vi närmare bekanta med Gösta Björklund, som kommit dit i affärer.

— Om ni ändå ska styra kosan till Små Sundaöarna, så kom och hälsa på oss på "Tambora" och lev djungelliv ett slag, sade han. Och vi togo honom på orden, ty de voro ärligt menade. Några veckor senare nalkades vi Soembawa i en romantisk infödingsbåt med utriggare. Vi höllo kurs på den skyhöga vulkanen Tambora (som givit plantagen dess namn) och landade vid kustbyn Kanangan 12 kilometer från plantagen efter att i tre dagar och fyra nätter ha kryssat mot ostmonsunen. Från havet såg "Tambora" ut som en ljusgrön plätt på den mörkgröna vulkansluttningen. Det ljusgröna var, fingo vi sedan höra, trekvarts miljon kaffebuskar, det mörkgröna den ännu obrutna djungeln.

— Kom och lev djungelliv, hade Gösta Björklund sagt. Hm! Då vi efter färden upp till plantagen, först genom vittrika skogs- och savannmarker, sedan genom enorma kaffeodlingar, närmade oss huvudbyggnaden, från vilken den svenska och holländska fanan och Kooperativa förbundets gröna vimpel vajade, gav hr Björklund oss en vink om, vilket djungelliv vi hjudits på...

— Huset ni ser där borta är vårt klubbhus med biljard och pingpong. Där brukar vi träffas på fördagarna och ha lite trevligt tillsammans. Och där vid fabriken har vi tennisbanan, och just bakom vårt hus ligger en ganska stor cementerad simbassäng. Och nu — var så god och stig in i vår enkla hydda...

Bèh! (Det har jag lärt mig av balineserna att säga, när jag blir perplex.) Bèh! Det var som att komma in i det trivsammaste hem i Sverige! Stora, vackra rum. En murad öppen spis av skånsk modell, inringad av skinnande blanka kopparkastruller. Ryamattor och skånska bonader och bokhyllor med Albert Engström och Fröding. Och den middag vi blevo bjudna på — bèh! Läcker kallops på hjortkött och den mest underbara rabarberpaj! Jag vill lova att det smakade efter risdieten på utriggaren.

— Ja, det går ju ingen nöd på oss, ler vår värd. Men hade ni kommit för åtta, nio år sen, så hade ni blivit mottagna synnerligen enkelt. Den allra första tiden här levde vi ju ganska primitivt; vi hade t. ex. så ont om vatten i början, att, när vi tvättade oss och hällde en bleckburk vatten över oss, stod vi med ryggarna mot varann för att ta vara på varje droppe.

Svensk djungelfru häktad i Japan

Någonting saknade vi emellertid på "Tambora", och det var värdinnan fru Eva, hr Björklunds pionjärkamrat under alla dessa år på Soembawa. I 20 år — 20 tropiska år, pressande för en man och ännu mera för en kvinna — har hon delat ljuvt och lett med sin man, först på Java, sedan här. Och säkert är, att den bästa medhjälparen och kamraten vid "Tamboras" tillblivelse har hr Björklund haft i sin maka.

— Hon är hemma i Sverige nu och hälsar på vår dotter Gunnel, som går i gymnasiet, berättade hr Björklund. Det var meningen, att Eva skulle komma tillbaka hit i år, men med krig i hela världen — hur ska det egentligen gå till...?

Hur? Svaret kom några dagar senare i form av ett telegram från Kobe i Japan:

"Anländ hit välbehållen. Inträffar Soerabaia den 20. Eva."

Och ett par veckor senare dök fru Eva upp här och överöstes med risgryn av förtjusta infödingar. På den äventyrliga återresan hade hon kommit lyckligt över till Japan och efter besvärligheter även där — bl. a. blev hon av misstag häktad! — fortsatt till Java och sedan till sitt kära "Tambora". En alldeles ovanligt ansträngande och strapatsrik resa hade det varit, vilket inte

04-174:2

alls märktes på fru Björklund. Med ett "kolossalt roligt och intressant var det i alla fall" slutade hon sin berättelse för oss om den spännande färden.

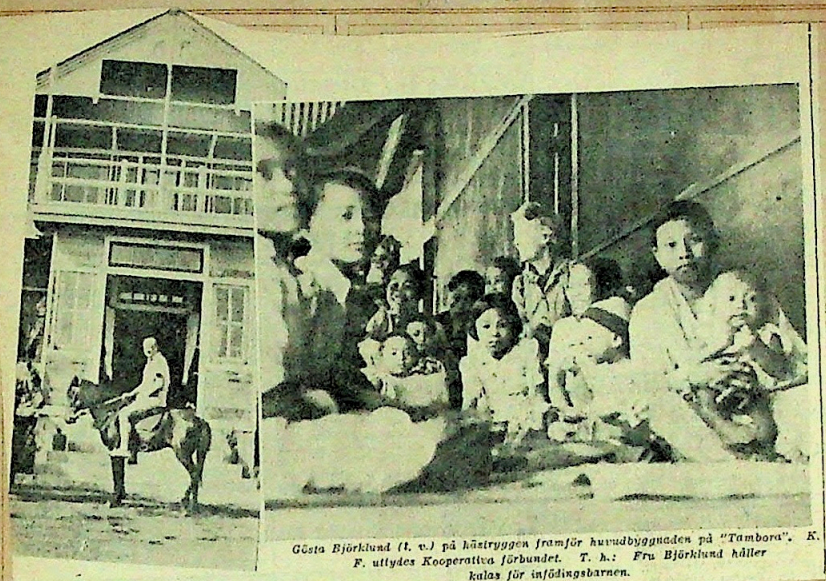
Så var då stämningen gladare på "Tambora", när "njönja besar" — "den stormäktiga frun" — hade kommit tillbaka. Men annars kan man långt ifrån tala om någon så särskilt hög stämning på plantagen, och därtill finns det goda skäl. Gösta Björklund och hans energiske förste man, est-svensken Werner Kasemets, vilka jag följt med på deras inspektionsturer genom odlingarna, ha tydligt demonstrerat varför. De ha visat mig tiotusentals kaffebuskar, som stå överväxta av slingerväxter och kvävas av spirande ogräs. På en del ställen i kaffeplantagen måste man hugga sig fram med skogskniv.

Kolmilor och båtbygge klara ekonomin

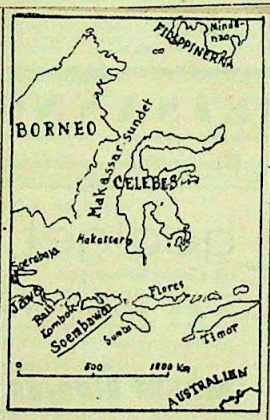
— Det är hemskt att se det, säger hr Björklund dystert. Det är 250 hektar som vi inte längre har råd att hålla i stånd. Vad ska vi göra — svenska staten anser sig under nu rådande tider inte kunna bevilja Kooperativa förbundet utförsellicens för de medel, som fordras för plantagens underhåll. Förr hade vi 1.000 kuller arbetande för oss, nu ha vi 200. Och det var en tid, då vi bara kunde avlöna 25! Plantagen är ju ny och ger ännu inte nog för att täcka alla de stora omkostnaderna. Mätte det snart bli fred i världen, så man inte ska behöva se allt detta, som kostat så stora pengar och så mycket hårt arbete, åter förvandlas till djungel!

Det är dock förvånansvärt hur väl man på "Tambora" anpassat sig efter den nya situation som uppstått genom den minskade penningtillförseln hemifrån. Större områden än man skulle räknat med underhållas fortfarande. Detta är möjligt genom att alla uppenbara besparingar göras på annat håll — vid fabriken (där alla maskiner gå på träkol från egen kolmila), vid vägarbetena som nu få bli av mer provisorisk natur, och i hög grad har det naturligtvis blivit i form av personliga uppoffringar från chefens och hans assistenters sida genom att dessa ta ut

Ruul!

Gösta Björklund (t. v.) på hästryggen framför huvudbyggnaden på "Tambora". K. F. utlydes Kooperativa förbundet. T. h.: Fru Björklund håller kalas för infödingsbarnen.

Karta över Soembawas läge söder om det krigsaktuella Makassarsundet.

det minsta möjliga av sina löner. Man har också på "Tambora" redan från början gått in för självförsörjning i stor utsträckning. Så t. ex. bygger Gösta Björklund själv med hjälp av ett par kinesiska snickare en båt som behövs för posthämtning från staden Soembawa Besar, medan Werner Kasemets axlar dubbelbössan för att förse plantagens skafferier med hjort- och vildsvinskött. Jag tror eidrig han kommit tomhänt tillbaka från en jakt, men det är också en alldeles ovanligt vildrik trakt, urskogen runt plantagen. Vildsvinen komma ända fram till husen — skubba sig mot husknuten ibland! — och hjortarna gnaga sönder skuggträden i kaffeodlingarna inte 200 meter från fabriken.

Heta stenar skänsk "infödingsmedicin"

Ja, en plantagechef måste vara mångkunnig. Det finns ingen läkare på plantagen, men som Gösta Björklund har goda medicinska och kirurgiska kunskaper, blir det oftast han som får agera "medicinman". Han har fått spjäla armar och ben och göra mindre operativa ingrepp när så behövts, han har stuckit injektioner och dragit ut tänder. Nu var det så, att Ellis Andrée, en brorson till den berömde nordpolsflygaren och tidigare förste man på "Tambora", hade fått oerhört ont i magen. Det botar man bäst genom att på infödingamaner lägga heta stenar på magen, tänkte hr Björklund. Han värmde några tegelstenar över glöden, lindade in dem i tidningspapper och placerade dem på Andrées mage.

— Aj — det bränns! kved Andrée och försökte ta bort stenarna.

Men hr Björklund tryckte ner honom i ett stadigt grepp och sade:

— Stenarna s k a vara varma, om de ska göra någon nytta!

— Släpp mej! jämrade sig Andrée och ansträngde sig att komma loss. Kallsvetten bröt fram på hans panna.

— Då släppte jag honom, sade hr Björklund. Ja, inte för att han bad mej om det, utan emedan tidningspapperet började — ryka! Stenarna v a r nog i hetaste laget. Men Andrée blev bra och hade aldrig senare ont i magen — åtminstone hörde j a g honom aldrig klaga över magknip.

I en artikel om en tropisk plantage ha ju alltid några äventyr med krokodiler och giftormar sin givna plats.

— Har ni inte någon liten spännande historia att berätta? frågar jag vårt värdfolk.

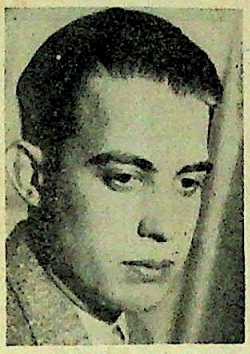
— Vi fick en gång besök här av en dam, som var ganska nervös till sin läggning, berättar fru Björklund. Hon tyckte ju det var ett stort äventyr att komma till en plantage mitt i urskogen, och hon var beredd på att allt möjligt kunde hända. Men vi lugnade henne. Ingen risk för ormbesök i huset eller andra otrevliga upplevelser.

Nästa dag ville hon packa sina kappsäckar och ge sej i väg, ty dels måste vi avliva en orm på vindsloftet med påföljd att det blev en stor blodfläck i taket på gästrummet, dels skakades huset under natten av en jordbävning så kraftig som vi varken förr eller senare upplevat! Men vi lyckades i alla fall övertala henne att stanna ännu en natt, och det blev tre veckor och hon trivdes härligt på "Tambora".

Inget under! Den som inte trivs på "Tambora" måste vara konstigt skapt!

Rolf Blomberg.

Rolf Blomberg ende neutrale korrespondent hos Mountbatten

Från St.-T:s Londonredaktör
HUGO BJÖRK

LONDON den 25 sept.

Officiellt meddelas i dag i London, att den kände svenske upptäcktsresanden, Stockholms-Tidningens utsände medarbetare ROLF BLOMBERG, av de militära myndigheterna som förste neutrale korrespondent i världen ackrediterats vid den engelske överbefälhavarens i Sydostasien lord Louis Mountbatten högkvarter i Singapore.

Blomberg skall ges all hjälp och åtnjuta alla förmåner i sitt arbete, heter det i den telegrafiska order, som i dag avgick från London till högkvarteret i Fjärran östern. Myndigheterna här i London visar stort intresse för denne förste neutrale korrespondents arbete inom denna krigszon.

St. T. 25/9 1946.

STOCKHOLMS-TIDNINGEN Onsdagen den 26 se

Mountbattens högkvarter som en hel svensk stad

Genom sin ackreditering vid lord Louis Mountbattens högkvarter i Singapore har Stockholms-Tidningens utsände medarbetare Rolf Blomberg fått en möjlighet att genomkorsa och ge förstahandsrapporter från hela brittiska ockupationszonen i Sydostasien — i och för sig en hel världsdel och det mest vidsträckta av det mellan ryssar, amerikaner, kineser, australier och engelsmän uppdelade operationsområdet i Fjärran östern.

Mountbattens eget högkvarter, som efter de japanska kapitulationshandlingarna den 15 september, till större delen torde vara överflyttat från Ceylon till Singapore, omfattar enbart i specialtrimmad stabspersonel en mindre svensk stad, men så är ju också den segertyngde engelske lorden — förresten, för den som nu inte erinrar sig det, vår kronprinsessas bror — högste herre och styresman för ett område, om vars väldiga omfattning vi säkert här i Sverige har svårt att över huvudtaget göra oss en uppfattning med ett invånarantal av de mest brokiga folkstammar som nog snarare närmar sig de hundra miljonerna än de femtio.

I spetsen för detta "tillfälliga militära världsrike" står under lord Mountbatten raden av lysande namn från de många våldsamma drabbningar som levererats under det sega tillbakaträngandet av de japanska styrkorna från det hotade Indien bort mot Stilla havet. Som närmaste man under sig och ställföreträdande överbefälhavare i Sydostasien har Mountbatten den välkände "generallöjtnanten Wheeler och vidare som högsta chefer för de tre olika vapenslagen — amiral sir Arthur Power, chefen för den brittiska ostindiska flottan, generallöjtnant sir William Slim, chefen för de brittiska landstridskrafterna i Sydostasien och slutligen flygmarskalk sir Keith Park, chefen för de brittiska flygstridskrafterna i Sydostasien.

För att få en riktig uppfattning av områdets geografiska utbredning s bör man nog först ta fram jordgloben Zonen omfattar — kortfattat angive — Burma, Andamanerna, Nicobarerna Thailand, Franska Indo-Kina söder on 16:e breddgraden, hela Nederländsk Indien, Nya Guinea, Bismarckarkipela gen och Salomonöarna. Vidare Hong kong och ett område ned genom Syd kinesiska sjön och väster om en linj genom Javasjön och Lomboksundet.

Liksom Stockholms-Tidningens utsände medarbetare Rolf Lamborn i Tokio kommer Rolf Blomberg nu att få rätt att resa praktiskt taget överallt inom detta område, som han mycket väl känner till genom sina omfattande forskningsfärder tidigare. Stockholms-Tidningens läsare kan således räkna med synnerligen fängslande och initierade rapporter från denna del av Fjärran östern och de första skildringarna från alla de svenskar, som uppehöll sig just här i de rika kolonialområdena och i många fall varit helt försvunna och isolerade från yttervärlden efter den japanska offensiven.

04-0177

Den första hälsningen från svenskarna på Java har nått Stockholm genom forksningsresanden Rolf Blomberg, som i fyra år varit isolerad i Singapore. Alla svenskarna på Java befinna sig enligt detta meddelande väl. En av svenskarna har dock avlidit under den japanska ockupationen, nämligen direktören för Javas sockerindustri, dr Gunnar Boberg, som avled i interneringslägret i Bandoeng. De flesta svenskarna — de uppgå till ett hundratal — önska nu snarast transport till hemlandet.

Enarmad svenska de sjukas ängel i japanskt skräckläger på Java

Ormar, råttor och sniglar på fångarnas matsedel

World Copyright Stockholms-Tidningen.

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

BATAVIA, Java, den 28 sept.

The Good Shepherd — "Den gode herden" — är namnet på ett interneringssjukhus här, som jag just har haft tillfälle att besöka. Men namnet klingar som den bittraste ironi, ty de kusliga interiörer som där öppnade sig för besökaren vittnar om omänsklig råhet från den japanska sjukhusledningens sida.

Det sägs ju att småländingar är envetna och sega, duktiga arbetsmänniskor med okuvlig energi. På sjukhuset fick jag anledning att begrunda den saken. Men det var ingen småländning sådan man vanligen föreställer sig honom. Det var en kvinna, med bara en arm och närmare de 60. Hennes namn är Ester Pettersson, och hon är major i frälsningsarmén. Hon är också fullt utbildad sjuksköterska.

Ester Pettersson kom till Java 1912 och verkade nio år vid spetälskesjukhuset på Sumatra. Redan då började man tala om hennes enastående duglighet, och hon gjorde sig omtyckt av alla för sitt blida väsen, sitt utomordentliga handlag med sjuka och sin aldrig svikande tro på det goda hos människan.

Under kriget kom hon i japansk fångenskap. Liksom övriga fångar visste hon inte hur framtiden skulle gestalta sig, men hon fruktade inte japanerna, fast hon hört talas om hur de kunde behandla fångar. En dag strax efter fångenskapens början anmälde hon sig hos lägerchefen och bad att få verka som sjuksköterska bland de internerade. I tre år utövade hon sin kärleksverksamhet bland de sjuka på "Den gode herden", tre långa år utan minsta kontakt med yttervärlden, tre år av lidande som knappast kan beskrivas.

Japanerna lade märke till den tappra svenska kvinnan och hennes uppoffrande gärning, och vid ett tillfälle erbjöd de henne t. o. m. friheten. Men major Pettersson vägrade. Hon ville fortsätta som hon börjat, fortsätta i sin gärning bland sjuka och lidande människor. Hon bokstavligen slet ut sig, och i juli i år hade hennes hälsa blivit så lidande av mödorna på interneringssjukhuset, att hon måste söka en smula vila och rekreation.

Javas ängel sade nej då hon erbjöds friheten

(Forts. från första sidan)

— Den enarmade svenska kvinnan uträttade mer än tio fullt friska män! sade några av internerna till mig. Hälsa till Sverige och säg att Småland kan vara stolt över en sådan kvinna!

Bland internerna på sjukhuset träffade jag en norrman, Peter Harpestad, vilken var andremaskinist på ångaren Prominent, som 1 mars 1942 sänktes utanför Tjilatjap. Det verkar som ett under att Harpestad alltjämt är i livet, efter vad han gått igenom. Före ankomsten till lägret hade han måst underkasta sig 25 granatsplitteroperationer. Han hade blivit fullkomligt pepprad med granatsplitter vid ett japanskt angrepp mot en konvoj, i vilken s/s Prominent befann sig. Efter ankomsten till "The Good Shepherd" fanns ytterligare ett antal granatsplitter att avlägsna, och 21 månaders fysiskt och psykiskt nedbrytande lägervistelse kunde sedan ha tagit musten ur vem som helst.

Men norrmannen befann sig vid mitt besök i oväntat god kondition. Förklaringen härtill är minst sagt överraskande. Harpestad berättar, att japanerna efter hans tillfrisknande utnämnde honom till "kock" för sina svin, ett förtroendeuppdrag som var ett av de mest lockande i lägret, ty de fyrbenta japanska svinen fick betydligt bättre föda än de sjuka internerna.

Det sparades inte på grismaten. Grisarna fick föda, som de sjuka skulle ha slickat sig om munnen åt, och då får man inte förundra sig över att Harpestad utnyttjade sin förmånliga ställning. Han åt sig mätt på grismat — varje dag.

Men han åt tydligen mer än som var klokt. Efter några månader blev "stölden" upptäckt. Det fanns inga möjligheter för Harpestad att neka, ty hans egen kropp vittnade emot honom. Man märkte nämligen att han lade på hullet, och det kunde han inte göra på den officiella födan.

Det blev en hård räfst för norrmannen efter upptäckten. Han blev "avskedad" och fick åter dela sina olyckskamraters misär.

Vad man nu berättar om förhållandena i lägret låter otroligt, men de samstämmiga uppgifterna kan inte betvivlas. Internerna förplägades så dåligt att de ständigt befann sig i ett till stånd av förtvivlan och desperation.

De åt allting som över huvud taget kunde sväljas. Sniglar kan vara en läckerhet, om de är rätt tillagade, men att äta dem "au naturel" som de kryper omkring i naturen är något annat. Och ändå kanske sniglarna smakade bättre än de kattor, råttor och ormar, som också ingick i matsedeln för att man över huvud taget skulle kunna hålla kroppen vid liv.

När de båda läkarna vid sjukhuset, Baroes och Tjimahi upprepade gånger bad lägerledningen om att få kött till de många dödssjuka patienterna, så behövde ingalunda något av de feta svinen sätta livet till. Nej, man erbjöd dem — en utmärglad hund.

Harpestad förklarar, att det utan tvivel varit japanernas mening att så småningom tillintetgöra varenda intern. De var redan på god väg, när befrielsen kom. Patienterna får nu omsorgsfull vård, och de håller snabbt på att återvinna hälsa och krafter, i den mån de ej redan förut var dödsdömda.

Harpestad är f. ö. ej den ende norrman jag träffat här. Bland de norska internerna befinner sig 76-åriga fröken Agnes Grieg, som är brorsdotter till den store kompositören, och sjuksköterskan W. A. Midteide, 63 år gammal.

Rolf Blomberg.

Fru Booberg tvangs bevittna hur djuriskt maken torterats

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

BATAVIA den 11 okt.

Det en gång så lyckliga Java har förvandlats till en de sörjande änkornas ö. Även den lilla skandinaviska kolonin har fått betala sin tribut. Många skandinaver har fallit offer för det grymma kriget och ligger begravda i den tropiska öns jord fjärran från sina hemländer.

12 okt 45.

Hos oss vistas fru Thyra Booberg som den 28 okt. i fjol förlorade sin man, fil. dr Gunnar Booberg, vilken som bekant avled på det eländiga sjukhuset i ett interneringsläger vid Thimahi nära Bandoeng.

Gunnar Booberg, en synnerligen intelligent och populär man, var direktör för experimentalfältet för sockerodling i Pasoeroean, och hans vetenskapliga forskningar är välkända över hela världen. Någon tid före den japanska ockupationen av Java i mars 1942 hade dr Booberg blivit pensionerad och flyttat till Djoenggoe uppe i ber-

(Forts. sid. 10, spalt fyra)

04-0180

Javas europeer evakueras — svenskarna hem via Singapore

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG

BATAVIA den 3 okt.

Stora kontingenter allierade ockupationstrupper håller nu på att landsättas på Java. Holländska, engelska och amerikanska flaggorna vajar över Batavia. Evakueringen av européer, som vill återvända till Europa efter fyra eller flera hårda år här, har redan börjat. Ett mindre antal svenskar, däribland L. M. Ericssons representant på Java, ingenjör Erik Wester med hustru och tre barn, har med flyg evakuerats till Singapore, varifrån de kommer att fortsätta med båt. Största delen av de evakuerade är britter och amerikaner.

Ingenjör Erik Wester, som är född 1907, har varit L. M. Ericssons representant på Java sedan 1940. Vid krigsutbrottet 1939 befann han sig i Holland, men återvände i november samma år till Sverige. I mars 1940 sändes han till Java, dit han även tog med sig sin hustru — finländska från Tammerfors — och deras två små barn. De anhöriga i Sverige har inte fått några skriftliga underrättelser från familjen Wester sedan 1940, men de har via svenska legationen i Tokio varit underrättade om att familjen under hela den japanska ockupationen vistats i Bandoeng samt att det blev tillökning i familjen 1944. Det blev stort jubel i telefonen, då St.-T. på onsdagen kunde underrätta ingenjör Westers syster, som är anställd på Enskilda banken, om att brodern och hans familj är på väg hem, ty några direkta underrättelser från honom hade man ännu ej fått.

Gav lektioner i svenska minuterna innan han fördes bort på båren

Forts. från första sidan

gen. Här väntade han finna det länge efterlängtade lugnet för att skriva sina vetenskapliga verk. Hur det blev — därom har hans maka nu gett vittnesmålet.

Den 22 mars 1943 fick han plötsligt besök av en japansk Kempeiofficer och två holländska NSP-män — d. v. s. medlemmar av holländska nazipartiet. Han anklagades för att vara frimurare och proallierad, för att ha lyssnat på BBC och spritt nyheter. Den första delen av anklagelsen förnekade han inte, då han var en högtstående frimurare. Han fick order att utlämna all sin frimurarelitteratur samt avvakta vidare besked. Innan japanen och de två nazisterna gav sig i väg, tog de med sig alla hr och fru Boobergs pengar och smycken.

Den 27 mars dök Kempei-officern åter upp och tog med sig dr Booberg som "kriminell fånge" till Kempei i Malang. Här fick han stanna, omväxlande i Kempei och i ett fängelse, till i slutet på maj, då han uthungrad och med undergrävd hälsa fördes till interneringslägret i Malang. Dr Boobergs lidanden var oerhörda; han torterades och misshandlades på det mest brutala sätt. Men hans ande bröts aldrig, och jag har hört så mycket berättas om hans okuvliga mod — av personer som varit i samma cell som dr Booberg och i samma interneringsläger.

Fru Thyra Booberg fick också sin del av Kempei. Två gånger fördes hon till Kempei och förhördes på det mest sadistiska sätt; hon har ännu värk i fingrarna efter tortyren för 2 ½ år sedan. För att mjuka upp henne lät kempeimännen henne också se maken, då denne leddes tillbaka till cellen från tortyrkammaren i till hälften medvetslöst tillstånd.

— Men, säger fru Booberg, de lyckades inte bryta mig. Jag var mycket rädd före förhöret, men min stolthet förbjöd mig att låta dem se att jag var rädd, och jag bevarade absolut lugn och självkontroll även under tortyren. Så jag gjorde dem inte mycket glädje...

Svenske konsuln i Soerabaja, Axel Wieslander, gjorde upprepade försök att få dr Booberg frigiven, men i slutet på juni meddelades han av Kempei, att dr Booberg inte skulle släppas, då han var frimurare.

I januari 1944 transporterades dr Booberg till Tjimahilägret nära Bandoeng. Jag försökte då komma i förbindelse med honom på illegal väg — då all hjälp åt fångarna var absolut förbjuden av japanerna — men lyckades inte.

En svensk som Sverige kan vara stolt över

Den 15 okt. 1944 överfördes alla framstående interner till ett annat läger, också i Tjimahi. Uthungrad och allvarligt sjuk transporterades dr Booberg på en bår — fysiskt var han en skugga av sitt forna jag, men psykiskt var han samme underbare man som alltid. Minuterna innan han fördes bort på båren gav han den sista lektionen i svenska till en av sina medfångar som skulle stanna kvar.

Han var lärare i svenska för många av de holländska internerna, och fru Booberg får alltjämt ofta brev från sin mans forna lägerlärjungar. Och alla dessa brev berättar samma historia: historien om en man som var ett stöd för de andra, en lysande personlighet.

Dr Gunnar Booberg avled den 28 okt. och ligger begravd i Tjimahi tillsammans med många andra tidigare internerade. Han var en svensk som Sverige kan vara stolt över.

Copyright Stockholms-Tidningen.

Rolf Blomberg.

17 okt. 45

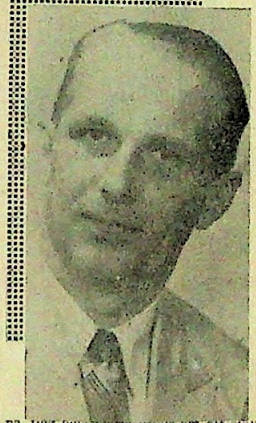
Dråpligt replikskifte med japan skänkte svensk friheten

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

BATAVIA i okt.

Under den första tiden av japanernas ockupation av Java hände det rätt ofta, att neutrala staters medborgare utan varje anledning kastades i fängelse eller internerades. Så kom det sig, att Axel Wieslander, vår utmärkte konsul i Soerabaja, bad mig att resa till Semarang och söka få vår landsman major Jennerström lössläppt. Jennerström, som var major i frälsningsarmén och chef för ögonsjukhuset i Semarang, hade av misstag häktats av den outtröttliga japanska polisen tillsammans med en mängd andra personer.

På bilderna ses brigadör JOHAN JENNERSTRÖM (ovan) och konsul AXEL WIESLANDER (t. h.), svenska förgrundsgestalter på Java. Enligt uppgifter till Frälsningsarmén i Stockholm skulle Jennerström ha avlidit i interneringsläger. Rolf Blomberg nämner intet därom i sin rapport, varför det inte är otroligt, att en förväxling skett, och att brigadören alltjämt befinner sig i livet. Eller också har han efter befrielsen åter infångats av japanerna och för andra gången sänts till fångläger och där mött sitt öde.

Innan jag lyckades få min landsman frigiven måste jag tre gånger bege mig till Semarang, och dessa tre resor var inte precis några nöjesturer. Att resa med järnväg under den japanska ockupationen var en enda lång nattmara — alltid i överfyllda illaluktande kupéer och ständiga avbrott för polisundersökning av bagage och identitetspapper, som om det var fråga om förrymda förbrytare.

Inte heller var Semarang en plats som man reste till för sitt nöjes skull. De japanska vaktposterna där var snara till att dela ut hugg och slag — inga smekningar precis! — åt var och en som inte hälsade dem tillräckligt vördnadsfullt: man måste ställa sig i giv akt framför vaktposten och buga sig tills näsan vidrörde marken. Kempei — d. v. s. militärpolisen — i Semarang kunde folk inte tala om utan att blekna.

Och det, som major Jennerström efter sitt frigivande berättade för mig om interneringslägret Djati Ngalik vid Semarang, avslöjade samma anda av brutalitet som japanerna överallt gett prov på. Om någon av de internerade på något sätt bröt mot reglerna, fick hela lägret order om att ställa upp sig på två led, varefter internerna måste slå varandra i ansiktet så hårt som möjligt. Om någon enligt lägerkommendantens åsikt inte slog tillräckligt hårt, fick en japansk soldat överta jobbet.

Men även om dessa Semarangresor till övervägande del var obehagliga, så förekom det dock muntrare mellanspel. Jag minns särskilt mitt besök hos överste Taga.

Överste Taga var vid denna tid chef för civilförvaltningen i Semarang. Han kunde tala litet engelska och var omättligt stolt över denna kunskap. Sedan han övertygat sig om att även jag talade detta språk, vägrade han att använda sig av tolk. I min rapport till konsuln om Jennerströmsaken sökte jag ge ett tämligen ordagrant ehuru något förkortat referat av ett av dessa samtal med överste Taga, vilket tyvärr är typiskt för alla samtal med japaner här.

Utdrag ur rapporten till svenske konsuln i Soerabaja:

Efter att ha överlämnat edert visitkort — på vilket ni skrivit mitt namn och "representerande" eder — utspann sig följande samtal:

— Ni svensk konsul?

— Nej, jag är Blomberg.

— Inte Wieslander?

— Nej, Blomberg, representant för mr Wieslander.

— Ha! Aha! Ni Blomberg! Konsul var?

— I Soerabaja. Han har sänt mig hit.

— Han är inte här?

— Nej. i Soerabaja. Han har sänt mig hit, emedan en svensk undersåte, mr Jennerström, har blivit internerad — jag förmodar, av misstag...

— Ha! Ni inte konsul?

— Nej, överste.

— Vad gör ni!

— Ursäkta?

— Yrke?

— Jag fångar djur. (På mitt japanska identitetskort — ett dokument som alla utlänningar på Java måste skaffa sig för en summa av 150 gulden — hade jag beskrivit mig själv som "Toekang tjari binatang boeat museum", d. v. s. djursamlare för museum. Det är ett neutralt och oskyldigt jobb.)

— Ha! Hm... Vad gör ni?

— Fångar djur. Ormar och alla slags djur...

— Aha! Fångar djur, djur!

— Ja, överste.

— Varför?

— För museer och zoologiska trädgårdar.

— Ha! Haaaa! Museum. Jag vet. O'kay. Hur fångar ni djur?

— Det är lätt.

— Nej!

— Jo visst, överste...

— Ni skjuter dem?

— Ibland.

— Ni skjuter elefanter?

— Många.

— Mycket stora?

— Ja, överste, mycket stora.

— Mycket, mycket stora?

— Ja, överste, stora som det här rummet.

04-0182-2

— Haaaaaaa!

— Överste Taga, jag har sänts hit av svenske konsuln, emedan en svensk undersåte, mr Jennerström, har blivit internerad här...

— Ha! O'kay!

— ...jag förmodar av misstag.

— Ha!

— Hans namn är Jennerström.

— Ha! Jennerstrom. Konsul?

— Nej, överste. Konsulns namn är Wieslander.

— Ja. Ja! Här!

Överste Taga pekar på visitkortet.

— Vem är Jen... Jen...?

— Jennerström. Han är svensk. Han har blivit internerad här i Semarang.

— Internerad... Oooooh!

— Ja, överste. Han är i Djati Ngalik-lägret.

— A h a! Internerad!

— Men Jennerström är svensk undersåte.

— Ha! Varför internerad?

— Av misstag, förmodar jag.

— Hans namn?

— Jennerström.

— Ja. Ja!

— Vill ni vara vänlig se till att Jennerström blir frigiven?

— Jag undersöker. Skriva namn. Svenskt pass?

— Ja, överste.

— Ha! Misstag. Ja!

— Då blir han frigiven?

— Ja. Svenskt pass. Inte fiende till Nippon?

— Naturligtvis inte.

— O'kay! Jag ger order Jennerström fri.

Ja, det räcker mer än tillräckligt att återge ett av dessa samtal...

Rolf Blomberg.

Copyright Stockholms-Tidningen.

04-0183

Johan Jennerstrom – Huskvarnapojke

SVENSKA KYRKANS DIAKONISTYRELSES BOKFÖRLAG

Hfte. 4.75,
Inb. 6.75.

I varje bokhandel —

Tiotusentals ögon, som redan tidigt i förra boken Nya ögon, skildring av samme författare ligger förtallöner eller medel-

Hela Java i jäsning – upproret har blivit ett förbittrat raskrig

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

BANDOENG den 18 okt.

Upprorsrörelsen har nu spritt sig över praktiskt taget hela Java och fått karaktären av ett förbittrat raskrig. Nationalisterna, som kommit över japanska vapen, håller f. n. omkring 100,000 holländska och eurasiska kvinnor och barn som gisslan och förhindrar all livsmedelstillförsel till interneringslägren, vars förråd knappast torde räcka mer än högst en vecka.

Brittiska och indiska kolonner håller på att bana sig väg till det inre av landet för att söka befria de internerade och de kidnappade undsättningspatrullerna, varav en del dock redan påträffats.

I Bandoeng har våldsamma strider rasat de senaste dagarna, men lugnet återställdes sedan den japanska militären förbjöd införingarna att bära vapen, och i dag har en brittisk infanteridivision besatt staden.

På grund av de kaotiska förhållandena på Java började skandinaverna med bistånd av hjälporganisationen för krigsfångar och civilinternerade evakuera ön redan för ett par veckor sedan och resa över till Singapore, varifrån den första gruppen fortsatte den 8 okt. Såvitt man vet har hittills inga skandinaver dödats eller skadats under oroligheterna.

04-0185

Blomberg-rapport om Javasvenskar

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

BANDOENG den 1 nov.

Det har kommit många förfrågningar till mig angående Javasvenskarna och deras öden under den japanska ockupationen. För dagen kan jag lämna följande rapporter: Sveriges vice konsul Elis Andrée mår utmärkt och arbetar på konsulatet i Batavia. Dr och mrs Jan Bastiaan Hubrecht bor i Soerabaja under adress Kalisasin 91. Förbindelse saknas med de av nationalisterna ockuperade östra och centrala delarna av Java. Löjtnant Daniel Franciscus Marie Huberecht, född 1908 i Cambridge, befinner sig i Changhilägret i Singapore. Hälsotillståndet utmärkt.

Svenskarna på Java i gott behåll

SVENSKFODD DIREKTÖR AVLIDEN I INTERNERINGSLÄGER

Rolf Blomberg.

STOCKHOLM den 19. (TT)

Ett första livstecken har kommit från det hundratal svenskar som sedan Pearl Harbor levat i så gott som total isolering från hemlandet i de av japanerna ockuperade områdena i Ostasien. Det är forskningsresanden Rolf Blomberg som till St.-T. sänt ett telegram över det av engelsmännen befriade Singapore. Trots våra fyra års påfrestande förhållanden under de våldsamma striderna i Fjärran Östern och under den japanska ockupationen befinna sig, meddelar han, alla svenskar på Java förhållandevis väl med undantag av direktören för Javas sockerindustri, dr G. Booberg, vilken avlidit i ett interneringsläger i Bandoeng. De flesta svenskar önska nu få snabbast möjliga transport till hemlandet.

På Java och Sumatra har det under hela ockupationen funnits ungefär 65 svenskar, som av allt att döma tycks varit sammanförda i interneringsläger. Svenska UD har gjort flera försök att få svenskarna hemsända utan resultat. Det har varit omöjligt att få japanerna att samtycka till något av de föreslagna arrangemangen, då de betraktat farvattnen kring Java som krigsoperationsområden. Även försök att få till stånd en något livligare kontakt mellan svenskarna där ute misslyckades.

Djärv ryss uppehöll postgång genom kloak till kvinnoläger

21/10/45

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

BATAVIA den 20 okt.

Detta är historien om 20-årige vitryssen Thiessen som jag råkade stöta på igen, då jag härom dagen besökte ett interneringsläger.

Första gången jag såg honom var på en polisstation, dit jag gått för att anmäla en stöld. Han fördes in av två infödda polismän och var klädd i ett par simbyxor, det var allt.

— Ha! utropade en polisofficer. Så ni fick honom till slut, den förbannade råttan!

— Ja, han höll just på att krypa ner i avloppsrören, då vi fångade honom, svarade en av polismännen.

Unge Thiessen hade en lång tid upprätthållit en effektiv men illegitim kontakt med ett av interneringslägren för kvinnor i Bandoeng.

Han kröp ner i avloppsledningarna på en bakgård, tillhörande en av hans bekanta, som bodde 200 à 300 m. från lägret. Genom avloppsrören (som gick rakt under polisstationen) tog han sig med huvudet nätt och jämnt över den stinkande soppan in i lägret. I en vattentät bleckbehållare förde han med sig brev, pengar, livsmedel och cigarretter.

Om en handduk hängde ner genom gallerlocket, kunde han utan fara krypa fram ur röret upp i lägret. Men fanns det ingen handduk, måste unge Thiessen vänta nere i avloppsledningen, ibland i timmar. Risken att få allehanda infektionssjukdomar under dessa bad var naturligtvis stor, varför en läkare och medsammansvuren gett honom en serie injektioner. I lägret utförde han sitt uppdrag förklädd till flicka, överlämnade brev och paket och inhämtade nyheter som skulle smugglas ut.

Kort innan han blev gripen, hade han fått kännedom om att någon förrått honom och att polisen höll skarp utkik. Under några dagar upphörde han därför med sina riskabla avloppsturer. Men de farliga expeditionernas spänning hade gripit honom till den grad, att han slutligen — hända vad som hända ville — helt enkelt m å s t e göra ett nytt försök. Det var naturligtvis dumdristigt och dömt att misslyckas. Lyckligtvis hade han vid detta tillfälle med sig bara några få brev utan namn och adress och inga pengar, så polisens byte blev inte stort.

— Hur många gånger har ni varit i lägret? frågade polisofficeren honom.

— Jag! Aldrig tidigare. Jag försökte det för första gången i dag.

— Bohong! En lögn! skrek polisofficern. Men var så säker på att vi skall pressa fram sanningen. Vi känner mycket effektiva medel...

— Verkligen! sade unge Thiessen med ett ålskvärt leende.

Han var lugn som en filbunke.

Sedan såg jag honom inte mer. Han fördes bort för att få pröva på de mycket effektiva medel polisofficeren lovat honom, med andra ord för att prygla och misshandlas på alla tänkbara sätt.

— Har ni haft en svar tid? frågade jag honom nu, då jag träffade honom i lägret.

— Nja, det var inte så svårt för mig... Jag var redan van vid råttor och stank från avloppsledningen, svarade Thiessen.

04-187-1

04-0188

Roli Blomberg tillrätta.

Forskningsresanden Rolf Blomberg vilken sedan fyra år varit försvunnen på den av japanerna ockuperade ön Java, telegraferade igår till St. T. över Singapore att både han och hans hustru befinna sig väl. Han ämnar fortsätta sin avbrutna forskningsfärd till Ostindiens övärld. Han meddelar att den svenske direktören för Javas sockerindustri, dr Gunnar Booberg, avlidit i ett interneringsläger. Omkring 100 svenskar från Ostasien skola nu resa hem.

04-0189

Vältalig Java-svensk räddad efter palaver om liv och död

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

BANDOENG den 28 okt.

Den svenske skogvaktaren Eric Lundqvist, som bor i byn Nagrek omkring 15 km. från Bandoeng, har nu anlänt hit. Då byn Nagrek är belägen i Garoet-distriktet, där ett 60-tal européer och eurasier under den senaste veckan mördats på det mest djuriska sätt av indonesiska nationalister och anarkister, har Lundqvists landsmän här varit mycket oroliga för honom.

Jag vände mig för några dagar sedan till härvarande brittiske befälhavare, den 23-årige major Gray, och bad honom ombesörja Lundqvists evakuering till Bandoeng, som f. n. är en relativt säker plats under brittisk och japansk kontroll. Major Gray lovade att ge order åt japanerna, som redan höll på med att evakuera folk från trakten kring Bandoeng, att eskortera Lundqvist hit. Och en vacker morgon dök han upp här, men utan japansk hjälp: han kom — på sin cykel

Inte långt från Nagrek blev Eric Lundqvist hejdad av en inföding som sade honom, att han fått order att skära huvudet av varje européer eurasier som försökte passera. Men infödingen kände Lundqvist och tyckte det var synd att döda honom.

— Men, sade han, om jag låter er gå, så kommer de att skära av m i t t huvud.

Efter en del underhandlingar förde infödingen Lundqvist till befälhavaren. Denne var först mycket ohövlig, men efter en palaver och främst sedan befälhavaren fått veta, att Lundqvist var mu-

(Forts. sid. 8, spalt fyra)

Forts nästa sida

Hamlet blir cigarrettpapper på Java, bibelblad omslagspapper för skinka

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

BATAVIA den 29 okt.

Japanerna fick oss så långt, att vi alla bleknade och darrade, så snart en bil stannade utanför vårt hus.

Det var livet utanför koncentrationslägren.

Psykiskt blev många utanför lägren så småningom vrak. Denna känsla av osäkerhet, detta spionerande, dessa plötsliga gaturazzior, husundersökningar, vidriga förhör med misshandel, dessa viskade upplysningar om ortrolliga lidanden hos Kempei — japanernas fruktade Gestapo — dessa brev, som smugglades ut ur lägren och berättade om hunger, sjukdomar, elände och död — vem kunde förbli oberörd och hålla sina nerver under kontroll? Ingen. Visserligen blev vi härdade mot mycket, men det finns gränser.

Det fruktansvärdaste var vår fullständiga hjälplöshet — att inte tillåtas lindra dessa lidanden. Om vi försökte det, stämplades vi som fiender till Nippon och kastades i fängelse. Naturligtvis sökte många ändå göra det, och många, som upptäcktes eller förråddes, blev fängslade. Det finns många, många neutrala, som också kan berätta om livet innanför lägren och fängelserna.

Vi var neutrala.

Vi har neutralitetsarmbindel. Vi hade en "pandattaran", ett identitetskort, som erhölls till en kostnad av 150 gulden. Våra diplomatiska representanter sände in den ena listan efter den andra med alla slags upplysningar om oss till militärpolisen, den infödda polisen och andra myndigheter. Vi måste besvara frågeformulär: Någon jude i er familj? Era politiska åsikter? Vilka stater väntar ni skall vinna kriget? etc. Innan vi besvarade frågeformulären underrättades vi på halvofficiell väg, att varje antijapansk meningsyttring skulle leda till speciell behandling av Kempei.

Det var givetvis inte lätt att förbli neutral i detta raskrig, och ingen blev det, vare sig i tankar eller handling. Japanerna visste detta. De kallade oss "moesoe-neutral". Det malajiska ordet "moesoe" betyder "fiende", och deras benämning på oss var alltså "fiende-neutrala". De behandlade oss också därefter trots den prydliga neutralitetsarmbindel, de gav oss. En officiell representant för Schweiz, som besökte en av de högre japanerna i Bandoeng, fick veta, att "alla vita är smutsiga".

Den här javanesiska en-centaren är värd nära 3 cent — en illustration till de svindlande papperspriserna på Java.

Gammalt skräp värt förmögenhet

Rent fysiskt härdade vi ut rätt bra — ehuru med svårighet. De flesta av oss lånade pengar från konsulaten, eftersom vi inte ville arbeta för japanerna. Men på grund av inflationen räckte de lånade pengarna inte till. Och så måste vi sälja våra ägodelar. För folk med huset fullt av gammalt skräp, särskilt ting med skrotvärde, var det tämligen lätt att klara sig ekonomiskt, då dylikt skräp var — och alltjämt är — värt en förmögenhet. För vagabonder med få tillhörigheter var det betydligt svårare; vi har för länge sedan sålt våra vigselringar. De inbringade 25 gulden grammet. Senare steg priset till 105 gulden. Papper står också högt i pris.

Shakespeares verk säljs här på Java per kilo och betingar ett så högt pris, att en stackars bokälskare inte har råd att köpa dem. De används till cigarrettpapper o. dyl. För några veckor sedan köpte vi ett hekto skinka (à 75 gulden pr kg.), och vi fick den invirad i — ett blad ur Bibeln. Inom parentes kan nämnas, att 75 gulden före kriget motsvarade 200 kronor.

I dag betalar vi för ett ägg 2,50 gulden; tidigare var priset 2,5 cent. Det nuvarande priset är alltså 100 gånger högre än det gamla. Av importerade artiklar kostar en burk Quaker-oats 250 gulden och en flaska verklig skotsk visky 800 à 900 gulden.

Vi väntar inom kort en reglering av penningväsendet, och det är vi glada för.

Det är nästan över nu, men vi kommer säkert aldrig att glömma dessa år, lika litet som alla de andra — de många miljoner infödda — utanför lägren. Jag såg dem slå ihjäl en japan härom dagen — och de såg befriade ut!

Copyright Stockholms-Tidningen.

BLOMBERGS rapport

Forts. från första sid.

hammedan, släppte han Lundqvist som kunde fortsätta sin resa till Bandoeng. Längre fram var vägen bevakad av japanerna, och maskingevär var uppställda i varje by.

Lundqvist säger:

— Om ordern till japanerna att sätta stopp för alla dessa upplopp och mord av indoneserna hade kommit en dag senare, är jag säker på att inte en enda europé eller eurasier skulle ha blivit vid liv i Garoet-distriktet. Inte heller någon rik kines eller indones, ty det här är inte bara en nationalistisk affär utan en plundring i stor skala. Mina infödda vänner i Nagrek varnade mig och omtalade, att de band, som opererar i Garoet och Tjibatoe — de två platser i distriktet, där de flesta morden förövats — var på väg till Nagrek, varför man rådde mig att fly. Men hur skulle det gå till? Då var det omöjligt att ta sig igenom till Bandoeng. Situationen var allt annat än angenäm. Men i det kritiska ögonblicket hörde jag plötsligt de japanska maskingevärens ra-ta-ta-ta. Lustigt att de, japanerna, nu håller på att rädda oss européer till livet!

Krig med alla medel, utan varje hänsyn

Vi har haft mycket litet nyheter från andra platser på Java, med undantag av Batavia, och vi hoppas verkligen, att de fruktansvärda ogärningarna i Garoet-distriktet inte skall ha upprepats på andra ställen på ön. Läget är emellertid ytterst allvarligt för platser, där det inte finns några allierade eller japanska trupper. De indonesiska nationalisterna har förklarat krig mot alla holländare, eurasier och anhoneser på Java — ett krig som enligt proklamationen skall föras utan varje hänsyn och med alla medel.

Rolf Blomberg.

Soerabajas svenskar har evakuerats

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

BATAVIA, Java, 7 nov.

Till följd av den kritiska situationen har nu alla europeiska civilister i Soerabaja, däribland även svenskarna, evakuerats med ett fartyg som avgått till Singapore och väntas dit någon av de närmaste dagarna. Fartyget går förmodligen direkt till Singapore och väntas ej ngöra Batavia.

Detta är den trevliga etiketten till ett svenskt brännvin, som under kriget tillverkats i Soerabaja på Java av den kände Javasvensken Gösta Björklund. Om vad javasvenskarna utsättat under krigsåren berättar St.-T:s utsände ROLF BLOMBERG i art. sid. 3.

St.-T. Torsdagen den 8 nov. 1945

Svenskarna på Java produktiva: böcker, skulpturer, akvavit

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

BATAVIA den 7 nov.

Trots de synnerligen svåra förhållandena har många svenskar varit tämligen produktiva på Java under de 3½ år den japanska ockupationen varade.

Skogvaktare Eric Lundqvist, författare av "Dajak" (1938), har arbetat mycket energiskt vid sin skrivmaskin, och resultatet är ett halvt dussin manuskript. En synnerligen spännande läsning är hans manuskript "Med kannibaler som pinnpojkar", som utgör en skildring av hans expedition till Nya Guinea 1941. Han har också skrivit en roman från Nya Guinea om den svensk-amerikanske missionären Algot Svensons öden och äventyr. De flesta av Lundqvists berättelser är emellertid från Java och särskilt från det s. k. Soenda-landet, där han levat bland de infödda sedan 1942 och själv arbetat som en inföding på risfälten.

Viktor Berge, författare av "Pärlfiskaren", var sysselsatt att skriva en ny bok i samarbete med sin tahitiska hustru, då han 1943 blev kastad i fängelse av japanerna. Sedan han frigetts efter 1½ års fruktansvärda upplevelser hos Kempei och i fängelset, fortsätter han nu med sin nya bok.

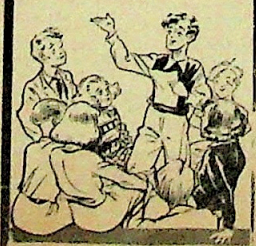
Mrs Gördis Acke-Sung, skulptrisen, som är gift med den kinesiske paleontologen Georg Sung och f. n. är internerad på Sumatra, har skapat ett stort antal vackra saker. Av särskilt intresse är hennes skulpturer av infödingar. Mrs Sung ämnar anordna en utställning i Stockholm efter sin återkomst.

Kurt Landberg, ägare av en teplantage och amatörzoolog, som tidigare sänt många värdefulla samlingar till Naturhistoriska museet, har lyckats komma över nytt intressant material.

Erik Wester i L. M. Ericsson har tillverkat utmärkta elektriska kokappärater, Lars-Erik Dahlin i SKF en mängd nyttighetsartiklar och Gösta Björklund i Kooperativa utsökt akvavit och punsch.

Den stora radiosuccén

i en rolig och spännande bok med nya äventyr.

Javasvenskar i kritiskt läge

Flygevakueras?

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG

BANDOENG den 27 okt.

Då läget här f. n. är kritiskt, försöker svenske konsuln *Axel Wieslander* i Soerabaja få tillstånd att omedelbart flygledes evakuera svenskarna från något av de flygfält på Java, som ockuperats av de allierade.

Enligt uppgift behandlas de internerade européerna och eurasierna synnerligen illa av de indonesiska nationalisterna, som förbjudit de infödda att sälja livsmedel till dem, varför många håller på att svälta ihjäl.

Blomberg-rapport om Javasvenskar

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

BANDOENG den 1 nov.

Det har kommit många förfrågningar till mig angående Javasvenskarna och deras öden under den japanska ockupationen. För dagen kan jag lämna följande rapporter: Sveriges vice konsul Elis Andrée/mår utmärkt och arbetar på konsulatet i Batavia. Dr och mrs Jan Bastiaan Hubrecht bor i Soerabaja under adress Kalisin 91. Förbindelse saknas med de av nationalisterna ockuperade östra och centrala delarna av Java. Löjtnant Daniel Franciscus Marie Huberecht, född 1908 i Cambridge, befinner sig i Changhilägret i Singapore. Hälsotillståndet utmärkt.

04-193

Australier "köpte upp halva Java" för japanska gulden från Borneo

11/11 45

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

BANDOENG, JAVA, den 10 nov.

Här på Java används alltjämt japanska pengar, vilket lett till rätt kuriösa förhållanden, enär den japanska valutan ogiltigförklarats på andra håll i den ostindiska övärlden. Det var en japansk guldenvaluta, som varit gällande här under ockupationen.

För några veckor sedan mötte jag en flygplansförare, som hade varit i Balikpapan, Borneo, och därifrån flugit till Australien. Han tog med sig en del lustiga suvenirer till sina australiska vänner — sammanlagt 25.000 japanska gulden, vilka inte längre hade något värde på Borneo. Från Australien flög han till Java, och till sin stora överraskning fann han, att hans bortskänkta sedlar alltjämt var gångbart mynt där.

— Om jag hade kunnat ana detta, så hade jag tagit med mig en hel koffert full med japanska gulden hit, sade han. Jag hade kunnat få så många japangulden som helst för en spottstyver, ty nya betalningsmedel hade redan satts i omlopp på Borneo.

— Men nästa gang ni kommer till Balikpapan, så glöm inte att ta med några miljoner åt mig också, sade jag.

I går kom han tillbaka. — Nå, var är pengarna, frågade jag.

— Det var ingenting att göra åt saken, svarade han. Jag kom för sent. En del australiensare kom före mig, och de tog allt som fanns kvar. Jag har hört att de köpt upp halva Java.

04-194

Japansk lägerchef på JAVA dansade på fångarnas mat

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

BATAVIA den 30 sept.

Medan man ivrigt väntar på Javas fullständiga ockupation av de allierade, nedlägger de fåtaliga undsättningstrupperna och det lokala Röda korset med hjälp av f. d. krigsfångar och internerade ett energiskt arbete på att undan för undan upplösa de överfyllda och osunda koncentrationslägren.

Befriade fångar, som mera likna skelett än levande människor, har fruktansvärda saker att berätta om förhållandena i lägren. En av de brutalaste galningarna var japanske lägerkommendanten Sone, som bestraffade svältande interner, vilka inte hälsade tillräckligt ödmjukt, med att på två dagar varken ge dem mat eller vatten. Han tvingade dem vidare att gräva ned brödet i en grop, varefter Sone uppförde en vansinnig krigsdans ovanpå brödlagret. Liknande fall av meningslösa grymheter får man höra omtalas i det oändliga.

Ett stort antal allvarligt sjuka har nu överförts till sjukhusen och i övrigt förbättras dagligen vården av de sjuka, liksom möjligheterna att bereda dem lämpligare vårdplatser ökas. Bristen på transportmedel utgör dock ett svårt handikap, då japanerna alltjämt förbehåller sig de vanskötta, oreparerade och otillräckligt smorda person- och lastbilar, som återstår av den bilpark, de lade beslag på i mars 1942.

Det överbefolkade och desorganiserade Javas undernärda och dåligt klädda miljoner står inför ett synnerligen allvarligt transportproblem, säger Volvos representant Govaars, som uppskattar järnvägarnas nuvarande kapacitet till 50 proc. av fredstidens och biltrafikens till 10 proc.

De hårda åren har även i övrigt skapat kolossala problem för Java i fråga om hjälpverksamhet. Och runt om Java är läget ännu värre på hundratals öar.

Rasande indoneser högg sönder bundna holländare med sablarna

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

BANDOENG, JAVA den 12 nov.

För någon tid sedan hälsade jag på dansken E. Sonne-Smith, som japanerna fängslade och höll internad i två års tid. Sonne-Smith anklagades för att i Bandoeng ha lämnat uppgifter om en flygrald mot Soerabaja, men den egentliga orsaken till att japanerna kastade honom i fängelse var att de på ett billigt sätt ville komma i besittning av hans maskinaffär. Man gjorde honom helt enkelt till fiende, och all fientlig egendom tillhörde Japan — i sanning ett listigt sätt!

Från sept. 1943 till juli 1944 vistades Sonne-Smith i Bantjeu-fängeiset i Bandoeng, ett fruktansvärt fängelse för infödda och Kempei-fångar, där fångarna mycket ofta misshandlades till döds.

— I det fängelset fick jag mina nerver förstörda, sade Sonne-Smith under samtalet.

I juli förra året fördes han till Tjimahi-lägret nära Bandoeng, och i början av sept. i år blev han fri —i ett ganska dåligt hälsotillstånd.

Tillsammans med Sonne-Smith bor en annan dansk, V. F. Henriksen, som den 21 okt. kom från den lilla staden Garoet, som ligger ungefär 60 km. från Bandoeng. Henriksen är anställd vid en stor textilfabrik i Garoet, där han arbetat hela kriget. Han hade nämligen lovat sin internerade holländske chef att vad som än hände stanna kvar och se till fabriken. Även Henriksen satt i japanskt fängelse, 45 dagar, anklagad för att ha gömt undan 150.000 gulden som tillhörde holländarna. Men japanerna kunde aldrig få några bevis, och snart kunde Henriksen återta sitt arbete vid fabriken.

Den 21 okt. fördes han till Bandoeng av japansk militär.

— Det är ett under att jag fortfarande lever, säger han då jag träffar honom. Omkring 100 holländare, eurasier, ambonester och menadonester, män, kvinnor och barn, mördades i Garoet 9—11 okt. på det grymmaste sätt av indonesiska nationalister. När japanerna den 12 okt. kom dit med sina kulsprutor, så räddade de många, många liv. Indoneserna hade satt sig i sinnet att döda v a r e n d a holländare, eurasier, ambones och menadones i Garoet.

Kinesisk skolpojke skars i stycken

Det började den 9 okt. på kvällen. Helt oväntat trängde ett 100-tal indoneser in i fabriken och dödade vaktmanskapet, 37 japanska soldater och två japanska civilpersoner. Efter "framgången" i fabriken blev indoneserna alldeles vilda. Samma kväll mördades föreståndaren för telefonstationen — en kines — hans maka och tre barn. En menadonesisk skolpojke skars i stycken, och även några eurasier föll offer för nationalisternas blodtörst.

Den 10 och 11 blev förskräckliga dagar, med plundringar och mord. Särskilt eurasier blev då offren.

Den 12 såg jag hur fem indonesiska nationalister trängde in i huset mitt emot där jag bodde. Tre av dem hade skjutvapen med sig, och två hade sablar. I huset befann sig två holländare, som nyss sluppit ut från interneringslägret. Först blev de bundna, varpå indoneserna högg sönder dem med sablarna.

— Hur många finns i huset? frågade en av dem.

— Bara jag.

— Ljuger ni, blir ni skjuten, svarade en och riktade en pistol mot min panna.

Sedan de undersökt huset tog de mig med till fabriken, där chefen för PKR — de indonesiska nationalisternas Gestapo — hade sitt högkvarter. PKR-chefen var en gammal bekant till mig.

— Den där mannen kan ni släppa! sade han. Jag går i god för att han är all right!

De fem indoneserna gick slokörade sin väg.

— Säkraste platsen för dig är polisstationen, sade PKR-chefen och förde mig dit i en täckt bil och under poliseskort.

På polisstationen fanns före mig 60 eurasier, mest kvinnor och barn, som alla sökt skydd där.

De hatade japanerna kom som befriare

Plötsligt hörde vi kulsprutesalvor, och alla poliserna skyndade ut.

Vad stod på?

Det var japanerna! De så hatade japanerna — men nu våra befriare!! Våra fiender blev nu våra räddare . . .

Japanerna kom från Bandoeng, med order från de allierade att återställa ordningen. De hade kämpat sig fram och rensat upp de barrikaderade vägarna. Snabbt gick det, och deras kulor satte skräck i många.

De kom verkligen i sista minuten. Sedan fick vi veta att indoneserna hade tänkt döda alla 60 eurasierna på polisstationen.

Men till Tjibatoe, nära Garoet, kom japanerna för sent för att förhindra ett blodbad med holländare och eurasier som offer.

Vi som blivit räddade fördes i säkerhet till de japanska barackerna utanför Garoet, och därpå evakuerades vi till Bandoeng.

Jag var den sista europén som lämnade Garoet. Innan jag for därifrån plundrades mitt hus — japanerna var inte tillräckligt många för att kunna förhindra det. Den här skjortan och de här byxorna är allt jag fick med mig, slutar Henriksen sin berättelse och pekar på sin enkla klädsel.

Rolf Blomberg.

04-195

Sedan kom turen till mitt hus. En av angriparna var nerstänkt av blod. Jag rusade ut för att möta dem.

Glädjerapport från Java via befriade Singapore

Stockholms-Tidningen fick på tisdagskvällen genom telegram över det nyss befriade Singapore den första kontakten på fyra år med sin medarbetare forskningsresanden Rolf Blomberg på Java och därmed också med det 100-tal svenskar som sedan Pearl Harbor levat i så gott som total isolering från hemlandet i de av japanerna ockuperade områdena i Ostasien.

Rolf Blombergs telegram har följande lydelse:

100 svenskar reser hem men Rolf Blomberg stannar

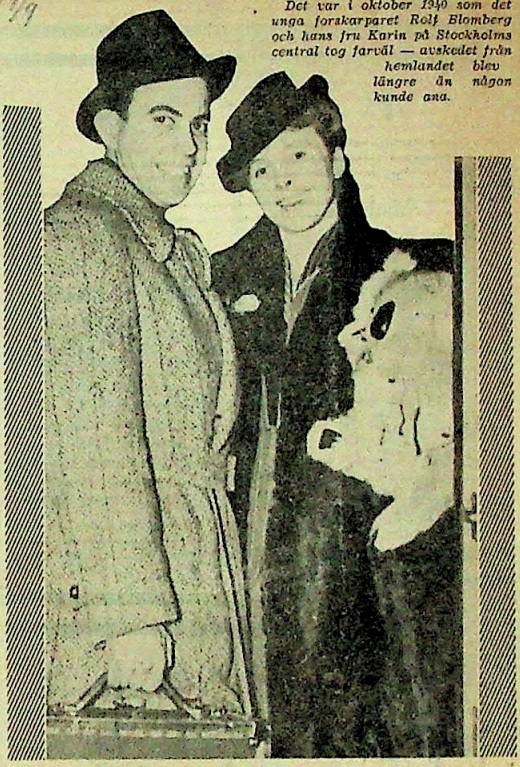
Ger St.-T. rapporter och fullföljer sin långfärdsplan

SINGAPORE den 18 sept.

Med oerhörd glädje sänder jag i detta ögonblick det första meddelandet över det nyss av engelsmännen befriade Singapore till mitt hemland. Trots nära fyra års påfrestande förhållanden under de våldsamma striderna i Fjärran Östern och under den japanska ockupationen befinner sig alla svenskar på Java förhållandevis väl med undantag för direktören för Javas sockerindustri, dr Gunnar Booberg, som avlidit i interneringslägret i Bandoeng.

De flesta svenskarna önskar nu att få snabbast möjliga transport till sitt hemland. Själv stannar jag kvar — fast besluten att genomföra den före kriget planerade långfärden genom den ostindiska övärlden efter att först ha lämnat rapporter till Stockholms-Tidningen om förhållandena under Javas ockupation.

Rolf Blomberg.

Det var i oktober 1940 som det unga forskarparet Rolf Blomberg och hans fru Karin på Stockholms central tog farväl — avskedet från hemlandet blev längre än någon kunde ana.

Om Rolf Blombergs övertyrsfyllda bröllopsseglats i ostindiska farvatten och om de isolerade svenskarna på Java och Sumatra — se artiklar på sid. 16

Javas europeer evakueras – svenskarna hem via Singapore

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG

BATAVIA den 3 okt.

Stora kontingenter allierade ockupationstrupper håller nu på att landsättas på Java. Holländska, engelska och amerikanska flaggorna vajar över Batavia. Evakueringen av européer, som vill återvända till Europa efter fyra eller flera hårda år här, har redan börjat. Ett mindre antal svenskar, däribland L. M. Ericssons representant på Java, ingenjör Erik Wester med hustru och tre barn, har med flyg evakuerats till Singapore, varifrån de kommer att fortsätta med båt. Största delen av de evakuerade är britter och amerikaner.

Ingenjör Erik Wester, som är född 1907, har varit L. M. Ericssons representant på Java sedan 1940. Vid krigsutbrottet 1939 befann han sig i Holland, men återvände i november samma år till Sverige. I mars 1940 sändes han till Java, dit han även tog med sig sin hustru — finländska från Tammerfors — och deras två små barn. De anhöriga i Sverige har inte fått några skriftliga underrättelser från familjen Wester sedan 1940, men de har via svenska legationen i Tokio varit underrättade om att familjen under hela den japanska ockupationen vistats i Bandoeng samt att det blev tillökning i familjen 1944. Det blev stort jubel i telefonen, då

St.-T. på onsdagen kunde underrätta ingenjör Westers syster, som är anställd på Enskilda banken, om att brodern och hans familj är på väg hem, ty några direkta underrättelser från honom hade man ännu ej fått.

OHYGGLIG TERROR MOT NEUTRALA SVENSKAR PÅ JAVA

Falsk angivelse mot svensk – hustrun blev svårt misshandlad

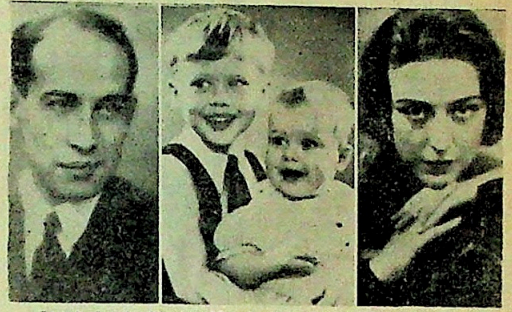
(Forts. från första sidan)

Han omtalar, hur han efter Batavias kapitulation i mars 1942 i sin bil med svenska flaggan på motorhuven gav sig i väg genom de japanska linjerna till den japanske befälhavaren för att förhandla om de neutralas framtida förhållanden. Han hejdades därvid av japanska soldater, som kastade sig över bilen, slet bort den svenska flaggan och trampade den i smutsen. Lehman protesterade, men blev överfallen av japanerna, som drev honom bort med sina bajonetter, varpå de lade beslag på bilen.

Sedan fick de neutrala lära sig vad ett japanskt herravälde innebar. Att de representerade icke-krigförande nationer beaktades föga. En mängd neutrala misshandlades, kastades i fängelse, torterades eller blev internerade — däribland schweizisk konsuln i Batavia dr Poul Louis Lenzinger och de schweiziska konsulerna i Bandoeng och Soerabja.

På grund av den stränga censuren — även av rent diplomatiska telegram — var det svårt för den svenske generalkonsuln att komma i förbindelse med svenske ministern i Tokio.

Övergreppen kom fullständigt oväntade och omotiverade. Den svenske sjömannen Sven Larson internerades för tvåår sedan av för honom själv okänd anledning. Efter falsk angivelse greps den välkände svenske direktören för Javas sockerindustri, det statliga holländska bolaget, som kontrollerade de närmare 200 sockerfabrikerna på Java och som före kriget sysselsatte mer än en miljon infödingar, dr Gunnar Booberg, i den lilla svenska sommarstuga med vita knutar, som han tillsammans med sin hustru byggt uppe i höglandet. Dr Booberg arresterades och bortfördes. Han torterades, medan hans hustru utsattes för misshandel. Booberg blev därefter kastad i ett japanskt interneringsläger, därför att han var frimurare. Den 52-årige svensken avled i fångenskapen av hjärtkramp i

Svensk Javafamilj, som klarat sig genom tre och ett halvt års japansk ockupation och som nämndes i gårdagens rapport från Rolf Blomberg. Fr. v. civilingenjören i ASEA Erik Wester med barnen Göran och Nelly i mitten och fru Anja Wester längst ut t. h.

Gunnar Booberg kontrollerade 200 sockerfabriker på Java

Den under så fruktansvärda omständigheter omkomne Java-svensken fil. dr Gunnar Booberg var en av de mera framstående Fjärran Östern-utlänningarna. Han var direktör och chef för agrikulturavdelningen vid Javas sockerindustri, det statliga holländska bolaget, som kontrollerade de närmare 200 sockerfabrikerna på Java och som före den japanska ockupationen sysselsatte mer än en miljon infödingar.

Han hade 1942 avgått från det holländska företaget med pension, men stannade ändå kvar tillsammans med sin fru Thyra Booberg — även hon svenska och född Asproth — som vid den japanska arresteringen även blev gripen och misshandlad av soldaterna. Deras dotter Gunhild Booberg, som var utbildad gymnastikdirektör, hade också stannat kvar på Java, men om henne föreligger inga närmare rapporter. Hon var chef för gymnastikinstitutet i Soerabaja.

Att direktör Booberg blev särskilt utsatt för de japanska grymheterna hängde av allt att döma samman med hans anställning i ett holländskt företag och med att han var frimurare. Holländarna var ur japansk synpunkt fiender och krigförande. Enligt rapporter som via Australien nått holländska myndigheter blev de civila holländare, som var kvar i landets kolonier och överraskades av japanerna, mycket illa behandlade, men inte bara holländarna utan även alla andra "vita", som hade kontakt med holländarna. Någon neutralitet beaktades inte nämnvärt i sådana fall och direktör Booberg, som haft en sådan framstående position inom det holländska statliga företaget, blev givetvis betraktad som mindre önskvärd.

Den svenska familjen, som levt så många år här ute i Fjärran Östern, hade efter direktör Boobergs pensionering dragit sig tillbaka till den lilla röda svenska sommarstuga med vita knutar, som han tillsammans med sin fru själv byggt uppe i Javas högland för att ha någonting som påmin[illegible] om

spektör för företaget, andre direktör vid dess agrikulturella avdelning 1929, t. f. direktör 1934 och verkställande direktör 1938 för att fyra år senare avgå med pension.

Svenskor gifta med holländare internerades

Svenskarna i allmänhet här ute hade givetvis mycket god kontakt med de holländska kolonisterna. Många svenskor var t. ö. gifta med holländare, och när den japanska ockupationen kom fick de följa sina män i koncentrationsläger. Enligt rapporter, som via Australien nått Holland, blev särskilt de utlänningar, som haft förbindelser med holländarna, utsatta för de japanska förföljelserna. Därför kom också många svenskar i en mycket svår klämma.

Den svenske generalkonsuln på Java Sven Lehman försökte göra sitt yttersta för att få japanerna att respektera de svenska färgernas neutralitet, men han blev själv utsatt för övergrepp och som kontakten — även för diplomattelegram — med den svenske ministern i Tokio var ytterst begränsad och obetydlig var det inte lätt att hävda de svenska intressena. Efter oerhörda ansträngningar lär emellertid generalkonsul Lehman till sist ha lyckats med att hos den japanske befälhavaren få genomdrivet, att svenskor gifta med holländare släpptes ut från koncentrationslägren och därmed räddades undan ett fruktansvärt öde.

04-0198

04-0199

JA till bröllop kom från JAVA

Direktör Gösta Björklund vid KF:s plantage i Tambora på Soembawa har en dotter fru Gunhild Werner i Kariskrona, som på rekordtid förra året lyckades komma i kontakt med sin far, berättar hennes man löjtnant Kjell Werner vid ett telefonsamtal för St.-T.

Vi ville gifta oss, berättar han, men skulle först underrätta min frus föräldrar på Java. Genom UD lyckades vi få i väg ett telegram och åtta dar senare kom svarstelegrammet från pappa och mamma Björklund på Java, i vilket vi fick deras välsignelser.

— I maj i år skickade vi på nytt ett telegram till svärföräldrarna på Java, fortsätter löjtnant Werner. Det var för att underrätta dem om, att vi väntade tillökning i familjen någon gång i augusti. Och underligt nog den 11 augusti i år så fick vi ett svarstelegram från dem, där det stod: "Föräldrarna sänder sina bästa lyckönskningar."

Javas svenske sockerchef död i fångenkap efter tortyr och svält

OHYGGLIGT JAPANSKT INFERNO FÖR SVENSKA FAMILJERNA

Svenskarna på Sumatra och Java vilja vända hem

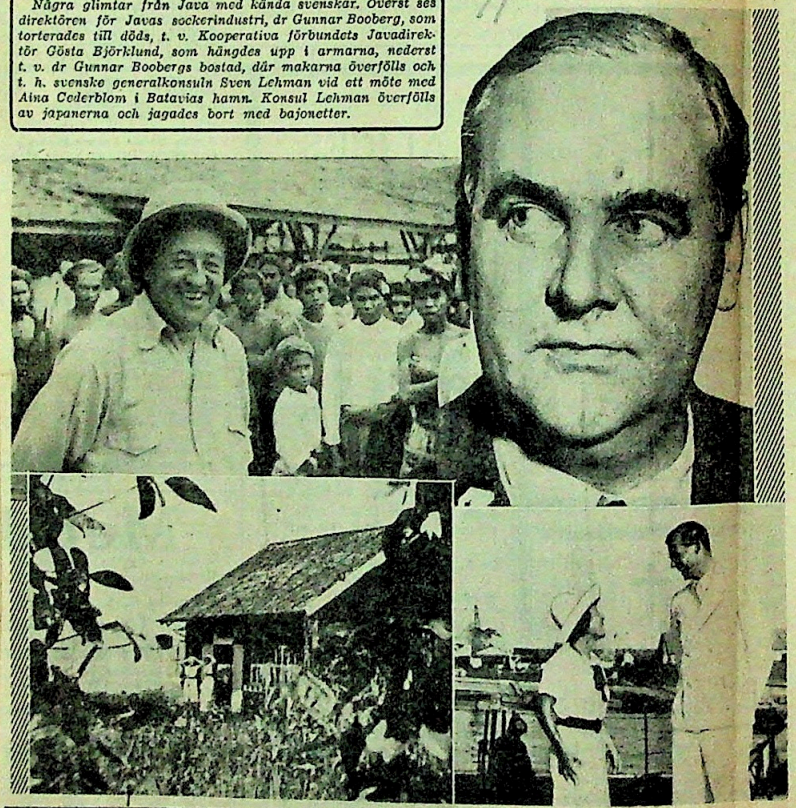
Första livstecknet sedan Pearl Harbor.

STOCKHOLM den 19. T. T.

Ett första livstecken har kommit från det hundratal svenskar som sedan Pearl Harbor levat i så gott som total isolering från hemlandet i de av japanerna ockuperade områdena i Ostasien. Det är forskningsresanden Rolf Blomberg som till St.-T. sänt ett telegram över det av engelsmännen befriade Singapore. Trots nära fyra års påfrestande förhållanden under de våldsamma striderna i Fjärran Östern och under den japanska ockupationen befinna sig, meddelar han, alla svenskar på Java förhållandevis väl med undantag av att direktören för Javas sockerindustri, dr G. Booberg, avlidit i ett interneringsläger i Bandoeng. De flesta svenskarna önska nu få snabbast möjliga transport till hemlandet.

På Java och Sumatra har det under hela ockupationen funnits ungefär 65 svenskar, som av allt att döma tydligen varit sammanförda i interneringsläger. Svenska UD har gjort flera försök att få svenskarna hemsända utan resultat. Det har varit omöjligt att få japanerna att samtycka till något av de föreslagna arrangemangen, då de betraktade farvattnen kring öarna som krigsoperationsområden. Även försök att få till stånd en något livligare kontakt mellan svenskarna därute misslyckades.

Några glimtar från Java med kända svenskar. Överst ses direktören för Javas sockerindustri, dr Gunnar Booberg, som torterades till döds, t. v. Kooperativa förbundets Javadirektör Gösta Björklund, som hängdes upp i armarna, nederst t. v. dr Gunnar Boobergs bostad, där makarna överfölls och t. h. svenske generalkonsuln Sven Lehman vid ett möte med Aina Cederblom i Batavias hamn. Konsul Lehman överfölls av japanerna och jagades bort med bajonetter.

Känd KF-direktör häktad som spion: hängdes upp i armarna och pryglades

Den kände forskningsresanden ROLF BLOMBERG, som för Stockholms-Tidningens räkning för fyra år sedan for på upptäcktsresa till Stilla Oceanen och som tillsammans med ett 60-tal andra svenskar blev totalt isolerad på Java vid det japanska blixtanfallet, fortsätter i dag sin telegramrapport från Singapore om förhållandena under ockupationen. Det är en skakande skildring av japanska grymheter och övergrepp även mot de neutrala, som kastades i fängelser och torterades — ett 3½ års skräckregemente, där befrielsen först kom med de allierades hjälpexpeditioner för några dagar sedan.

St.T:s utsände Rolf Blomberg i ny rapport:

Sveriges generalkonsul jagad med bajonetter

Bilen togs – svensk flagga trampad i smutsen

World Copyright Stockholms-Tidningen, Nationaltidende, Köpenhamn, Morgenposten, Oslo, och Uusi Suomi, Helsingfors.

SINGAPORE den 19 sept.

De neutrala på Java — till största delen representerade av svenska plantageägare och företagare och deras familjer — hälsade de nyss anlända allierade undsättningsexpeditionerna från Mountbattens styrkor med en oerhörd lättnad och entusiasm. Det var en räddning undan tre års japanskt inferno och skräckregemente, som för de neutrala inneburit ett ständigt hot att vilket ögonblick som helst utsättas för övergrepp, razzior, arrestering och tortyr. Flera svenskar hörde till dem som torterades och en av våra landsmän miste livet.

Hur de neutrala hade det på Java under kriget och ockupationen och hur litet neutraliteten beaktades av de japanska soldaterna framgår av den svenske generalkonsuln Sven Lehmans berättelse — Javabo sedan 26 år tillbaka och direktör för gummi-, kaffe- och teplantager.

(Forts. sid. 11, spalt ett)

...nskar ...kueras

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG

BATAVIA, Java, den 13 nov. Ett antal svenskar och danskar på Java har med flyg evakuerats till Singapore, varifrån de med båt kommer att resa till Sverige. De är: jägmästaren och träexperten Erle Lundqvist, teplantageägaren och amatörzoologen Kurt Landberg med familj samt änkefruarna Malmros och Blaukenberg och deras barn, vilka alla varit bosatta i Bandoeng, vidare majoren i Frälsningsarmén Johan Jennerströms änka och barn och fru Meyderman och hennes barn, vilka varit bosatta i Batavia.

Mordvåg över hela Java
Förbrytare torterar de vita

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

BATAVIA den 26 nov.

För några dagar sedan återvände jag till Batavia med ett stort amerikanskt transportplan. Jag har nu flugit mellan Bandoeng och Batavia många gånger, men icke desto mindre tycker jag att turen alltid är lika intressant. De blå vulkanerna runt omkring, det ständigt grönа landskapet under en med små prydliga byar här och där och de glänsande risfälten — det är en paradisisk tavla ...

Men för ögonblicket finns det inte mycket av fred och lycka i detta land. Där råder stor oro. Det har förekommit plundringar, skottlossning och mord över hela Java. Häromdagen träffade jag en av mina gamla bekanta som just anlänt från Ambarawa nära Semarang. Han såg förskräcklig ut med huvud och armar i bandage och nerverna upprivna. Han och hans son hade jämte omkring 500 andra européer, eurasier, amboneser, menadoneser och timoreser hållits inspärrade i tio dagar, varunder de slagits och misshandlats på det

(Forts. sid. 9, spalt tre)

mest råa sätt av indonesiska extremister, vilka använde infödda förbrytare för ändamålet. Slutligen som kämpat sig rang till Ambara- de 500.

tfarande många som saknar ja- rade trupper. Vad ad händer där? kten från alla de- larmerande.

Soekarno, "den likens president", Batavia med att ll president Tru- tformän och med oed härvarande vare — och han rräng.

gt, att knappast någon här på Java, inte ens bland indoneserna, egentligen tog honom på allvar för några månader sedan. Han är en av japanerna köpt bulvan, trodde vi, och så snart ockupationstrupperna anländer, blir han häktad; ingen kommer att sakna honom, och han blir snart glömd. Jag misstänker, att han trodde detsamma själv. Jag ansåg det inte ens lönt att nämna hans namn i mina första rapporter till St.-T. Den indonesiska frihetsrörelsen och Moehamed Hatta, den intelligente vicepresidenten, kunde man möjligen räkna med — men inte den bråkige Soekarno, som japanerna gjorde till president.

Diktatorstyp i hitlerstil

Men till min överraskning togs Soekarno i högsta grad på allvar av de utländska krigskorrespondenter som kom till Java — det finns ett 40-tal dylika här f. n. — och de gav honom publicitet och betydelse. Och nu har han utan tvivel blivit en stor man — på världspressens förstasidor. Och kanske blir han också en stor ledare för indoneserna — vad vet jag? Han är i mångt och mycket en diktatorstyp, och hans propagandatal påminner mycket om Hitlers.

Den långa tid, som förflöt mellan den japanska kapitulationen och de allierade truppernas landsättande på Java, gav Soekarno, nationalisterna och extremisterna gott om tid att organisera sig. Om trupperna anlänt omedelbart efter kapitulationen eller om japanerna här fått order att upprätthålla lugn och ordning med alla medel, tills de allierade kom, så skulle det inte ha blivit några oroligheter här. Eller om Soekarno — i stället för vad som nu hände — hade varit storsint nog att hjälpa till med befriandet av internerade och krigsfångar samt garantera deras säkerhet med hjälp av egen militär och polis, så skulle det inte ha blivit några blodiga intermezzon, som Soekarno själv påstår att han ogillar. Och säkerligen skulle Soekarno ha vunnit terräng även på det sättet — och därtill ett mycket sympatiskt sätt.

Jag besökte häromdagen några interneringsläger i Batavia. Det har nu gått tre månader sedan kapitulationen — och dessa läger är nästan lika fulla som förut. Hur lyckliga var inte dessa människor, då de fick erfara nyheten om kapitulationen — och hur besvikna ser de inte nu ut. De hade sett fram emot så mycket — och vad har de fått?

Jag träffade en dam som just fått veta, att hennes man, som med livet i behåll kom ut ur ett japanskt krigsfångeläger, nyligen mördats av indoneser.

Rolf Blomberg

Hela Java i jäsning – upproret har blivit ett förbittrat raskrig

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

BANDOENG den 18 okt.

Upprorsrörelsen har nu spritt sig över praktiskt taget hela Java och fått karaktären av ett förbittrat raskrig. Nationalisterna, som kommit över japanska vapen, håller f. n. omkring 100,000 holländska och eurasiska kvinnor och barn som gisslan och förhindrar all livsmedelstillförsel till interneringslägren, vars förråd knappast torde räcka mer än högst en vecka.

Brittiska och indiska kolonner håller på att bana sig väg till det inre av landet för att söka befria de internerade och de kidnappade undsättningspatrullerna, varav en del dock redan påträffats.

I Bandoeng har våldsamma strider rasat de senaste dagarna, men lugnet återställdes sedan den japanska militären förbjöd infödingarna att bära vapen, och i dag har en brittisk infanteridivision besatt staden.

På grund av de kaotiska förhållandena på Java började skandinaverna med bistånd av hjälporganisationen för krigsfångar och civilinternerade evakuera ön redan för ett par veckor sedan och resa över till Singapore, varifrån den första gruppen fortsatte den 8 okt. Såvitt man vet har hittills inga skandinaver dödats eller skadats under oroligheterna.

Den indonesiske ledaren Soekarno, som enligt St.-T:s utsände medarbetare Rolf Blomberg blivit en faktor att räkna med på Java och som presenterades i St.-T:s söndagsbilaga i går, använder ofta radio för att nå alla indoneser med sina appeller. På den nedre bilden hans maka iförd kimono.

04-205

04-206

Civilingenjör Erik Wester:

Hur vi red ut 3 1/2 Japanår på Java med sammanhållning och gott humör

Den kände Javasvensken civilingenjör Erik Wester ger här efter sin hemkomst för St.-T. några glimtar av hur svenskarna i Bandoeng på Java genom sammanhållning — och gott humör! — sökte göra det bästa av en svår situation och på så sätt klarade sig igenom 3 ½ års japanskt herravälde.

På nyåret 1940 lämnade vi Stockholm och det oroliga Europa. Det kändes nästan som fanflykt trots k. m:ts frikallelsebrev. Vi skulle resa till Java, världens lugna hörn, och ha det bra och vi skulle ej ens försöka publicera reseskildringar i Sverige. Det var så uttjatat. Annorlunda blev det emellertid. Rolf Blomberg har redan berättat en del därom i denna tidning. Varje dag hade sina upplevelser i denna ovissheten, överraskningarnas och knapphetens tid.

Man fick ta vara på allt på Java, även alla banala möjligheter att minska verkningarna av andlig tortyr och hävdelselusta hos landets medögda, guppande och gula herrar. Varje vaktpost skulle hedras med en bugning och ett utrop av aktning. Vi svenskar talade därvid svenska, och vad vi sade håller vi nog även i fortsättningen för oss själva.

"Jägmästare Eric Lundqvist, Tjitjalengka, Nagrek, Java, Holländska Ostindien", var adressen på ett brev, som oförmodat dimp ned helt oconsurerat i en by utanför Bandoeng. Brevet hade vanligt svenskt frimärke och jägmästare Lundqvists mor hade mycket av vardagens Sverige 1942 att förtälja. Det väckte sensation hos oss och var en av de många överraskningarna under den japanska tiden. Ett svenskt oconsurerat brev, då det var dödsstraff att lyssna på utlandsradion. Inte ens Tokio fick vi höra eller propagandautsändningarna på engelska från självaste Batavia. Väl var det också, ty det var bättre med sömn än halvslummer andligt sett, då vi för att rädda livet eller åtminstone friheten ändå i minsta detalj fick anpassa oss till ett främmande japanskt — ej österländskt — omtöcknat segerrus. Vi — en liten undantagsgrupp i det redan från början proklamerade raskriget. Inte eller fick vi kalla oss "neutrala" utan det sundskattemärke som så småningom ersatte våra svenska nationalitetsmärken inhöll några japanska karaktärer, som na kinesiska vänner dechiffrerade till betyda "man, som ännu ej inträtt i get". Försiktighet är en dygd och missamhet är en japansk egenskap.

Det var en liten svensk koloni, som för klimatets skull så småningom samlades i bergstaden Bandoeng. Luttrade av egna och andras hemska erfarenheter, av hotet från Kepel-Tai (japanernas Gestapo) och av ovissheten om egna och vänners kommande öden försökte vi så gott som möjligt hjälpa varandra. En grupp av åtta personer, redelige svenske män och quinnor, träffades minst en gång i månaden för att diskutera åtgärder och händelser och fatta beslut av vital betydelse för vår lilla koloni. Det var en nog så enastående svensk styrande församling på en enslig klippa i ett främmande skräckslaget eller arrogant människohav. Skulle vi inköpa mera ris och potatis eller lönade det sig bättre att byta sig till de sakerna mot gamla kläder? Hur länge höll sig torkat kött eller torkad fisk av undermålig kvalitet? Hur länge skulle det dröja, tills Java var blockerat sjövägen, så att maten ej fördes bort och vi kunde få större ransoner? Vad var prisindex för månaden? Ska vi flytta tillsammans för att underlätta försvarandet av våra kvinnor och barn och för att minska utgifterna och vad skulle det betyda för grannsämjan? Har det hörts något från Batavia eller Soerabaja eller remav från den yttre världen? Hur stort är vårt gemensamma medicinförråd och i hur hög grad tärs vi hjälpa utomståendе därmed? Skulle vi möjligen få tillstånd att återigen inköpa en ko för slaktning? Vad kan vi göra för våra vänner bakom taggtrådarna eller fängelsemurarna? Vilka av våra vänner har dött sen sist? Vilka av Indiens kryddor och drukter kan måhända nå på den kinesiska arrakens fräna smak? — Diskussionens vågor gick höga och många goda råd utväxlades.

Ibland kom Eric Lundqvist ner till staden så länge han vågade sälta på sina sista dyrbara cykelringar. Kanske hade han ett nytt manuskript med sig och skulle detta i så fall lugna oss uppjagade människor genom storatilad natur- och människoskildring eller sätta vår redan ganska bortskämda fantasi i rörelse genom otroliga upplevelser i det inre av Nya Guinea hos dvärgfolken, varifrån ingen vit man förut undaluppit levande?

Vad skall jag berätta om? Om hur ett välordnat kolonialvälde så småningom omvandlades till ett rättslöst samhälle av japanska besättningstrupper under välvilig medverkan av många miljoner för tillfället skräckslagna men av naturen tämligen harmlösa infödingar? Eller om ryktesmisdiderna, exempelvis då Turkiet i mars 1944 inträdde i krigei och Sverige enligt vår tolkning av den halvofficiella malajiska tidningen skulle följa omedelbart så att vi svenskar skulle dela norrmännens inte avundsvärda öde att utan föregående varning interneras? Det var då som min yngsta dotter just fötts i ett garage — operationsrummet i de vitas a. k. sjukhus. Jag minns hur jag den natten förde min hustrus och babyns kläder i hemlighet till sjukhuset för den förestående interneringen. Men valet var svårt, ty mer tilläts ej än min hustru själv kunde bära. Jag fick ej hjälpa till, ty jag skulle föras till annan plats. Mitt hopp var, att de hemmavarande äldre barnen skulle sammanföras med deras mor och att den 9-årige pojken ej skulle föras till pojkinterneringen. Han var ju så lång för sin ålder, att japanerna väl skulle tro att han redan fyllt tio — den kritiska åldern. — Det hela avlöpte emellertid med förskräckelsen. Vi var verkligen så pass garvade av tidigare liknande upplevelser att saken snabbt förpassades till minnets avstjälpningsplats. Det är otroligt vad människan kan anpassa sig med tiden och finna sig i sin lott. Kalla det nödtvungen fatalism, småländsk envishet eller finsk sisu.

Eller skall jag berätta om Kempei-Tai, experterna i Asiens grymmaste och mest raffinerade tortyr? Nej, det måste glömmas.

Ju sämre de infödda polserna behandlade oss vita, desto högre kom de i gunst hos sina japanska läromästare och uppdragsgivare. Men undantag fanns dock och hatten av för dem, ty de tog minst lika stora risker som många andra i den underjordiska hjälpverksamheten. Det var farligt ty det fanns gott om japanska spioner i alla hudfärger.

En sak var emellertid säker och det var att bland oss svenskar i Bandoeng inga politiska outsidera fanns och även om frestelsen var stor att sprida glada utlandsnyheter så höll vi dem i tillräcklig grad för oss själva. Vår konspiration lyckades. I jämförelse med andra vita hade vi det hela tiden tämligen gott och både många glada stunder tillsammans även om det vi upplevde och fick undvara tärde på kropp och själ, ty vi visste ju ej i förväg att vi skulle ha en sådan tur.

Erik Wester.

Den enda kontakt våra landsman lär ute har haft med hemlandet under lessa långa år har varit korta telegram, som man med långa mellanrum fått tillstånd att sända hem eller ta emot hemifrån. I telegrammen har svenskarna där ute ingenting annat kunnat meddela, än att de befinner sig väl. Telegrammen har gått via svenska beskickningen i Tokio.

Bland svenskarna på Java befinner sig generalkonsuln och plantageägaren Sven ehman, direktör Erik Wieslander i KF, civilingenjör Erik Wester i L. M. ricsson, hr Lars-Erik Dahlin i SKF, operativa förbundets representant löste Torgny Björklund samt forskningsesanden Rolf Blomberg.

Följande fullständiga förteckning kan ämnas över de infrusna sjömännen i Shanghai.

...rran östern
...s via Sovjet

...en svenska Tokio-legationens
...inledning av St.-T:s förfrågan,
...n skall kunna fortgå. Även för
...et icke avgjort huruvida den
...k befinner sig här i landet på
...lån 683 svenskar befinner sig
...ghet att återvända hem.

...motorfartyget Ningpo:
Ragnar Wilhelm, kapten,
...vet. Almquist, Karl Oskar, 2:e
...n, Mölndal. Andersson, Ture Al-
...maskinist, Göteborg. Andersson,
...rner, 2:e motorman, Göteborg.
...Per Johan, övermaskinist, Göte-
...ristensson, Sven Eric, lättmatros,
...g. Falk, Karl Alfred, matros,
...d. Hansson, Sven Ebbe, matros,
...j. Hassel, Gösta Edvard, lätt-
...Kalmar. Hellquist, Eric Adolf
...e maskinist, Göteborg. Höglin,
...ert, uppassare, Härnösand. Jo-
...Karl Albert, båtsman, Göteborg.
Algot Sture Sigvard, lättmat-
...by. Karlsson, Sven Gunnar, upp-
...Stockholm. Larsson, Gert Teodor,
...älsingborg. Lind, Viktor Hugo,
...an, Göteborg. Lindgren, John
...timatros, Hälsingborg. Lundberg,
...fred, matros, Klippan. Magnus-
...ge Einar, uppassare, Älvsjö. Nila-
...n Evert, lättmatros, Åryd. Nila-
...n Edvin, steward, Lerum. Pals-
...innar Artur, 2:e motorman, Bjuv.
...on, Sven Lambert, 1:e motorman,
...örg.
...er
...från ångfartyget Miramar:
Anton, 3:e maskinist, Tvetofta.
...nd. Gustaf Einar, 2:e maskinist,
...gborg. Hillstedt, Stig Olof Håkan,
...tyrman, Söderhamn. Högbom, Olov,
...maskinist, Malmö. Osbranth, Eric
...lm, 2:e styrman, Göteborg.

...ortriga: Alkvist, Per Åke, Göteborg.
...ilfgren, Carl Ivar, Färila. Dahllöf, John
...tholm, Nödund, Orust. Edström, Per
..., Stockholm. Efraimsson, Bror Sig-
...g, Göteborg. Eliasson, Knut Ragnar,
Göteborg. Enström, Lars Johan, Hallsta-
hammar. Eriksson, Karl Harry, Halm-
stad. Eriksson, Stig Villy Knut, Etelhem.
Erlandsson, Roy Martin, Oskarshamn.
Gulberg, Harald, Klippan. Hallin, Åke,
Karlsborg. Hansson, Anders Sixten, Orsa.
Höglund, John Fridolf, Borås. Knutström,
Gunnar Elving, Västervik. Kristiansson,
Nils Johan, Simrishamn. Lindgren, Eric
Theodor Johan, Norrköping. Lindquist,
Harry Olof Emanuel, Karlshamn. Malm-
ström, Malte Josef Teofil, Landskrona,
Mattsson, Karl Gösta, Stockholm. Olsson,
Oskar Linné, Trollhättan. Persson, Mar-
tin, Landskrona. Porse, Gösta, Lindome.
Rahe, Nils Otto Hjalmar, Borås. Sandell,
Knut Eve, Tryde. Steiner, Karl Edvard
Samuel, Kristinehamn. Strandman, An-
ders Emil, Söderhamn. Strömberg, Osten
Emanuel, Östersund. Svensson, Jean
Gustaf Natanael, Göteborg. Svensson
Sven Ivar Bertil, Lister-Mjällby. West
man, Tage Lennart, Saltsjöbaden. Öhrne
Bert Konrad, Stockholm.

04-205

04-206

685 svenskar i Fjärran östern väntar hemresechans via Sovjet

Någon klarhet föreligger inte beträffande den svenska Tokio-legationens kommande status, förklarar man på U. D. med anledning av St.-Tts förfrågan. Det beror helt på de allierade om verksamheten skall kunna fortgå. Även för den händelse legationsarbetet kan fortsätta är det icke avgjort huruvida den svenske Tokiominister Vidar Bagge, vilken f. n. befinner sig här i landet på semester, kommer att återvända. Inte mindre än 685 svenskar befinner sig sedan årsta tillbaka i Fjärran Östern utan möjlighet att återvända hem.

Av dessa svenskar finna ett fyrtiotal i Japan. Det största antalet eller 350 st. vistas i Kina — huvudparten eller närmare 200 är missionärer medan 60 infrusna sjömän sedan år tillbaka finna i Shanghai. I Nederländska Indien vistas omkring 60 svenskar och svenskfödda, medan Filippinerna räknar 35.

I Fjärran Östern finna vidare hundratals danskar och norrmän i samma belägenhet som svenskarna. Också de hoppas nu, att Sverige, som ju är skyddsmakt för Norge och Danmark, skall lyckas skapa hemresemöjligheter åt dem.

Krigsslutet i Fjärran Östern har aktualiserat frågan om vad som från svensk sida kan göras för de hemlängtande skandinaverna där ute. I utrikesdepartementet upplyser man, att man har hela detta frågekomplex i åtanke. I den mån resemöjligheter genom Sovjetunionen yppas, kommer man att begagna sig av dem. Departementet står i förbindelse med svenska beskickningen i Tokio angående hemresemöjligheterna. Genom telegram från vår Tokiolegation har meddelats, att de svenska och schweiziska beskickningarna i den japanska huvudstaden samt internationella Röda korset skall bistråda vid befrielandet av skandinaviska krigsfångar och civilinternerade ur läger i Japan.

Korta telegram enda kontakten

Den enda kontakt våra landsmän där ute har haft med hemlandet under dessa långa år har varit korta telegram, som man med långa mellanrum fått tillstånd att sända hem eller ta emot hemifrån. I telegrammen har svenskarna där ute ingenting annat kunnat meddela, än att de befinner sig väl. Telegrammen har gått via svenska beskickningen i Tokio.

Bland svenskarna på Java befinner sig generalkonsuln och plantageägaren Sven Lehman, direktör Erik Wieslander i SKF, civilingenjör Erik Wester i L. M. Ericsson, hr Lars-Erik Dahlin i SKF, kooperativa förbundets representant Jösta Torgny Björklund samt forskningsresanden Rolf Blomberg.

Följande fullständiga förteckning kan lämnas över de infrusna sjömännen i Shanghai:

Från motorfartyget Ningpo: Ahlborg, Ragnar Wilhelm, kapten, Nya Varvet, Almquist, Karl Oskar, 2:e motorman, Mölndal. Andersson, Ture Algot, 1:e maskinist, Göteborg. Andersson, Åke Verner, 2:e motorman, Göteborg. Boman, Per Johan, övermaskinist, Göteborg. Christensson, Sven Eric, lättmatros, Falkenberg. Falk, Karl Alfred, matros, Grundsund. Hansson, Sven Ebbe, matros, Osbyholm. Hasel, Gösta Edvard, lättmatros, Kalmar. Helliquist, Eric Adolf Nestor, 2:e maskinist, Göteborg. Höglin, Karl Hubert, uppassare, Härnösand. Johansson, Karl Albert, båtsman, Göteborg. Karlsson, Algot Sture Sigvard, lättmatros, Borrby. Karlsson, Sven Gunnar, uppassare, Stockholm. Larsson, Gert Teodor, kock, Hälsingborg. Lind, Viktor Hugo, timmerman, Göteborg. Lindgren, John Axel, lättmatros, Hälsingborg. Lundberg, Karl Alfred, matros, Klippan. Magnusson, Helge Einar, uppassare, Älvsjö. Nilsson, Sten Evert, lättmatros, Åryd. Nilsson, Sven Edvin, steward, Lerum. Pålsson, Gunnar Artur, 2:e motorman, Bjuv. Svensson, Sven Lambert, 1:e motorman, Göteborg.

Från ångfartyget Miramar: Berg, Anton, 3:e maskinist, Tvetofta. Berglund, Gustaf Einar, 2:e maskinist, Hälsingborg. Hillstedt, Stig Olof Håkan, 2:e styrman, Söderhamn. Högbom, Olov, 1:e maskinist, Malmö. Osbranth, Eric Wilhelm, 2:e styrman, Göteborg.

Övriga: Alkvist, Per Åke, Göteborg. Cedergren, Carl Ivar, Färila. Dahllöf, John Wilhelm, Nösund. Orust. Edström, Per Olof, Stockholm. Efraimsson, Bror Sigvard, Göteborg. Eliasson, Knut Ragnar, Göteborg. Enström, Lars Johan, Hallstahammar. Eriksson, Karl Harry, Helmstad. Eriksson, Stig Villy Knut, Etelhem. Erlandsson, Roy Martin, Oskarshamn. Gulberg, Harald, Klippan. Hallin, Åke, Karlsborg. Hansson, Anders Sixten, Örsa. Höglund, John Fridolf, Borås. Knutström, Gunnar Elving, Västervik. Kristiansson, Nils Johan, Simrishamn. Lindgren, Eric Theodor Johan, Norrköping. Lindquist, Harry Olof Emanuel, Karlshamn. Malmström, Malte Josef Teofil. Landskrona. Mattsson, Karl Gösta, Stockholm. Olsson, Oskar Linné, Trollhättan. Persson, Martin, Landskrona. Porse, Gösta, Lindome. Rabe, Nils Otto Hjalmar, Borås. Sandell, Knut Eve, Tryde. Steiner, Karl Edvard Samuel, Kristinehamn. Strandman, Anders Emil, Söderhamn. Strömberg, Östen Emanuel, Östersund. Svensson, Jean Gustaf Natanael, Göteborg. Svensson, Sven Ivar Bertil, Lister-Mjällby. West man, Tage Lennart, Saltsjöbaden. Öhman, Bert Konrad, Stockholm.

HEM

Svensk skulptris hem från Java till Vaxholm

Den svenska skulptrisen Gerdis Acke Sung hör, som St.-Tts utsände Rolf Blomberg redan tidigare omtalat, till de Javasvenskar, som inom kort väntas hem till Sverige. Fru Acke Sung, som varit mycket produktiv under krigsåren, ämnar föra hem de flesta av sina konstverk för att arrangera en utställning i Stockholm.

Fru Acke, som är dotter till framlidne musikdirektör Johansson i Vaxholm, har tidigare varit gift med en fosterson till den berömde målaren J. A. G. Acke. Hon bebor tillsammans med sin moder dennes villa Åkleja i Vaxholm. 1938 gifte fru Acke om sig med en kinesisk bergsingenjör, Sung, vilken en längre tid vistats i Sverige, talade vårt språk och behärskade det tillräckligt för att medarbeta i veckopressen. Strax före krigsutbrottet erhöll han en anställning på Java och de nygifta hann ut i lagom tid för att interneras av japanerna. Fru Johansson, som givetvis var mycket orolig för sin dotters öde, lyckades aldrig komma i kontakt med henne under kriget. Först efter kapitulationen kom ett kortfattat meddelande och Rolf Blombergs rapport om att allt stod väl till, gav en välbehövlig komplettering till detta.

Fru Gerdis Acke assisterade bl. a. konstnären J. A. G. Acke vid hans stuckarbeten i Stadshuset.

Inlödingsstudie från Java av Gerdis Acke Sung.

Svenska hem med 3 kistor Javakonst

Fru Gerdis Acke-Sung, Vaxholmsflicka, terracotta-konstnärinna och Fjärran-Östern-svenska sedan 1939, kom sent natten till söndagen med Londonplanet till Bromma. Hennes man, den kinesiske bergsingenjören George Sung, kommer efter om några veckor — han stannade i London för att lämna sin Sumatra- och Java-rapport till sitt företag, Shellbolaget.

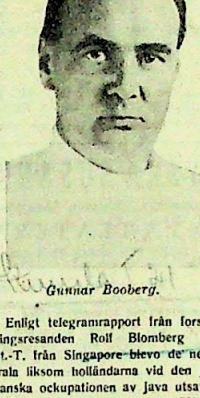
— 1938 gifte vi oss, min man hade kommit hit för att studera geologi vid Stockholms högskola, berättar fru Acke-Sung, och året därpå for vi till Sumatra, där min man fått anställning som bergsingenjör vid Shellbolaget. Ingen trodde väl då att de närmaste åren skulle bli så dramatiska. När japanerna kom internerades min man. Själv lyckades jag fly till Batavia och få bo hos en korrespondent Rolf Blomberg och hans familj. Jag arbetade stora delen av tiden det gick. Det var ett att få tag i modeller på Java, men förhållandena var tidvis fruktansvärda. När amerikanerna äntligen kom blev min man befriad ur ett koncentrationsläger, från vilket endast 40 proc. undkom med livet. Under de indonesiska oroligheterna blev förhållandena nästan ändå värre — strider började fram och tillbaka varje dag kring det blombergska huset.

Nu hoppas jag emellertid så småningom få hit tre kistor med mina arbeten. De är på väg. En australisk journalist, som var mycket intresserad av att arbetena skulle bli räddade, lyckades få dem forslade från Batavia till Bandong under betryggande militäreskort. När de så småningom anländer tänker jag anordna en utställning.

Kvällstidningen 21/9 1945.

Dr Booberg från Örebro blev torterad.

Avled i japanskt interneringsläger på Java.

Gunnar Booberg.

Enligt telegramrapport från forskningsresanden Rolf Blomberg till St.-T. från Singapore blevo de neutrala liksom holländarna vid den japanska ockupationen av Java utsatta för övergrepp och grymheter. Sålunda blev örebrosonen fil. dr Gunnar Booberg såsom direktör och chef för agrikulturavdelningen vid Javas sockerindustri samt frimurare efter falsk anglivelse arresterad och kastad i ett japanskt interneringsläger, där han avled i hjärtkramp i april 1944 efter att ha försvagats av svält och lidanden.

Den 52-årige dr Booberg hade efter sin pensionering tillsammans med sin familj dragit sig tillbaka till den lilla röda svenska sommarstuga med vita knutar, som han och hans fru byggt i Javas högland för att ha någonting som påminde om hemlandet. Här fortsatte han sina omfattande och ännu inte avslutade undersökningar om den javanesiska dynfloran, som låg honom så varmt om hjärtat.

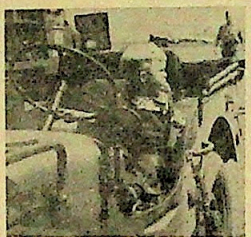
Såsom tidigare nämnts var dr Booberg son till framlidne rektorn Karl Booberg vid dövstumskolan i Örebro och dennes likaledes framlidna maka. Han efterlämnar i hemstaden en syster, gift med lektor Kurt Molin.

1945.

Australien

Kortfilm

Från vår värderade medarbetare *Rolf Blomberg* ("en av de få pappor, som inte skryter över sina barn", skriver han själv) har Melodiaidan mottagit följande bild-trio, som i kortfilmsteknik skildrar hur en ung svensk man flyger från Java till Australien:

Staffan Blomberg, 2½ år, är en modern ung man och som sådan naturligtvis mycket motorintresserad. Här tar han en svängom i en "jip" på Kemajoran, Batavias flygfält, innan det är tid att klättra in i det stora Dakota-planet, som skall föra honom till Australien.

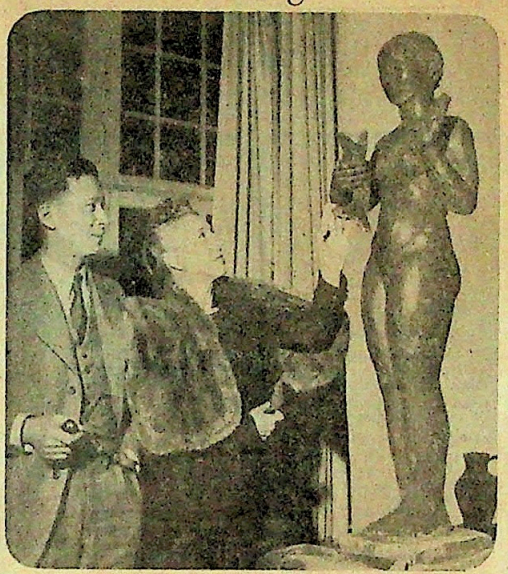

Efter att ha tankat i Balikpapan på Borneo flög Dakotan över Celebes, Flores och Timor till Port Darwin i Australien. Hr Blomberg samtalar här på Koepangs flygfält, Timor, med den amerikanske krigskorrespondenten Ralph Morton, Associated Press. — Jag ser ju saken annorlunda, säger hr Blomberg, men så har jag ju också en livslång erfarenhet av indoneserna; jag har bott i hela mitt liv på Java...

I Australien! Mellanlandning i Cloncurry på routen Port Darwin—Brisbane. Hr Blomberg inledde en konversation med dessa nutsie, men de begrep honom inte riktigt; han konverserar nämligen med förkärlek på malajiska.

Japansk krigsfånge firar återförening i Vaxholm

Ingenjör Lothian Cecil Sung och hans svenska maka Gerdis Acke-Sung bredvid statyn "Fiskarflickan", som fru Acke-Sung skulpterade innan hon reste till Java.

Den kinesiske oljeexperten Lothian Cecil Sung och hans svenskfödda hustru Gerdis Acke-Sung firade på lördagskvällen återföreningen hos fru Ackes moder i Villa Akleja i Vaxholm. Ingenjör Sung har under tre och ett halvt år suttit i japanskt interneringsläger på Java, och där var förhållandena obeskrivligt.

Ingen dog naturlig död

Ingenjör Sung har fått en mycket internationell uppfostran. Han tillbringade flera av sina ungdomsår i Edinburgh, där hans fader låg för studier. Därefter sände fadern honom till Sverige, där unge Sung fick följa undervisningen inom en geologisk avdelning på Tekniska högskolan. Fadern hade återvänt till Kina och blev inkallad i armén, och plötsligt upphörde det regelbundna underhållet till den unge kinesiske studenten i Stockholm. Han måste själv söka sin bärgning och skrev till att börja med en bok om kinesiska studenter och ett par tidskriftsartiklar. Senare erbjöds han en plats hos Shells internationella oljebolag och sändes till Nederländska Indien såsom oljeborrare. I Sverige hade han träffat sin nuvarande fru, och vid ett nytt besök här 1939 gifte sig de två, varpå fru Gerdis Acke-Sung följde med ned till Sumatra. Där levde man gott ända till mars 1942, då japanerna kom. Familjen Sung flydde till Java, men ingenjör Sung greps och sattes i interneringsläger tillsammans med sju kamrater i oljebolaget. Av dessa dog sex i lägret och en lämnade det såsom vansinnig. Endast Lothian Sung, som dock lidit svårt av strapatserna, har hopp om att återvinna hälsan — för den skull skall han nu vistas tre månader i Sverige.

— Jag arbetade i Pladjoe på södra Sumatra, berättar hr Sung. När jag internerats av japanerna blev min hustru omhändertagen av Rolf Blomberg. Hon fick inte ens sända brev till mig under de över tre år vi var skilda åt. Personer som sökte hälsa på oss genom taggtråden runt lägret skötts ned av japanerna. När vi anlände till lägret var vi sammanlagt 978 fångar, och när vi befriades hade siffran sjunkit till 615. Ingen av de 363 dog en naturlig död, och många av de 615 var levande lik då de allierade kom.

De livsnedel och den medicin som snabbt kastades ned till oss från flygplan räddade många liv. Samtliga fördes senare i olika etapper till Singapore eller Batavia och därifrån vidare till sina hemorter. Jag återsåg min hustru i Singapore och befann mig då i ett ömkligt tillstånd. Kroppen hade svällt som en ballong av hungersmärden. Men många var mycket sjukare än jag. Min fru och jag hade sällskap till London, där jag måste stanna ett

En svensk idrottsbragd.

Den unge svenske forskningsresanden Rolf Blomberg har uppenbarligen gjort en sportprestation av ovanligt hög klass, då han under äventyr och strapatser av alla de slag med glans klarat sig igenom sin farliga tremånadersexpedition till Borneos inre, hittills nästan helt outforskade trakter. "Slapp och mager efter upprepade svåra malariaanfall, särig och haltande som ett minne av en urskogsmarsch", återvände han till civilisationen, skriver han själv.

Men de dyrbara samlingarna voro i gott behåll, och det var ändå huvudsaken. Det är den rätta sportsliga inställningen, som visar att den unge svenskan är en sportman och friluftare av den rätta ullen. Säkert är det ingen tillfällighet, att hans far, arkitekt David Blomberg, alltsedan Stockholmsolympiadens dagar varit varmt intresserad av idrott och gymnastik. Hans son har idrotten i blodet och har fått en idrottslig skolning, som säkert nu kommit väl till pass.

Det är väl inte många av våra dagars idrottsmän och friluftare, som haft Rolf Blombergs möjligheter att leva friluftsliv i stor skala, men de som en gång få chansen komma säkert att klara sig förträffligt. Den moderna sporten skapar ett hårt och oömt släkte, och Rolf Blomberg är ingen dålig representant för den handlingskraftiga, idrottsligt uppfostrade svenska ungdomen av i dag.

Julhälsningarna i radio

BILDEN visar arkitekt David Blomberg med maka, som hälsar sonen Rolf och hans unga maka, som nu fjärde året sitter internerade på Java — krokodilen är ett minne från sonens forskningsresa i Sydamerika.

Svenskarna på Östra Java

Beskickningen i Tokio har nu sänt telegrafisk rapport till utrikesdepartementet om svenskarna på Östra Java i Nederländska Indien. I telegrammet meddelas, att följande personer befinna sig väl och sända hjärtliga hälsningar till vänner och anförvanter i Sverige: generalkonsul Sven Lehman, direktör Axel Wieslander (S. K. F.), fru Margit Jacobsson, född Zetterlund, hr Lars-Erik Dahlin (S. K. F.), ingenjör Erik G. F. Wester (L. M. Ericsson), forskningsresanden Rolf Blomberg, skriftställaren Wictor Berge samt missionärerna i Frälsningsarmén Johanna Roslund, Tora Rydén, Ingrid Andersson, Ester Pettersson och Johan Jennerström, sjuksköterskan Ingegerd Englund, fru Karin Eldering, född Thomsen, med dotter Ingrid, fru Märta Cordesius, född Lindqvist, jämte sönerna Erik och Lennart, familjen Pettersson-van Arkel, Gunnar, Thyra och Gunnil Booberg, sjömännen från motorfartyget Lima Arne Fallgren, Karl Axel Olofsson, Sven Larsson och Alvar Nilsson, fru Malmros jämte dotter ävensom följande personer, med avseende på vilka de lämnade namnuppgifterna icke äro fullt tydliga: Ulla Harken, fru Goovaars, fru Song och familjen Lamberg.

Glädjebud från Batavia

HÄLSNING FRÅN ROLF BLOMBERG.

På söndagen anlände ett glädjebudskap från Batavia till Stockholm. Det var arkitekt David Blomberg som då fick ett telegram från sin son, den unge forskningsresanden Rolf Blomberg, vari denne omtalar att "Allt är väl med oss och våra vänner. Var ej ängsliga. Hälsningar." Telegrammet var det första Rolf Blomberg sänt efter krigsutbrottet i Söderhavet och var daterat 21 februari.

Svensk koloni i Singapore.

Forskningsresanden Rolf Blomberg, som inte avhörts på fyra år, har nu givit ett livstecken från sig från Singapore, där han och ett hundratal andra svenskar bildat en koloni under de fyra år den japanska ockupationen varat.

Samtliga svenskar har levat så gott som i total isolering från yttervärlden. Enligt vad hr Blomberg meddelar befinner sig samtliga svenskar på Java väl med undantag för direktören för Javas sockerindustri, Gunnar Booberg, som avlidit i interneringslägret i Bandoeng.

De flesta svenskarna ämnar snarast begära hemtransport till Sverige. Själv ämnar hr Blomberg genomföra den före kriget planerade långfärden genom den ostindiska övärlden.

Javasvenskarna sända hälsning.

Beskickningen i Tokyo har nu sänt telegrafisk rapport till utrikesdepartementet om svenskarna på östra Java i Nederländska Indien.

I telegrammet meddelas att följande personer befinna sig väl och sända hjärtliga hälsningar till vänner och anförvanter i Sverige: generalkonsul Sven Lehman, direktör Axel Wieslander (S. K. F.), fru Margit Jacobsson, född Zetterlund, hr Lars-Erik Dahlin, (S. K. F.), ingenjör Erik G. F. Wester (L. M. Ericsson), forskningsresanden Rolf Blomberg, skriftställaren Wictor Berge samt missionärerna i Frälsningsarmén Johanna Roslund, Tora Rydén, Ingrid Andersson, Ester Pettersson och Johan Jennerström, sjuksköterskan Ingegerd Englund, fru Karin Eldering, född Thomsen, med dotter Ingrid, fru Märta Cordesius, född Lindqvist, jämte sönerna Erik och Lennart, familjen Pettersson-van Arkel, Gunnar, Thyra och Gunnil Booberg, sjömännen från motorfartyget "Lima" Arne Fallgren, Karl Axel Olofsson, Sven Larsson och Alvar Nilsson, fru Malmros jämte dotter ävensom följande personer, med avseende på vilka de lämnade namnuppgifterna icke äro fullt tydliga: Ulla Harken, fru Goovaars, fru Song och familjen Lamberg.

STOCKHOLMS-TIDNINGENS
SÖNDAGEN 17/5 1942
SÖNDAGSBILAGA

EVA BJÖRKLUND, som bott på en kaffeplantage i Nederländska Indien i tjugu år berättar för Stockholms-Tidningens korrespondent Rolf Blomberg om upplevda mystiska ting, som äro oförklarliga för västerlänningen men fulla förklarliga för österns son. Och Rolf Blomberg har själv träffat på sitt första riktiga spöke.

Eftertryck förbjudes

ROLF BLOMBERG:

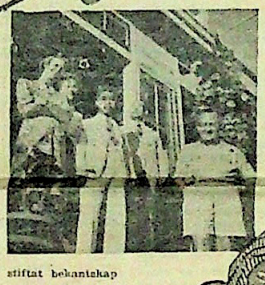
Malajisk Magi

DET SÄGS, ATT alla, som bott i Östern en längre tid, äro mer eller mindre vidskepliga. Jag erinrar mig så väl, vilken chock jag fick under mitt första besök i Singapore, då jag hörde en äldre engelsman, till synes både skeptisk och nyktert tänkande, förklara hur en malajisk trollkarl "satt både olycka och sjukdom på honom". Jag gapskrattade åt hans historia.

— Det märks att ni ännu är grön i Östern, sade den gamle gentlemannen förgrymmad. När jag kom hit för trettio år sen, skrattade jag också åt allt jag hörde om svart magi och "gona gona", om spöken och onda andar. Och jag tyckte det var särdeles fånigt, när man sa mej, att det trädet eller den stenen var något heligt... Men nu skrattar jag inte längre.

Och jag måste erkänna — med risk att bli [illegible] — jag vet många tillfällen i Östern upplevt och skådat fenomen, som svårligen låta sig förklaras. Jag har sett under! På Bali såg jag kvinnor ösa glöd över sina nakna kroppar utan att brännas och män i trance stöta sina svärd mot hjärtat med all kraft utan att skåras. På Borneo såg jag en medicinman och trollkarl befria en människa från en förfärlig sjukdom, inför vilken skickliga vita läkare stodo maktlösa. Och för första gången i mitt liv har jag nu här på Kooperativa förbundets kaffeplantage "Tambora" stiftat bekantskap med ett spöke!

Här intill ses fr. v. "Tambora's" chef Gösta Björklund, en holländsk kontrollör, sultanen av Bima, Kaisa Blomberg och Eva Björklund. — Foto: Rolf Blomberg.

Spöket kommer varje torsdagsnatt i det hus, där jag nu sitter och skriver. Det klampar omkring i rummen och runt huset, det öppnar och stänger dörrar och ibland pratar det — på holländska!

JAG HAR ÄNNU INTE lyckats få se spöket, men det har däremot många andra på plantagen. En gång kom en vit man mitt i natten till en kinesisk förman och gav order om att denne skulle öppna fabriken. Kinesen tyckte det var en underlig begäran av en vit, som han aldrig förut sett, men han gjorde som han blev tillsagd. Det var strax innan fabriken brann, så det fick väl tydas som ett försök av spöket att ge en varning.

Detta västerländska spöke assisteras på "Tambora" av ett annat, en gammal vördnadsvärd museiman, vilken i regel uppträder när det händer något tråkigt. Denne får alltid motta offer från infödingarna i form av mat och shiri, blommor och rökelse. Kekerskan kan ibland fara upp mitt i natten och laga mat åt honom, då en inre röst säger henne, att han är hungrig.

Vidare ha vi ett heligt träd utanför vårt hus och en helig sten mitt framför kinesbutiken. Den som förorenar den heliga stenen dör ofelbart. Tre kuliar ha vid olika tillfällen spottat på stenen, alla tre fingo en hemsk och plötslig död.

ÄSCH, BARA HISTORIER! säger någon av läsarna. Hm — jag överlämnar ordet till fru Eva Björklund på "Tambora", som i 26 år bott i Nederländska Indien.

— Jag är inte vidskeplig, säger fru Björklund. Tvärtom, jag är skeptisk mot det mesta jag får höra om svartkonster och övernaturliga företeelser, och jag försöker finna en acceptabel förklaring till allting — hypnotism, suggestion, hallucinationer, vidskepelse, rena tillfälligheter och så vidare. Men ibland kan man inte med bästa vilja ge någon förnuftig förklaring på vad som händer. Låt mej relatera några självupplevda episoder från den tid min man och jag bodde på Java . . .

Vid en sockerplantage, där min man arbetade, fanns en liten källa vid ett heligt waringinträd. Hade infödingarna på plantagen bekymmer eller sorger av något slag, gick de till källan och offrade, och visade sej då en liten sköldpadda för dem, var det ett säkert tecken på att bönerna komme att gå i uppfyllelse och att allting skulle ordna sej. Många, många gånger tog jag en promenad till källan, men jag fick aldrig syn på någon sköldpadda.

Så kom en tid för oss, då vi själva hade många bekymmer. Vi var ängsliga för framtiden, allting såg mörkt ut . . . Arm i arm gjorde vi en sondagseftermiddag en promenad. Gunnel, vår flicka, sprang före oss och plockade blommor, min man och jag resonerade om vår ovissa framtid. Vi var dystra i hågen, kände oss nervösa och nere.

— Kom så går vi till källan, sade jag. Och om vi får se en sköldpadda, låt oss då som javaneserna tyda det som ett tecken på att allt blir bra!

Gunnel, som sprang före oss, kom först fram till den lilla vattensamlingen.

— Å, mamma! ropade hon. Titta så många sköldpaddor!

Vi skyndade oss fram och — maken har jag aldrig sett. Det fullkomligt vimlade av sköldpaddor! En del som omkring i vattnet andra klev omkring på kanten av källan. Det var åtminstone 20, 30 små sköldpaddor.

DET VAR SOM EN SAGA, och slutet blev gott som i alla sagor. Allting vände sig plötsligt till det bästa för oss borta vår bekymren! Nå, vad säga ?

— Och apropå sköldpaddor ska jag berätta en annan upplevelse, där också djur spelade en framträdande roll, men den gången var det grodor. Det var "flygande grodor", dessa egenartade små ostindiska groddjur, som lever i träden och har flyghud mellan sina ofantligt långa tår, så att de riktigt kan segla i luften. De är inte ovanliga, men det är sällan man får syn på dem.

Och ändå — det var en tid, då jag inte såg annat än "flygande grodor" vart jag vände mej. Var jag gick eller stod eller satt, så nog fanns där dessa grodor.

— Det var värst vad det är fullt av flygande grodor nu, sa jag till min granne.

— Jag har inte sett någon på åratal!, svarade hon.

Samma sak sa jag till min javanska kokerska.

— Det var länge sedan jag såg någon, svarade även hon.

— Men hur kan det då komma sej, att jag ser dem överallt?, klagade jag.

— Jo, det ska jag säja, det är för att njonja har gett ett löfte som njonja inte hållit, var kokerskans svar.

Hade jag lovat något som jag inte hållit? Nej, hur jag än tänkte, kunde jag inte minnas något. Men så föll min blick på en gammal stenskulptur från hindutiden, som vi fått av en vän, och då minns jag!

Den där stenskulpturen stod just bredvid den stol i trädgården, där jag brukade sitta och sy. Infödingarna ansåg den för helig och gav den offer av blommor.

Nu var det så, att min man hade en del [illegible]

— Om du hjälper Gösta, så det får fint i fabriken, ska jag också ge dej blomster, småpratade jag med stengubben bredvid mej.

NÅ, ALLTING KLARADE sej, Gösta hade snart kommit över svårigheterna, men jag glömde att offra blommor till stengubben. Kunde det vara för att jag inte uppfyllt detta löfte, som jag förföljdes av grodorna. Nonsens, tänkte jag men köpte i alla fall för några cent blommor och gav åt hindugubben. Och — tro mej eller inte! — sedan dess såg jag aldrig mer en flygande groda! Hela tiden vi bodde vid sockerfabriken, fick gubben sedan sina offer, var så säker!

— Och nu ska ni få höra en historia om "gona gona", om indiska svartkonster, fortsätter fru Björklund. Detta hände också på en plantage på Java. Gösta blev sjuk, fick kroppen full av underliga utslag. Ett par läkare försökte bota honom och laborerade med olika salvor och injektioner, men ingenting hjälpte. Så reste vi bort på några månader och han blev frisk igen. Men då vi kom tillbaka, fick jag samma avskyvärda utslag!

— Det är "gona gona", sa en av våra vänner, som var född på Java. Ta och sprätta upp madrassen!

Nu må först nämnas, att Gösta, då han hade sina utslag innan vi reste bort, låg på den madrass jag nu använde.

Jag följde vår väns råd och sprättade upp madrassen. Den innehöll en förfärlig massa smörja — hår och vissnade blommor, vita och svarta hönsfjädrar, tygtrasor och annat skräp.

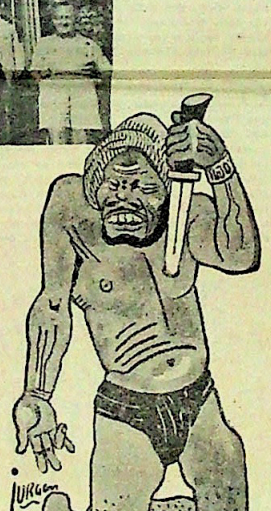
— Släng eländet i rinnande vatten, rådde mej vår vän. Då kommer det tillbaka till den som lagt dit det.

Det gjorde jag, och någon månad efteråt erfor vi att den som vi misstänkte för svartkonsterna, fått exakt samma grässliga utslag! Han bodde på västra Java, vi på Öst-Java.

Någon förnuftig förklaring? Ja man kan tala om hypnotism-magnetism och använda andra lärda termer, men åtskilligt i denna "gona gona"-affär förbär inhöljt i dunkel. Vidskepelse? säger ni. Men österländingen lär. Det är så mycket övernaturligt vad vi vita anser vara övernaturligt som är ganska naturligt för honom. I Västerlandet svassar en och annan med telepatiska och ockulta fenomen, i Östern nästan varje människa . . .

Tecknade J. von Konow.

SKÄR UPP HÄR →

Hallsvd 29/12 46. m. fl. bila

Lördagen den 20 sep

Svenskarna svårt misshandlade av 'japs' på Java.

Fasansfullt skräckregemente i 3½ års tid.

AB. 20/9 45

Flera svenskar torterades svårt och en av dem avled under de senaste tre årens japanska inferno och skräckregemente på Java. Svenska flaggan trampades i smutsen och våra officiella representanter jagades bort med bajonetter...

Dessa skakande detaljer lämnar den kände forskningsresanden Rolf Blomberg i ett telegram till St.-T. efter en flera år lång tystnad. Blomberg blev jämte ett 60-tal andra svenskar helt isolerad på Java 1941 och har först i dagarna blivit befriad av de allierade.

I sitt telegram berättar Blomberg om svenske generalkonsuln Sven Lehman, som efter Batavias fall 1942 skulle bege sig genom de japanska linjerna för att underhandla om de neutrales förhållanden. Lehmans bil blev stoppad, svenska flaggan slets bort och trampades i smutsen, och med sina bajonetter drev de japanska soldaterna undan honom och lade beslag på bilen.

En mängd neutrala misshandlades, kastades i fängelse, torterades eller blev internerade. En svensk sjöman, Sven Larson, internerades för två år sedan av för honom själv okänd anledning, och en annan svensk, dr Gunnar Booberg, blev så fruktansvärt illa behandlad av japanerna, att han stupade på kuppen.

Dr Booberg var direktör för Javas sockerindustri, det statliga holländska bolaget. Efter falsk angivelse greps han i den lilla sommarstuga — röd med vita knutar — som han låtit uppföra som ett minne från hemlandet. Booberg torterades medan hans hustru utsattes för misshandel. Senare blev maken kastad i ett japanskt interneringsläger på grund av att han var frimurare, och där avled han av utmattning.

Svenske direktören för Kooperativa förbundets plantager på Soembawa, dr Gösta Björklund, tvingades att överlämna anläggningarna i japanernas händer. Själv häktades han som spion, hängdes upp i armarna och prygglades. Även andra svenskar utsattes för liknande behandling. All hjälp, vare sig det gällde krigsfångar, kvinnor eller barn, betraktades av japanerna som fientlig handling. Först nu efter befrielsen har Röda-korsverksamheten kunnat åstadkommas, men nu pågår också ett intensivt hjälparbete med de flesta svenskarna som medarbetare, slutar Rolf Blomberg sin rapport.

USA-svensk flygare störtade över Stilla havet.

En svensk-amerikansk flygare, sergeant Ture Lindström, som tjänstgjorde på en flygande fästning, stupade under en raid mot ett av japanerna besatt område i Stilla havet, under en av krigets sista dagar. Sergeant Lindström var född från Värnamo, och utvandrade till Amerika för ett [illegible] sedan. Han sörjes närmast av maka och syskon.

Halmstadbo hedrade svenska namnet på Java

Konsul Axel Wieslander och hans maka utförde underverk under japanska ockupationen.

Hall 27

Stockholms-Tidningen har från sin korrespondent på Java, Rolf Blomberg, mottagit ett porträtt åtföljt av nedanstående rader, som vi med glädje publicerar:

"Detta är ett porträtt av halmstadspojken och bergsingenjören Axel Wieslander, chef för SKF:s och ASEAS:s Java-kontor och svensk konsul i Soerabaja.

Under de svåra åren under japanerna har Axel Wieslander, i Röda korsets tjänst och som representant för svenskar, danskar, norrmän, finnar, ungrare och till på köpet portugiser, utfört ett arbete som vunnit allmän beundran och uppskattning. Full av energi och initiativ, med hjärta för alla och villig att riskera sin egen säkerhet för att kunna hjälpa andra, var svenske Soerabajakonsuln ett starkt stöd för många. Hans hustru Marianne var hans goda stridskamrat i denna påfrestande tid.

Konsul Axel Wieslander med maka Marianne.

Det har varit gott för vårt svenska namn härute, att vi haft landsmän av Axel och Marianne Wieslanders kaliber, och senast i går mötte jag återigen en f. d. krigsfånge, som, då han hörde att jag var svensk, genast frågade efter Axel Wieslander.

— Thank, God, att han är välbehållen i Singapore, sade denne. Men om ni ser honom, glöm inte att i mitt och mina kamraters namn tacka honom för allt han gjorde för oss!

Vilket härmed är framfört.

Batavia i november 1945.

Rolf Blomberg.

BRÖLLOPSFÄRD I KINESISK DJONK

Glad nyhet via St.-T. till Rolf Blombergs föräldrar:

"Rolf Staffan, född 1943" gick igenom Japancensuren

Det första livstecknet från de hos japanerna internerade svenskarna på Java har nått St.-T. genom ett telegram från den unge svenske forskningsresanden och St.-T.-medarbetaren Rolf Blomberg, som tillsammans med sin fru i oktober 1940 startade sin långa bröllops- och forskningsresa till Fjärran Östern, där de skulle göra en djärv treårsseglats med en kinesisk djonk genom Stilla havets arkipelag.

Med det japanska överfallet på Pearl Harbor den 7 december 1941 bröts kontakten fullständigt med Rolf Blomberg — liksom med alla de andra svenskar som befann sig på Java eller i andra av japanerna anfallna områden i Fjärrn Östern. Det sista direkta meddelandet från Rolf Blomberg nådde Sverige i november 941, då hans fader i Stockholm, skitekt David Blomberg, fick ett brev från honom avsänt från Batavia.

— Sedan dess har vi på alla upptänkliga vägar sökt att få kontakt med vår son, berättar fru Blomberg, som har svårt att dölja sin glädje och rörelse, när St.-T. på tisdagskvällen ringer upp och läser upp det telegram, som hon nu väntat på i fyra långa år.

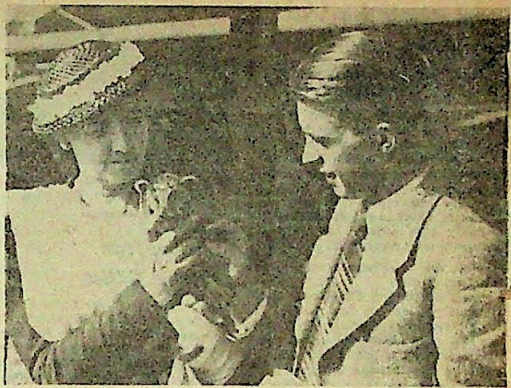
Han berättade i det där sista brevet, fortsätter fru Blomberg, att han redan varit ute på en första seglats med den kinesiska djonken bland söderhavsöarna — bl. a. hade han varit på Bali — och att han samtidigt med brevet hem skickat rapporter och filmer till St.-T. Men varken artiklarna eller filmerna kom någonsin fram. Kriget kom emellertid få ännu ett sista livstecken, ett kort telegram från honom. Det var också avsänt från Batavia, och där måste han således ha befunnit sig när japanerna kom. Sedan dess har vi inte hört något från honom annat än i tredje, fjärde och femte hand.

Vi har väl skickat minst ett 50-tal brev till honom, men ingen vet om de kommit fram. På alla tänkbara vägar har vi försökt att få kontakt, men det har varit nästan omöjligt. Genom Röda korset och UD försökte vi skaffa oss några närmare upplysningar om hans öde, men inte förrän julen 1941 visste vi t. ex. att han fått en son — och då var sonen redan å år gammal. Det var en glädjande överraskning.

Det var genom Stockholms-Tidningens chefredaktör, dr Brilioth, som vi till sist dock veta så mycket om vår son och hans familj, fortsätter fru Blomberg. Han lyckades nämligen hos japanske ministern i Stockholm utverka, att man från Tokio hörde sig för om hur det stod till med vår son på Java. Och då fick vi ett mycket summariskt meddelande som gått igenom den japanska krigsledningen, om att familjen mådde bra. Men vad det innebar visste ju ingen. Och genom UD:s förmedling kunde vi också utväxla en julhälsning. Det korta svarsmeddelandet kom på själva nyårsdagen 1945 och det var undertecknat med "Rolf Blomberg med fru och sonen Rolf Staffan, född i maj 1943."

Så visste jag då också hur gammal tillpojken var!

Det var på hösten 1940, som Rolf [illegible] bröllop i Stock-

Rolf Blomberg med sin mor och en näsbjörn som han presenterade henne efter sin sista färd till Sydamerika.

re — som han själv entusiastiskt rapporterade.

Men i Nederländska Indien rådde redan krigstillstånd och Rolf Blomberg hade första tiden ett fasligt besvär att över huvud taget få resetillstånd mellan öarna. Han lyckades emellertid komma i väg på en "kortare" expedition till mångomsjungna Bali och till öarna närmast omkring, kom efter några månader tillbaka till Batavia och skickade per post en utförlig rapport och en serie filmer till Stockholms-Tidningen. Det materialet försvann emellertid i krigsvirrvarret. Året var långt framskridet och den 7 december 1941 föll det lömska japanska slaget mot Pearl Harbor.

Rolf Blomberg och de övriga svenskarna i Fjärran Östern var därmed avstängda från yttervärlden.

Japanska läger på Sumatra och Java hyste 65 svenskar

Genom Rolf Blombergs Singaporetelegram har man nu också fått bekräftelse på att åtminstone de svenskar, som befinner sig på Java fortfarande är i livet och att de klarat sig förhållandevis väl genom den våldsamma slutfasen i Fjärran Östern-striderna. På de stora öarna Java och Sumatra har det under hela ockupationen funnits ungefär 65 svenskar, som av telegrammet att döma tydligen varit sammanförda i interneringsläger.

På Java har interneringsläget varit förlagt till Bandoeng någonstans i närheten av flygfalten, vilket säkert inte varit någon särskilt behaglig position under de heta luftstriderna. Av rapporter, som man sista tiden lyckats få från dessa områden — bl. a. via Australien genom holländska myndigheter — tycks inte livsmedelsförhållandena, trots Javas naturrikedomar, varit de bästa. Japanerna lär ha utnyttjat de bördiga områdena för oljeväxtodlingar i sådan utsträckning, att knapphet uppstått på förnödenheter. Mycket har också skövlats.

Svenska UD har gjort flera försök att få svenskarna hemsända. Man föreslog bl. a. japanerna att något neutralt fartyg skulle hämta dem. Men alla dessa försök misslyckades — det har varit omöjligt att få japanerna att samtycka till något av de föreslagna arrangemangen. Japanerna befarade farvattnen kring öarna som krigsoperationsområden, där man inte kunde ge garantier för ett neutralt fartygs säkerhet.

Även försök att få till stånd en något livligare kontakt mellan svenskarna där ute — exempelvis i form av [illegible] — har misslyckades. Om brev som man skickat härifrån gått fram vet man inte — i varje fall har inga brev kommit som svar och ingenting i telegrammen antytts om att breven nått adressaterna.

Bland svenskarna på Java befinner sig generalkonsuln och plantageägaren Sven Lehman, direktör Axel Wieslander i SKF med maka, civilingenjör Erik Wester i L. M. Ericsson med maka och två barn, hr Lars-Erik Dahlin i SKF, Kooperativa förbundets representant plantageägaren Gösta Torgny Björklund, teplantageägaren Kurt Lomberg med familj, jägmästaren och träexperten Erik Lundqvist, forskningsresanden Rolf Blomberg med maka och 2-årig son, skriftställaren och pärlfiskaren Victor Berge, gymnastikdirektör Gunhild Booberg, missionärerna i frälsningsarmén brigadör Ernst Brandt och majorerna Ingrid Andersson, Nanna Rosiund, Ester Pettersson och Tora Rydén, sjuksköterskan Inggerd Englund, fru Karin Eidering, född Thomsen, med dotter, fru Märta Cordesius, född Lindqvist, med två söner, fyra sjömän från motorfartyget Lima och ytterligare ett antal svenskar. På Sumatra befinner sig bl. a. manager Sten Herman Philip von Krusenstierna från Göteborg.

ST
den
Blickpunkt
T
Vilket påskar
01

St. Tid. 24/12 45

Halmstadspojken bedrade Sveriges namn på Sumatra

Axel Wieslander

Stockholms-Tidningen har från sin korrespondent på Java, Rolf Blomberg, mottagit ovanstående porträtt åtföljt av nedanstående rader, som vi med glädje publicerar:

"Detta är ett porträtt av halmstadspojken och bergsingenjören Axel Wieslander, chef för SKF:s och ASEA:s Java-kontor och svensk konsul i Soerabaja.

Under de svåra åren under japanerna har Axel Wieslander, i Röda Korsets tjänst och som representant för svenskar, danskar, norrmän, finnar, ryssfare och till på köpet portugiser, utfört ett arbete som vunnit allmän beundran och uppskattning. Full av energi och initiativ, med hjärta för alla och villig att riskera sin egen säkerhet för att kunna hjälpa andra, var svenske Soerabajakonsuln ett starkt stöd för många. Hans hustru Marianne var hans goda stridskamrat i denna påfrestande tid.

Det har varit gott för vårt svenska namn härute, att vi haft landsmän av Axel och Marianne Wieslanders kaliber, och senast i går mötte jag återigen en f. d. krigsfånge, som, då han hörde att jag var svensk, genast frågade efter Axel Wieslander.

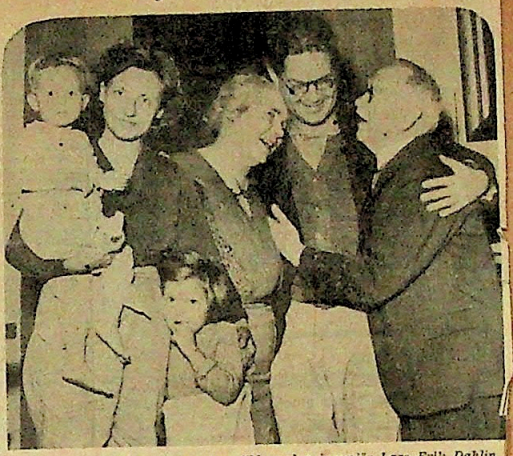
— Thank God, att han är välbehållen i Singapore, sade denne. Men om ni ser honom, glöm inte att i mitt och mina kamraters namn tacka honom för allt han gjorde för oss!

Vilket härmed är framfört.

Batavia i november 1945.

Rolf Blomberg.

Första Java-svensken hem

Direkt från Java kom natten till onsdag ingenjör Lars Erik Dahlin med hustru och barn till sina i nio långa år väntande föräldrar i Djursholm. St.-T:s fotograf har passat på att (t. v.) föreviga flyktingfamiljen i de kläder, de gick och stod i då engelsmännen räddade dem ur Soerabaja och (t. h.) den välkomstomfamning ingenjör Dahlin får av far och mor. Om sina upplevelser och om det totalt ruinerade kaffelandet Java berättar hr Dahlin **på sid. 7.**

femtio män per truck.

I Soerabaja var vi 25 svenskar och allesamman kom i väg. Vi fick ingenting ta med oss. Här gällde det blott att rädda nakna livet. Situationen i Soerabaja var inte angenäm. Indiska trupper hade marscherat in i staden, men blivit slagna av javaneserna, eller som de själva kalla sig, indoneserna. Striden om Soerabaja var i full gång och även plundringen, då vi lyckligen kom ombord på ett tankirans-portfartyg i hamnen. Det var också i sista ögonblicket, ty den brittiske kommendanten lämnade nu genast ta i med hårdhandskarna och staden beskötts sedan

herr press, berättar han. Ena dagen häktades en av våra grannar och kom aldrig igen. Andra dagen var det en razzia.

Vad hr Dahlin har att berätta om Java som det ter sig nu, är dystert. Redan under ockupationen hade japanerna plundrat Java på allt flyttbart. De rev upp järnvägarnas och skickade iväg. De sågade rentav av lyktstolparna, emedan de saknade järn, så att ockupationens mörkläggning blivit permanent på gatorna. Numera plundras från alla håll allt som blivit över. Java är inte längre något land för affärsmän att arbeta i. Att riskera

kapital i detta helt förödda land, lönar sig inte längre och det kommer att ta lång tid innan Java ger avkastning igen. Bland det värsta är också att kaffet i största utsträckning förstörts. Japanerna har sågat ned träden på kaffeplantagerna för att i stället odla ricinusbuskar för den smörjolja, de under kriget behövde för sina krigsfartyg och pansarvagnar.

Från Soerabaja hade familjen Dahlin farit till Singapore, varifrån de med en Sunderlandflygbåt rest vidare till Colombo och sedan direkt till England. Hr Dahlin kan inte nog berömma engelsmännens omvårdnad om de svenska flyktingarna. Med Rolf Blomberg, som under striderna befann sig i Bandung, hade han god kontakt och han har också en hel del hälsningar med hem från svenskarna på Java.

ror japanska g

Från St.-T:s utsände medar

Här på Java används alltjämt ja rriösa förhållanden, enär den japans håll i den ostindiska övärlden. De varit gällande här under ockupatio

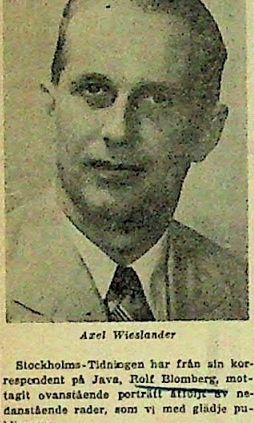
För några veckor sedan mötte jag en flygplansförare, som hade varit i Balikpapan, Borneo, och därifrån flugit till Australien. Han tog med sig en del lustiga suvenirer till sina australiska vänner — sammanlagt 25.000 japanska gulden, vilka inte längre hade något värde på Borneo. Från Australien flög han till Java, och till sin stora överraskning fann han, att hans bortskänkta sedlar alltjämt var gångbart mynt där.

— Om jag hade kunnat ana detta, så hade jag tagit med mig en hel koffert full med japanska gulden hit, sade

— Det var ingenting att göra åt saken, svarade han. Jag kom för sent. En del australiensare kom före mig, och de tog allt som fanns kvar. Jag har hört att de köpt upp halva Java.

St. Tidn. 24/12 45

Halmstadspojken hedrade Sveriges namn på Sumatra

Axel Wieslander

Stockholms-Tidningen har från sin korrespondent på Java, Rolf Blomberg, mottagit ovanstående porträtt åtföljt av nedanstående rader, som vi med glädje publicerar:

"Detta är ett porträtt av halmstadspojken och bergsingenjören Axel Wieslander, chef för SKF:s och ASEA:s Java-kontor och svensk konsul i Soerabaja.

Under de svåra åren under japanerna har Axel Wieslander, i Röda korsets tjänst och som representant för svenskar, danskar, norrmän, finnar, ungrare och till på köpet portugiser, utfört ett arbete som vunnit allmän beundran och uppskattning. Full av energi och initiativ, med hjärta för alla och villig att riskera sin egen säkerhet för att kunna hjälpa andra, var svenske Soerabajakonsuln ett starkt stöd för många. Hans hustru Marianne var hans goda stridskamrat i denna påfrestande tid.

Det har varit gott för vårt svenska namn härute, att vi haft landsmän av Axel och Marianne Wieslanders kaliber, och senast i går mötte jag återigen en f. d. krigsfånge, som, då han hörde att jag var svensk, genast frågade efter Axel Wieslander.

— Thank God, att han är välbehållen i Singapore, sade denne. Men om ni ser honom, glöm inte att i mitt och många kamraters namn tacka honom för allt han gjorde för oss!

Vilket härmed är framfört.

Batavia i november 1945.

Rolf Blomberg.

SKEPPARGATAN 59
Tel. 61 58 56 — 61 70 98
Filial: ÅGNEGATAN 40, tel. 53 55 28
Efter eftertrid 61 20 98.
Ombud för Försäkringsaktiebolaget Fennia

Ingefors
Hemleverans för enhälle för hemlagade mat av-
hämtar och hemlevereras.
Hemleverans för enhälle för hemlagade mat av-
hämtar och hemlevereras.

St.-T. Onsdagen den 28 nov. 1945

Japanerna högg ned plantagerna, — odlade ricinus för smörjolja

I den stora villan Bjelkevägen 14 i Djursholm korkade intendenten Conrad Dahlin upp en flaska champagne och utbragte den välkomstskål, han i hela nio år väntat på, medan hans kära maka med glädjetårar i ögonen betraktade sin son och den svärdotter och de barnbarn, som hon aldrig sett och log: — Nästan ett tattarfölje! Sonen, som föräldrarna inte hört av sedan i december 1941 och om vars öde man ingenting vetat tills nu, var en av våra mera kända affärsmän på Java, Lars Erik Dahlin, som på tisdagskvällen kom flygande den långa vägen från Java.

Han själv, hans holländska hustru och barnen kom med vad de gått och stått i, då de av engelsmännen räddades direkt från krigsskådeplatsen i Soerabaja, men barnen Kim och Elsa Marie-Louise, hade ändå det viktigaste med, nämligen sina teddybjörnar. Vi kunde ingenting rädda av våra ägodelar, berättar hr Dahlin, men så var det också sista chansen att komma iväg, när engelsmännen mitt under striden om Soerabaja lyckades komma till en överenskommelse med japanerna, så att de med vita flaggor på sina bilar körde runt i staden och lastade på oss neutrala vita, femtio man per truck.

I Soerabaja var vi 25 svenskar och allesamman kom i väg. Vi fick ingenting ta med oss. Här gällde det blott att rädda nakna livet. Situationen i Soerabaja var inte angenäm. Indiska trupper hade marscherat in i staden, men blivit slagna av javaneserna, eller som de själva kalla sig Indoneserna. Striden om Soerabaja var i full gång och även plundringen, då vi lyckligen kom ombord på ett tanktransportfartyg i hamnen. Det var också i sista ögonblicket, ty den brittiske kommendanten lämnade nu genast ta i med hårdhandskarna och staden besköts sedan med både flyg, tanks och artilleri, varefter staden stormades. Engelsmännen fördrev indoneserna ur själva staden, men de senare har samlat sig bortom staden, och japanerna har i rikliga mängder försett dem med vapen och ammunition, så att kampen här ännu är i full gång.

Själv har hr Dahlin att berätta om en hel mängd äventyr under den japanska ockupationen. Han fick sitta i fängelse och han blev av misstag internerad. Man levde under hela ockupationstiden under en ehyggilig nervpress, berättar han. Ena dagen häktades en av våra grannar och kom aldrig igen. Andra dagen var det en razzia.

Vad hr Dahlin har att berätta om Java som det ter sig nu, är dystert. Redan under ockupationen hade japanerna plundrat Java på allt flyttbart. De rev upp järnvägarälsen och skickade iväg. De sågade rentav av lyktstolparna, emedan de saknade järn, så att ockupationens mörkläggning blivit permanent på gatorna. Numera plundras från alla håll allt som blivit över. Java är inte längre något land för affärsmän att arbeta i. Att riskera kapital i detta helt förödda land, finar sig inte längre och det kommer att ta lång tid innan Java ger avkastning igen. Bland det värsta, är också att kaffet i största utsträckning förstörts. Japanerna har sagat ned träden på kaffeplantagerna för att i stället odla ricinusbuskar för den smörjolja, de under kriget behövde för sina krigsfartyg och pansarvagnar.

Från Soerabaja hade familjen Dahlin farit till Singapore, varifrån de med en Sunderlandflygbåt rest vidare till Colombo och sedan direkt till England. Hr Dahlin kan inte nog berömma engelsmännens omvårdnad om de svenska flyktingarna. Med Rolf Blomberg, som under striderna befann sig i Bandung, hade han god kontakt och han har också en hel del hälsningar med hem från svenskarna på Java.

— Det var ingenting att göra åt saken, svarade han. Jag kom för sent. En del australiensare kom före mig, och de tog allt som fanns kvar. Jag har hört att de köpt upp halva Java.

ror japanska g

Från St.-T:s utsände medari

**Här på Java används alltjämt ja
riösa förhållanden, enär den japans
håll i den ostindiska övärlden. De
varit gällande här under ockupatio**

För några veckor sedan mötte jag en flygplansförare, som hade varit i Balikpapan, Borneo, och därifrån flugit till Australien. Han tog med sig en del lustiga suvenirer till sina australiska vänner — sammanlagt 25.000 japanska gulden, vilka inte längre hade något värde på Borneo. Från Australien flög han till Java, och till sin stora överraskning fann han, att hans bortskänkta sedlar alltjämt var gångbart mynt där.

— Om jag hade kunnat ana detta, så hade jag tagit med mig en hel koffert full med japanska gulden hit, sade

St. Tidn. 24/12 45

Halmstadspojken hedrade Sveriges namn på Sumatra

Axel Wieslander

Stockholms-Tidningen har från sin korrespondent på Java, Rolf Blomberg, mottagit ovanstående porträtt åtföljt av nedanstående rader, som vi med glädje publicerar:

"Detta är ett porträtt av halmstadspojken och bergsingenjören Axel Wieslander, chef för SKF:s och ASEA:s Java-kontor och svensk konsul i Soerabaja.

Under de svåra åren under japanerna har Axel Wieslander, i Röda korsets tjänst och som representant för svenskar, danskar, norrmän, finnar, ungrare och till på köpet portugiser, utfört ett arbete som vunnit allmän beundran och uppskattning. Full av energi och initiativ, med hjärta för alla och villig att riskera sin egen säkerhet för att kunna hjälpa andra, var svenske Soerabajakonsuln ett starkt stöd för många. Hans hustru Marianne var hans goda stridskamrat i denna påfrestande tid.

Det har varit gott för vårt svenska namn härute, att vi haft landsmän av Axel och Marianne Wieslanders kaliber, och senast i går mötte jag återigen en f. d. krigsfånge, som, då han hörde att jag var svensk, genast frågade efter Axel Wieslander.

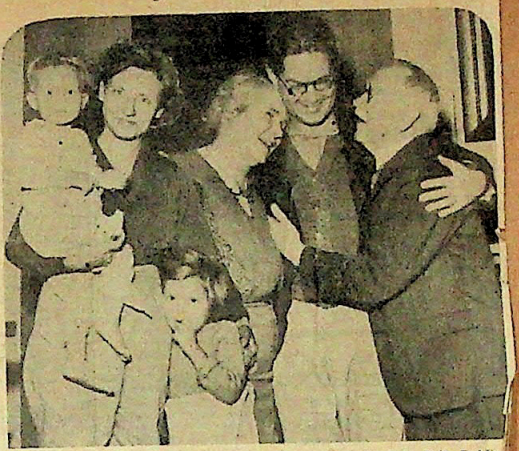
— Thank God, att han är välbehållen i Singapore, sade denne. Men om ni ser honom, glöm inte att i mitt och mina kamraters namn tacka honom för allt han gjorde för oss!

Vilket härmed är framfört.

Batavia i november 1945.

Rolf Blomberg.

Första Java-svensken hem

Direkt från Java kom natten till onsdag ingenjör Lars Erik Dahlin med hustru och barn till sina i nio långa år väntande föräldrar i Djursholm. St.-T:s fotograf har passat på att (t. v.) förevisa flyktingfamiljen i de kläder, de gick och stod i då engelsmännen räddade dem ur Soerabaja och (t. h.) den välkomstomfamning ingenjör Dahlin får av far och mor. Om sina upplevelser och om det totalt ruinerade kaffelandet Java berättar hr Dahlin **på sid. 7.**

Australier "köpte upp halva Java" för japanska gulden från Borneo

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

BANDOENG, JAVA, den 10 nov.

Här på Java används alltjämt japanska pengar, vilket lett till rätt kuriösa förhållanden, enär den japanska valutan ogiltigförklarats på andra håll i den ostindiska övärlden. Det var en japansk guldenvaluta, som varit gällande här under ockupationen.

För några veckor sedan mötte jag en flygplansförare, som hade varit i Balikpapan, Borneo, och därifrån flugit till Australien. Han tog med sig en del lustiga suvenirer till sina australiska vänner — sammanlagt 25.000 japanska gulden, vilka inte längre hade något värde på Borneo. Från Australien flög han till Java, och till sin stora överraskning fann han, att hans bortskänkta sedlar alltjämt var gångbart mynt där.

— Om jag hade kunnat ana detta, så hade jag tagit med mig en hel koffert full med japanska gulden hit, sade han. Jag hade kunnat få så många japangulden som helst för en spottstyver, ty nya betalningsmedel hade redan satts i omlopp på Borneo.

— Men nästa gång ni kommer till Balikpapan, så glöm inte att ta med några miljoner åt mig också, sade jag.

I går kom han tillbaka. — Nå, var är pengarna, frågade jag.

— Det var ingenting att göra åt saken, svarade han. Jag kom för sent. En del australiensare kom före mig, och de tog allt som fanns kvar. Jag har hört att de köpt upp halva Java.

Japanska kulsprutor räddade svensk på Java undan rasande infödingshop

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

BANDOENG, Java, 1 december.

Tjikapajangweg B, Bandoeng, är min adress sedan nära tre år tillbaka. På dörren finns ett stort plakat med vår svenska flagga och SWEDEN skrivet både med latinska och japanska bokstäver. Alla svenskar har haft sådana plakat på sina dörrar för att kännetecknа sin "oantastbara neutralitet". Tjikapajangweg måste ändra namn under den japanska ockupationen, ty holländska språket var förbjudet, och i stället för "weg" måste vi använda malajordet "djalan". Adressen blev alltså Djalan Tjikapajang 8. Men i augusti i år fick vi order från de japanska militärmyndigheterna att utrymma vårt hus. Atombomben kom emellertid i lagom tid för att framkalla kontraorder.

Vi har haft det rätt drägligt här vid Djalan Tjikapajang med fåglar kvittrande i trädgården och vår lilla pojke Staffan lekande i solskenet. Men vi har också blivit utsatta för otrevliga husundersökningar av Kempeitai — Japans Gestapo — och spioner har ständigt stått på lur i omgivningen. Två—tre gånger har vi varit redo att ge oss i väg — till internering. Men vi har klarat oss i sista minuten.

Mittemot vårt hus ligger japanska kaserner. Det värsta med dessa kaserner var japanernas skrik. En hel mängd japaner brukade ställa sig i en rad och skrika och väsnas så kraftigt och så vilt de förmådde. Därmed tycktes de avse både att träna lungorna och skrämma fienden. Det lät hemskt och satte våra nerver i dallring. Vi kunde aldrig vänja oss vid det.

Efter kapitulationen såg vi, hur japanerna tömde sina kaserner. De drog in i sina interneringsläger, som de hade inrett mycket treviligt åt sig. Men när de indonesiska nationalisterna och anarkisterna började skjuta och döda här, så fick japanerna order från de allierade att gå till aktion. De kallades tillbaka i tjänst — för att försvara sina fiender! Och kasernerna mittemot vårt hus fylldes igen med japaner.

Nu har vi fått en kulsprута mittemot vårt hus, och en vakt som står bakom sandsäckar. Vakten har gjort till sport att hejda varje indones, som har den vit-röda nationalistflaggan på sin cykel eller vagn, tvinga honom att förstöra den samt sedan göra en djup bugning. Detta händer åtminstone tio gånger om dagen.

De infödda tog japanernas heliga svärd

Ja det är en förryckt värld vi lever i. Japanerna — de hatade japanerna — har räddat livet på många av sina holländska fiender genom att bekämpa de indonesiska nationalisterna, åt vilka de strax efter sin kapitulation officiellt skänkte friheten, republiken Indonesien. Kort efteråt fick japanerna order från de allierade att återställa ordningen och avväpna infödingarna. De gjorde detta med ett brett, tillfredsställt leende. Samma japaner, som ständigt hotade med sina fruktade husundersökningar i våra europeiska hem, företar nu i stället sina razzior i de indonesiska husen. Gatupatrullerna riktas inte längre mot oss utan mot indonesierna.

Vår situationen blev kritisk i Bandoeng, behandlade de framfusiga indonesierna japanerna ännu hårdare än européerna gjort. De avväpnade dem, tog deras heliga svärd och spatserade omkring med dem, de bröt sig in i japanska hus och tog bilar och radioapparater, de arresterade och mördade japaner. En japansk general, som tillbringade till Bandoeng med flygplan, kroppsvisiterades och kläddes nästan av helt och hållet på flygfältet. H... blev ursinnig.

Japanerna räddade svenske konsuln

Så när japanerna fick order att göra slut på detta ofog, gick de till angrepp mot indonesierna med glatt sinne, kulsprutorna spelade och kulorna ven. Svenske konsuln i Soerabaja, Axel Wieslander, hade också en del vildavästernupplevelser. Nationalister attackerade hans hus, men de blev tillbakaslagna av japanerna. Vid samma tillfälle fick en holländare en keris, ett infödingssvärd, i ryggen, så att han blev avled.

Inte mindre dramatiska var svenske Eric Lundqvists upplevelser i byn N... rek, 45 km härifrån. Lundqvist h... under den japanska ockupationen i... git sig tillbaka till Nagrek, där... som han själv berättar levde lyck... ogift med en sundanesiska, dotter... trolkarlen i byn. Han livnärde sig s... bonde, hackade sin sawah, planterade sitt ris och sina grönsaker.

Men efter den japanska kapitulationen blev det allvarligt även i Nagrek. Infödingarna började råna och mörda i trakterna däromkring. "Jag kan i... längre ansvara för ert liv," sade byhövdingen till Lundqvist. "Folket är vilt. I natt har de mördat alla vita i Tjibatoe, en grannby. Strax kommer de hit."

Alla vägar var spärrade, och Lundqvist kunde inte fly. Bara vänta på sitt öde. Så vid middagstiden följande dag stormade en vildögd hop upp mot hans hus. Dragna svärd och lyfta spjut. Dörren sprängs. Lundqvist berättar:

— Gudskelov, de dödar mig inte genast. Jag hinner säga några ord åt dem. Jag förklarar, att jag inte har något att röva, att jag är deras trosfrände. Men att om de vill döda mej, så skall jag inte dö ensam. Jag skall slåss med mitt islamska svärd, tills jag stupar. Och det svärdet är heligt. Det står språk ur Koranen i guld längs dess klinga. Jag drar svärdet och ser hur mina motståndares hetsiga, irrande blickar för ett ögonblick bindes vid dess gyllene inskrift.

Men hopen skriar och tränger på. Jag är beredd på det värsta. Då! Nere vid vägen hörs ännu vildare rop. "Japanerna", ropar man. "De kommer i bilar." Japanerna är bättre byte än den ensamme vite. Man rusar ner mot vägen. Ett våldsamt krigsskrik höjs av den blodtörstiga hopen. Men det dör innan det ekat ut. En kulsprutas cyniska skratt släckte det. För mig betydde detta livets eget skratt. Nu skrattade kulsprutan igen, och nu skrek rövarna av skräck. Vi måste hälsa Japanerna som våra befriare — japanerna, som vi under de tre gångna åren lärt oss hata med varje fiber i kroppen.

Rolf Blomberg.

St. Tid. 9/12 1945

S.T. 11/11 45

Sven Larsson efter två år i Japanläger

St.-T:s utsände Rolf Blomberg har sänt dessa båda bilder från Bandoeng på Java. De föreställer den svenske sjömannen Sven Larsson från Eskilstuna. Larsson var internerad av japanerna i två år — orsaken kände han inte ens själv till — och lade sig under tiden till med ett praktfullt skägg. Men omedelbart efter befrielsen i slutet av maj lät han raka sig. De båda bilderna är tagna samma dag — före och efter rakningen.

Larsson ser som synes sund och välmående ut, och hans kamrater i interneringen sade till honom, innan han lämnade lägret:

— Man kommer att få ett orikтigt intryck om förhållandena i de japanska lägren, när man ser dig. Du är en verklig propaganda för Japan. Du ser mycket för frisk ut!

Dagens rapport från Rol... Blomberg på sid. 5

Jeannes stora kärlek

BATAVIA, i dec.

Jeanne är den svenske pärlfiskaren Viktor Bergés dotter. Hon är en verklig kosmopolit — född i Sydafrika, har bott i Amerika, på Tahiti, i Sverige, på Cuba, på den lilla pärlfiskarön Dobo nära Nya Guinea, i det inre av Borneo och på andra märkliga platser, F. n. bor hon i Bandoeng. Hon talar en pittoresk blandning av engelska, holländska och svenska.

Jeanne berättade för oss historien om sin stora kärlek — Mountbatten. Hur hon fick hans foto ur tidskriften *Life* är en historia för sig. Men nu hängde hennes stora kärlek på väggen i hennes rum, omgiven av röda rosor. Och så levde hon lyckligt med honom, tills ...

Tills! Jag vaknade mitt i natten, berättar hon. En bil stannade framför vårt hus. Jag fick hjärtklappning. Det kunde endast vara Kempei, den fruktansvärda japanska Gestapo. På darrande ben smög jag mig fram till fönstret för att se efter. Det var verkligen Kempei! Japanska officerare med de förhatliga rödvita armbindlarna och infödda poliser med gevär. Sammanlagt 10—15 man. Gud hjälpe oss!

Nu... nu... kommer de... men nej! De styr kosan till närmaste grannhus. De sparkar och slår på dörren. En rå stämma skriker "Boeka!" (Öppna!)

Jag måste gömma allt misstänkt, tänkte jag. De går alltid från hus till hus... hela gatan utefter... om en stund är det min tur. Så fick jag syn på min Mountbatten.

Ah, Gud! Om de får se honom! Då är jag såld! Ner kom Mountbatten från väggen. Jag stoppade honom under sängen. Nej, kanske heller under madrassen. Så gömde jag honom där. Jag smög mig tillbaka till fönstret. Det hördes rop och skrik. Jag tänkte på Mountbatten igen. *Naturligtvis* kommer de allra först att titta under madrassen. Mountbatten flög upp på klädskåpet. *Där* var han ju säker!... Nej, klädskåpet var inget bra gömställe. Var skall jag lägga honom? Jovisst... men... nej... jo, jag måste... Ner kom Mountbatten igen. Jag sprang med honom till toaletten, rev honom i småbitar — och kastade honom i WC.

— Förlåt mig, älskling! Jag är så ledsen, viskade jag och drog i kedjan.

Kempei kom inte till vårt hus, sade Jeanne med tårar i ögonen och svalde några gånger. Och det är jag glad för. Ty jag glömde en hel packe brev på bordet, brev som smugglats ut från interneringslägren. Ni vet ju hur japanerna brukade bestraffa dylikt...

Rolf Blomberg.

de jag kanske ta emot. Jag fick två tior.

ROLF BLOMBERG FINNER

PÄRLFISKAREN FRÅN OCKELBO

Japansk tortyr biter ej på svensk

Victor Berge väger pärlor, som han fiskat upp ur Söderhavet.

För femton år sen kom det ut en bok i Sverige, som hette "Pärlfiskaren". Jag kommer ihåg den. En tjusig ungdomsbok i serien "Önskeböckerna". Och det var verkligen en önskebok om ett önskeöde, i den stil som alla pojkar drömmer om. Den handlade om en svensk yngling, som gett sig ut i världen och blivit rik och lycklig som pärlfiskare i Söderhavet! Författaren kallade sig Victor Berge. Var det ett antaget namn? Var det hela fantasier? Det verkade pålitligt och sant, men var alltför underbart för att vara sant.

Eller vad skulle man tro om en pärlfiskare, som växer upp i ett garveri i Ockelbo? Fadern dör, hemmet skingras, pojken kommer till främlingar, blir springgrabb i ett slakteri men vantrivs, ty hans älskar båtar och längtar till sjöss. Efter misslyckade rymningsförsök får han äntligen tillåtelse att ta hyra. Han är då 15 år och hamnar i Hull. Följer utblottad med ett "helvetesskepp" runt Godahoppsudden, står inte ut, rymmer i Afrika, tar sig till Australien, hugger skog, jagar opossum och känguru, får höra talas om pärlfiske, råkar en gammal kines som råkat köpa en pärlfiskarbåt och en dykarutrustning — som han inte vet att använda. Den svenske pojken listar ut hemligheten med dykardräkten, börjar te sig ner på havsbotten, hittar en stor pärla, som han säljer för 7.000 dollar, startar egen rörelse med en Tahiti-polynesier, en förrymd son till en kinesisk bankdirektör i Shanghai och en amerikansk äventyrare. Blir rik, tar semester, förstör förmögenheten i Australien, tjänar nya pengar genom att reparera kyrktorn — högt uppe i luften — och köper en farm i Sydafrika. Men han kan ej glömma Söderhavets tjusning och det underbara färgspelet på havsbotten. Första världskriget utbryter, han måste skaffa sig svenskt pass men upptäcker att han glömt vartenda ord svenska och t. o. m. namnen på sina släktingar. Svenske konsuln i Kapstaden tror att han är en svindlare och vägrar erkänna honom som svensk tills "svensken" plötsligt erinrar sig den första vers han lärde sig som barn: "Gud som haver barnen kär..." Då får han passet. Och efter kriget börjar han på nytt med pärlfisket vid Tahiti och andra öar, upptäcker en ny dykningsmetod som tillåter större djup och kan utnyttja väldiga sträckor av dittills outforskad havsbotten, där de stora pärlostronen har sitt verkliga hemvist.

Så slutade boken, som författaren enligt uppgift skrev vid 39 års ålder. Låter det inte som en saga? Det måste vara dikt. Någon Victor Berge hade naturligtvis aldrig existerat!

Jo, det hade han! Och existerar fortfarande. Och har släktingar i Sverige, som han snart ämnar besöka.

En av Berges kamrater i koncentrationslägret; en holländare ritad av en australier.

Hur vet jag det? För att jag är god vän med honom. Här på Java. Jag talade med honom senast i dag. Victor Berge har blivit grånhårig, han är smal som en ateka, men humör och vigör är det inget fel på.

Den 3 juni 1 år befriades han ur fångenskap i Ambarawa, Central-Java, i ett bedrövligt tillstånd. Han vägde då 47 kg. mot det normala 87. Han måste ligga till sängs två månader efter befrielsen, men nu har han repat sig, och för ögonblicket är han i färd med att

ordna en hjälpverksamhet i stor stil. Först och främst skall han sätta kamraterna från fängelset och interneringslägren på fötter. Den nya bok han håller på med kommer inte att likna den sorliga och tjusande "Pärlfiskaren". Den handlar om besinningslös förföljelse, barbarisk tortyr och långsamt dödande hunger och svält.

Tyvärr kom ingen av oss iväg från Java under 1942, berättar Berge. Hade vi gjort det, skulle mycket ha sett annorlunda ut nu. Bl. a. färgen på mitt hår.

Berge planerade vid denna tid en flykt med en inföddingsbåt. Han hade av någon outgrundlig anledning lyckats förmå japanerna att ge honom licens som fiskare, och han ämnade ge sig iväg från ön i en enkel segelbåt. Han erbjöd min fru och mig samt familjerna Wester och Landberg att följa med — men det visade sig, att hans nitton fiskebåtar antingen förstörts eller befann sig i så bedrövligt skick, att man inte kunde ta risken av en långfärd på havet.

Under 1943 gjorde Berge ett nytt försök att komma iväg och lyckades rusta upp en båt. Men han kom aldrig ut ur Soerabajas hamn — Kempetai, japanernas gestapo, stoppade honom, genomsökte båten, gjorde sedan närgången visitation i hans bostad och ställde honom under observation fast ingenting misstänkt funnits. I sept. 1943, då han begett sig till ön Madoera utanför Soerabaja för att söka efter sin skingrade fiskeflotta, arresterades han som amerikansk spion.

Berge gällde på Madoera för amerikansk turist. Fast han gjorde allt för att bli kvitt denna farliga beteckning och ihärdigt inprintade i inföddingarna, att han var s v e n s k turist, fortsatte befolkningen att tala om honom som amerikan. Vilket japanerna uppsnappade och ledde på minnet. Det var ju också fatalt att Berge, som umgåtts med svenskar och friskat upp sina språkkunskaper, fortfarande talade en mycket skral svenska. Han använde engelska även bland sina svenska vänner. Och hans tahitiska fru, den vackra Teari, var uppfostrad i Hollywood och hade en typiskt amerikansk brytning.

Inte att undra på att Berge kom att anklagas för att vara amerikan. Han visade upp sitt svenska pass för ledaren av Madoeras Kempetai, men japanen bara skrattade. Japanerna hade sina egna metoder att pressa fram sanningen, sade han.

Under de första tio dagarna efter häktningen fick Berge undergå alla former av sadistisk tortyr, som japansk gestapo är mäktig. Det var då hans hår blev helgrått. Han bands med en arm vid en vägg på så sätt, att han varken kunde sitta eller stå. Då han ändtligen släpptes, var det bara för att genomgå ännu värre former av tortyr, närmast det s. k. "vattenprovet". Detta är en japansk uppfinning. Berge tjudrades till armar och ben på en sträckbänk, varefter käkarna bändes isär genom ett slags munkavle. Han kunde alltså inte hålla igen munnen, och i denna hälldes en bensintank övermättat saltvatten. Offren brukade vråla tills de kvävdes, tappade andan eller blev medvetslösa. Men Berge varken skrek, kvävdes eller svimmade. Japanerna stirrade av häpnad. En ny erfarenhet för dem.

— Min "ståndaktighet" hade jag mina mångåriga erfarenheter och knep som päridykare att tacka för, sade Berge. Jag hade lärt mig ett trick av polynesierna, som kallades "skin-diving". Med denna metod kan man utan större besvär hålla andan ända till 2 minuter.

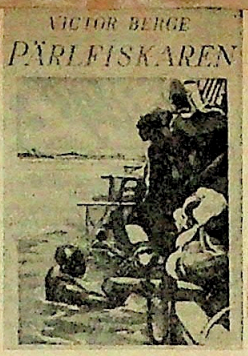
Vattentortyren tillämpades gång på gång utan minsta effekt. Japanerna blev allt ursinnigare. På tionde dagen blev det sträckbänk två gånger å rad. Berge höll sig fortfarande lugn och stilla. Skrek inte, kvävdes inte, höll andan och förklarade sig oskyldig till allt vad han beskylldes för. Japanernas ursinne kände inga gränser, de prövade andra skändliga tricks, lyckades bl. a. knäcka två revben på Berge. Men resultatet blev lika negativt.

När japanerna uttömt sina tortyrresurser, begärde Berge att få konsultera en läkare. Vilket bryskt avslogs. Han låg på r y g g i 40 dagar utan att kunna röra sig och utan att kunna ta ett bad — i denna tropiska hetta! Han blev smutsig, sårig, översållad med utslag. Han trodde att han skulle dö. Men efter en tid började krafterna sakta återvända.

En vacker dag uppenbarade sig en japan, som lovade frige Berge bara han först undertecknade protokollet över "undersökningen". Han tecknade under. Men blev naturligtvis i n t e fri. I stället fördes han till "Högsta domstolen" i Batavia.

Jag träffade nyligen en holländare, som råkat sitta i samma cell som Berge i Batavia. Han sade:

— Jag var fullständigt förtvivlad, nere och färdig när Berge kom in i cellen. Men svensken hade en ungdoms förmåga att pigga upp en. Han stoppade några rolliga visor, sjöng och hittade på de galnaste satiriska skämt med japanerna. Jag började känna mig som människa igen, fast Berge bara var hos mig en enda dag.

Omslaget till Victor Berges bok, som utkom för 1½ år sedan.

Den höga domstolen i Batavia fann inga fällande bevis. Det bar iväg tillbaka till Kempetai i Madoera. Sju månader — 7 ändlöst långa månader — satt Berge instuvad i en ynklig liten trång cell, fullständigt ensam, utan en människa att tala till. Han trodde han skulle bli vansinnig. Han försökte dock sysselsätta tankarna och roa sig så gott han kunde för att hålla vanvettet på avstånd så länge som möjligt. Han gjorde roliga teckningar med fingertoppen i det tumstjocka dammet, han sjöng och pratade för sig själv — fast han nästan tappat rösten. Han planerade en ny bok, kapitel för kapitel. "Pärlvikingar" skulle den heta, en originell, fantastisk historia.

Äntligen anlände en dag sju japanska statstjänstemän med order att avkunna fångarnas dom. Berges löd på 7 års fängelse. För vad? De japanska domarna hade ingen tolk med sig, de förstod varken engelska eller det Nyaguineamalajiska tungomål som Berge talade. Svensken hade inte gjort sig skyldig till någon av de förbrytelser, som japanerna anklagade honom för, han hade inte erkänt sig skyldig till någonting, inte ens under tortyr, japanerna hade inga klara bevis mot honom. Likafullt dömdes han till 7 års fängelse! Han transporterades till Socknamiskinfängelset nära Bandoeng, en bit inåt ön från Batavia. Behandlingen var urusel, men då och då gavs tillfälle att få ordentlig mat, medicin och pengar, tack vare smuggling utifrån.

I januari 1945 överfördes 317 "farliga politiska fångar", bland dem Berge, till Ambaravafängelset för att långsamt svältas ihjäl. Av de 4.000 fångar, som under japanska ockupationen av Java hamnade i Ambarava, finns i dag bara 300 i livet, rapporterar Berge. Matransonerna i Ambaravafängelset bestod per dag av 60 gr. majs, 240 gr. ris och en mugg vatten samt några löv, plockade från ett träd på fängelsegården. Det var allt och ingen chans att få något utifrån. Resultatet blev det avsedda: beri-beri och sedan döden. Somliga dog tämligen snart, för andra drog dödskampen längre ut på tiden.

I slutet av maj och början på juni i år frigavs alla svenskar och svenskfödda fångar och internerade genom svensk diplomatisk aktion. Och den 3 juni stoppade Victor Berge, mer lik ett skelett än en människa vare sig, ut genom Ambaravas fängelseport.

— Men nu är jag i form igen att företa mig vad som helst, säger han glädjestrålande. Först skall jag organisera den här hjälpverksamheten och sedan blir det någonting med dykning igen. Det ligger ett fartyg, förstår du, någonstans här på botten ett stycke till havs, och detta fartyg har en mycket, mycket värdefull last. Japanerna har gjort allt för att komma åt och bärga det, men de har inte lyckats. Men j a g klarar det, var så säker! Sen har jag en liten räkning på 100.000 dollar att presentera holländska regeringen: för mina förstörgrade båtar, som kort efter Stillahavskrigets utbrott rekvirerades av deras flotta. Men snart — och ännan jag sätter i gång med pärlfisket igen med en ny flotta av fina, stora segelfartyg — vill jag förskräckligt gärna resa hem till Sverige ett slag och återse Ockello och mina fäders land.